

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Henrici Valesii Annotationes in Historiam Ecclesiasticam Evagrii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN
HISTORIAM ECCLESIASTICAM
EVAGRII

THEATRUM
ANATOMIAE
ET CHIRURGIAE
HENRICI WALTERI
ANNO 1545
IN
VINDOBONA
MAGISTRO JOHANNI
WALDNERO
D. M. D. C. C. C. C. C.

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN LIBRUM PRIMUM
ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
EVAGRII

A

In Indicem Capitum.

In Caput I.

Page 253. **N**ΙΚΗΦΟΡΟΥ καλλίστου ὁπιθαξ. Hæc verba desunt in optimo codice Illustrissimi Antistitis Dionysii Tellerii, Remensis Archiepiscopi. Parumque abfuit, quin ea ex Editione nostra expungerem. Neque enim puto hujus indicis Auctorem esse Nicephorum Callistum. Nam cum hic index habeatur in vetustissimo codice Florentino, qui ante quingentos annos exaratus est, ut mihi affirmavit peritissimus ejus rei judex Emericus Bigotius, hujus auctor esse non potest Nicephorus, quippe qui Andronico imperante vixit.

In Proœmium.

Page 255. εἰς τὴν μὴ λῆαν ἀκελεύει οἶθε ποιῶν. Non probò interpretationem Christophorsoni, qui λῆαν ἀκελεύει vertit perfecte Christianos. Ego vero orthodoxos interpretari malui. ἀκελεύει enim propriè dicuntur rectorum dogmatum sectatores. Sic Photius in Bibliotheca de Socrate Scholastico dicit, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς δόγμασιν ἡ λῆαν ἐστὶν ἀκελεύει. Sensus igitur hujus loci hic est: Eusebium, est maxime idoneus sit ad persuadendum Lectoribus ut Christianam religionem amplectantur, non posse tamen eos efficere in Christiana fidei doctrinâ valde accuratos, cum ipse in Arianorum dogma videatur fuisse propensior. Fuit enim hæc multorum opinio de Eusebio Pamphili. Quibus tamen in præfatione quam scripsit ad Historiam Ecclesiasticam ejusdem Eusebii, abundè respondi.

μὴ καὶ τινὸς μίση. Postrema vox deest in codice Regio ac Florentino & Telleriano, nec habetur in Editione Roberti Stephani. Primi Genevenses Typographi eam addiderunt ex codice Christophorsoni, cujus variantes lectiones editæ sunt ad calcem Editionis Colonienfis. Certè Christophorsonus in interpretatione suâ eam vocem expressit. Sic enim vertit, ad aliquam partem regni Theodosii. Mihi tamen elegantius videtur eam vocem suppressere quàm adicere. Quod si adicienda esset dicitio, imallem equidem addere ἄξιον.

ἐκκαθάρτων. Christophorsonus & Savilius Page 256. emendarunt ἐκκαθάρτων. Sed longe rector est scriptura quam exhibet codex Florentinus & Tellerianus, ἐκκαθάρτων. Metaphora est à naufragis qui tempestatis vi abripiuntur. Spiritum autem Sanctum vento cuidam comparat Evagrius, cujus vi expulsi Eunomius ac Macedonius, tandem Constantinopoli naufragium fecerunt, damnati scilicet in Synodo Constantinopolitana.

ὁ γὰρ πρῶτος μόνον ἀντίπαλος ἔχει. Intelligit vocem consubstantialis quod Græci ὁμοούσιον dicunt. Hanc enim vocem malignus demon præcipuè impugnavit, utpote quæ everriculum esset omnium hæresewn, & rectæ fidei firmissimum propugnaculum.

ἡρώματ' ἐσαμαζωῶ ἐτιχίωσι. Mallem scribere ἐτιχίωσι. Ut legitur in codice Telleriano. Porro obscurum est, quodnam hic vocabulum designet Evagrius. Posset quidem intelligi τὸ ἰμαρῶσιον. Sed quoniam in hoc vocabulo est potius adjectio unius litteræ quàm immutatio, intelligendæ sunt potius præpositiones illæ ἐξ & ἐν, quæ ob hæresin Eutichianam maximos motus excitaverunt, cum alii ex duabus naturis, alii in duabus Christum adorandum esse dicerent.

τὴν ἱστορίαν ἀποτιθέμεν. Hic locus non caret Page 257. difficultate. Musculus quidem ita vertit: Ubi absolutam hanc historiam benigno Deo commendavero. Verum hæc interpretatio ferri non potest. Itaque Christophorsonus aliter interpretatus est, hoc scilicet modo. Ibi que finem scribenas faciam, ubi Deo c. ementi ac propitio visum fuerit. Sed neque hæc interpretatio mihi penitus satisfacit. Primo enim Evagrius non dicit ἀποτιθέμεν, sed ἀποτιθέμεν in præfenti. Deinde ἀποτιθέμεν τὴν ἱστορίαν pro finire historiam, nusquam memini legere. ἀποτιθέμεν proprie dicitur recondere. Unde ἀποτίθειν est cella promptuaria. Sumitur etiam pro deponere humi vel in monumento. Hesychius in lexico ἀποτίθειν inquit, ὁ κείμεν. Idem Hesychius ἀποτιθέμεν significare ait ἐκτίθειν.

Quæ quidem significatio priori contraria est. Oc-
cultare enim, & edere seu promulgare, inter se con-
traria sunt. Malim igitur hunc Evagrii locum ita
interpretari. *Historiam edidit, quando clementi
placuerit Deo.* Si quis tamen Christophoroni
versionem præferat, non magnopere repugnabo.
Certè Evagrius in cap. 7. τὸν βίβη ἀπέθετο dixit pro
finire. In cap. tamen decimo tertio hujus libri hoc
verbum usurpat Evagrius pro referre seu exponere.
Sic enim ait ἡ ἱεραρχία δὲ ἡ λογικὴ ἀπέθετο &c.
Et in cap. xi. pag. 268. ἡ πνευματικὴ eodem sensu ponit-
ur pro ἐξήγησα. Item initio libri secundi ἀποβάμει-
σα dicit pro ἐκβάμεισα.

ὅτι ἡ πάλιν ἡ ἱεραρχία συμφορεῖται. Mirum est in
hujus loci interpretatione lapsos esse ambos Inter-
pretes. Nam Musculus quidem ita vertit. *Officina
blasphemæ, in qua rursus ad iudicium vocatur &
venditur Christus.* Christophoronus verò inter-
pretatur hoc modo. *Qui blasphemæ officinam, in
qua Christus deus trucidatur & divenditur, in-
struxit.* Neuter bene. Nam nec ad iudicium vocari
convenit officinæ: Nec συμφορεῖται Græce
dicitur. Miror certè Henricum Saviliū, qui
hanc Christophoroni ineptissimam emendationem
ad marginem sui codicis adscripserit. Ver-
tendum erat officina blasphemæ, in qua pactum
initur de Christo, & pretio venditur Christus.
Nam συμφορῶν proprie est paciscor, & συμφορῶν πα-
ctum conventum, pactio, ut legitur in veteribus
glossis. Quod verbum sæpius occurrit in libris Ju-
risconsultorum Græcorum.

ἀναστασιος. Erat hic Anastasius Syncellus Ne-
storii Episcopi Constantinopolitani. Ut testatur
Theophanes in Chronico & Anastasius Bibliothecarius.
Habebant enim Patriarchæ Syncellos, quos sibi elige-
bant ex ordine Presbyterorum, id est concellanos seu Cohabitatores. Sic in Episto-
la synodi Constantinopolitani ad Hormisdam
Papam de electione Epiphaniæ Patriarchæ Con-
stantinopolitani, quam refert Baronius anno
Christi 520. inter Legatos missos à synodo nomi-
natur Heraclianus Presbyter sanctæ majoris Ec-
clesiæ, & Cohabitator Epiphaniæ Patriarchæ. Ipse
quoque Epiphanius prius Presbyter ac Syncellus
fuerat Johannis Patriarchæ C.P. ut testatur Diosco-
rus in epistola ad Hormisdam Papam. Denique
Joannes, Presbyter quoque ac Syncellus fuerat
Timothei Patriarchæ C.P. ut docet Victor Tunonensis
in Chronico, Agapeto V. C. Col. *Timotheus C. P. Episcopus obiretator synodi Chalcedonen-
sis, quinto die Aprilis occubuit, & Joannes
Cappadox in cella propria atque Presbytero Episco-
patum tradidit.* Scribe meo periculo. *Et Joanni
Cappadoci Syncello proprio atque Presbytero &c.*
Nihil certius hac emendatione. Erant etiam Syn-
cellæ ordine Diaconorum. Sic in actione tertia
Concilii Chalcedonenfis, Agorastus quidam Dia-
conus dicitur syncello Dioscori Episcopi Alexan-
drini. Extat denique apud Ennodium præ-
ceptum, quando omnes Episcopi iussi sunt cel-
lulanos habere: In quo ita legitur. *Nullum
ergo Sacerdotem antiquis & modernis legibus obse-
quentem, nullumque Levitarum, sine bene probata
volumus quocumque loci manere persona.
Vel quem substantiæ exilis non permisit habere*

A *consortem, ipse concellanem fiat alterius.* Non
soli igitur Patriarchæ Syncellos habuerunt. Cer-
tè Stephanus Syncellus Syncretici Tarsensis
Episcopi memoratur ab Ephremio apud Pho-
tium.

θεοδουλος. Hujus Theoduli nullam alibi mentio-
nem reperi. Nam quod Nicephorus in cap. 22.
lib. 14. eum nominat, id haustum est ex fontibus
Evagrii nostri. Videtur tamen hic esse Theodul-
us Presbyter in Cælesyria, qui regnante Zenone
Augusto multa scripsit, ut testatur Genadius
Massiliensis, & Marcellinus Comes in Chro-
nico.

In Caput III.

B *Ἐπισκόποις ἐπέειπετο.* Hunc locum ex optimo co-
dice Florentino restitui, adjecto uno verbo quod
ab antiquariis perperam omissum fuerat. Quod
quidem idcirco admonendum esse duxi, ut sciant
lectores, nihil à nobis additum esse aut immuta-
tum, nisi ex ejus præstantissimi codicis auctoritate.
Porro cum Florentino codice consentit codex
Tellerianus.

ἡρακλεῖται βασιλικῶν. Extat Epistola Theodo-
sii Junioris, quam vulgo sacram vocabant. Sic
enim eam appellat Theodosius ipse in Epistola ad
Synodum Ephesinam. In versione quidem Lati-
na hujus Epistolæ titulus ita concipitur. *Sacra
Imperatoria, missa Alexandriam ad Cyrillum
Episcopum & Episcopos Metropolitanos ἐπισημα-
νισ.* Verum Græca aliud sonant, quæ sic ha-
bent θεῖον ἡράκλειον ἀποστολὴν ἐν ἀλλήλαις δόξαι κοίτην
ἐπισκοπῶν, ἡ τοῖς κτ̄ ἡρατ̄ τ̄ μεταπολίτων ἐπισκο-
ποις. Id est: *Sacra Epistola missa Alexandriam
ad Cyrillum, & ad omnes ubique Metropolitanos
Episcopos, κατὰ ἡράκλειον enim, idem valet ac καθ'
ἡρακλίου ἡράκλειον.* Idque confirmat ipse Theodosius
in eadem Epistola, ubi dicit scripsisse se eodem
exemplo ἡρακλίου τὸς ἀπαντὰς τ̄ μεταπολίτων ἐπισκο-
πῶν. Evagrius autem noster pro eodem dicit: ἡρακ-
λεῖται βασιλικῶν ἡνωμένων ἡρακλίου τ̄ τὸς
ἀποστολῶν τ̄ ἐκκλησιῶν προσεπικέτας.

ἡμῖν ἐπιφοίτησε πνεῦμα. Vox ἡμῖν displicuit Ni-
cephoro. Itaque loco illius substituit hæc verba:
τοῖς ἱεροῖς ἀποστόλοις. Sed nihil opus erat emenda-
tione. Nam vox ἡμῖν hoc loco ponitur pro Eccle-
sia Dei, quæ tunc temporis in Apostolis residebat.
Antea quidem Spiritus Sanctus descenderat in Ma-
riam, tunc cum illa Filium Dei concepit: Et post-
ea in Christum, quando Christus baptizatus est in
Jordane. Verum speciali privilegio id tunc illis
contigit. Die verò Pentecostes Spiritus Sanctus
primum descendit in Ecclesiam Dei per Apostolos,
si quidem Apostoli eundem Spiritum, quem tunc ac-
ceperant, postea Successoribus suis per impositio-
nem manuum tradiderunt.

ὡς πολλοῖς ἀπολογισμῶν δεκεῖ. Nicephorus
pro verbo δεκεῖ habet εἰρηαι. Christophoronus
vero legit ὡς πολλοῖς ἀπολογισμῶν δεκεῖ. Ita enim
vertit hunc locum. *Joannes Presul Antiochiæ
inā cum suis ad diem dictum absuit; Non qui-
dem sua sponte, sicut multis videtur, qui ejus
factum*

factum defendere volumi: Quam tamen emendationem licet Savilius ad oram sui codicis adscripserit, probare non possum. At Musculus locum hunc ita vertit: Verum præter animi sui sententiam, sicut & multis moram illam excusans, ostendit. Ego vero nihil mutandum censeo, & locum sic interpretor: Joannes vero ad constitutum diem non adfuit, non quidem sua sponte, sicut multis videtur, dum factum suum excusavit. Certè non potest alius esse sensus horum verborum.

Pag. 259. *εἰτὴν καλυμμένην ἵεὺν κυριακὴν.* Græci Dominicam primam post Pascha, *ἵεὺν* seu *καινὴν κυριακὴν* olim vocabant. Ita Gregorius Nazianzenus in oratione xix. quam dixit in funere Patris sui Gregorii ἢ *καινὴν παρὰν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ἢν αὐτῷ ἐνομάζομεν, πρώτῃν κυριακὴν ἢ τὴν ἀναστάσιμον πρώτῃν* Extat ejusdem Gregorii Nazianzeni oratio 43. in hanc novam Dominicam; in qua rationem adfert, cur hæc dies dicatur nova Dominica. Sed & Synodus in Trullo hanc Dominicam, quam nos vulgo Dominicam in Albis vocamus, *καινὴν κυριακὴν* appellant. Sic enim dicunt in Canone LXVI. *ἄπο τῆς ἀρχαίας ἀναστάσιμου καὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας, μίσην τῆς καινῆς κυριακῆς &c.* In actione 5. Synodi C. P. sub Mena pag. 745. dicitur *ἵεὺν κυριακὴν.*

In Caput IV.

Κυρίλλῳ διέποντι ἢ τὸν κελύειν τόπον. Cyrillus in Ephesino Concilio Cælestini Romani Pontificis vices gessisse satis constat. Certè in actis ejus Concilii Cyrillus hoc titulo ubique decoratur, etiam post adventum Legatorum sedis Romanæ, ut patet ex actione quarta ejusdem Concilii, ubi Legati Romani statim post Cyrillum Alexandrinum ante reliquos omnes Episcopos nominantur. Duplici igitur nomine Cyrillus Ephesino Concilio præfuit, videlicet tanquam Episcopus Alexandrinus, & tanquam Vicarius Episcopi Romani. Nicephorus in lib. 14. cap. 34. ait Cælestinum Romanæ urbis Episcopum, cum propter navigationis pericula huic Synodo interesse minime potuisset, vices suas Cyrillo mandasse. Atque ex eo tempore Cyrillum & successores ejus Alexandrinos Episcopos, mitram sumpsisse, & Papæ vocabulum sibi vindicasse, orbisque totius judices esse appellatos. Sed hæc inepta sunt & falsissima. Diu enim ante Cyrillum, Episcopi Alexandrini Papæ vocabantur. Nam Dionysius Alexandrinus in epistola tertia ad Philemonem, Heraclam Beatissimum Papam appellat, ut legitur apud Eusebium in lib. 7. Ecclesiasticæ Historiæ. Et Athanasius in Apologetico secundo refert epistolam Isehyre ad se scriptam hoc titulo: *Beatissimo Papæ Athanasio Isehyras in Domino Salutem.* Adde quod Cælestinus Cyrillum Vicarium suum constituit in Nestorii duntaxat causa, non in reliquis omnibus; isque honos Cyrilli personæ privatim concessus est, non autem sedi Alexandrinæ. Itaque successores Cyrilli cum honorem postea sibi vindicare minime poterunt, qui Cyrillo ad tempus duntaxat indul-

atus fuerat. Certè Marcellinus Comes id disertè notat in Chronico, Consulatu Theodosii Junioris XIII. & Valentini Augusti III. *Nestorius Constantinopolitana sedis perfidus Antistes, à quo Nestoriana perfidia pullulavit, apud Ephesum ducentorum sanctorum Patrum sententia in Synodo condemnatus est, Cælestino Cyrillum Alexandrinæ civitatis Episcopum pro tempore Vicarium renuntiantem.* Illud præterea notandum est in supra dicto Nicephori loco, tam Nicephorum, quam eos à quibus id mutuatus est Nicephorus, non dubitasse quin Romanus Episcopus judex esset omnium Ecclesiarum. Nam cum scribant, Cyrillum posteaquam Vicarius à Cælestino Episcopo Romano renuntiatum est, judicem Ecclesiarum totius orbis cognominatum fuisse, proculdubio existimarunt hanc fuisse prærogativam Romani Pontificis, ut totius orbis Ecclesiarum judex haberetur.

In Caput VI.

Ὁν γὰρ ἀνὰ δυνάμει. In optimo codice Florentino scriptum inveni *ἀναδύναμει*, longe rectius. In actis autem Ephesini Concilii pag. 428. ubi hæc Cyrilli epistola refertur, scriptum est *ἀναδύναμει*. Verum Florentini codicis scripturam confirmat Nicephorus & cod. Tel.

τοῖς ὑπὲρ δύναμει πόνους προσομιλοῦν. Pessime hanc locum vertit Christophorus hoc modo: *Et graviores quam vires forebant, suscepit in concionando labores.* Musculus verò hunc locum sic verterat: *Et laboribus vires excedentibus collectionem suscepit.* Neuter bene, *προσομιλοῦν πόνους*, idem valet ac labores ferre seu tolerare. Sic *ὀμιλοῦν τύχαις* est fortuna vicissitudines tolerare. Plutarchus in Mario de Jugurtha loquens ita scribit *ἕτα τίς ἢ περικλῆσται τύχαις ἐμιλλῆται*, id est, adeo vir ille vario erat ingenio, & ad fortunæ vicissitudines ferendas accommodato. Cæterum verba illa *ὑπὲρ δύναμει*, duobus modis intelligi possunt. Aut enim *ἀνεξοπλήκην* subaudire possumus, aut certè *ἰδὴν*. Posteriorem sensum amplexi sunt Musculus & Christophorus & is qui acta Ephesini Concilii Latine interpretatus est.

ταῦτα ἡμῶν ἐτυχότες. In actis Ephesini Concilii & apud Nicephorum scribitur *ἡμῶν*, rectius proculdubio.

ἢ καὶ ἐν ἰσχυρισμῷ. Sic etiam legitur in actis Ephesini Concilii. In Manuscripto tamen codice Teleriano scriptum inveni *ἢ καὶ ἐν ἰσχυρισμῷ*.

In Caput VII.

Πρὸς τὴν ἐγκλίσην. In optimo codice Florentino scriptum inveni *πρὸς τὴν ἐγκλίσην*, recte proculdubio, ἢ, verò idem valet ac *ἀπὸ*.

ἢ ἀθάνατα συμπλεκόμενον. Obscurus est sensus hujus loci, quem sic explanandum esse existimo. Post concionem illam Anastasii Presbyteri,

teri, qui Syncellus erat Nestorii, gravis defensio exorta est in Ecclesia Constantinopolitana: Cum alii quidem Mariam θεοτόκον dicendam esse contenderent, alii verò ἀνθρωποτόκον. Cumque seditio quotidie ingravesceret, Nestorius eam sedare cupiens, vocem quandam mediam excogitavit, ut Maria χριστοῦ ἁποστολή vocaretur; ne si θεοτόκον diceret, mortalia immortalibus copulare videretur, quod ipse quidem impium esse ducebat; aut si ἀνθρωποτόκον amplexus esset, altera pars, eorum scilicet qui θεοτόκον defendebant, ab ipso deficeret, & seorsum conventus celebraret. Hic est sensus hujus loci, quem nec Musculus, nec Christophorus intellexerunt. Scribendum est igitur ἡ τὰ βυτὰ, ἡ ἀθάνατα συμπλέκων. In Manuscripto codice Telleriano scriptum inveni ἡ ἀθανάτου συμπλεκόμενε, &c.

Ἰδοὺ τε κακίους. Id est, ab utraque parte, tam Catholicorum, quam Nestorianorum. Male Musculus vertit, ultro citroque.

ἀπὸ τῆ ἀπὸ δὲ ἀνδρῶν. Rectius in codice Florentino & Telleriano legitur ἀπὸ τῆ ἀνδρῶν. Ex iisdem codicibus emendavi paulò post ἐν τῷ ἐπιπέπρω. Cum antea legeretur ὀντισία ineptissime.

Pag. 263. ἐθαδ' ὄν. In supradicto scilicet Monasterio quod Euprepii dicebatur.

γράφει δὲ ἡ διαλεκτικῶς. Non probo interpretationem Christophoroni & Mulculi. Quorum hic quidem vertit: *Scriptis & alium librum more dialectico, velut ad Aegyptium quendam de exilio suo compositum.* Christophorus verò ita interpretatur: *Scriptis praeterea Nestorius alium libellum acute & subtiliter &c.* Quid enim opus fuit acumine & subtilitate dialectica in libello, in quo Nestorius agebat de sua in Oasim relegatione. Itaque magis placet, *διαλεκτικῶς συγγραμμάτων* interpretari librum in modum dialogi compositum. Atque ita Nicephorus haec Evagrii verba exposuit. Pro illis enim posuit *διαλογικώτερον*. Quod Langus vertit, *disertius*; quasi Nicephorus dixisset *λογικώτερον*.

ἰπερίουσι. Apud Nicephorum in lib. 14. cap. 36. rectius legitur *ἰπερίουσι*. Atque ita in Telleriano codice scriptum inveni.

ἀρχμαλοσία. Hunc locum correxi ex optimo codice Florentino, in quo ita legitur *ἀρχμαλοσία τῆ πάντων ἱεροσολάτων συμφορῆς*, qua emendatione nihil certius. Ita quoque legitur apud Nicephorum.

τὸ μὴ ἐμποδῶν. Interpretes cum vocem ἐμποδῶν impedimentum perpetuo significare sibi persuasissent, in varios errores prolapsi sunt. Nam Langus quidem ita vertit: *Et ambo vos jam ex vita hac excessistis; quo tempore, sicut quidam ex profanis Sapientibus dixit, nihil obstat quo minus libera quisque hominum benevolentia, nullo intercedente adversario, colatur.* Christophorus verò sic interpretatur: *Quando, ut sapienti inter gentiles scriptori placet, quisque stabili & consentiente omnium benevolentia, modo nihil sit, quod jure debeat esse impedimento, honorari solet.* Atqui ἐμποδῶν, non semper impedimentum significat. Antiqui enim, tam Rhe-

tores, quam Philosophi ἐμποδῶν dicebant pro eo quod est ἐπιπέπρω, id est, in medio seu in propatulo, ut docet Suidas & Harpocration & auctor Etymologici. Posteriores verò ac praecipue Hierocles Philosophus, eam vocem usurparunt pro impedimento. Optime igitur Musculus hunc Evagrii locum interpretatus est hoc modo: *Quando, sicut quidam exterorum Philosophorum dixit, quod non est amplius superstes, sine ulius invidia & contradictione cum benevolentia honoratur.* Porro in margine codicis Telleriani ad hunc locum annotatur *τὸ ἐμποδῶν*, id est, ex Thucydide sumpta est haec sententia. Extat autem in libro 2. Thucydidis pag. 128. in oratione funebri quam habuit Pericles.

ἡ βαρβαρικῆς ἀρχμαλοσίας. Scribendum videtur *ἡ βαρβαρικῆς ἀρχμαλοσίας*. Certè in Manuscripto codice Florentino & Telleriano, & apud Nicephorum legitur *ἀρχμαλοσίας*.

τὸ τὴν τωμάδων πλάθου. In epistola Nestorii supra relata Blemmyes dicuntur qui Oasim vastaverant. Quare τωμάδων pro adjectivo hic sumi debet. Potest tamen esse nomen proprium Barbarorum. Certè Nubæ Blemmyis proximi, qui crebras excursions in agrum Oasim faciebant, ut docet Procopius in lib. 1. Persicorum, Nomades etiam dicebantur seu Numides teste Stephano. Sic in veteri epigrammate de Imperatore Adriano, quod retuli in annotationibus ad lib. 4. Historiae Ecclesiasticae Eusebii. *Ψαμάδων ὄρη τῶν τωμάδων*. Sed objicit aliquis, si de una eademque Oaseo captivitate hic loquitur Nestorius, quomodo stare potest quod initio hujus epistolae dicit, Oasim ea incurfione jam dudum vastatam fuisse. Etenim incurfio Blemmyarum in Oasim recens admodum contigerat, in qua Nestorius captus fuerat à Barbaris, ac statim dimissus, ut ipse testatur. Nomadum autem incurfio jam dudum contigerat. Sic enim scribit Nestorius in hac ultima epistola, *ἐκ πολλῶν πρὸν ἀφανισθείσης*. Respondeo haec verba *ἐκ πολλῶν πρὸν* non significare, *jam dudum antea*, ut putaverunt Interpretes, Langus, Musculus & Christophorus. Nam adverbium *πρὸν* significat *nuper* ut nemo nescit. Certè haec incurfio Barbarorum, paulò antequam haec scriberet Nestorius, contigerat. *ἐκ πολλῶν* igitur referri debet ad verbum ἀφανισθείσης. Idem ergo est ac si diceret: *Cum Oasim multis modis nuper vastata esset; igne scilicet ac caedibus & Barbarica captivitate, ut supra dixit Nestorius.*

τῆς οὐκ ἰσοτιμίας. Sic etiam legitur apud Nicephorum. Non dubito tamen, quin scribendum sit *τῆς ἰσοτιμίας*. Ut legit Christophorus & Savius.

ταῦτα εἰσέδω, καὶ ἡμῶν. Scribendum puto *ἐταῦθα εἰσέδω ἡμῶν λογισμῶν*. Atque ita legitur videtur Musculus, qui sic vertit; *et cum illic hasuros nos arbitramur.*

ἡ τὸ τὸ αὐτῶν. Scribendum est *ἡ τὸ τὸ αὐτῶν* &c. subauditur enim verbum ἀρκέσθητι quod proxime antecessit. In Telleriano codice deest articulus τὸ.

Pag. 264

Pa

Pag. 265

ἢ τῶν ἐπὶ τοῖς ἀρχιεπίστοις. Nihil hoc loco viderunt A
 Interpretes; quos leve mendum in errorem gra-
 vissimum induxit. Scribendum est procul dubio
 ἀρχιεπίστοις. Id est: Et post relationes quas ad Prin-
 cipes misit tua magnificentia; ut per nos quoque per
 quos id fieri decet, inuicissimis Principibus rei veri-
 tatis indicetur, humaniter permittit. Solebant olim
 Præsides Provinciarum, de omnibus quæ apud ipsos
 acciderant referre ad Imperatorem. Quod ἀναφέ-
 ρειν dicebatur, & relatio ἀναφορά, ut notavi ad Am-
 mianum Marcellinum. De his Præsidium relatio-
 nibus loquitur Severianus in oratione prima in
 Hexameron, cujus locum hic adscribam, quem
 Interpres non intellexit. ὡς περὶ γὰρ ἀδελφοί, οἱ δὲ οὐ
 τῶ ἀναφορῶν ἀρχιεπίστοις τῶ βασιλεὶ πάντα μνηύουσιν
 ἅτα ἃ ἐπὶ ἀρχιεπίστοις τῶ θιῶ &c. Id est: Nam quem-
 admodum Præsides missis relationibus, cuncta qua B
 geruntur Imperatori significant &c. At Interpres
 Magistros libellorum & suggestionum interpreta-
 tur, perperam, ἀρχιεπίστοις enim apud Chryso-
 stomum & reliquos ejus ævi Scriptores nihil aliud sunt quam
 Præsides seu Rectores Provinciarum. Et ἀναφορά
 nihil aliud est quam relatio. Quare in Severiano
 scribendum est ὡς περὶ γὰρ ἀναφορῶν ἐπὶ ἀρχιε-
 πτοῖς, &c.

In Caput IX.

Pag. 266. Μιχαὴλ κατὰ τὸ κωνσταντίνου. Haud dubie scri-
 bendum est κατὰ τὴν κωνσταντίνου, quemadmodum C
 legitur in codice Telleriano, & apud Nicephorum
 in lib. 4. c. 47. ubi Langus vertit: Flavianus Synodo
 provinciali apud Constantinopolim coacta &c.
 Quem secutus est Christophorus. Ego tam-
 en particularem Synodum malui interpretari cum
 Musculo. Certè ea Synodus fuit tantum Episco-
 porum, qui tunc forte Constantinopoli moraban-
 tur ob quædam negotia Ecclesiastica: Quos ἐκ-
 θεμύνας ἰπιστάτους vulgo nominabant. Extant
 acta hujus Synodi Constantinopolitanæ sub Flavia-
 no, relata in actione prima Concilii Chalcedonen-
 sis, in qua leguntur hæc verba; συναρχιεπίστοις τῶς
 ἀρχίας ἢ μεγάλους συνόδου τῶς ἐσθιμύνας ἐν τῇ προτι-
 ρημένη μεγαλοπόλει, &c. Quod si quis Episcopo-
 rum qui tum convenerunt, nomina scire deside-
 rat, habentur in actione prima Synodi Chalcedo-
 nensis pag. 93.

ἢ τῶν ἐπὶ τῶν ἀρχόντων. Male Christophorus
 Ecclesiarum Præsides interpretatur, cum Magi-
 stratus potius vertere debuisset. Rectè igitur Ni-
 cephorus in lib. 14. cap. 47. Evagrii verba expo-
 suit hoc modo: ἐπὶ ἢ ἄλλοι τῶ ἐπίστοις παρὶ τῶν, ἢ
 τῶς συναρχιεπίστοις. Extant acta hujus Synodi
 secundæ Constantinopolitanæ sub Flaviano, rela-
 ta in actione prima Concilii Chalcedonensis pa-
 gin. 95. & sequentibus, ubi Florentius magnifi-
 centissimus Patricius, & Mamas Comes & proximi-
 mus scrinii libellorum & sacrarum cognitionum,
 Macedonius denique Tribunus & Notarius, ei
 Synodo interfuisse dicuntur.

In Caput X.

τὸ τεχνάειν τὸ γυλάριον. Ita legebatur in edi-
 tione Roberti Stephani. Sed Christophorus
 & Savilius transpositis vocabulis emendarunt,
 τεχνάειν τὸ γυλάριον. Ego verò non dubi-
 to quin Evagrius scripserit τὸ τεχνάειν τὸ γυ-
 λάριον. Caterum ante hæc verba Christophoro-
 nus & Savilius subdistinctionem apponunt. Sic
 enim vertit Christophorus: Hujus Concilii
 Dioscorus, qui in Alexandria Episcopatum post
 Cyrillum successit, quo odium in Flavianum in-
 cenderetur, præfatus designatus fuit. Chrysaphius
 enim hanc rem callide molitus fuerat. Sed lon-
 ge melior mihi videtur sententia Musculi, qui
 ante has voces ὁπὸς ἐχθρας φλαυανῶς, subdi-
 stinctionem collocat. Vertit enim hoc mo-
 do: Præsidebat autem ei Synodo Dioscorus post
 Cyrillum Alexandrinus Episcopus, id quod
 in odio Flaviani instituerat Chrysaphius. Pro
 verbis autem illis ὁπὸς ἐχθρας seu ἐχθρας ἰάν
 φλαυανῶς.

γυλάριον. Ad latus Manuscripti codicis Floren-
 tini, hoc Scholium annotatum est, ἃεὶ τὸ δουρε-
 τῶς γυλάριον σημαίνει ὡς αἰεὶ οἱ κοινὰ τοῖς
 τῶς ὀρθοδόξου ἀρχιεπίστοις ἐνακέρων. Id est, no-
 ta de impio Chrysaphio, quod cubicularii Eunuchi
 orthodoxos Episcopos perpetuo impugnant.
 Cujus rei exemplum illustre est in Eusebio præpo-
 sito cubiculi, qui Constantii temporibus Athana-
 sium & reliquos Catholicos Antiflites infecta-
 tus est.

ὁπὸς ἐχθρας ἐν ἐπίστοις. Male hæc verba accepit Chri-
 stophorus, quasi Evagrius diceret, Juvenalem
 prius fuisse Episcopum Ephesi. Evagrius tamen
 id non dicit, sed tantum ait Juvenalem Episco-
 pum Hierosolymorum, jam antea verlatum
 fuisse Ephesi, in priore scilicet Ephesina
 Synodo, in qua Nestorius fuerat condemna-
 tus.

ἢ ἰερίων. Sic etiam legitur apud Nicephorum,
 corrupte pro ἰελιανῶς. Ita enim rectè scribitur in
 actis Ephesinæ Synodi secundæ, quæ referuntur
 in actione prima Concilii Chalcedonensis pag. 49.
 Post Consulatum Zenonis & posthumiani VV. CC.
 Die sexto Idus Augusti, Indictione tertia, Synodo
 congregata in Epheso Metropoli ex præcepto religio-
 sissimorum & Christianissimorum Imp. & residen-
 tibus in sancta Ecclesia quæ vocatur Maria, reve-
 rendissimis & sanctissimis Episcopis, Dioscoro
 Alexandria, & Juliano Episcopo, agente vices
 sanctissimi & beatissimi Episcopi Romane Ecclesia
 Leonis. Hunc Julianum Episcopum fuisse Puteo-
 lanum ex Mariani Chronico scribit Baronius ad an-
 num Christi 449. hodie tamen in Mariani Scoti
 Chronico, non Julianus, sed Julius dicitur Episco-
 pus Puteolanus, cum Hilario Diacono missus à Leo-
 ne Papa ad secundam Synodum Ephesinam. In
 subscriptionibus autem Episcoporum, qui huic se-
 cundæ Synodo Ephesinæ subscripserunt, quæ re-
 feruntur in actione prima Concilii Chalcedonen-
 sis

sis pag. 141. Julianus Episcopus dicitur. Sic enim legitur: *Julianus Episcopus, tenens locum Leonis sanctissimi Episcopi Romanae Ecclesiae, interpretante Florentio Episcopo Lydia, dixit &c.* Ex quibus verbis colligi videtur, Julianum hunc, qui secundae Synodo Ephesinae interfuit, esse Julianum Coensem Episcopum, qui biennio post Chalcedonenſi Synodo interfuit, tenens & ipse illic locum Leonis Romani Pontificis, ut in actis Synodi Chalcedonenſis scriptum habetur non uno in loco. Ubi tamen mirari subit, cur cum Julianus iste Coensis Episcopus, toties vocetur Legatus & vices agens Leonis Romani Pontificis, nihilominus prerogativam sedis non habeat una cum Paschasino & Lucentio Vicariis sedis Apostolicae qui eidem Synodo praefuerunt, sed post Patriarchas & Exarchos nominetur. An dicemus Juliani Legationem generalem fuisse & honorariam, non vero specialem, cujusmodi fuit Legatio Paschasini & Lucentii, ad hoc ut Synodo Chalcedonenſi vice Leonis Pontificis praesiderent. Posset etiam non incommode dici, Julianum Coensem ideo Legatum Leonis Papae nominari in actis Synodi Chalcedonenſis, quod biennio ante in secunda Synodo Ephesina vices ejusdem Leonis egisset. Notetur interim Baronii inconstancia, qui cum ad annum Christi 449. scripsisset, Julianum eum qui in secunda Synodo Ephesina Legatus fuit sedis Apostolicae, Episcopum fuisse Puteolanum, postea ad annum 451. cap. 78. Coensem Episcopum illum facit.

θεοδοσιος επισκοπος & πατρις εδιδου. Exstat sacrum commonitorium Imperatoris Theodosii ad Elpidium comitem sacri Consistorii, & Eulogium Tribunum & Notarium Praetorianum, in actis Ephesinae Conciliabuli quae referuntur in actione prima Synodi Chalcedonenſis pag. 46. ubi leguntur haec verba, quae hic refert Evagrius.

Pag. 267.

επι δαμιαν επισκοπος & καρβαν. Paulo ante secundam Synodum Ephesinam; Ibas Edessenus & Daniel Carrarum Episcopus a Clericis suis accusati fuerant apud Imperatorem Theodosium. Ille causam eorum cognosci jussit in Synodo Berytienti praesente Damascio Tribuno & Notario praetoriano. Exstant acta hujus Concilii, relata in actione decima Synodi Chalcedonenſis, quae sic incipiunt: *Post Consulatum Flavii Zenonis & Posthumiani virorum Clarissimorum Calendis Septembris indictione secunda.* Sed non dubito quin scribendum sit *Consulatum Zenonis & Posthumiani.* Alioqui haec Synodus contigisset post Conciliabulum Ephesinum, quod collectum est post Consulatum Zenonis & Posthumiani mense Augusto. Berytientiſis autem Synodus post illam Synodum Ephesinam collocari non potest, cum in ea mentio fiat Flaviani Episcopi Constantino- politani, & Domni Antiocheni: Quos constat in secunda Synodo Ephesina fuisse depositos. Accedit testimonium Liberati Diaconi, qui in Breviario scribit hanc Synodum Berytientiſem congregatam fuisse, antequam Eutyches haeresin suam conflasset.

ειρηαιος το αυ τυρι. Diu ante secundam Syno-

ad Ephesinam, Episcopatu pulsus fuerat Irenaeus edicto Imperatoris Theodosii, & in ejus locum Photius substitutus. Certè Photius praefuit Synodo Berytientiſi, quae collecta fuerat anno ante secundam Synodum Ephesinam. Sed quoniam Imperatoris jussu, non synodali sententia ejectus fuerat, ideo in altera Synodo Ephesina canonice depositus est.

σωφρονιου χριου το κωνσταντιναλω. In hujus loci versione mirum est, quantopere aberrarint Interpretes. Nam Langus quidem Interpres Nicephori ita vertit: *Decreuit hac Synodus quae de Sophronio quadam, qui tum Constantino- politim visenda ejus gratia venerat.* Christophorus vero sic interpretatur: *Nonnulla ibidem acta fuerunt contra Sophronium Episcopum Constantino- politanum.* Sed Constantiniſem dicere debuerat. Erat enim Sophronius Episcopus Constantinae, ut patet ex Synodo Antiochena sub Domino, quae in texta est actio 14. Synodi Chalcedonenſis. Interfuit idem Sophronius postea Chalcedonenſi Synodo, ut legitur in actis ejusdem Concilii. Est autem Constantina urbs Phoenices.

ιφ ετι λοιπον γρηορι. In locum Domni Antiochenſis Episcopi subrogatus est Maximus, ut scribit Liberatus in Breviario. Cujus Episcopatum Leo Papa postmodum confirmavit, ut legitur in actione 10. Chalcedonenſis Concilii. Idem tamen Maximus Domino, quoad vixit, certos sumptus ex Ecclesiae suae redditibus constituit, ut contentus alimentis imposterum quiesceret; quod quidem caeteri Patriarchae in Chalcedonenſi Synodo approbarunt, ut videre est in actione jam citata.

In Caput XI.

τα μιν συνεκτικα ε κλειρα. Apud Nicephorum in lib. 14. c. 48. Ubi hunc Evagrii locum transcribit, legitur *ε κλειρα*, minus rectè ut opinor. Ita tamen diserte scriptum inventi in MS. codice Teleriano.

ε τι σεμνον. Non dubito quin scribendum sit *ε τι σεμνον* &c. in his enim Evagrii libris *ε πασι* positum erat pro *ετι*.

In Caput XIII.

και παντα δοιδι μου μνημι. Henricus Savilius in suo codice scribit unà voce *πανταδοιδι μου*. Ego tamen mallem scribere *παναοιδι μου*. Sic enim Graeci loqui solent, ut cum dicant *παι εφρημοι, παισιν* & similia. Certè Evagrius noster intra de Gregorio loquens Antiocheno Episcopo, *ρηγοριου το παναοιδι μου*.

ε το αρχαιον ιερουργιαντες. Presbyteriolim unà cum Episcopo Missas celebrabant, & de manu ejus Eucharistiam accipiebant. Sic in actione decima Concilii Chalcedonenſis, Bassianus Episcopus Ephesi in libello precum ad Martianum Imperatorem ait inter caetera *τη δὲ αυριαν ημερη λατουργιαντες παντες ομω* &c. Et multo post pag. 103. idem Bassianus dicit: *ε ιφαι & πασι ομω* &c. *μη η τισθα*

Ἐπιμύτην ἡμετέρου. μετ' ἡμῶν ἐποιήσεται, ἡ δὲ κλει- νώνας, παρ' ἡμῶν, ὡς παρ' ἡσυχαστῶν. Id est: Stepha- nus Presbyter meus fuit annis quatuor, tecum mis- sas celebravit, tecum communicavit, & a me tan- quam Episcopo communionem accepit. Idem quo- que olim mos fuit in Ecclesia Romana, ut Presby- teri quotidie cum Episcopo urbis Romæ missas ce- lebrarent, & communionem de manu ejus accipe- rent. Diebus verò Dominicis, cum Presbyteris separatim in suis titulis Misarum solennia celebrare necesse habere propter plebem ipsi commissam, fermentum sive corpus Dominicum per Acolythos transmissum ab Episcopo urbis Romæ accipiebant, ne à communione Episcopi sui eo præsertim die se- parati esse viderentur, ut scribit Innocentius Papa in epist. ad Decentium.

Pag. 270. ἐν ᾧ τὰ μάλιστα ἀσκηλοποιεῖται. Varie hunc B locum correxerunt viri docti, Christophorus scilicet & Curterius, vel potius ii ex quorum codi- cibus has emendationes transcriperant. Alii enim post ἀσκηλοποιεῖται, addunt verbum εἶσιν. Alii vero legunt ἀσκηλοποιεῖται, ut de Theodorito solo id intelligatur. Ego verò hunc locum ita restituend- um esse existimo: ἐν ᾧ τὰ μάλιστα ἀσκηλοποιεῖ- ται καταλείφμεν, ὃ μὲν ἔστιν ὡς ἀλλοῦς ἐστὶν τοῖς τῆς ἀγίας ἱερέως, παρ' αὐτῶν παρεκλήφμεν. Nec dubito quin Evagrius ita scripserit.

εἰ μὴ καθύμω. In optimo codice Florentino hæc ad latus adscripta sunt: θεωρηματικὴ ὡς ἀλλοῦς ἐστὶν τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν μεγάλων συμμάχων κείνων. Id est: Patrum de magno Symeone judi- cium prorsus spirituale in Christo.

Pag. 271. ἡ ἀείων μάρτυρ ἐπὶ ῥήματι. Videntur esse C verba Imperatoris Theodosii, ex Epistola quam scripsit ad Beatum Symeonem. Hunc igitur titu- lum præfixerat Epistolæ suæ: τῶν παραγῶν ἡ ἀείων μάρτυρ. Ubi Martyrem quidem eum appellat ob gravissimas ærumnas quibus ille corpus suum afflictabat: Acrum verò eò quod sublimis staret in columna. Certè voces illæ ἐπὶ ῥήματι, omni- no indicant id quod dixi; verba illa scilicet, aut ea quæ proxime sequuntur, esse Imperatoris Theo- dosii. Christophorus tamen hunc locum aliter distinxit, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: Et sanctissimum ac Acrum ora- ret Martyrem, uti nominatum pro ipso Deum obse- craret. Quam distinctionem equidem probare non possum.

πίπλωκε γὰρ ἐν ὄργῳ. Post has voces Nicephorus hæc addit, οὐκ οὐκ μὲν ἀλλὰ γρηγορήσμεν.

εἰ μὴ ὄσοι. Christophorus quidem & Sa- vilius hunc locum ita emendant ὄσοι μὴ χερσίν &c. Sed leviori mutatione locus corrigi potest hoc mo- do, εἰ μὴ ὄσοι &c. Nicephorus pro his verbis ha- bet, ἀλλ' ὄσοι, quod est elegantius.

Pag. 272. ἡ διαβλητὴν ὄμα. Delenda videtur con- junctio, utpote otiosa & superflua. Ac fortasse Evagrius scripserat συνδιαβλητὴν, quemadmodum legitur apud Nicephorum.

ἔτω τὸ καθίκασον. Malim omnino scribere ἔτὸ καθίκασον &c. Quæ emendatio prorsus necessa- ria mihi videtur, licet Nicephorus vulgatam scripturam tueatur. Certè Christophorus ita legisse videtur ut dixi.

ὡς ἔρημ' εἰπών. Assentior Henrico Savilio, qui

A in margine sui codicis emendavit ὡς ἔρημ' εἰπών. Idem mendum supra correctum est in hoc capite, ubi agitur de Synagogis quas Antiocheni Judæis olim ademant. Atque ita diserte scriptum est in codice Telleriano.

In Capite XIV.

Μανδρίαν ἢ ὀπηγεῖοι καλεῖται. Rectius in Tel- leriano codice & apud Nicephorum scribitur μάν- δρα. Sic enim Evagrius ipse in superiori capite sæpius nominat. Quod autem addit Evagrius, sanctum Symeonem id vocabulum loco in quo arctioris Philosophiæ studiis sese exercuerat, indi- disse, amplius inquirendum est. Verba Evagrii sunt hæc: τῆς ἀσκήσεως ὀμαί τὴν παραγῶν συμμάχων τὴν προσήκειαν τῶν χώρων καταλιπόντων. Christo- phorus quidem & Savilius emendant καταλιπόν- τος, gravi errore. Scilicet non animadverterunt, Evagrium voces interdum trajicere solere. Sic igitur construendus erat hic Evagrii locus: τῶν παραγῶν τὴν προσήκειαν καταλιπόντων τῶν χώρων τῆς ἀσκήσεως. Ita certè Nicephorus hunc Evagrii locum intellexit. Sic enim habet: μανδρῶν μὲν ὡς εἴρηται τὸν χώρον καλεῖται ἢ ὀπηγεῖοι τῆς ἀσκήσεως, τῶν ὄσων τὴν κλήσιν αὐτῶν ἐπιδιδωκέντων. Id est: Mandram sicuti dictum est, Monastici exercitii ejus locus incola nominant, appellatione tali ei à sancto ipso viro imposta. Suspitari tamen quis possit, id vocabulum post Symeonis mortem ei lo- co impositum fuisse, cum plures Monachi eò con- fluxissent, & monasterium illic ædificassent. Man- dra enim monasterium significat, Metaphora sumpta à caulis ovium seu caprarum, quæ Mandræ dicuntur. Hinc Archimandritæ dicuntur Abbates monasteriorum, ut videre est in Concilio Chalcedonenis & in novellis Imperatorum. De hoc Symeonis monasterio loquitur Theodoros Lector in lib. 1. Collocetaneorum, ubi ait δανὴν ὀβουμά- σι ἐκ τῆς συμμάχων μανδρῶν ἐλθόν, τῶν ἐν τῷ ἐπέθῳ τῶν ἀνάπλων. Symeon quoque Metaphra- stes in vita Danielis Scilitæ cap. 7. hujus monaste- rii mentionem facit: Et venit ad Mandram illam in qua erat sita columna R. Symeonis. Infra enim circa istam erat quoddam monasterium. In quo cum totos quatuordecim dies transegisset, volebat Symeon Daniele ad se manere. Qui- bus verbis indicat Metaphraustes, Symeone adhuc superstiti monasterium illud exstructum fuisse. De quo tamen tam Theodoritus, quam Evagrius nihil dicunt. Caterum non dissimulabo Telle- rianum codicem hoc loco scriptum habere κατα- λιπόντων.

ἄσκητα ἄσκηται ἢ τὰς εἰσῆς. Christophorus hunc locum ita interpretatur: Porticibus ve- rò columna adjunctæ sunt. Nec aliter Musculus, qui sic vertit: Insunt autem porticibus columna. Sed Græca vox ἀσκητα ἄσκηται aliquid amplius significare videtur. Utitur eodem verbo Eva- grius in lib. 4. cap. 31. Ubi Ecclesiam sanctæ So- phiæ describit; locus sic habet: ἐν δεξιῶν ἢ κατὰ τὸ ἐναντιον κίονας αὐτοῖς ἀσκητα ἄσκηται. Quem locum ita verti: In dextro autem ac sinistro latere,

ex aduerso fornicum posita sunt columna. Certè A hoc verbum omnino significat aut id quod dixi, aut iuxta ponere. Langus quidem Interpres Nicephori, hæc Evagrii verba, quæ initio retulimus, ita interpretatur: *Juxta porticus hæc ex saxo polito columna decensissime constructa sunt.*

τὸ δὲ γὰρ μέσον, αὐλή. Pessime hunc locum accepit Christophorlonus. Sic enim vertit: *Verus medium templum, atrium est sub dio.* Non hoc dicit Evagrius, sed in medio harum porticum fuisse atrium sive arcem. Atria enim fere quatuor porticibus circumdari solebant, ut notavi ad libros Eusebii de vita Constantini. Fefellit Christophorlonum id quod paulò antè dixit Evagrius, templum porticibus ex quatuor lateribus circumdatum fuisse. Itaque existimavit templum illud medium fuisse inter quatuor porticus. In quo longe falsus est. Atrium enim erat in medio quatuor illarum porticum. Idque primum occurrebat intrantibus, postquam vestibulum transgressi erant. Post atrium verò templum erat, contiguum uni ex porticibus. Hanc fuisse figuram hujus templi, sequentia satis declarant. Ait enim Evagrius, nefas fuisse mulieribus in eam ædem intrare: Eas tamen miraculum illius stellæ spectasse ex porta quæ erat in vestibulo. Atrium igitur statim occurrebat post vestibulum, nec templum erat in medio. Alioqui templi ipsius parietes aspectum stellæ admissent.

κλειθεῖδω. Langus & Christophorlonus Cancellos verterunt, quod probare nullo modo possum. Nam Cancelli sunt κερκιδεῖς. Clatros itaque malim vertere. Glossæ veteres, Clatri, κλώνες, εἰ ἐν ταῖς θυρίσιν ὀβελίσκοι. Id est Regulæ seu verucula quæ sunt in fenestris. In aliis verò Glossis Clatrare exponitur κλειθεῖν. Est igitur eadem origo Latine vocis & Græcæ.

ἀποκρινόμενα. Assentior Christophorloni & Savilio, qui ἀποκρινόμενα emendarunt. Nicephorus tamen vulgatam scripturam tuetur. Addit præterea Nicephorus nonnulla quæ in Evagrionostro hodie non leguntur. Sic enim habet: ἀπερ ἀπὸς αὐταῖς ἐν ταῖς εἰσοδαῖς καὶ τὸ μὲν ἐν προαύλιον ὑπαίθρον ἀνοικεῖται, καὶ χεῖραν δίδωσι τοῖς ἠρημένοις ἐκ τῆς ὄραν ἀπὸ τῆς ἐσόδου, καὶ ἕω πάντων ἀπὸ τῆς ἐξόδου. Quem Nicephori locum Langus ita vertit: *Cancelli sunt: Fenestras quidam appellare consueverunt, porticibus ipsis & subdiali qua astra est aula respondentis, locumque volentibus dantes, ut ex ipso templo extra, & rursus ab exteriori templi parte in templum prospicere possint.* Quæ quidem nescio unde hauserit Nicephorus: Utrum ex Symeone Metaphraste qui vitam Symeonis Stylitæ conscripserat. Eam certè à se lectam fuisse testatur idem Nicephorus. Neque enim verisimile est hæc Nicephorum de suo addidisse. Quam autem ob causam hæc adjecta sint, deprehendisse mihi videor. Existimavit scilicet Metaphrastes, aut Nicephorus ipse, si mavis, mulieres quæ in sacram illam ædem ingredi minime sinebantur, ex fenestris illis stellam quam diximus, spectavisse. Sed longe fallus est, ut mox dicemus.

ἀγροίκων ἀπὸ τὸν κίονα χειρῶντων. Musculus vertit: *Cum universo collecto illic agrorum circa columnam saltantium populo. Quem secutus est Christophorlonus, expuncta subdistingtione quæ apposita est post vocem κίονα.* Verum hæc interpretatio ferri non potest. Neque enim soli rustici tunc erant in templo sancti Symeonis, cum hæc stella visa est ab Evagrion. Sed plurimi etiam urbani, ex quorum numero erat Evagrius. Deinde populus quem tunc congregatum illic fuisse dicit Evagrius, erat in porticu ad lavam ipsius columnæ. Rustici verò erant in atrio, circa columnam saltantes.

αὐτὸ δὲ τὰ προσώπειον. In Nicephoro legitur προσώπων; quod rectius puto. In Telleriano codice scriptum inveni προσώπειον mutato accentu.

ἡ μία τῶν θυρῶν. Pro voce θυρῶν Nicephorus restituit θυρίδων, perperam, ut supra admonui. Neque enim mulieres per fenestram spectare poterant, cum ipsæ quidem essent in vestibulo, fenestras verò sitæ essent in ipso porticum culmine, à quarum ingressu mulieres arcebantur. Merito igitur Joannes Langus Evagrium nostrum secutus, Nicephorum emendavit. Sic enim vertit: *Mulieres quoque, sed extra templum ad postes stantes miraculum hoc spectant. Janua enim una ex aduerso stellæ fulgentis locata est.*

In Capite XV.

καὶ τῆς ἐς ἐσθραίας. Nicephorus in lib. 14. cap. 53. ubi hæc Evagrii verba transcribit, habet τῆς ἐς ἐσθραίας. Quomodo etiam in Telleriano codice scriptum inveni. Posset etiam emendari τῆς ἐσθραίας. Hujus porro Ihsidori Pelusiotæ illustre extat elogium apud Ephremium Episcopum Antiochenum in epistola ad Zenobium Scholasticum quam referit Photius in Bibliotheca. Ubi cum Alexandrinum genere fuisse dicit, & apud Episcopos ipsos venerabilem ἀλεξανδρείας δὲ ἄτ' ἦν τὸ γένος, καὶ τοῖς ἀρχιερεῖσι ἰσθμισμῶ.

παλιγγενεσίας ἀξιοῦνται. Quantum quidem ex his & sequentibus verbis colligitur, existimasse videtur Evagrius Synesium uno eodemque tempore baptizatum & ad Episcopale munus promotum fuisse. Quod tamen falsum esse, multis argumentis convincit Petavius in notis ad Synesium pag. 2. & 3. Evagrius tamen secutus est Photius in Bibliotheca & Nicephorus in lib. 14. Quamquam Nicephorus non uno eodemque tempore utrumque Sacramentum à Synesio perceptum esse dicit; Sed cum jam ei persuasisset Theophilus, ut Baptisum Christianorum susciperet, postea conatum esse eidem persuadere, ut Episcopale munus capesseret: ἵσταται ἐπειράτο καὶ τὸ τῆς ἐσθραίας ἐκείνην ἀξιοῦντα γένεσθαι.

ἡ πρὸς τὸν λόγον τῆς ἀναστάσεως ἡ ἀποδείξις. Plerosque id sibi persuasisse video, Synesium tunc cum à Ptolemaidensibus electus est Episcopus, resurrectionem corporum nequaquam credidisse. Id tamen verum non esse testatur ipse Synesius in epist. 105. quam scripsit ad Evoptium fratrem, qui tum erat Alexandria. Ubi causas affert, cur Episcopatum sibi delatum suscipere non possit. Prima est, uxor à cuius consortio divelli non poterat. Altera est, corporum resurrectione. De qua id sentiat, declarat his verbis: πῶς καθ' ἡμῶν ἀνάστασις ἰσθὲν τι καὶ ἀπόρητον ἡγήσεται, καὶ πολλὰ δὴ τὰς ἀλλόθους ἐπολήσειν ἐμολογήσει, id est: Decantatam illam resurrectionem sacrum quidpiam & arcannum arbitror, longèque absum à vulgi comprobatis opinionibus. Non igitur resurrectionem mortuorum negabat penitus Synesius; sed eam cum Platoniciis atque Origene exponebat. Ceterum Baronius ad annum Christi 410. cuncta illa quæ à Synesio dicuntur in hac epistola, tam de uxore retinenda, quam de mortuorum resurrectione, non serio dici censet, sed fictæ atque simulate, ut Episcopatum onus declinaret. Verum hanc Baronii sententiam merito improbat Petavius. Multo enim verisimilius esse dicit, Synesium hæc ad fratrem suum scripsisse, sicut tunc sentiebat. Postea verò à Theophilo aut aliis Sacerdotibus edoctum, antequam Episcopus fieret, veram de resurrectione sententiam amplectum esse. Verum hanc questionem fusè examinavit Lucas Holstenius peculiari dissertatione, quam in gratiam studiosorum, ad calcem Annotationum nostrarum edidimus. Interim monendum est Lectorem, in hujus capituli titulo & in Bibliotheca Photii errorem esse, ubi Synesius Cyrenarum Episcopus dicitur. Fuit quidem Synesius patria Cyrenæus. Sed Episcopus fuit Ptolemaidis, quæ urbs est in Cyrenaica.

Pag. 274. ὁ τὸ πρὸς αὐτὸν Θεοδοσίος ἐπισκοπῆτικὸς. Intellegit orationem de regno. Quæ tamen non Theodosio juniore, sed Arcadio dicta est anno Christi quadringentesimo, hoc est, decem annis antequam Synesius Episcopatum suscepisset, ut rectè observavit Dionysius Petavius in notis ad orationem illam Synesii.

In Caput XVI.

Ὁ ἱωάννης ῥήτορας. Hujus Joannis Rhetoris Historiam sæpius laudat Evagrius in sequentibus libris. Verbi gratia in cap. 12. libri secundi, & in cap. 10. ac vicefimo octavo libri tertii, & in cap. 6. libri 4. Longe autem diversus est ab illo Joannes, cujus mentionem facit Evagrius in cap. ultimo libri quinti. Hic enim Historiam rerum gestarum scripserat ab extremis temporibus Justiniani usque ad Principatum Mauricii, ut ibidem testatur Evagrius. Prior autem ille Joannes, res Theodosii Junioris & Leonis ac Zenonis Principatu gestas exposuerat, ut colligitur ex his quæ ex Joanne illo desumpsit Evagrius. Et in ruina Antiochiæ quæ contigit anno Justiniani senioris nono,

A Historiam suam clauserat, ut scribit Evagrius. Præterea Joannes ille quem posteriore loco nominavi, patriâ fuit Epiphaniensis. Evagrius enim in cap. citato lib. 5. cum civem suum & cognatum appellat. Fuit autem Evagrius domo Epiphaniensis, ut in prolegomenis ostendimus. Joannes vero ille Rhetor, cujus hoc loco meminit Evagrius, si conijcere licet, videtur mihi fuisse Antiochenus. Etenim quæcunque ex illo citat Evagrius noster, ad Antiochenam urbem pertinent. Hæc ideo scripsi annotavi, ut errorem Joannis Vossii emendarem, qui in Commentario suo de Historicis Græcis, hos duos Joannes inter se confundit.

ἐν τῇ κατὰ μὲν κοιμηθείω. Obscuritas & prava distinctio hujus loci, primo Nicephorum, ac deinde Christophorionum in errorem induxit. Obscuritas autem ex eo nata est, quod Evagrius noster more suo, nimis multa in unam eandemque periodum inclusit, quæ in plures periodos erant dividenda. Deinde post vocem κοιμηθείω ponenda est distinctio, quod non viderunt Nicephorus & Christophorionus. Putavit igitur Nicephorus, Ignatii reliquias Theodosii Junioris temporibus Romæ Constantinopolim perlatis fuisse, & jussu ejusdem Imperatoris Antiochiam deportatas, illic in cæmeterio esse depositas. Quod est falsissimum. Diu enim ante Theodosii Junioris principatum, reliquias Ignatii Martyris depositæ erant in cæmeterio urbis Antiochiæ, ut disertè testatur Hieronymus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de Ignatio hæc habet: Reliquia corporis ejus Antiochia jacent extra portam Daphniticam in cæmeterio. Non igitur Romæ Constantinopolim, ac deinde Antiochiam, reliquias Ignatii transtulit Theodosius Junior, sed ex cæmeterio quod erat extra portas urbis Antiochiæ, eas in urbem deportavit. Ita certè hunc Evagrii locum intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: Tunc & divinus Ignatius, posteaquam sicuti voluerat, bestiarum ventres sepulchra loco in amphitheatro Romano consecutus, & ossa illius quæ tanquam robustiora relicta fuerant à bestiis, Antiochiam deportata, & in cæmeterio condita essent, multo post tempore per Theodosium transferuntur, &c. Videtur autem Musculus expunxisse articulum α, ut totus locus construeretur hoc modo: ἐπεὶ δὲ τὰ Φωκῆ ἰσχυρῶς ἀπικομίσθη &c. Quod equidem valde probo.

D τὸν Θεοφόρον. Cognomentum hoc videtur fuisse beati Ignatii. Idque ex eo colligitur, quod omnibus ejus epistolis hunc titulum præfixum legimus. ἰσχυρῶς ἢ καὶ Θεοφόρος. Ignatius qui & Theophorus. In Martyrio beati Ignatii quod edidit Joannes Usserius Armacanus, ipse Ignatius sese Theophorum appellat coram Imperatore Trajano. Et interrogatus, qui esset Theophorus, respondet: Is qui Christum gestat in pectore.

τοῦ αἰῶνος. Gentiles singulis civitatibus suos gentios tribuebant, eisque templa extruebant, quæ Græcè τοῦ αἰῶνος vel τοῦ αἰῶνος dicebantur, ut notavi

Magistros militum per Orientem, qui pratorium habebant insigne in foro urbis Antiochia. Hujus Pratorii mentionem facit Theophl. in Chronico pag. 147. ἀνάθεμα γάρ τὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τῶ ἀγίου Σιφάνου, καὶ ἰωὶς τῶ πραίτοριος τῶ πραίτολι τὸ ἱερὸν.

A testate factus est Episcopus Cotyae urbis Phrygiae, seu potius Smyrnae, ut tradit Auctor Chronici Alexandrini & Theophanes. Vixit autem usque ad tempora Leonis Augusti, ut testatur Suidas.

In Caput XIX.

Πεζικῶν τε καὶ νήσῃν κρατῶν. Si leges Grammaticae sequi volumus, scribendum erit νήσῶν. Sed quoniam νήσῃται κρατῶν in plurali non dicitur, malim equidem scribere πεζικῶν τε καὶ νήσῃν κρατῶν; ut legitur in Manuscripto codice Telleriano. Certè in optimo codice Florentino disertè scriptum est πεζικῶν. Paulò post scribendum est διήρησε, non ut vulgo editum est διήρησε.

κλαυδιανὸν καὶ κύρον τὸς πιντῶς. Hic est Claudianus cujus hodie præclara exstant carmina. Verum hoc loco duplex occurrit difficultas; Quomodo Poeta Latinus hic commemoratur ab Evagrìo, & cur ab eodem Evagrìo confertur in tempora Theodosii junioris, cum Claudianus cujus carmina nunc habemus, Arcadio & Honorio regnantibus floruerit, ut docent ejus scripta. Quod ad primam quæstionem attinet, facilis est responsio, Claudianus enim non Latina solum, verum etiam Græca scripsit Poemata. Unde in veteri epigrammate, quod in basi ejus statuae erat inscriptum, Virgiliū simul & Homeri animam in se transfusam habuisse dicitur. Latinum quidem carmen primum scribere aggressus est anno Christi 395. quo Consules fuerunt Olybrius & Probinus. De quorum Consulatu elegans carmen conscripsit, quod etiam nunc extat. Hic conatus cum feliciter successisset Claudiano, animos ei addidit ad Latina deinceps carmina conscribenda; cum antea Græcos duntaxat versus edidisset, ut ipse testatur in Elegia ad Probinum, his verbis.

Romanos bibimus primum te Consule fontes, Et Latine cessit Graja Thalia togæ. Incipiensque tuis a fascibus omnia cepi, Fataque debebo posteriora tibi.

Fuit certe Claudianus natione Græcus, ortus ex urbe Alexandria, ut docet Suidas in voce κλαυδιανός. Idem quoque testatur Claudianus ipse in carmine ad Hadrianum Præfectum Pratorio, qui & ipse Alexandrinus fuit. Nam de Alexandro Macedone ita scribit:

Conditor hic patriæ. Sic hostibus ille pepercit, Et in fine ejusdem carminis hæc habet: Δεχέσθῃς ἰν ἡμῖν ἡμιθέοις ἀφ᾽ ἑστέων, ἄνδρες ἀλλοτρίων, ἄνδρες ἀλλοτρίων, ἄνδρες ἀλλοτρίων. Nota Pharos, &c.

Κύρον. Cyrus Poeta fuit natione Ægyptius, ortus ex oppido Panopoli. Qui cum ob Poeticæ artis facultatem gratus esset in primis Eudocia Augustæ, conjugii Theodosii Junioris; erat enim hæc mulier φιλοπαις, id est, carminum studiosissima, promotus est ab Imperatore Theodosio Præfectus Pratorio & urbi. Fuit etiam Ex-Consul & Patricius, ut scribit Suidas. Postea vero cum Eudocia Regina ob quasdam occultas causas relicto Palatio Hierosolymam urbem petisset, Cyrus adempta po-

In Caput XX.

Ἡ ἡρώδης ἕστειρον. Addenda videtur particula hoc modo, ἢ δὲ ἡρώδης, &c. Nisi enim hanc particulam addideris, hæc de Eudocia Eudocia filia intelliguntur, de qua proxime locutus est Evagrìus. Verùm adjectio particula ἢ non jam de Eudocia; sed de Eudocia matre feronem iustitici designat.

Ἐρταῦθα γίνεταί. Pessime Mulculus & Christophorus hunc locum intellexerunt. Putarunt enim per vocem Ἐρταῦθα significari urbem Hierosolymam, cum intelligatur urbs Antiochia. Etenim Evagrìus Historiam suam scripsit Antiochia, qua in urbe fortunarum suarum domicilium fixerat, ut in Prolegomenis ostendimus. Sed & Nicephorus in eundem errorem prolapsus est. Nam in cap. I. libri xiv. ubi hunc Evagrìi locum describit, vocem Ἐρταῦθα de urbe Hierosolymitana intelligit. Atqui ex sequentibus Evagrìi verbis facile erat animadvertere, hæc de urbe Hierosolymitana dici non potuisse. Neque enim Hierosolyma Græcorum fuit colonia, sed potius Judæorum, & postea Romanorum. Nec Ulpianus, Libanius & reliqui ab Evagrìo laudati Scriptores, de Hierosolyma urbe scripserunt. Nec Eudocia Augusta quæ domo erat Atheniensis, cives Hierosolymitanos compellere potuit hoc versu:

Ἡμετέρας ἡρώδης καὶ ἀμαρτῆς ἕνχομαι εἶναι. Certè Auctor Chronici Alexandrini ait, Eudociam ex aureo curru verba fecisse ad Antiochenos.

Ἐρταῦθαι. Locus Strabonis quem indicat Evagrìus, extat in lib. decimo sexto pag. 750. editionis Parisiensis.

περὶ ἀνδρῶν τῶ ποιητῆ. Duo fuere Pisandri Poetæ. Alter Rhodius, qui Heracleam carmen duobus libris scripsit, quod est de Herculis rebus gestis. Hunc quidam Hesiodo antiquiorem faciunt. Alii vero in Olympiadem tricesimam tertiam eum conferunt, ut scribit Suidas. Alter fuit Pisander Lyaconius, ortus Larandis oppido Lyaconia, Nestoris Poetæ filius. Suidas cum floruisse scribit, regnante Alexandro Mammeæ filio. Hic libros sex ἡρωϊκῶν θεογονιῶν heroico carmine conscripsit, varia omnis generis Historiarum refertos, ut testatur Suidas. Ejusdem operis meminit etiam Zosimus in lib. 5. ubi de Hemonæ urbis conditu loquitur: ὡς ἔπειτα τὸς ἰστορεῖ περὶ ἀνδρῶν, ἢ τῶ ἡρωϊκῶν θεογονιῶν ἐπιγραφεῖ πάλιν, ὡς εἰπεῖν, ἰστορεῖαν ἀειλιχῶν, quæ Zosimi verba ita vertit Leunclavius: Sicuti Pisander Poeta memoria prodidit, qui heroicarum divinarumque nuptiarum titulo totam hanc propemodum historiam complexus est. Non est hic sensus Zosimi verborum. Ait enim Zosimus, Pisandrum Poetam in carmine illo de heroum ac dearum nuptiis, universam propemodum Historiam complexum fuisse. Idem etiam testatur Suidas cum

cum ait de Pisandro. *Ἐξαίρετον ἱστορίαν ποικίλων δὲ ἰσχυρῶν καὶ ἐπιχρῶσαι πρῶτον Στοιβαίων ἐν βιβλίῳ ἰβ'. In hoc igitur opere Pisander de Triptolemo Argivo deque Io scripserat, qui primi Antiochiam urbem Syriae condiderunt. Porro id opus sexdecim libris comprehensum fuisse videtur, non autem sex, ut perperam legitur apud Suidam. Nam Stephanus in libro de urbibus, decimum & quartum-decimum Pisandri librum citat.*

Ἐπιφανῆς. Hic est Ulpianus Antiochenus Sophista, qui primum quidem Emese, postea vero Antiochia Rhetoricam docuit principatu Constantini, ut testatur Suidas. Eiusdem meminit Eunapius in vita Proceresi Sophistae. Hic igitur inter reliquas Orationes, quas ab illo scriptas fuisse refert Suidas, peculiarem orationem in laudem patriae suae conscripserat, in qua de colonius vario tempore in eam deductis loquebatur.

Λιβανίου. Libanius Antiochenus Sophista scripsit orationem, quae *ἀντιοχειακῆς* inscribitur, quae etiamnum exstat in secundo ejus operum Tomo edita. Nec dubium est, quin Evagrius hoc loco eam orationem designet. Porro Libanius in supradicta oratione cunctas Graecorum colonias quae Antiochiam variis temporibus deductae sunt, accuratè recenset. In his etiam Athenienses commemorat, quos Seleucus, eversa urbe Antigoniam, traduxit Antiochiam.

Ἰουλιανῶν. Quis sit hic Julianus Sophista, nondum comperi. Fuit quidam Julianus Cappadox, omnium sui temporis Sophistarum, qui Athenis Rhetoricam docebant, facile princeps. De quo multa refert Eunapius in libro de vitis Sophistarum. Eum Suidas floruisse scribit Constantini Magni temporibus. Sed quod eundem Callinici Sophistae temporibus aequalem fuisse dicit, in eo secum ipse pugnat, cum Callinicus Sophista Philippi & Gallieni principatu vixerit. Duos igitur Julianos Athenis Sophistas fuisse crediderim. Quorum prior iisdem temporibus vixit quibus Callinicus Sophista. Alter vero principatu Constantini Magni.

πρὸς ἀλέξανδρον λατρεῖαν. Hujus lavacri meminit Ammianus Marcellinus in lib. 31. Haud procul ab initio, ita scribens: *Vocesque praconum audiebantur assidue, mandantium congeri ligna ad Valentini lavacri succensionem, studio ipsius Principis conditi.*

In Caput XXI.

Διαφικνῆται. Nicephorus in lib. 14. cap. 50. legit *δὲ ἀφικνῆται*. Sic enim habet: *καὶ δὲ ἡ λέξις ἔχει τὸν αὐτὸν ὅτι τὸ ἐπιχρῶσαι ἀφικνῆσαι.* Quam scripturam secutus est Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Ita enim vertit hunc locum: *Eudocia vero Constantinopoli Hierosolimam bis profecta est.* Atque ita in Telleriano codice serie scriptum inveni. Prior quidem Eudociae profectio ad urbem Hierosolimam, contigit

A Theodosio xvi. & Faustulo Consulibus anno Christi 438. ut ex Socrate & ex Marcellini Chronico rectè observavit Baronius. Sequente autem anno, Hierosolymis Constantinopolim reversa est, B. Stephani reliquias secum deferens, ut tradidit Marcellinus in Chronico. Secunda vero ejus Hierosolymitana profectio, quo anno acciderit, non convenit inter Scriptores. Baronius quidem principatu Marciani Augusti eam consignat. Ego vero diu ante Imperium Marciani, superstitè adhuc Theodosio, secundam hanc peregrinationem ab Eudocia Augusta susceptam esse contendo. Nam Marcellinus in Chronico Theodosio Aug. xviii. & Albino Coss. qui fuit annus Christi 444. ita scribit: *Severum Presbyterum & Joannem Diaconum Eudocia Regina apud Eliam urbem ministrantes, missus ab Imperatore Theodosio Saturninus Comes domesticorum occidit. Eudocia nescio quo excita dolore, Saturninum protinus obruncavit; statimque maris Imp. nuntius regis spoliata ministris, apud Eliam civitatem moritura remansit.* Idem confirmat Auctor Chronici Alexandrini. Iisdem enim Consulibus Paulinum Magistrum Officiorum jussum Theodosii necatum esse scribit: Atque idcirco Eudociam dolore affectam, quippe quae Paulinum suam causam interfectum fuisse sciret; petiisse à Theodosio ut Hierosolyma proficiscendi facultas ipsi concederetur. Marcellinus tamen in Chronico Paulini eadem refert anno Christi 440. Valentiniano v. & Anatolio Coss. Proinde si ob Paulini eadem Eudocia iterum profecta est Hierosolyma, juxta Marcellini sententiam, id contigit anno Christi 440. Porro de Saturnino Comite, quem Eudocia Aug. Hierosolymae occidi praecipit, locus extat in Historia Prisci Rhetoris pag. 54. quem hic apponam: *καὶ ὅτι τὸ ἐπίκουσε βασιλεὺς, καὶ σατορίλου ἀποστασία καὶ ἡβου κοσμομήνου, θυγατὴρα εἰργάκει εὐδοκίαν. τὴν σατορίλου ἀθήρηκε ὁ Θεωδοσιὸς ἡ καὶ εὐδοκίαν. ἀμνηστὴν γὰρ ἐκαλεῖτο τοῖς ὀνόμασιν.*

C *καὶ τὰς καλεῖται λαύρα.* Laura differt à Cenobio, eo quod Laura quidem constat multis cellis longe à se invicem disjunctis. Cenobium verò uno clauditur muro. Et in Laura quidem degabant Anachoretæ: In Cenobio autem Monachi simul vivebant. Docet id Cyrillus Scythopolitanus in vita Euthymii, his verbis: *Τὸ αὐτὸν ἐρωτῶντες εἰσέλθοντες εὐδοκίαν, καὶ ἀδελφῶν αὐτῆς εἰσελθόντες εὐδοκίαν, εὐδοκίαν εἰσελθόντες εὐδοκίαν, εὐδοκίαν εἰσελθόντες εὐδοκίαν.*

D *cellas divuere ab ipsis fundamentis. Cenobium vero edificare illic, ubi meum edificasti cimetorium. Non enim Lauram, sed Cenobium potius esse locum, Deo placet.* Idem Cyrillus in vita S. Sabae; discrimen istud inter Lauram ac Cenobium saepius designat. Hanc etiam differentiam inter Phrontisteria & Lauras observat Evagrius noster hoc loco. Nam in Phrontisteriis quidem Monachos ait gregatim vixisse & communi mensa usos esse, & diurnas ac nocturnas precationes simul celebrasse. In Lauris autem separatim vixisse Anachoretas, exiguis cellis inclusos.

αὐτῆς ἑποῦ γὰρ ὄρα. Assentior Christophoro qui ὅτι γὰρ legit, quemadmodum etiam legitur apud Nicephorum in cap. 50. lib. 14. Sed &

& verbum δεῖν his debeat, quod nos ex MS. codice Florentino supplevimus. In Telleriano autem codice scriptum invenit δει γιν.

τας καλυμίας υπερδίσμας. Pessimè hunc locum interpretati sunt Musculus & Christophorus. Nicephorus vero optimè exposuit hoc modo: εἶτοι ἢ πολλὰ καὶ ἢ δύο καὶ ἢ τρεῖς ὑπερδίσμας τῶν ἡμερῶν. εἰσὶ δὲ καὶ πεμπταίαι καὶ ἄλλοι διατελευτῶν ἀγνοοῦσι. Id est: Si superius invidium & triduum jejunium proferunt. Sunt qui diebus quinque & longius, cibum non attingunt. Dionysius quoque Petavius in cap. 5. miscellanearum exercitationum adversus Salmasium, hunc Evagrii nostri locum rectè exponit de superpositione, quod exquisitissimum fuit genus jejunii apud Christianos. Sed quod ὑπερδίσμας scribendum esse suspicatur pro ὑπερδίσμας, in hoc ei assentiri non possum, cum hæc emendatio à vulgata scripturâ vestigiis longius recedat. Equidem ὑπερδίσμας hoc loco malle scribere. Subaudire autem oportet ἡμέρας, vel ἡμέρας. Latini superpositionem dixerunt pro jejunio, ut videre est in Concilio Eliberitano & in Canonibus Pœnitentialibus. Vide si placet quæ notavi ad librum v. Hist. Ecclesiasticæ Eusebii. In optimo codice Telleriano ὑπερδίσμας scriptum invenit, prout conjeceram.

βοσκὴ καλῶσι. Sozomenus in lib. 6. cap. 33. Monachos quosdam Mesopotamiæ ita dictos esse scribit, eo quod primi hoc strictioris abstinentiæ genus excogitassent.

τὸ λαθεῖν ἑαυτὸς ποιεῖν. Rectius in MS. codice Florentino legitur ποιεῖσθαι. Sed præterea corrigendum videtur ἑαυτοῖς.

Page 279. τὸ ὑπαθεῖς εἶτα τεύχων. Hunc locum ex MS. codice Florentino restitui. Sed pro ὑπαθεῖς, omnino scribendum est ἀπαθεῖς, ut habet Nicephorus & codex Teller. Et paulo post pro εἰρηθῆς, procul dubio corrigendum est ἀεὶ φέρης ex eodem Nicephoro.

ὅτι το ἀπαθεῖς ἰδίαι. Addenda videtur particula hoc modo ὅτι το ἀπαθεῖς ἰδίαι φιλοσοφῶσι. Sic enim oratio rectè connectitur cum superioribus.

καὶ ἄλλοι καπύλαι ἢ παλιγκάπυλοι. Hunc locum ita vertit Christophorus: Adeo etiam sine delectatione cibum capiunt, inque ea re tam austeram exercent disciplinam, ut sive ad cauponam, sive ad lupanar eos divertere cogat necessitas, nec lo-

A cum refugiant, &c. Secutus est sine dubio Christophorus expositionem Nicephori, qui hæc Evagrii verba ita reddidit, καὶ ἐν καπύλαις ἢ μακροπύλαις εἰ τῷτο δέησι δρῶν, &c. Ego verò ex optimo codice Florentino hunc locum ita restitui, καὶ ἄλλοι καπύλαι ἢ παλιγκάπυλοι δέησι, &c. Quid sint παλιγκάπυλοι, & quid distent à καπύλαις, cunctis notum esse existimo. Quantum καπύλαι distat à mercatore, tantum à καπύλω distat παλιγκάπυλοι. Glossæ veteres παλιγκάπυλοι Latine dardanarium reddunt.

δοκλιθῶσι φύσι. Non displicet conjectura doctorum virorum, qui δοκλιθῶσι emendarunt. Quam lectionem secutus est Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Nicephorus tamen vulgatam scripturam retinuit.

ἐκάτις συμπλίκται βίη. Joannes Langus de præfenti & futura vita hæc verba exponit. Sic enim Nicephori sui locum interpretatus est: Vitam utramque illi, presentem videlicet & futuram, ita complicant & conjungunt, ut carne, &c. Ego vero per utramque vivendi rationem, sæcularem & monasticam hic intelligi existimo. Idque sequentia Evagrii verba manifestè confirmant. Sequitur enim ταῖς ἄλλαις ὁμοίαι τῇ ποτήρῃ βιοτῇ διεκτελεῖται.

ὅσα μὴ τ' ἀναγκαιῶν εἶναι. Rectius apud Nicephorum legitur hoc modo, πολλὰ ὅσα μὴ τ' ἀναγκαιῶν εἶναι καὶ τὸ πῶς ποιεῖσθαι. Quæ sic vertit Joannes Langus: Idem vero in priorè vita degentes, præterquam quoad rebus necessariis non indigent, & loco nullo circumscribantur.

ἰπαιῶς ἀσῆς τι σύμφοροι. Scribendum videtur σύμφοροι. Hæc enim duo vocabula frequenter inter se confundi in MSS. exemplaribus deprehendi.

ποσὸν ἐς τρεῖς δειρῶσι. Non dubito quin scribendum sit πόσιον.

τοῖς πάλαι θελήμασιν. Hujus loci emendatio debetur codici Florentino, in quo disertè scribitur τοῖς πάλαι θελήμασιν. Savilius quidem in suo codice hunc locum lineola subnotaverat, mendum scilicet hic subesse significans. Sed qua ratione locus emendandus esset, non viderat. Sed & Nicephorus vulgatam scripturam retinuit.

πρὸς τὸν ποθῶμερον. Magis placet Telleriani codicis scriptura, quæ est τὸ ποθῶμερον, id enim mihi videtur elegantius.

HENRICI VALESII
 ANNOTATIONES
 IN LIBRUM SECUNDUM
 ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
 EVAGRII.

In Caput I.

Pag. 283. Π Αριστοτα ἰστέονται τῶ ῥήτορα. Scribendum est Priscus, ut legitur in codice Telleriano, & apud Nicephorum in lib. 15. Hic est Priscus, ex cuius Historiarum libris excerptas legationes habemus.

ἐν αὐτῷ ἀρξίλλων βουλόμενος. Rectè Musculus vertit, ut in eo milita nomen daret. Non quod ἀρξίλλων ad verbum, idem sit ac nomen dare: Nam ἀρξίλλων proprie significat petere atque ambire. Sic Dionysius Halicarnasceus in libro xi. sub finem, ἀρξίλλων τῶ ἀρχῶν dicit, quod est ambire magistratum. Appianus verò ἀρξίλλων εἰς τῶ ἀρχῶν solet dicere. Sic & vetus Auctor apud Suidam in voce ἀρξίλλωντας. Solebant autem Candidati cum magistratum peterent, nomen suum profiteri. Joannes Langus militare, Sacramentum dicere, interpretatur. Quod minus probò. Nam ἀρξίλλων est album militare, in quod nomina singulorum militum referebantur. Vegetius in lib. 2. cap. 5. matriculam vocat. Evagrius infra in hoc capite ἀρξίλλων usurpat hoc sensu: μαρτυρῶν ἢ ἐ ἀρχῶν εἰς τῶ ἀρξίλλων ἰδρῶνται. Porro militum nomina prius matriculis inferebantur, quam Sacramentum dixissent, ut testatur Vegetius ibidem. Eadem voce utitur Candidus Isaurus in libr. 1. Historiarum, de Leone ita scribens, ὅς ἐν δακίαις ἢ τῶ ἐν Ἰλλυαίαις στρατιώτῳ ἀρξίλλων τῶ ματι.

Pag. 284. ὁ ἀρξίλλων ἰστέονται. Verba Procopii quæ hic designat Evagrius, exstant olim in lib. 1. Vandalicorum. Sed hodie desiderantur in edicione Augustana pag. 96. Illic enim lacuna est post verba ἰστέονται ἀρξίλλων.

In Caput II.

Pag. 285. Χρυσάφῳ ῥητορῶν ἰστέονται. Ita etiam Priscus Rhetor in excerptis legationum Chrysaephium appellat. Auctor Chronici Alexandrini cum Spatharium vocat. Sic etiam dicitur in gestis de nomine Acacii, quæ edidit Jacobus Sirmundus.

A ἰστέονται ἰστέονται. Theophanes in Chronico scribit Theodosium juniorem, qui tum Chalcedone degebat, impulsu Chrysaephii mandasse Flaviano recens ordinato Constantinopolis Episcopo, ut pro ordinatione sua Eulogias ad ipsum mitteret. Cumque Flavianus mundos panes misisset benedictionis nomine, Chrysaephium respondisse, aureas Eulogias principem postulare. Tum vero rescripsisse Flavianum, pecunias si quas mitteret, se non habere, nisi sacra Ecclesiæ vasa pecunie loco offerret. Atque ea res, ut ait Theophanes, inter Chrysaephium & Flavianum gravissimam simultatem excitavit.

Ζαχαρίας ῥητορῶν ὁ ῥήτορ. Zacharias Rhetor Historiam Ecclesiasticam scripsit ab exordio Marciani Imperatoris, ut ex hoc loco conjicere licet, usque ad Principatum Anastasii. Scripsit autem non sincere atque moderate, quemadmodum Historiam scribere decet, sed gratia atque odio corruptus, hoc est ἰστέονται, ut ait Evagrius. Idem de eo testatur in lib. 3. cap. 7. his verbis: ἢ τῶν ἀρξίλλων ἀντιθέκλια, παρῶν, ἰστέονται τῶ ἄλλῳ παραματέων συζητάς. Sed & in cap. xviii. ejusdem libri, eundem Zachariam negligentæ arguit.

μετάπειπτον γένεσθαι. In Manuscripto codice Florentino hic locus integrior legitur hoc modo: ἐν τῶ ἰστέονται μετάπειπτον γένεσθαι.

In Caput III.

Κίονας μικρῶν ἀρξίλλων. Hunc locum cor. Pag. 157. rexi ex Manuscripto codice Florentino in hunc modum μικρῶ ἀρξίλλων. Nicephorus tamen vulgatam lectionem secutus est. In Telleriano codice scriptum inveni μικρῶ παραλλήλων.

ὡς τῶν ἰστέονται. Mirum est Interpretes mendum hujus loci non animadvertisse; quis enim sensus est horum verborum? Sub his columnis tabularum est sublime, &c. Quemadmodum vertit Christophorus. Omnino scribendum est ἐν τῶν ἰστέονται, ut legitur apud Nicephorum in loco supra citato. Verba Nicephori sunt ἰστέονται ἐν τῶν ἰστέονται &c. Quæ Langus ita vertit: Super quibus porticus sublimis eadem sub festudine constructa est. ἰστέονται ἐν τῶν ἰστέονται. Langus & Christophorus

ἀπὸ ἀγιάτων. Hæc sententia à Vicariis sedis Apostolicæ prolata, exstat in actione 3. Concilii Chalcedonenfis pag. 192.

τὰς ἀγιωτάτας ἐπλήρωσεν ὁικησίας. In actione tertia Concilii Chalcedonenfis hic locus ita legitur, αἱ ἀπὸ τοῦ δικεμένου ὑπεραριθμῶν ἀγιωτάταις ὁικησίαις.

Pag. 292. αὐτὴ τῶν προτέρων αὐτῆς ἀποσίας ἀρχαίας. In actis Chalcedonenfis Concilii legitur ἐκ τῶν προτέρων.

αὐθιγίαν ἀπὸ ἀβελιπλοσίας τῆς κρήσας. Hæc verba τῆς κρήσας defunt in codice Regio, Telleriano & Florentino, & ex Christophoroni libris adjecta sunt in editione Genevensi. Habentur quidem in actis Chalcedonenfis Concilii; mihi tamen non videntur admodum necessaria.

ἑπιφέρεται. In gestis Chalcedonenfis Concilii legitur ἑπιφέρεται. Rectè meo quidem iudicio; Futurum enim hoc loco ponitur pro imperativo. Nam cum Legati sedis Apostolicæ Synodum hic alloquantur, imperativo uti noluerunt; quippe quod arrogantis videtur. Futurum igitur posuerunt, ut mollius ac modestius. Vetus tamen Interpres Concilii Chalcedonenfis, non aliter quam nos interpretatus est hoc modo: Ἰgitur sancta hæc & magna Synodus, qua placent regulis super memorato Dioscuro decernat. Apud Nicephorum in libro 15. cap. 30. legitur ἑπιφέρεται.

ὁ κύριος ἡμῶν ἔς σωτήρ. Hæc definitio fidei habetur in actione quinta Synodi Chalcedonenfis. Exstat etiam apud Nicephorum in lib. 15. cap. 6.

Pag. 293. οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροί. Postrema vox deest in actis Synodi Chalcedonenfis: Et totus hic locus ita legitur, ἐκ τῆς ἀληθείας ἀθετοῦν ἐπιχειροῦντες τὸ κήρυγμα, &c. Quæ quidem lectio longe melior mihi videtur.

ἀναιδῶς λοιδοροῦντας. Scribendum est procul dubio λοιδοροῦντας, ut legitur in Manuscripto codice Florentino & in actis Synodi Chalcedonenfis.

ἡμῶν τινὰ τῆς μεγάλης πίστεως. Sic etiam legitur apud Nicephorum. Verum orationis series omnino postulat ut legamus αὐτὴ δὴ τῆς μεγάλης, &c. Quemadmodum scribitur in actis Synodi Chalcedonenfis.

Pag. 294. ἐνα ἔς τὸν αὐτὸν ὁμολογῆμεν. In actis Synodi Chalcedonenfis, aliter scribitur hic locus, hoc scilicet modo: ἐνα ἔς τὸν αὐτὸν ὁμολογῆμεν ἢ κρείον ἡμῶν ἰσοῦν χριστῶν, συμφώνως ἀπαντες ἐκδιδασκόμεν. Quæ quidem scriptura longe rectior mihi videtur.

In Caput V.

Pag. 295. τῶν θεβαίων ἐπαρχίαν. Hunc locum restitui ex codice Florentino, cui consentit etiam Nicephorus; in cap. 8. lib. 15. Pessimè Christophoronus emendaverat τῶν θεβαίων ἐπαρχίαν. Neque enim Thebais Provincia à Prefecto regebatur; sed à Præsede, ut docet Notitia Imperii Romani. Deinde non Rectorem Provincia Thebaidis, sed seipsum

A Alexandriam tunc venisse scribit Priscus Rhetor. Certè Priscus in Provincia Thebaide, ex oppido Panopoli, diu versatus, ut testatur Suidas. Sed & in eadem Provincia diu versatus fuerat cum Maximo Duce, cujus erat Consiliarius & affessor, tunc cum ille adversus Nubas & Blemmyas bellum gereret, ut ipsemet docet in excerptis legationum. In Telleriano codice hunc locum ita scriptum inveni φθλώσι δ' ἀλεξανδρῶν τῆς θεβαίων ἐπαρχίας. Malim tamen scribere φθλώσι ἐς τὸν ἀλεξανδρῶν ἐκ τῆς, &c.

ἀνα τὸ ἱερὸν τὸ πάλαι σαράπιδος. De Serapidis Templo quædam hoc loco addit Nicephorus, factis recondita & quæ alibi legisse me non memini. Itaque suspicor Nicephorum ex Prisci Rhetoris Historia, quæ tunc integra exstabat, ea descriptis.

τῶν προτέρων πολλὰ δεινότερα. Scribendum est πολλὰ δεινότερα, ut legitur apud Nicephorum in cap. supra citato.

τῆς φλώρι. Hujus Flori Præfecti Augustalis simul ac Ducis Ægypti meminit Jordanes in libro de successione Regnorum, ubi de Marciano Imperatore ita scribit: Nobades Blemmyesque Æthiopia prolapso, per Florum Alexandrina urbis procuratorem sedavit, & pepulit à sedibus Romanorum. Successerat autem Theodoro Augustali, ut discimus ex Breviario Liberati Diaconi cap. 14. Sub quo Proterius ordinatus est Episcopus, & seditio illa quam hic describit Evagrius, facta est Alexandria anno Christi 452. ob quam seditionem cum annona publica, Alexandrinis erogari solita, balnea item ac spectacula, populo Alexandrinorum jussu Principis adempra fuissent, plebs in Circum conveniens, Florum Præfectum Augustalem, qui paulò ante Alexandriam venerat, rogavit, ut ea ipsis restituerentur. Id ergo contigit anno Christi 453.

τῶν σπιρσιῶν χορηγίαν. Alexandria perinde ac Romæ & Constantinopoli, diurni panes civibus erogabantur, ut discimus ex libro 14. codicis Theodosiani, titulo de frumento Alexandrino. Quisnam autem hujus rei auctor fuerit incertum est. Primus quidem Diocletianus Castrensensem panem Alexandrinis donavit, ut scribit Auctor Chronici Alexandrini Constantio Casare iv. & Maximiano Jovio Casare iv. Coss. τῆς πρῆτης ὁ καρσίσιος ἀρτῶν ἐκ ἀλεξανδρείας ἐπὶ δικτατιανῶ ἐδωρήθη. Quæ iisdem verbis leguntur in Excerptis Chronologicis quæ ad calcem Eusebiani Chronici edidit Scaliger: Constantio & Maximiano novorum Cesarum quarto. In eodem anno Castrius in Alexandria donatus est. Procopius in Anecdosis pag. 119. ait, hanc annonam pauperibus duntaxat urbis Alexandria à Diocletiano constitutam fuisse. Quam cum cives illius urbis inter se postea partiti essent, eam deinde ad posteros suos transmittabant. Verba Procopii sunt hæc: δουκτασιανὸς ῥωμαίων γέγονος ἀποκράτωρ σίτου μέγα τι γένημα δίδουσι αὐτῶν τῶν ἀλεξανδρείων τοῖς δημοτοῖς ἀπὸ πάντων ἰσοῦς. ταῦτα ὁ δῆμος πλειοπῶς διαδικασάμενοι ἐσπίσαν αὐτοῖς, ἐς διασφόρας τὸς μέγιστος παρῆπεμψαν. Quibus in verbis mendum est gravissimum, quod Nicolaus Alemannus, vir alioqui doctus.

doctissimus, non animadvertit. Nam pro verbis illis *ἡ δὲ τὰ δὴ μὲν*, scribendum est procul dubio, *ἡ δὲ τὰ δὴ μὲν*. Et paulo post scribendum est *ταῦτα ὁ δὲ μὲν τινὲς δὲ ἰδίᾳ διασαμῖνοι ἐσσιὼν ἀνοσίε, &c.* Quā quidem emendatione nihil certius. Porro longe ante Diocletianum, Omogerontes urbis Alexandrinæ annonam ex publico accipiebant, ut docet Dionysius Alexandrinus in epist. ad Hieracem Episcopum, quam refert Eusebius in lib. 7. historiae cap. 21. Itaque Diocletianus hanc frumenti Alexandrini præbitionem auxit potius quam instituit.

Page 296. *ἰσχυροὶ τῆ ἀντι.* Hunc locum non intellexerunt Interpretes, ut ex versione eorum apparet. Putarunt enim vocem *ἀντι*, ad Florum esse referendam, cum tamen ad Priscum Rhetorem referatur, ex cujus historia hæc cuncta descripsit Evagrius. Hic enim cum tunc Alexandria versaretur, id consilium suggestit Floro, ut ad circum pergeret, quo in loco collecta plebs Alexandrinorum, magnis clamoribus Florum eò advenire postebat.

ἀνὰ τὴν ἀγίαν ἀνάστασιν. Male Christophorus hunc locum interpretatus est hoc modo: *in sancto die festo Resurrectionis, Theodosium designant Episcopum.* Rectius Musculus: *Ordinaverunt in Ecclesia sancta Resurrectionis, Theodosium illum, &c.* De hac Ecclesia sanctæ Resurrectionis, multa olim observavi in Annotationibus Eusebianis. De Theodosio autem isto Hierosolymitanæ sedis in vatore, consulendus est Baronius ad annum Christi 452.

ἡ δὲ ἀλλοτρίω γράφον. Scribendum procul dubio est *ἡ δὲ ἀλλοτρίω*, ut legitur apud Nicephorum. Hæ litteræ Monachorum Palæstinæ ad Alcisonem referuntur ab Evagrion in cap. 31. libri 3. ad quem locum plura de Alcione dicturi sumus.

ὡς ἔχει τὸ δικαίον Θεοπέτυ. Henricus Savilius in suo codice ad latus annotarat, *forte ἡ δὲ*. Ita certè legerunt Musculus & Christophorus. Nec aliter Evagrium scripsisse pro certo habeo. Sed Antiquarii in his duabus præpositionibus frequenter labi solent, ut sciunt ii qui Manuscriptos codices evoluerunt.

ἀπὸ ἀλέτο τῆ διοκλήου. Savilius ad oram sui codicis notavit, forte legendum esse *ἀπὸ ἀλέτο*, quod non displicet. Mallet tamen scribere *ἐπεβάλετο τῆ διοκλήου*. Quam scripturam in interpretatione mea sum secutus. Nec aliter videtur legisse Nicephorus, qui hunc Evagrii locum sic expressit, *ἔχοντι τῆ ἀλεξάνδρου διοκλήου διοκλήου κατῆσιν*. At Musculus & Christophorus in hujus loci versione nihil viderunt.

ἡ δὲ ὅν ποταμὸν ἐκ παλαιστίνης πόλιων ἀδινύμινον. Hunc locum correxi ex MS. codice Florentino, in quo ita legitur, *ποταμὸν ἐκ παλαιστίνης πόλιων ἀφικνόμενοι*. Sic convenerat in Synodo Chaleedonenſi inter Episcopos Antiochenum & Hierosolymitanum, ut tres Palæstinæ essent sub dispositione Episcopi Hierosolymitani.

A *ἰνὸς γράμματ' ἐναλλάξαν.* Intelligit Evagrius præpositiones illas *ἐκ* & *ἐκ*, quæ una littera inter se distant. Et Catholici quidem Christum in duabus naturis confitebantur. Hæretici verò ex duabus naturis eum constare ajebant, sed quæ in unam coaluissent. Post unionem enim Verbi, unam duntaxat Christi naturam esse affirmabant.

τῆς θατέρου τῶν ἐκφρονήσεως. Assentior viris doctis qui *ἐκφρονήσεως* emendarunt, quemadmodum legitur apud Nicephorum. Atque ita legit Christophorus; qui tamen in hujus loci interpretatione mentem Evagrii minime est assecutus. Certè in codice Telleriano scriptum inveni *ἐκφρονήσεως*.

ὁμοιογῶν ἐκθροπήσθαι. Delenda est vox *ὁμοιο-* Page 297. *γῶν*, utpote superflua. Certè apud Nicephorum non legitur, & Savilius in suo codice eam lineola subnotarat.

In Capite VII.

ἄλιτ' ἢ μῆτις ἀκτῶν. Post Valentiniani Placidi Page 299. interitum, & post cædem Maximi, Avitus primum Tolosæ, ac deinde Arelate Imperator levatus est Consulatu Valentiniani VIII. & Anthemii, anno Christi 455. die sexto Idus Julias, ut habet vetus Chronicum, quod primus edidit Cuspinianus in Fastis. Sequenti autem anno idem Avitus Consul fuit, ut legitur in Fastis, quos sub Idatii nomine publicavit Jacobus Sirmundus; eodemque anno depositus est Placentiæ, ut tradunt Marius & Cassiodorus in Fastis, & vetus ille Chronographus à Cuspiniano editus. Verum quo die & quo mense Avitus Imperium deposuerit, ab Antiquis proditum non invenio. Sigonius quidem in libro 14. de Occidentali Imperio, Avitum die decimo sexto Calendas Junias Imperium deposuisse scribit. Verum Sigonius nullum hujus rei laudat Auctorem. Vetus quidem ille Chronographus Cuspiniani ita scribit: *Joanne & Varane Coss. captus est Imp. Avitus Placentiæ à Magistro militum Ricimere. Et occisus est Messianus Patricius ejus, decima sexta Calendas Junias.* Ex hoc igitur loco conjectura adductus Sigonius, uno eodemque die Avitum purpuram deposuisse & Messianum necatum esse existimavit, licet vetus Chronographus id non dicat. Dies enim ille decimus sextus Calendas Junias ad cædem Messiani refertur, non ad Aviti depositionem. Certè si verum est quod hic scribit Evagrius, octo mensium spatio Avitum regnasse, ejus auctoratio in mensem Martium anni 456. cadat necesse est. Idatius in Chronico tres annos Imperii Avito tribuere videtur. Sic enim scribit: *Avitus tertio anno, posteaquam à Gallis & à Gothis factus fuerat Imperator, caret Imperio, Gothorum promisso destituitur auxilio, caret & vita.* Verum in Manuscripto codice, quo usus est Jacobus Sirmundus, hic locus ita legitur: *Tertio anno Avitus septimo mense, posteaquam à Gallis & à Gothis factus fuerat Imperator, &c.* Jacobus Sirmundus cum hæc duo simul stare non posse

intel-

intelligeret, has duas voces *Septimo Mense*, in editione sua omisit, melius facturus si duas illas *tertio anno*, expunxisset. Neque enim Avitus tres annos imperavit, sed septem duntaxat aut octo mensibus, qui sub duobus Consulatus cucurrerunt. Unde à quibusdam Scriptoribus biennium regnasse dicitur. Certè Cedrenus in Chronico ita scribit.

Pag. 299. λιμὸν μεταλλάξαι. Musculus & Christophorus λιμὸν legerunt. Quam scripturam vevriorem puto. Neque enim probabile est, Avitum qui post depositum Imperium Episcopus Placentiæ factus est, ut scribit Victor Turonensis & Marius in Chronico, fame interiisse. Vulgatam tamen lectionem retinuit Nicephorus.

μαρκεῖν. Majorianus quatuor annos ac totidem menses Imperium Romanum administravit, ut docet vetus Chronographus editus à Cuspiniano, cui subscribit Idatius & Marcellinus in Chronico. Huic succedens Severus, pari fere annorum spatio imperavit, ut iidem Scriptores tradunt. Verum hæc post mortem Imperatoris Marciani contigerunt, Leone Aug. Orientis Imperium administrante.

In Caput VIII.

βασιλευσθ. Errat Evagrius. Mortuus est Marcianus Augustus Constantino & Rufo Cosl. anno Christi 457. Mense Februarii. Majorianus verò Ravennæ Imperator levatus est eodem anno, Calendis Aprilibus, id est, duobus fere mensibus post obitum Marciani. Cui deinde successit Severus anno Christi 461. Severino & Dagalaifo Cosl. quinque fere annis post obitum Imperatoris Marciani. Porro hic Severus alio nomine Serpentius dictus est, ut docet Theophanes in Chronico pag. 97. his verbis, & ἐπὶ τῷ Σεβηρῷ. Sic enim legendum est, ut rectè coniecit vir doctissimus Franciscus Conbesilius. Certè in Chronico Alexandrino ita dicitur. Indictione enim decima quinta, Leo Augustus Consul iterum ponitur cum Serpentino. Constat autem hoc anno Consulem fuisse Severum Augustum cum Leone. Sic enim scribit Cassiodorus in Fastis, & vetus auctor à Cuspiniano editus.

ἑπτὰ μὲν μηνὸς ἔτασθ. Marcianus imperavit annis sex ac totidem mensibus, ut scribit Marcellinus & Victor Turonensis in Chronico. Imperium inivit anno Christi 450. die octavo Calendas Septembris, feria 5, ut scribitur in Chronico Alexandrino. Obiit autem anno Christi 457. sub exitum mensis Januarii, ut scribit Theodorus Lectòr, cui consentit Auctor Chronici Alexandrini. Hic enim Leonem qui successit Marciano, levatum esse scribit mense Peritio, die septimo Idus Februarias. Ita Marcianus imperavit sex annos, menses quinque & dies aliquot.

μημεῖον ὅσους βασιλεύσθ. Hunc locum inter-

A polavit Nicephorus hoc modo, & μημεῖον πᾶσι ἀνθρώποις τὰν βασιλείαν καταλείποντι. Eundem sensum secutus est Christophorus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim verum nunc locum: Exemplari verè Regio omnibus ad mendum relicto. Musculus vero sic interpretatus est: Et memoriam sui vere Imperialem apud eos mortales reliquisset. Verum id non dicit Evagrius, sed monumentum plane regium à Marciano relictum esse apud cunctos mortales. Id autem monumentum aliud esse non potest, quam aut vita ipsius religiose acta, aut certè Synodus Chalcedonensis, quam ille ad tollendas Ecclesiæ dissensiones congregari jussit, & cui ipse, exemplo Constantini Maximi, interesse voluit. Cum igitur ejus potissimum opera ac studio collecta atque perfecta fuerit hæc synodus, jure merito opus ac monumentum Marciani Imp. vocari potest.

B ἀρανεῖ τε καὶ εὐαγγελίῳ. In MS. codice Florentino legitur & εὐαγγελίῳ. Leges tamen grammaticæ postulant ut scribamur εὐαγγελίῳ, quemadmodum Savilius ad oram sui codicis annotat, Suidas in Lexico εὐαγγελίῳ ἀνθρώπων, ἰουδαίων, ἐπαλλόθῳ, παροισάτων. Subjicit deinde locum antiqui Scriptoris qui ea voce usus fuerat, τὸ ἵ ἀράνε καὶ εὐαγγελίῳ. ὅλην ταχέως ἀπέσπευσεν, διὰ μὲν οὖν καὶ πολὺν χρόνον, ἐστὶν. Nicephorus hanc vocem eleganter expoluit hoc modo, μὲν οὖν πλῆθει καὶ ὄντι δὲ ποτὶ νεοτῆ.

τὰς ὁρμασζαυεῖν. Desse videtur hic aliquid, quod fortasse suppleri potest unica præpositione adjecta in hunc modum κατὰ τὰς ὁρμασζαυεῖν.

C τὸ σφοδρὸν κατορθῶντι. In optimo codice Florentino & in Telleriano hic locus ita scribitur, τὸ σφοδρὸν κατὰ τὰς ὁρμασζαυεῖν. Nicephorus verò optime hunc locum expoluit hoc modo, & ὅτι ἔστιν οἷον βολομένη πᾶσι τὸ σφοδρὸν αὐτῶν πᾶσι καὶ βασιλεῖς εἰς ἀσπίδα ἀνακατασκευάζοντες τὸν δῆμον. Id est: Ajunt quippe, cuius liberum ibi esse, quancunque temerè accepta causâ & occasione, populum celeriter ad seditionem inflammare. Christophorus autem legit κατὰ τὰς ὁρμασζαυεῖν. Sic enim verum: Ajunt plebejura quemque modo ipse voluerit principum dare, civitatem illam ad popularem ac civilem seditionem posse incendere. Verum hæc emendatio mihi quidem non probatur. Quid enim fiet his verbis, τὸ σφοδρὸν. Amplector itaque scripturam codicis Florentini & Telleriani τὸ σφοδρὸν κατὰ τὰς ὁρμασζαυεῖν. Id est: Ajunt licere illis civibus, velle aliquid frastum congruentis, puta vos vitentis aut ollam aut quid simile, quod ipse basiles, populum ad seditionem concitare. Idem confirmat Pollio in Emiliano, ubi de Agyptiis generaliter ita loquitur: Et hoc familiaris est populo Agyptiorum, ut velut furiosi ac demones de levidu quibusque ad summa Republica pericula perducantur. Sape ille ob neglectas salutationes, locum in balneo non concessum, carnem & olera sequestrata, calcamenta servilia, & cetera talia, usque ad summa Republica periculum seditionis pervenerunt.

D καθὼς ἠρόδοτος ἐστὶ ἀμείνως. Locus Herodoti quem hic designat Evagrius, habetur in lib. 2. ejus historiae pag. 157. καὶ ἡ μάταιός τε καὶ πᾶσι γνήμων. Id est, Ludicris ac jocis delectari erat.

τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἢ καὶ ἄλλο. Magna Ec-
clesia urbis Alexandriæ Casaria dicebatur, ut doc-
cet Epiphanius in hæresi Arianorum, & Liberatus
in Breviario cap. 18. Socrates verò in lib. 7. Historiæ
Ecclesiasticæ cap. 15. Eam Ecclesiam καὶ ἄλλοι
cognominatam esse dicit. Causam autem hujus
appellationis docet Athanasius in epist. ad Solita-
rios, eò quod scilicet Ecclesia illa constructa fuisset
in loco qui Casarium antea dicebatur, id est Casar-
um templum. Ibidem etiam Gymnasium fuerat
ac Palatium Imperatoris Adriani, ac postea Li-
cিনি nomina appellatum, ut testatur Epipha-
nius.

pag. 301. καὶ δὴ χειροτόλιον παρὰ τῶν δύο δεξιῶν. Hunc
locum emendavi ex codice Florentino in hunc mo-
dum, ὡς δὴ χειροτόλιον, &c. Id est; Perinde ac si or-
dinari possidet à duobus Episcopis. Certè in Cano-
ne quarto Concilii Nicæni disertè sancitum est, ut
Episcopus à tribus ut minimum provinciæ suæ
Episcopis ordinetur. Atque ita legit vetus Inter-
pres hujus epistolæ, qui extat in parte 3. Synodi
Chalcedonenfis. Sic enim vertit: Tanquam ma-
nus impositionem suscepturus à duobus &c.

ἢ τῶν ἑσπερίων πάσχα πάντην. Liberatus in
Breviario cap. 15. Non die Festo Paschæ, sed ante
triduum, occisum esse Proterium scribit. Sic
enim ait: Et ante triduum Paschæ, quo cæna
Domini celebratur, ab ipsis turbis concluditur in
Ecclesia S. Memoria Proterius, quo se timore con-
sulerat. Ibi que eadem die in baptisterio occiditur,
laniatur, ejicitur & funus ejus incenditur, spargun-
tur & cineres ejus in ventos. Quæ omnia Libera-
tus penè ad verbum descripsit ex gestis de nomine
Acacii quæ Jacobo Sirmundo debemus.

διαπομένον τε καταμίει. Scribendum est procul
dubio διατιμένον τε καὶ μίει. Ut ipsa orationis se-
ries demonstrat. Pro μίει in codice Florentino
legitur μέει, levi discrimine. Emendationem
nostram confirmat Nicephorus in cap. 17. lib. 15.
qui ita disertè scriptum habet, ut conjecebam.
Porro hic libellus precum Episcoporum Ægyptia-
cæ Diocæsis ad Leonem Imperatorem, si quis eum
integrum legere desiderat, habetur Latine in par-
te 3. Synodi Chalcedonenfis cap. 11.

In Caput IX.

pag. 303. καὶ ἀξιωματικοὶ καὶ πολιτεύμενοι. Quinam sint
ἀξιωματικοὶ, & quinam dicantur πολιτεύμενοι, jam
pridem observavi in Annotationibus ad Ammia-
num Macellinum pag. 14. & pag. 225. Utrosque
similiter jungit Gregorius Nazianzenus in epist. 49.
ad Olympium ita scribens, πάντας πολίτας τε καὶ πο-
λιτικούς ἀξιωματικούς. Id est, universos cives &
Decuriones & Honoratos. Idem Gregorius in
epist. 22. ad Casarienses, eosdem simul jungit his
verbis, τοῖς ἐν τῷ ἀξιωματικῷ καὶ βουλευτικῷ ταγμα-
τι. Id est, his qui sunt ex Honoratorum aut ex
Decurionum ordine. Rectè ergo vetus Interpres
hujus epistolæ vertit: Honorati & Curiales &
Nauclari. Naucleri sunt Navicularii Nyliaci, qui
Annonam ex Ægypto, Constantinopolim con-

A vehebant. Eorum corpus instituisse videtur
Aurelianus, ut ipsemet indicat in epistola ad
Arabianum, quam citat Vopiscus. In veteri-
bus Glossis ναυκλήριον exponitur Naviculari-
us. Hæc verò, dominum navis ita dici scri-
bit.

τῶν ὑφ' ἑὶ δειχθέντων παρεχομένων. Assentior Hen-
rico Savilio, qui in margine sui codicis annota-
vit legendum sibi videri παρεχομένων, quemad-
modum legit etiam Christophorus. Atque
ita scriptum habet Nicephorus in cap. 18. li-
bri 15.

βαρὰ δαντὸν καὶ ἰάκωβον. Nicephorus Callistus
Jacobum hunc Nisibenum nominat, additque
tam ejus, quam Varadati mentionem fieri à
Theodorito in Historia Philotheo. Theodori-
tus tamen in cap. 21. Philothei, Jacobum Nisibe-
num fuisse non dicit, nequaquam id omisurus,
si revera Nisibenus fuisset. Nam cum postero-
rem hunc Jacobum priori illi Jacobo Nisibeno
similem fuisse notet, non solum nomine, verum
etiam moribus ac dignitate; uterque enim Sacer-
dos fuit: Si Nisibenus etiam fuisset, nequa-
quam id omisisset eo loco Theodoritus. Sed ne-
que Theodorus Lector in lib. 1. Collectaneor-
um, Jacobum hunc posteriorem qui Leonis
Aug. circularibus litteris rescripsit, Nisibenum fa-
cit, nec Theophanes in Chronico pag. 96. Exstat
etiam epistola Theodoriti ad hunc Jacobum
scripta, in qua illum Presbyterum ac Monachum
appellat. Pro Baradato Theophanes Bardam di-
cit, corrupte ut opinor. In tertia parte Synodi

C Chalcedonenfis. pag. 375. inter Monachos quibus
Leo Imperator scripsit litteras, primus nomina-
tur Jacobus Monachus Nisibenus, deinde Symeo-
nes & Baradatus. Eorum meminit etiam Ephre-
mius Antiochenus Episcopus in epist. ad Mo-
nachos ἀποστολῆς, id est Severianos, & in oratio-
ne tertia quam scripsit ad Domnum & Joannem
Monachos, ut legitur apud Photium.

In Caput X.

καὶ ἀβίσσως. Assentior Christophorono & Sa-
vilio, qui pro καὶ, emendarunt ὡς. Sensus enim
profus ita postulat. Certè in his Evagrii Libris,
καὶ pro ὡς frequentissimè positum erat, quod nos,
D Manuscripti exemplaris auctoritatem secuti emen-
davimus. Hic verò cum MS. codex ab editis
exemplaribus nihil discreparet, religio nobis fuit
quidquam immutare.

σιληντιαίην. Hujus Silentiarii nomen in vulga-
tis editionibus & apud Nicephorum desideraba-
tur. Nos verò ex optimo codice Florentino illud
restituimus, in quo disertè scriptum habetur σιλην-
τιαίης σιληντιαίης. De Silentiariis non nihil obser-
vavi jampridem in Annotationibus ad Ammia-
num Marcellinum.

ἐν τοῖς καλεμένοις ἰεροκλήσι. Pessime hunc lo-
cum intellexit Christophorus, ut ex versio-
ne ejus apparet, sic enim vertit: Istantum epi-
stolarum exemplaria existant in litteris Leonis
Imperatoris, generatim ad omnes scriptis &c.
Ve-

pag. 304.

Verum Liberatus Diaconus in Breviario cap. 15. A quemam sint Encyclicæ istæ optime declarat his verbis. Imperator scripsit singularum civitatum Episcopis de utroque negotio, consulens quid fieri oporteret &c. Qui referunt, Chalcedonensem Synodum usque ad sanguinem vindicandam; Timotheum verò non solum inter Episcopos non haberi, sed etiam Christiana appellatione privari. Et hæc epistolæ vel relationes Episcoporum omnium, in uno codicis corpore vocantur Encyclicæ. Cæterum hæc Encyclicæ penè omnes in Latinum sermonem conversæ, habentur in parte 3. Synodi Chalcedonensis pag. 372. editionis Colonienfis & sequentibus deinceps paginis, opus eximium Ecclesiasticæ antiquitatis, quod utinam Græcè quoque exstaret. Earum mentio fit apud Victorem B Turonensem in Chronico.

ἀμφιλόχι. Hujus Amphilochii Sidæ Episcopi mentio fit apud Photium in Bibliothecâ cap. 52. Ubi Attici & Sisinnii Episcoporum Constantinopolis, epistolæ ad eum scriptæ referuntur. Interfuit idem Amphilochius Synodo Ephesinæ & Synodo Chalcedonensi, ut ex actis synodicis apparet.

In Caput XI.

Pag. 305. Οἱ μὲν βασιλεῖς. Sic etiam scriptum habet Nicephorus. Verum in Breviario Liberati, cap. 16. id cognomentum Timothei longè aliter scribitur. C Sic enim ait Liberatus: *Et exilio relegatur Timotheus Aelurus Cherfonam arctia custodia, & sit pro Protorio Timotheus cognomento Salophaciolus sive Albus.* Verum in Liberato scribendum est *Albus*, quemadmodum docet Theophanes in Chronico iis verbis: *τιμὸς ὁ ἄλλος ἐπίκλην λευκός, ἢ σαλοφρακιά, ἢ χειροτονίδη.* Idem scribit Cedrenus. Quid ergo dicendum est? Utrum in Evagrio λευκός scribendum esse dicemus pro βασιλεῖς. An fortasse Salofaciolus regium significat. Certè σαλοφρακίαν Græcis est fascia, quod pro diademate regio accipi potest. Verum nihil certi ex hoc cognomento elici potest, cum variè scribatur apud veteres scriptores.

In Caput XII.

τὸ κύκλιον. Pessimè hunc locum interpretatus est Musculus. Christophorus verò cum hæc verba non intelligeret, in versione sua prætermisit. Me quidem diu multumque torstis hic locus. Tandem tamen hunc ejus sensum esse deprehendi. Postquam Evagrius tempus quo terræ motus contigit Antiochiæ, principatu Leonis Augusti, certis notis designavit, anni scilicet, mensis, hebdomadis, ac diei, & indictionis; addit postremo τὸ κύκλιον. Id est, sine ulla Cyclorum ambage terræ motum illum contigisse, exactis trecentis quadraginta ac septem annis post terræ motum illum, qui temporibus Trajani acciderat.

Quippe hæc temporis nota nullum habet cyclum. Priores verò temporis notæ ab Evagrio assignatæ, cyclorum sunt seu periodorum. Nam & indictio cyclus est quindécim annorum, & hebdomas ac mensis & annus circuli sunt ac periodi perpetuo recurrentes. Hæc igitur est mea de hujus loci expositione sententia. Si quis tamen certiora attulerit, eam mutare non detrectabo. Vide cap. 33. lib. 3. Potest etiam aliter accipi hic locus, mutato tantum accentu hoc modo, ἐστὶ τὸ συζχάνειν ἰσοζύχρον. Ut sit sensus iste: *Sextus hic esse dicitur terræ motus, qui Antiochiam concessit.* Nec jam dubito quin hæc vera sit interpretatio hujus loci. Certe in Manuscripto codice Telleriano ἐστὶν discrete scribitur cum aspiratione, & accentu in primâ syllabâ.

μὲν ἢ πριακός. Hunc locum restitui ex optimo codice Florentino, in quo discrete ita scribitur, ζ' ἢ μ'. Id est, ἐστὶν ἢ πριακός. Atque ita prorsus legitur apud Nicephorum in capite vicefimo libri 15.

ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἐνταυτοῦ ἐπαντηκός. Baronius in Annalibus Ecclesiasticis ad annum Christi III, Evagrius falli dicit, qui terræ motum illum qui regnante Trajano factus est Antiochiæ, accidisse scribat anno juxta Antiochenos 159. Nam terræ motus ille contigit Messala, & Pedone Consulibus, ut ex Dione constat qui Pedonem Consulē in illo terræ motu periisse asserit. Porro Messalæ ac Pedonis Consulatus incidit in annum Christi 115, ut convenit inter omnes Chronologos. Erat tunc annus juxta Antiochenos centesimus sexagesimus tertius, non autem quinquagesimus nonus, ut ait Evagrius. Anni enim Antiochenorum, quadraginta & octo annis natalem Christi anteverunt. Porro de his annis Antiochenorum, ex antiquis quidem auctor Chronici Alexandrini optime locutus est in rebus gestis Julii Cæsaris; ex recentioribus verò, Dionysius Petavius in libris de Doctrina temporum, & in secunda parte rationarii cap. 14. Cui tamen in eo non assentior, quod dicit horum annorum initium ab Octobri mense deduci, quod apud Antiochenos popularè anni fuit initium. Ego verò in Annotationibus Eusebianis abunde, ut opinor, demonstravi, Antiochenos à Dio seu Novembri mense annum inchoasse. Sed neque illud verum est, quod ibidem scribit Petavius, auctorem Chronici Alexandrini horum annorum initium à Majo mense deducere videri. Non enim id dicit Auctor Alexandrini Chronici; sed tantum ait, Senatusconsultum, quo civitas Antiochia libera ac sui juris pronuntiata est, mense Majo acceptum fuisse ab Antiochenis, ac publici propositum.

τινάς τῶν ἀπ' αὐτῶν σοῶν. In optimo codice Florentino totus hic locus ita scribitur ἢ τὴν ὑποδοχὴν ἢ τὴν ἀπὸ τῶν πυργῶν, ἢ τινὰς τῶν ἐκ' αὐτῶν σοῶν. Melius procul dubio. Portæ circi binis utrinque turribus munitæ erant. Erant & porticus quædam quæ ad turres illas ducebant, à portis circi, ut opinor. In codice Telleriano scriptum invenī τινὰς τῶν ἐκ' αὐτῶν σοῶν.

ἡ τῆς ἑσπέρου. Rectius in codice Florent. & Telleriano & apud Nicephorum scribitur ἑσπέρου. Hujus loci iterum mentio fit ab Evagrino nostro in cap. 8. lib. 6. Quid autem fuerit Ostracine, difficile est dicere. Evagrius quidem hoc loco ait γειτονίας ita appellatam fuisse, sitam in urbe veteri. Est autem γειτονία ædium continuatio, quæ porticus publicas excipiebant. Quod confirmat etiam Libanius in Antiochico pag. 372. dicta porro est Ostracine eo quod figurinæ ibi essent.

τὸ καλέμινον νυμφαῶν. Sic Græci vocabant templum Nympharum, quod describit Libanius in Antiochico pag. 372. νυμφῶν ἱερὸν ἑρανόμηναι, &c.

τῶν ἡρατισμῶν τῶν πάθων τὰ τέλη. In hujus loci versione lapsi sunt ambo Interpretes. Nam Musculus quidem ita vertit: Dicit etiam mille auri Talenta civitati illi ab Imperatore de tributis esse remissa: Et ex tributis quoque constitutum esse, ut civibus illis qui ea calamitate affecti erant, ædes ipsorum simulque publica ædificia restituerentur. Christophorus vero sic interpretatur: Aut porro, tum civitati de tributis mille auri Talenta ab Imperatore esse condonata, tum civibus etiam vectigalia, qui ea clade affecti erant. Ubi vides, utrumque Interpretem hæc verba, τῶν ἡρατισμῶν, ad civis retulisse; quod ferri nullo modo potest. Neque enim dixisset Evagrius τοῖς πολιταῖς ἢ ἡρατισμῶν, sed potius τοῖς ἡρατισμῶν.

Rectius ergo Nicephorus ea verba de privatorum ædificiis intellexit, quorum vectigalia Imperator Antiochenis civibus remisit. Nec tamen ille Evagrii sensum penitus assecutus est. Sic enim hunc Evagrii locum expressit, ἡ γὰρ διὰ τὸν ὄπισθεν τῶν χίλια χρυσῶν τάλαντα βασιλεὺς φασὶν ἀρεῖναι τῇ πόλει τῶν ἐπιστῶν φόρων τὰ τέλη, τῶν ἡρατισμῶν χάριν κτισμάτων. Id est, ut Langus vertit: Terramotus istius gratia, & propter ædificia diruta, Imperatorem ferunt urbi ei mille auri Talenta tributis annui remisisse. Verum Evagrius, seu potius Joannes Rhetor plus dicit. Ait enim Imperatorem ex functione quidem tributaria mille auri talenta Antiochenis remisisse: Singulis vero civibus indulgisse vectigalia ædium quæ terramotu subverse fuerant. Hæc autem vectigalia dupliciter intelligi possunt, aut de pensione annua quæ dominis ædium à conductoribus solvebatur. Aut de pecunia quæ fisco pendebatur, eò quòd ædes illæ in solo publico constructæ essent. Quemadmodum apud nos ab ædium possessoribus tam in urbe, quam in agris, census annuus dominis soli præstari solet. Atque hoc posteriore sensu, τὰ τέλη, hic accipi malim. Hæc enim vox frequentius sumitur pro Vectigalibus quæ publico penduntur. Quod si pro pretio ædium, quod à conductore præstari solet, hic sumeretur, nulla in eo fuisset Imperatoris liberalitas. Nihil enim de suo dedisset civibus, sed de alieno.

ἑπιπέλας ἐμονοίας. Ecclesia Homonææ erat in regione nona urbis Constantinopolitanæ, ut docet vetus descriptio ejus urbis. Cur autem ita dicta sit hæc Ecclesia, nondum comperi.

In Caput XIII.

Ἐπιπέλας ἡ. De anno, quo incendium istud contigit Constantinopoli, non convenit inter Auctores. Nam Theophanes quidem & Cedrenus anno quinto Leonis, Indictione 15. illud referunt, Leone Augusto iterum & Severo Coss. qui fuit annus Christi 462. Marcellinus autem Comes, & Auctor Alexandrini Chronici, incendium illud Constantinopolitanum conferunt Basilisco & Hermenefico Consulibus, hoc est anno Christi 465. Priorem sententiam sequutus videtur Evagrius noster. Verbum enim ἐπιπέλας, quò utitur hoc loco, indicat id quod dixi, conflagrationem scilicet illam urbis Constantinopolitanæ non longo tempore post terramotum Antiochenum contigisse. Cæterum de incendio illo, quo urbs Constantinopolis Leonis Aug. temporibus conflagravit, scribit etiam Candidus Isaurus in libro primo historiæ, multaque in eo ab Aspare Partitio utiliter ordinata esse refert.

ἑπιπέλας ἐμονοίας. Portum Phosphorium intelligit, qui erat in regione quinta urbis, ut docet vetus descriptio urbis Constantinopolitanæ. Græcè φωσφορεῖον & φωσφορεῖον dicebant, ut docet Constantinus Porphyrogenetus in libro 2. de Thematibus sub finem, & Georgius Codinus in lib. de originibus Constantinopolitanis 57.

ἑπιπέλας ἐμονοίας. Ecclesia Homonææ erat in regione nona urbis Constantinopolitanæ, ut docet vetus descriptio ejus urbis. Cur autem ita dicta sit hæc Ecclesia, nondum comperi.

In Caput XIV.

Ἐπιπέλας ἡ. Melius scriberetur, τὰς αὐτὰς χεῖρας, &c.

ἐπιπέλας ἡ. Intelligit Evagrius bellum quod Hunni gessere adversus Romanos Orientales duce Dengizich Attilæ filio, Zenone & Marciano Coss. anno Christi 469. ut tradit Marcellinus Comes in Chronico. Auctor tamen Alexandrini Chronici id refert superiore anno, quo Consul fuit Anthemius Aug. ἐπὶ τῷ τῷ ὄπισθεν γινέσκει ἡ ἐπιπέλας ἐπὶ ἀναγκῆ τῶν ἐπιπέλας ἐμονοίας &c. Lego Dengizich ex prisco Rhetore qui bellum istud describit pagin. 44. 45. editionis Regiæ. Porro hic Anagastus Magister militum per Thracias, qui Dengizichum Hunnorum regem in prælio occidit, Arnegiselo Magistro militum successerat.

k in

In Caput XV.

Pag. 308. Λεκιμύσον. In optimo codice Florentino & apud Nicephorum scribitur Λεκιμύσον. Porro Ariadne Zenoni nupsit anno Leonis Aug. tertio, ut scribit Theophanes in Chronico.

ἐν τινὲς ᾠδῆς τοῖς ἰσαύροις. Flavianum Zenonem intelligit, qui Consul fuit principatu Theodosii Augusti, anno Christi 448. & Magister militum per Orientem. De cujus singulari potentia vide quæ scripsi in Annotationibus ad Excerpta Legationum Prisci Rhetoris, pag. 207. editionis Regiæ.

In Caput XVI.

κατὰ γιζεῖχου βασιλέως. De ingenti exercitu quem Leo Imperator contra Vandalos in Africam misit, consulendi sunt Theophanes, Cedrenus, & Idatius in Chronico. De ejusdem belli apparatu scribit etiam Candidus Isaurus in libro primo historiae, cujus locum, quia nondum editus est, hic apponam: κατὰ δὲ ἰσχυροῦς ὅσιν ὅτι ὁ λίων ὁ μακίλλης, ὁ μὲν μαρκιανὸν βασιλεύσας, ᾧ ἐπὶ τὴν ἐν στρατείῳ τῷ κατὰ βανδύλων ἀπειρα χρέματα διδασάμενος. ἦσαν γὰρ οἱ τούτοις ἰφαιρέων ἀναχειρόντες, δὲ μὲν τῶν ὑπάρχων χρῆσι λίτρας τετρακισμύριας πρὸς ἑπτακισμύριας. δὲ ἡ ἴσχυρὸς τῶν θεσάρων, ἰστανικολίται πρὸς μυρίας, ἡ ἀργυρεῖα λίτρας ἑξακισμύριας χιλιάδας. αἵτε ἡ ἀνλωμένων ἀρχόντων ἐκ τῶν δημισμῶν, ἡ ἐκ τῆς βασιλείας ἀνδρῶν. Id est, Candidus Historicus ait: Leonem qui Macelles cognominatus est, qui post Marcianum imperavit, innumerabilem vim pecunie in expeditione adversus Vandalos consumpsisse. Nam ut testantur ii qui pecuniam illam administrarunt, per Praefectos quidem pratorio impensa sunt auri librarum quadraginta septem millia; per comitem verò largitionum impensa sunt auri librarum septendecim millia, & argenti librarum septingenta millia; cum sumptus abunde suppetere, partim ex bonis proscriptorum, partim ex erario Imperatoris Anthemii. Extat hic illustris locus apud Suidam in voce χειρῶν, sed corrupto Auctoris nomine. In eodem Suidæ loco scribendum est, τῶν ἀνλωμένων ἀρχόντων &c. Porro hæc expeditio Vandalica contigit anno Christi 468, ut rectè Baronius observat, quod confirmant Cedrenus, Idatius & Marcellinus. Biennio post, altera expeditio adversus Vandalos suscepta est à duce Heraclio, & Marfo, ut scribit Theophanes in Chronico, qui solus quod sciam, hujus expeditionis mentionem facit. Nam Procopius in Vandalicis secundam hanc expeditionem cum priore illa confudit. Porro hæc secunda expeditio exitum satis felicem sortita est. Gize-richus enim metu percussus, pacem cum Romanis Orientalibus facere compulsus est.

περιστὴν τῶν ῥήτοερ. Hoc bellum Vandalicum fusc descripsit Priscus in ultimo libro historiarum, ut prater Evagrium docet Theophanes in Chroni-

A co pag. 100. Sed locus corruptus est quem hic apponam, ὑστέρων ἢ δώδεκα ἔσπο γιζεῖχου ἡ ἀλεῖται χρέμασι δέλιαισι ἐκείνων ἡ ἠτλήθη ἑκάν, αἱ πρῶται ἰσχυροῦς ὁ ἰσχυρῶς. Scribendum est procul dubio αἱ πρῶται &c. Priscus enim historicus id bellum descripsit teste Evagrío. Fuit autem Priscus Thrax, ex Panio Thraciæ Oppido, cujus meminit Hierocles: *Provincia Europæ sub Consularibus quatuordecim. Endoxia, Heraclia, Acaclia, Bisue, Panion, Orni, &c.* Certe & Suidas Priscum historiarum scriptorem Panitem fuisse dicit.

ἵνα τὴν ἀσπάρθου ἄνοιαν. Hunc locum non infeliciter mihi videor restituisse hoc modo, ἵνα τὴν ἀσπάρθου ἰννοῖαν κτήσεται, id est, ut *Asparum benevolentiam sibi conciliaret.* Emendationem nostram confirmat Cedrenus his verbis, anno duodecimo Leonis Aug. τῷ δ' ἀπὸ ἑταίρου ἀσπάρθου ἡγεστῆρος, καὶ ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἡγήται, ἡ ἐν ἀλλοτρίῳ πέμπεται δὲ τὸ ἐκκεῖναι τὸν ἀσπάρθου ἐκ τῆς ἀρῆς πρὸς δὲ τῆς ἰννοῖαν ποῖσαι τῷ βασιλεῖ. Theophanes vero sic habet: τῷ δ' ἀπὸ ἑταίρου ἡγεστῆρος ἀσπάρθου, ὃν καίσαρ ὁ βασιλεὺς λίων πεποιθεὶς δὲ τὸ ἐκκεῖναι τὸν ἀσπάρθου ἐκ τῆς ἀρῆς πρὸς δὲ τῆς ἰννοῖαν τῷ βασιλεῖ, παρῆρῆτο ἐν ἀλεξάνδρειᾳ, &c. Supplendum est ex Cedreno verbum hoc modo, ἡ ἰννοῖαν ποῖσαι τῷ βασιλεῖ. Id est: Hoc anno Patricius *Asparis filius, quem Leo Augustus Casarem nuncupaverat, eo consilio ut Asparem ab Ariariorum scella revocaret, & Imperatori fidum officium ac benevolam, &c.*

ἡ ἰσχυρὸς ἡ πέμπου ἰσχυρῶν. Delenda est præpositio ἡ, quæ Interpretes in errore induxit. Neque enim anno quinto post depositionem Glycerii, Nepos factus est Imperator: sed eodem anno quo abdicatus fuerat Glycerius, ut legitur in veteribus Fastis quos edidit Cuspinianus, hoc est, anno Christi 474. Nepos deinde quinque annis Imperium obtinuit. Occisus est enim Basilio solo Consule, anno Christi 480. ut testatur Marcellinus in Chronico, & vetus Auctor Fastorum, quem primus edidit Cuspinianus. Ex quo discimus, Julium Nepotem imperatoris nomen usque ad exitum retinuisse.

ἡ ἰσχυρὸς τῶν ῥήτοερ. Falsum est, Glycerium ex Imperatore Episcopum urbis Romæ factum esse. Sed neque verum est, cum Portuensem Episcopum factum esse, quod quidam scripserunt Marcellinum auctorem secuti. Marcellinus tamen id non dicit. Sic enim habet: *Leone solo Cos. Glycerius Casar Roma Imperium tenens, à Nepote, Marcellini quondam Patricii sororis filio, Imperio expulsus, in portu urbis Romæ ex Casare Episcopus ordinatus est.* Verum in Marcellino mutanda est distinctio in hunc modum: *Imperio expulsus in portu urbis Romæ, ex Casare Episcopus ordinatus est.* Emendationem nostram confirmat vetus ille Auctor Fastorum, quem superius laudavi. *Domino Leone juniore August. Cos. dejectus de Imperio Glycerius in portu urbis Romæ.* Certe Jordanes in libro de successione regnorum, Glycerium Salonæ Episcopum factum esse scribit. Verba Jordanis hæc sunt: *Occisusque Romæ Anthemio nepotem filium Nepotiani, copulatâ nepte sua in matrimonio, apud Romanos*

nam per Domitianum clientem suum Casarem ordi-
navit. Qui nepos regno potius legitime, Glycerium,
qui sibi Tyrannico more regnum imposuisset, ab im-
perio expellens, in Salona Dalmatia Episcopum fecit.
Delenda igitur est hoc loco vox ῥωμαίων, vel
potius transponenda in hunc modum, τῆς ἀρχῆς ῥω-
μαίων κρατῆ, ἐπισκοπὴν τῶν γλυκίσεων, &c.

Ἡ γὰρ ἐκ τῶν ἀριστοκράτων ἐκ γλυκίσεων. Verior est com-
putatio Marcellini Comitis, qui de hoc Romulo ita
scribit in Chronico, Basilisco & Armato Consulibus.
Hesperium Romane gentis Imperium, quod
septingentesimo nono urbis condita anno primus Au-
gustorum Octavianus Augustus tenere cepit, cum
hoc Augustulo perit, anno decessorum regni Impe-
ratorum. DXXII. Eadem verba habet Jordanes in
libro de successione regnorum. Hæc autem sum-
ma annos efficit mille ducentos triginta & unum.
Corrigendus igitur est Cedrenus, qui à Romulo
urbis conditore ad hunc usque Romulum Au-
gustum annos tantum numerat mille & octo-
ginta.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. Scribendum est pro-
cul dubio ἐκ χειρῶν ἐξέτασιν, ut habet Nicephorus in li-
bro 15, cap. 11. In codice Telleriano scriptum inve-
ni μεταχειρίζεται, quod magis placet.

In Capite XVIII.

Ante hoc caput in optimo codice Florentino
hæc scripta sunt τὸ β λ ζ η. Deinde à capite
hæc habentur, εἰσὶν ἄς ἐκ ἐπιτομῆς σα ἐκ τῆς συνόδου τῆς
ἐν χαλκιδόνει συλλεγεμένης κωνσταντινῆ ἐν τῆσιν.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. In optimo codice Florentino hic
locus ita legitur, ἐκ τῶν ἡμῶν ἐκ τῶν ἀριστοκράτων
διόσκορον ἀνακρίσαι. Quemadmodum etiam legitur
in actis Chalcedonenſis Concilii. Christophorfo-
nus quidem ac Savilius ad oram sui cōdicis emen-
davit, ἐκ τῶν ἡμῶν ἐκ τῶν ἀριστοκράτων. Malim tamen scri-
bere ἐκ τῶν ἡμῶν τῆς ἐπιτομῆς.

διελάλησεν ἐκείνου. Procul dubio scribendum est,
ἐκείνου, supple τὸ θεῶν χάρισμα. Quam emenda-
tionem confirmant acta Chalcedonenſis Concilii
pag. 52. & 53. editionis Binii ubi ita legitur: *Glo-
riosisſimi Judices & amplissimus Senatus dixerunt:*
*Dicit beatissimus Episcopus Juvenalis, cur interlo-
quente Reverendissimo Episcopo Dioscoro ob reci-
tandam epistolam sanctissimi Rom. Archiep. lectio
ejus non est facta. Juvenalis Rever. Episc. He-
rosol. dixit: Statim respondit Presbyter & Primice-
rius Notariorum Joannes, habere se præ manibus sa-
cras litteras Religiosissimarum & piissimarum Imp.
& respondi, imperiales litteras relegi. Porro verba
ipsa quibus usus fuerat Juvenalis in secunda illa
Synodo Ephesina, habentur in superiore pag. 52.
ubi acta secundæ Synodi Ephesinæ referuntur. Sed
& Nicephorus emendationem nostram confirmat
in cap. ultimo lib. 15. ubi compendium actorum
Chalcedonenſis Concilii refert, magna parte
transcriptum ex Evagrio. Hæc ideo fufius anno-
tavi, quia Christophorfonus in hujus loci interpre-
tatione longè à vero aberravit. Notabis autem
obiter fraudem quæ facta est in secundo illo Ephe-
ſino Concilio. Nam cum Hilarius Diaconus, Le-*

A gatus sedis Apostolica, renuntiasset Episcopis qui
aderant, habere se epistolam Leonis Papæ, & postu-
lasset, ut legeretur in Concilio: Joannes Presbyter
& Primicerius Notariorum, surgens dixit habere
se præ manibus alias litteras ab Imperatore scriptas
ad Dioscorum. Tum Juvenalis præcepit ut litte-
ræ illæ Imp. legerentur, nulla epistolæ Leonis
mentionem facta. Vides igitur lectionem epistolæ
Leonis de industria impeditam esse, per fraudem
Dioscori, qui pro epistola Leonis epistolam
Imp. Theodosii recitari fecit in synodo. Porro
emendationem nostram confirmat codex Telle-
rianus, in quo ita scriptum inveni, ut conje-
ceram.

ἐπεὶ δὴ τὴν χειρῶν. Locus isto quem indicat Eva-
grius, exstat in actione prima Synodi Chalcedonen-
ſis pag. 58.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. Melius in actis Chalcedonenſis
Concilii pag. 58. ἐπιτομῆς, in Imperativo.

ἐν ἐπιτομῆσιν. In actis Chalcedonenſis Con-
cilii solus Basiliscus à Judicibus & Senatoribus in-
terrogatus fuisse dicitur, & quidam interrogatio-
ni illorum responderit, ibidem subjicitur. Vul-
gatam tamen scripturam confirmat Nicephorus
quam si retinere voluerimus, dicendum erit Basi-
lium & eos quicum illo erant, interrogatos esse à
Judicibus.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. In hujus loci Interpre-
tatione lapsi sunt ambo Interpretes. Sic enim ver-
tit Musculus. *Thalassius vero dixit, non habere
auctoritatem ea qua à principibus in hujusmodi
causis judicantur.* Eundem quoque sententiam secu-
tus est Christophorfonus. Sed & Langus Inter-
pres Nicephori in eundem errorem incidit. At-
que ex actis Chalcedonenſis Concilii facile est hanc
Interpretationem confutare. Thalassius enim in-
terrogatus à Judicibus, hoc tantum respondit, ἐκ τῶν
ἡμῶν ἀριστοκράτων. Id est: Omnis auctoritas ac po-
testas penes me non erat. Et si enim Juvenalis ac
Thalassius una cum Dioscoro Ephesinæ secundæ
Synodo præsidere jussi erant ab Imperatore Theo-
dolio, revera tamen omnis potestas penes Diosco-
rum erat. Porro judices responsionem Dioscori
& Juvenalis ac Thalassii condemnarunt his ver-
bis: In causa fidei, hæc defensio non admit-
tenda est.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. Assentior Christo-
phorfono & Savilio, qui pro ἐπιτομῆσιν emen-
darunt μεταξεδου. Quod quidem mendum in
Manuscriptis codicibus sæpius admissum de-
prehendi.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. Hic locus corrigend-
us est ex actione prima Synodi Chalced. pa-
gin. 142. ubi post pronuntiatam à Dioscoro ad-
versus Flavianum & Eusebium damnationis sen-
tentiam, cum Flavianus dixisset κατὰ τὸν νόμον. Id
est, recuso te: Hilarius Diaconus Ecclesiæ Ro-
manæ dixit, contradicitur. Quæ verba de-
scripta sunt ex actis secundæ Synodi Ephe-
ſinæ.

Ἰταί, εἰς ἐξέτασιν ὑποτάξεται. Sic etiam scribitur
apud Nicephorum. Verum in actis Concilii Chal-
ced. longe aliter scribitur, hoc scilicet modo: τὰ ἑαυ-
τῶν ἄρα κατέβη. τὰ ἑαυτῶν τῆ ἄρα καταβίτη. Id est,
hac hora Dioscorus deposuit. Hac hora de-
pona-

Pag. 317.

Pag. 315.

ponatur. Quam scriptoram equidem magis probo. Verum ut ex actis Chalced. Concilii corrigendus est hic Evagrii locus, sic vicissim acta Chalcedonenſis Concilii emendanda ſunt ex Evagrii noſtro. Nam pro his verbis quæ ſequuntur, *ἀντι κένει σὺ αὐτὸν ἐκδικῆσον*, ſcribendum eſt, *φλαβιανὸς ἀπὸ δις ἐὸν καὶ θρησίου. ἢ ἢ κένει σὺ αὐτὸν ἐκδικῆσον. ἢ ἢ ἢ ἢ βλαβιανὸς σὺ αὐτὸν ἐκδικῆσον*, ut habet Evagrius ac Nicephorus atque ita legiſſe videtur vetus Interpres Concilii Chalcedonenſis, ſic enim vertit: *Sancite Domine tu illum vindica, Domine, Domine tu illum vindica. Catholice Imperator, tu illum vindica.* Ex qua verſione colligimus, neceſſario præcedere debere verba quæ diximus, *φλαβιανὸς ἀπὸ δις ἐὸν καὶ θρησίου*. Alioqui quo referrentur hæc verba: *Tu illum vindica.*

παθεῖν ἕνα πολλα τὰ ἔτη. Quæret hic aliquis, quisnam hoc loco intelligatur Patriarcha. Ego Anatholium Conſtantinopolitanum Epiſcopum intelligi aſſumo. Porro duo hic notanda ſunt. Primò quod Orientales Epiſcopi multos annos præcantur, non ſuo Patriarchæ ſed alteri. Deinde quod Epiſcopum Conſtantinopolitanum ſimpliciter & abſolute vocant Patriarcham, ob ſedis ſcilicet prærogativam hunc illi honorem deferentes. Etenim in Synodo Conſtantinopolitana ſecundus locus ſedi Conſtantinopolitanae aſſignatus fuerat.

ἐπιſκοπον ἀρμυρίας. Scribendum eſt *ἀγκύρας* ex actis Chalced. Concilii pag. 152. ubi hæc Judicium interlocutio refertur.

ἐπιſκοπὸν. Rectius in actione prima Chalcedonenſis Concilii pag. 152. ſcribitur *ἐπιſκοπὸν*. Refertur enim ad id quod præceſſit, *τὸ ἀπὸ ἐπιτιμίας* atque ita etiam legitur ſupra in cap. 4. hujus libri, ubi hæc Judicium interlocutio integra refertur. In 4. autem actione Synodi Chalcedonenſis pag. 217. *ἐπιſκοπὸν* quidem legitur; ſed verbum additum eſt in ſuperioribus hoc modo, *τὸ ἀπὸ ἐπιτιμίας ἵνα ἐπιτιμίας*. Quod ſi verbum *ἐπιſκοπὸν* retineamus, tum ſuperflua erunt duæ voces quæ ſequuntur, *ἀλλοτρίως γενομένοι*. Certè hæc duæ poſtremæ voces defunt in noſtris codicibus. Flor. & Teller. nec habentur apud Nicephorum.

Pag. 314. *τὸν ἐν καὶ ἑαντινυπίλει γ'.* In optimo codice Florentino defunt hæc verba *ἐν καὶ ἑαντινυπίλει* quæ quidem nec in actis Chalcedonenſis Concilii habentur, ut videre eſt pag. 152. editionis Binii.

συμβάντων μόνων. In actione tertia Chalced. Concilii ſoli convenerunt Epiſcopi, nec ulli ex ſecularibus Judicibus ac Senatoribus Concilio interfuerunt. Nam in ea ſeſſione agendum erat de fide; quam ut exponerent, invitati prius fuerant Epiſcopi à glorioſiſſimis Judicibus. Epiſcopi verò diu quidem id præſtare recuſaverant, cum dicerent ſufficere formulam fidei Nicenæ, quæ in Conſtantinopolitana & in prima Ephelina Synodo fuerat confirmata. Tandem tamen poſtulationi Judicium ceſſerant, ſeque id facturos promiſerant. Porro ubi de fide agitur, nullæ ſunt partes Judicium ſecularium. In tertia igitur actione in qua agendum erat de fide, nulli adfuerunt Ju-

A dices ſeculares. Caterum notandum eſt, Evagrium hoc loco prætermiſiſſe geſta actionis ſecundæ. Tertiam igitur actionem pro ſecunda epiſtola videtur Evagrius. Idque confirmant acta ipſius Synodi p. 177. ubi ſecunda congregatio ſive actio videtur quæ nunc eſt tertia.

βουδὸς τὸ μαγίστην. Langus & Chriſtophorſo. Pag. 77. nus Boetium interpretati ſunt, quaſi id nomen proprium eſſet. Atqui *βουδὸς* nomen eſt Officii. Sic enim dicebatur princeps Officii Magiſtri officiorum, qui erat ex Schola agenrum in rebus, ut docet Notitia Imperii Romani. Porro adiutor iſte Magiſtri officiorum, Eleuſinus proprio nomine dicebatur, ut ſcribitur in actione tertia Concilii Chalced.

ἐν σημείois. In actis Concilii Chalcedonenſis B pro his verbis ſcriptum eſt *ἐν ἐκλόγῃ*, quod vetus Interpres ita vertit: *Et certa locuti ſunt quæ in excerptis habeo.* Certè Himerius erat Notarius & Lector, miſſus à Concilio unà cum Epiſcopis ad Dioſcorum, ut notis exciperet ea quæ ab utraque parte dicerentur, id enim erat officium Notariorum. Solebant autem Epiſcopi quoties ad Synodum proficiſcerentur, Notarium ſuum ſecum deducere qui geſta ſynodalia notis exciperet: Quo ſcilicet finita Synodo codicem actorum ſinguli referrent in patriam. Caterum quod vetus ille Interpres *σημείois* vertit excerpta, equidem valde probo. Unde & *σημείois* Origenis, Latine excerpta dici debere exiſtimo. Scio quidem Origenis *σημείois* à Ruſino & Hieronymo excerpta vulgo appellari, ſed vitioſe ita ſcribitur exiſtimo, cum excerpta potius debeant nominari.

ἢ ἢ ἢ ἀρμυρίας. Aſſentior viris doctis, qui Pag. 16. *βουδὸς* emendarunt ex conjectura, ut opinor. Nam libri noſtri nihil mutant. Codex tamen Tellerianus, quem dum editio noſtra ſub prælo eſſet, opportune nactus ſum, diſerte ſcriptum habet *βουδὸς ἀρμυρίας*.

ἐπιτιμίας. Nicephorus hic aliquot verba in Pag. 37. ſeruit hoc modo: *ἢ τὸν ἐπιτιμίας ἀπὸ τῶν τῶν &c.*

ἐπιſκοπὸν μὲν ἀπὸ τῆς. Ita legitur etiam apud Nicephorum. Verum in actis Chalced. Concilii & in cap. 4. lib. 2. ubi hæc damnationis ſententia refertur, rectius ſcriptum eſt *ἐπιſκοπὸν μὲν &c.* Ego verò tranſpoſitis præpoſitionibus mallem ſcribere *ἀπὸ τῶν ἐπιſκοπὸν μὲν ἀπὸ τῆς &c.* Quæ ſcriptura longe eſt elegantior.

παντὸς ἐκκλησιαστικῆς θειῆς. Hoc vocabulum Pag. 18. variè exponunt Interpretes. Nam Langus conſuetudinem vertit. Muſculus verò & Chriſtophorſonus ita interpretati ſunt: *Et ab omni Eccleſiaſtico jure eſſe abalienatum.* Vetus autem Interpres Chalcedonenſis Concilii pag. 214. functionem vertit, rectius meo quidem iudicio. In libello autem depoſitionis ejuſdem Dioſcori, quem Chalced. Synodus iuſdem fere verbis miſit ad Clericos Alexandrinæ Eccleſiæ qui tum erant Chalcedone, pro *θεομὴ* ſcriptum eſt *θεομὴ* hoc modo: *καὶ διαρρίθμῃ τῆς ἐπιſκοπῆς ἢ παντὸς ἐκκλησιαστικῆς θεομὴς γένεθαι ἀλλότριον.* In ſententia verò damnationis quam Legati ſedis Apoſtolicæ contra eundem Dioſc. pronuntiarunt, pro eodem ponitur *ἐπίρρητα*. Sic enim

enim ibi legitur: ἐβύμασεν ἀπὸν τὸ ἑπισκοπικὸν ἀξίωμα... Idcirco autem hæc verba adjecta sunt à Synodo, ut significarent Dioscorum ad laicam communionem redactum esse. Non enim solum Episcopali dignitate exutus esse dicitur, verum etiam ab omni Ecclesiastico officio submotus; ne quis forte existimaret eum ab actu Episcopali remotum in Presbyterii gradum detrusum esse. Id enim facere, sacrilegium est, ut dicitur in act. 4. Synodi Chalcedonenfis pag. 247.

ἐπισκόπου τῆς ἀλεξανδρείας. Scribendum videtur κληρικός. Libellus enim depositionis Dioscori missus est ad Clericos Alexandrinæ Ecclesiæ qui tunc erant Chalcedone, ut videre est in actis Chalced. Concilii pag. 214. Ordo quidem legitimus postulabat, ut Dioscori depositio Episcopis quoque Ægypti à Synodo indicaretur. Verum id postea præstituri erant Episcopi Chalced. Concilii in sua Synodica. Tunc vero satis habuerunt, depositionem Dioscori Alexandrinis clericis qui tum erant Chalcedone, significare, Eleemosyno scilicet Presbytero & œcono- mo, & Euthalio Archidiacono, ac reliquis clericis. Certè hic de Episcopis Ægypti sermo- nem non esse, satis declarant Evagrii verba. Episcopus enim Alexandrinæ Ecclesiæ eos appel- lat; quæ appellatio non convenit Episcopis Ægypti.

ἐπίσκοπος. In Nicephoro scriptum est ἐπι- σκόπος. In actis tamen Chalcedonenfis Con- ciliii scribitur ἐπίσκοπος. In Telleriano codice scri- ptum inveni ἐπίσκοπος.

ἐβύμασεν. Procul dubio delenda est particu- la ἐβύμασεν, quippe quæ hoc loco prorsus superflua est. Porro locus quem designat Evagrius extat in actione secunda Concilii Chalcedonenfis pag. 159. editionis Binii. Cæterum notandum est id quod jam monui, exemplaria Synodi Chalcedonenfis quibus usus est Evagrius, diversa fuisse ab iis quæ nunc habemus. Nam quæ nobis est actio tertia, secunda est Evagrii, ut jam vidimus. Quæ vero in nostris exemplaribus inscribitur secunda actio, tertia est Evagrii, ut ex hoc loco & sequentibus manifestum fiet.

Pag. 319. φλωρίντι ἐπίσκοπος. Locus quem hic designat Evagrius, legitur in actione secunda Chalcedonenfis Concilii pag. 159. Verba item Ce- cropii Episcopi Sebastopoleos habentur in eadem pagina.

μὴ ἕσ ἀέτι. Extat etiam hic locus in actione secunda Chalced. Concilii pag. 160.

Pag. 320. αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ πλὴν ἀληθινῆς συνειρηθείσαι φύ- σεις. Divina enim & humana natura simul junctæ, unum Christum ac Dominum nobis constitue- runt. Atque ita verum est quod ait Cyrillus, duas naturas inter se diversas, in veram unitatem coivisse; quod tamen non intellexit Chri- stophorus, non quod ex duabus naturis una facta sit, quemadmodum Eutyches asseruit: Sed quod ex duabus naturis unus extiterit Christus. Atque ita Cyrillus sententiam suam paulo post exponit cum ait: ὁμοῦ τῆς ἀφύστας ἐξ ὑπερῶντος ἑσὶς ἐν ἑαυτῷ συνειρηθείσαι. Ex his apparet hallucina-

Atum esse Joannem Langum, doctum alioqui Ni- cephori Interpretem, qui ἰσότητα unionem ver- tit.

ἀς αἱ ἐπισκοπαὶ κυρίῳ εἰσίν. In actione secunda Chalcedonenfis Concilii pag. 161. pro εἰσίν, scribi- tur ἔχουσιν.

δι' ἐρδιδόξου ἕτως πιστεύομεν. In actione secunda Chalcedonenfis Concilii p. 169. scribitur πιστεύομεν: quod magis probo, licet Nicephorus vulgatam scripturam confirmet.

ὅσοι πάντες ἐβύμαστο θάνατον. Assentior viris doctis qui ὑπὲρ πάντων emendarunt, quemadmo- dum scribitur etiam apud Nicephorum, & in actione secunda Concilii Chalcedonenfis pa- gin. 170.

ἐβύμασεν ἐν ἐκείνῳ. In actione secunda Chalcedo- nenfis Concilii hic Cyrilli locus aliter scribitur, hoc scilicet modo, μεμάνηκε γὰρ ὁ πῶν ἡ. νεοῖται ἕ πατὸς ἰσότητος ἐν ἐκείνῳ κατοικῶν, τυτίσιν ἢ δεῖα φύσιν ἐν τοῖς ἀσθρονοῖς.

ὅτι ἀπαντες συνειρηθείσαι. Ambiguitas est in his verbis. Tam enim referri possunt ad duodecim Cyrilli capitula, de quibus proximè locutus est, quàm ad postulata Attici Nicopolitani Episcopi, quibus reliqui omnes Episcopi assenti sunt, ut discimus in actione secunda Concilii Chalcedo- nenfis sub finem. Joannes quidem Langus prio- rem sensum secutus est. Posterior tamen explica- tio mihi magis placet.

συνειρηθείσαι ἀπὸ ἀνατολῆς. Assentior viris doctis qui ante nos emendarunt ἀπὸ ἀνατολῆς. Apud Nicephorum deest præpositio, quæ tamen mihi videtur prorsus necessaria.

διόμνησα ὡς τῶν πατέρων. In optimo codice Florentino scriptum est ἀπὸ τῶν πατέρων, quem- admodum etiam legitur in actione secunda Con- ciliii Chalcedonenfis. Quinam porro sint hi Patres pro quibus postulant Episcopi, ut Synodo resti- tuantur, haud difficile est divinare. Sunt enim illi, Juvenalis Episcopus Hierosolymorum, Tha- lassius Cæsareæ Cappadociæ, Eusebius, Eustathius, ac Basilus, qui in actione prima per interlocutio- nem Judicum ac Senatorum depositi fuerant unà cum Dioscoro. Ob hanc igitur depositionem quam Episcopi suffragiis suis comprobaverant, quinque isti Episcopi, nec secunda nec tertiæ actioni interfuerunt, ut patet ex indice Episco- porum qui in illis actionibus præmittitur. Sed & in actione tertia, cum Legati Sædis Aposto- licæ sententiam depositionis contra Dioscorum pronuntiasent, cæteri quidem Episcopi sub- scriptionibus suis eam confirmarunt: Exceptis tamen his quinque, ut rectè observavit Eva- grius supra. In vulgatis quidem exemplaribus Synodi Chalcedonenfis pagin. 212. etiam ho- rum quinque Episcoporum nomina leguntur adscripta: Verum extra ordinem & post reli- quos omnes Episcopos. Ex quo apparet, illos non tum cum prolata est sententia subscripsisse, sed diu postea, cum restituti fuissent & pristi- nam dignitatem recuperassent. Cæteram ex supradictis manifestè colligitur, verissimum esse id quod jam sæpius monui, secun- dam actionem Concilii Chalcedonenfis ab Evagrii sumi pro tertia, & tertiam pro se- cunda.

cunda. Utri verò codices fide digniores sint, ii A ne quibus usus est Evagrius, an ii quos nunc editos habemus, haud facile est pronuntiare. Mihi quidem certiores videntur codices quibus usus est Evagrius. Primum ob antiquitatem. Vetustiores enim procul dubio fuerunt iis quibus nunc utimur. Deinde propter legitimum ordinem rerum gestarum. Nam post accuratam examinationem cause Dioscori, & post interlocutionem iudicum, qui illum in sacros Canones commisisse & deponendum esse pronuntiaverant, quæ gesta sunt in actione prima; restabat ut Dioscorus Canonico iudicio ab Episcopis damnaretur. Proinde actio in qua Dioscorus ab Episcopis Synodali sententia depositus est, primam actionem proximè sequi debet. Rectè igitur Evagrius ac Nicephorus eam secundo loco posuerunt. Tertia ratio petitur ex ipsa actione tertia pagin. 177. ubi Dioscorus Legatis à sacrosancta Synodo ad ipsum missis ita respondisse dicitur: *Quoniam ante hac in congregatione sedentes magnificientissimi iudices certa desinuerunt post multam immiscuisque interlocutionem, nunc vero in predictorum infirmationem secunda me evocat congregatio.* Obstat tamen id quod legitur in fine actionis secundæ, Episcopos scilicet Illyrici ita acclamasse; Dioscorum Synodo, Dioscorum Ecclesiis. Quod procul dubio nunquam ausi essent proferre post depositionem Dioscori cui ipsi subscripserant. Secunda igitur actio in qua ita acclamatum est, præcedere omnino debet actionem tertiam; in qua Dioscorus canonicè depositus est. Atque id verius puto.

τις διομένος τύπος. Scribendum est procul dubio *τις διομένος*, ut habet actio quarta Chalcedonenſis Concilii pag. 216. apud Nicephor. legitur *γερομίνος* quod idem est.

Pag. 324. *καθουπισθηματο.* Christophorionus in plurali numero legit *καθουπισθηματο*, quomodo etiam scriptum habet Nicephorus. Idque confirmant acta Synodi Chalcedonenſis pag. 218. & sequentibus.

αει αυτων τ παντων. Rectius in Manuscriptis codicibus Florentino & Telleriano legitur *των πιντε*. Quomodo etiam scriptum est in actione quarta Synodi Chalced. pag. 232. nec non apud Nicephorum.

Pag. 325. *μιχελς αν σωμαθροισιν η δωσδ.* Extat libellus precum oblatus à monachis Imperatori Marciano in actione quarta Concilii Chalced. pag. 237. In hoc libello postulant Monachi ab Imperatore, ut Synodus Oecumenica fiat, quam Imperator jam antea præceperat congregari; quæ omnium saluti consulat; nec Monachos per violentiam subſcribere compellat. Scilicet Monachi illi non credebant Synodum esse Oecumenicam, cui Dioscorus & reliqui Ægypti Episcopi non interfuisſent. Petebant igitur ut Dioscorus in integrum restitueretur, quemadmodum videre est in altero libello, qui postea recitatus est.

Pag. 327. *ε δαπ τ νω οι αρχοντες.* Hunc locum feliciter mihi videor restituisse. Nam ex tribus vocabulis unicum feci hoc modo *ασητων οι αρχον-*

tes, &c. At Nicephorus, cum hunc locum corruptum esse animadverteret, verbo adjecto supplevit in hunc modum: *δαπ τ νω οι αρχοντες ενελυθη, &c.* contra fidem gestorum & præter mentem Evagrii. Neque enim iudices seculares, qui iussu Imperatoris intererant Synodo; mandarunt unquam, ut epistola Leonis definitioni fidei infereretur; sed id tantum postularunt ab Episcopis; quod tamen Episcopi eis denegarunt, ut patet ex actione quinta pag. 250.

λεοντι πισυειν. Subaudiendum est *ακλυθητας*. Non enim responderunt Episcopi se Leonem credere, quemadmodum veritè Christophorus; sed cum Leone se credere; ut rectè interpretati sunt Langus & Musculus. Sic enim acclamarunt, *ως λεων, οτω ε πισυομαι*, ut legitur in actione quinta.

προσειδωλαι κατα λεοντα. Nicephorus quidem emendavit *κατα λεοντα*. Sed non dubio quin Evagrius scripserit *κατα τα λεοντα*. Sic enim loquuntur iudices in actione quinta huius Concilii pag. 250. Porro post vocem *προσειδωλαι*, addendum esse videtur *δεν*.

λωμινας αρχιπιε. In actione quinta Synodi Chalcedonenſis scriptum est adverbialiter *αρχιπιε ε αμεισως ε ασυχυτας*.

ε επιλθιτων τ αρχοντων. Ante has voces, nonnulla deesse videntur in Græco, quæ ex actis Chalcedonenſis Concilii suppleri possunt in hunc modum; *παρελθον αυτες οι επισκοποι ιερθων εις το μαρτυριον.* Ceterum notandus est hoc loco error Langi & Christophoroni, qui *μαρτυριον* templum sanctæ martyris Euphemie interpretati sunt. Atqui Synodus quidem Chalcedonenſis habita est in templo, sive in Ecclesia S. Euphemie. Tractatus autem de fide habitus est in oratorio ejusdem Ecclesiæ, quemadmodum iusserat Imperator in allocutione quæ in Concilio recitata est pagin. 350. *συναλθαι εις το ιουκτυειν το αγιασταυ μαρτυριον*, id est: *In oratorio sanctissimæ Ecclesiæ. Martyrium enim pro Ecclesia sumitur, ut patet ex actione tertia Synodi Chalcedonenſis, ubi Episcopi convenisse dicuntur in martyrio sanctissimæ & victricis martyris Euphemie. In reliquis autem actionibus convenisse dicuntur iidem Episcopi in sanctissimam Ecclesiam ejusdem martyris. Cum igitur constet, Oratorium quo pauci tantum convenerunt Episcopi, de fide tractaturi una cum Anatolio & Vicariis sedis Romanæ, partem fuisse Ecclesiæ sanctæ Euphemie, inquirendum jam superest, quamnam pars Ecclesiæ fuerit. Ecclesia sanctæ Euphemie tribus constabat maximis ædificiis; quorum primum erat, atrium. Secundum, Basilica. Tertium, altare in testudinis formam ædificatum, ut docet Evagrius in principio huius libri. Oratorium igitur idem est quod altare, quod nos hodie chorum vocamus. Nec rectè Evagrius noster *μαρτυριον* posuit pro oratorio, non enim Imperator Episcopos in martyrium iusserat convenire, sed in oratorium martyrii, sicut jam diximus.*

ε μαξιμου. Scribendum est *μαξιμου ε ιουκτυειν*

ἢ θαλασσίῳ, aut certe addendum est verbum σω-
παρόντ, ut fecit Nicephorus.

Page 328. τῆ χαλκεδονίῳν μητροπολιτικῆ δ'εκα. Non jus
metropoliticum, sed nomen duntaxat metropolis
concessum est civitati Chalcedonensi; lex enim
Imperatoris Marciani ita dicit: πῶ χαλκεδονίῳν
πόλιν ἐν ἣ τῆς ἀγίας πίστεως σωσθῆ. διηροτήθῃ
μητροπόλει ἔχειν προνομία ἰδιωσίῳν, ἐν ὁμοίῳ
μένῳ ταύτῳ τιμῆσιν, σωζομένη δ'ηλαδὴ τῆ νιο-
κεδονίῳν μητροπόλει ἔ ἰδῖα ἀξίωματ, id est: Chal-
cedonensium civitatem in qua sanctissima fidei Con-
cilium celebratum est, metropolis privilegia habere
decrevit, nomine tantum eam honorantes; salva
scilicet Nicomediensium metropoli propria
dignitate. Et si autem Imperator his verbis, ipsam
duntaxat urbem Chalcedonensium ornare videtur
titulo metropoleos, id tamen privilegium ad ipsam
quoque Ecclesiam Chalcedonensium pertinet. Ex B
eo igitur tempore Chalcedonensis Episcopus hon-
orem habuit metropolitani. Jus tamen metro-
politicum non habuit, quia Imperator hac lege
nihil imminutam esse voluit Nicomediensis Episco-
pi dignitatem. Idem judicaverunt Episcopi ejusdem
Concilii in causa Nicomediensis ac Nycæni Episco-
porum. Nam cum Nycæa honorem metropolis
consecuta esset rescripto Imperatorum, iudices &
Episcopi, qui erant in Concilio, responderunt, hunc
honorem civitati duntaxat tributum esse ab Impe-
ratoribus; nec Episcopum Nicænum ex ea lege jus
metropolitanum sibi arrogare posse; sed præferri
tantum reliquis Episcopis Provinciæ Bithyniæ; ita
ut secundo loco habeatur post metropolitanum, ut
videre est in act. 13. Quænam porro sint jura me-
tropolitica, docent Canones Concilii Nicæni; ut C
scilicet ordinationes Episcoporum provincialium
absque consensu Metropolitanorum non fiant; & ut
Episcopus metropolitanus provinciales Episcopos

A ad Concilium suum evocandi habeat potestatem.
Cæterum in Manuscripto codice Florentino χαλκε-
δονίῳν scriptum inveni, licet in Concilio Chalce-
donensi perpetuo scriptum sit χαλκεδονίῳν. Re-
gulariter quidem scribendum esset χαλκεδονίῳν.
Sed veteres dixisse etiam videntur χαλκεδονίῳν, ut
patet ex innumeris locis Concilii Chalcedo-
nensis.

γ' ἡγορε ἢ ἕτερα. Rectius apud Nicephorum scri-
bitur ἰτ'ερα cum accentu in penultima; supple σω-
λευσει. Quod miror Musculum & Christophoro-
num non animadvertisse.

ἢ κ' πῶ ἐν ἁλίῳ σωσθῶν. Immo in actione no-
na, causa Theodoriti Episcopi judicata est, ut præ-
ferunt nostri codices. Verum exemplaria Synodi
Chalcedonensis, quibus usus est Evagrius, diversa
fuisse videntur à nostris. Nam, ut paulò ante vi-
dimus, septimam actionem numerat Evagrius, in
qua alii Canones promulgati sunt. Quæ actio in
nostris exemplaribus hodie desideratur.

εἰς ἰερίῳ εἶναι. In actione decima Concilii Chal-
cedonensis & apud Nicephorum abest præpositio.
Verum in Manuscripto codice Florentino scriptum
inveni εἰς ἰερίῳ; quod idem est ac si diceret ἐν ἰε-
ρίῳσιν.

ἢ σ' ἴφανον ἰσαχθίῳν. Immo decreverunt Epi-
scopi, ut tam Bassianus, quam Stephanus ab Episco-
patu Ephesiorum removerentur, utque eorum lo-
co alter fieret Episcopus, quemadmodum videre
est in actione II. & 12. Supplendus est igitur Eva-
grii locus hoc modo, ἢ ἰνεχθίῳν μὲν αὐτὸν ἢ σ' ἴ-
φανον, ἢ ἴτερον ἢ ἰσαχθίῳν.

τὰ κατὰ βασιανόν. Scribendum est σαβινιανόν ex
actis Concilii Chalcedonensis. Hujus Sabiniani
Perrensi Episcopi, quæ urbs est in provincia
Euphratensi, meminit Liberatus in cap. 12. Bre-
viarii.

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN LIBRUM TERTIUM
ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
EVAGRII.

In Caput I.

Pag. 333. **Ο**τι ἔστι δὲ. In Manuscriptis exemplaribus Regio, Telleriano & Florentino, & in editione, Roberti Stephani, deest adverbium ὅτι, quod viri docti ex conjectura suppleverunt, satis infelicitur. Ego vero non dubito quin scribendum sit ἔστι δὲ ὡς ἐτέρων κρατεῖν πύρικαν ὁ ἀνταυράτωρ γινώσκειται. Porro non omitendum videtur scholium, quod in optimo codice Florentino annotatum erat ad verba illa quæ paulo ante præmissa sunt, ὡς μηδὲν αὐτὸν ἐπιχρεῖν. Ad eum locum eruditus quidam Scholiastes hæc appinxerat παπαὶ τῆς νεωὶ ὁμοιότητι.

παρεῖσθυσιν. Scribendum videtur παρεῖσθυσίν, Idque confirmat Nicephorus in cap. primo libri decimi sexti.

ἄτως ἐδὲ ἀνάλωτ. Assentior viris doctis qui jam pridem emendarunt ἄτως ἢ ἀνάλωτ, &c. licet libri manuscripti nihil mutant. Nicephorus vero cum hunc locum corruptum videret, hoc modo interpolavit: κἀντιῦθιν ἀνάλωτ, &c.

ἀνταυράτωρ τῆς ἄτως γινώσκου. Procul dubio scribendum est ὅτι τῆς γινώσκου, quemadmodum legitur apud Niceph.

In Caput II.

Pag. 334. **Ἐκδηθημένον** ἢ βίον. Hoc verbum non intellexit Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit: *Ad hunc modum Zeno in initio Imperii sui vitam instituit.* Græci ἐκδηθη-
τημένοι βίον pro soluta & intemperante vita accipiunt. Quod verbum hoc sensu sæpius occurrit in Dione Cocceiano & aliis. Hinc ἐκδηθησις pro luxu ac deliciis sumitur teste Suida. Porro Græci dissolutos ac luxuriosos homines ita appellant, eo quod illi nullam vivendi legem servare soleant. Sic Dionysius Halicarnacensis in libro quato de Rege justo loquens ait: μηδὲν ἐκδηθημένον τῶν πασίων, id est, nusquam discedens ab institutis majorum. Rectè ergo Nicephorus hunc Evagrii locum exposuit hoc modo, ἀρρηθμὸς τις ἐξ ἀνάγωγῆς ἢ βίον μάστιγα ἐκδηθηθημένον; id est,

A vir incompositus & inordinatus, & in vita maxime dissolutus.

ἄρως βίαν ἀφαιρεμένην. Mirum est, acutum interpretem sensum hujus loci affecutum esse. Musculus enim ita vertit: *Zenone dempsit ad Barbaricum morem violenter abrepto.* Christophorus autem ita interpretatur: *Zeno vero reliquis etiam Imperii partibus per vim barbaro quodam more ac modo spoliatus est.* Atqui si Nicephorus consultissent, rectam hujus loci intelligentiam ab eo haurire poterant. Sic enim Nicephorus hæc Evagrii verba exposuit, ὅσα ἢ τύποι κατελιμπαίντο, ἕως ἄρως βίαν ἀφῆρτο, ἢ ἄρως ἢ ἢ βάρβαροι ἐπῆρτο, id est: *Si quid autem reliquerant barbari, id Zeno per vim abstulit, qui non minus quam ipsi barbari, provinciales hostiliter vastavit.* Cæterum in Manuscripto codice Florentino & Telleriano, legitur Β ἄρως βίαν, quod quidem mihi videtur elegantius.

In Caput III.

Καὶ πολιορκίαν ὑπέστη. Zeno audita Basilicæ defectione, metu territus cum Ariadne uxore in Isauriam fugit, & intra castrum munitissimum, cui nomen est Ubara, se recepit; postea vero cum Basiliscus Hillum & Trocondum cum ingentibus copiis contra eum misisset, in Tesselædem se contulit, sive ut ait Nicephorus, in urbem Seleuciam, quæ caput erat totius Isauriæ. Illic ab Hillo & Trocondo diu obsessus est, ut scribit Theophanes in Chronico pag. 104. Cedrenus item ac Nicephorus. Verum in Theophane corruptum est nomen Trocondi. Vulgare enim editiones habent, Ἰλλυ ἐ σενίδου, cum scribendum sit προκόνδου, ut rectè legitur apud Nicephorum. Certè idem Theoph. pag. 106. Trocondum vocat; quod propius accedit ad veram scripturam. Fuit hic Hilli frater, & Consulatum gessit anno Christi 482. ut legitur in Chronico Marcellini; tandem vero cum Hillus tyrannidem arripuisset, Trocondus qui à fratre ad parandas copias missus fuerat, à Joanne magistro militum captus, capite truncatus est, ut scribit Theophanes pag. 111. Quo tamen loco Trocondi nomen etiam corruptum est.

κατὰ πλὴν αὐτῶν τῶν ἱσαύρων. Transposita sunt vocabula; quæ pristino ordini restituenda sunt in hunc modum: κατὰ πλὴν αὐτῶν τῶν ἱσαύρων

ισαύρων χόραν, quæ Evagrii verba Nicephorus ita A
expressit: *ερατόν τ' ἄξιμαχόν ἰουρηνίαν, εἰς πολυ-
λιούριαν ζῶσαν ὅτι ἐπιμύνη ἀνά πῶν ἰσαυρίας σελυ-
κίαν* ἢτι ἀφ' ἧς εἰς οὐρανὸν ἀγαγῶσα τῶτον, ἡ Φυ-
ζῆ δ' ἀκατίε ἐπέπῳ. Id est: *Collectumque ingenium
exercitium misit ad Zenonem obsidendum in urbe
Isauria Seleucia, qua illum in lucem ediderat, ac
tum profugum occubabat.*

In Caput IV.

Pag. 335. *Ἐκ ποροθείας δὲ*. Scribendum est procul dubio *ἐκ
ποροθείας δὲ*; quod licet exiguum esse videatur ac
levis momenti, est tamen proflus necessarium. Cer-
tè Nicephorus habet: *ἢ δὲ*.

Pag. 336. *καὶ σατῆρον ἢ Θεοδοσίον*. Imperatoris quidem B
Constantini Constitutio qua libri dogmatici ab
Ario conscripti cremari jubentur, extat in libro 1.
Historiæ Eccles. Socratis nostri pag. 32. Aliam ta-
men legem designare videtur hoc loco Imp. Basi-
liscus, quæ generaliter contra omnes hereticos à
Constantino promulgata est. Verum ea lex ve-
tustatis injuria perit. Ejus tamen pars adhuc su-
perest apud Eusebium in lib. 3. de vita Constantini
cap. 64. & 66. Imperatoris autem Theodosii ju-
nioris extant duæ Constitutiones de cremandis Ne-
storii libris. Quarum prior mentionem facit leg-
is divæ memoriæ Constantini adversus impios
Arii libros. Habentur porro hæ Constitutiones
Theodosii in 3. parte Ephesini Concilii. Eas au-
tem Theodosii leges Basiliiscus edicto suo circulari
subjecerat, sicut infra testatur.

κατὰ πῶν ἰρησίων. Rectè omnino Nicephorus
hoc loco duas voces supplēvit in hunc modum, *ἡ
τῶν κατὰ πῶν ἰρησίων*. Ego verò tertiam quoque vo-
cem addendam esse affirmo hoc modo: *ἡ τὰ τῶν κα-
τὰ τῶν ἰρησίων*. Subauditur enim *ἔρις*, ut in præce-
dentibus.

Pag. 337. *ὅτι δὲ μόνον τῶ ἀρίθμῳ συμβόλιω*. Rectius apud Ni-
cephorum scribitur *ὅτι δὲ μόνον*, &c. quam lectio-
nem amplexi sunt Christophorus & Savilius.
Paulò post ubi antea legebatur *ὡς ὅσον πίστεως*: ex
Manuscripto codice Florentino & Telleriano resti-
tuitur *ὡς ὅσον πίστεως*, quemadmodum etiam scribitur
in Nicephoro.

τῆ ἀνεμνήνη ἢ ἡμῶν ἐκ τῶν παλαιῶν. Rectius in ma-
nuscripto codice Telleriano & apud Nicephorum
scriptum inveni, *τῆ ἀνεμνήνη*.

In Caput V.

Pag. 338. *καί τινος ἢ δὲ ἰστοῦ ἐγγράφῳ*. Procul dubio scriben-
dum est *ἐγγράφῳ*; quod miror ab interpretibus
animadversum non fuisse. Subauditur autem *ἐκ-
χρησεως*, qui in Historia sua Ecclesiastica libellum
hunc precum integrum retulerat, quem Episcopi
Asiæ apud Ephesum congregati, ad Basiliiscum im-
peratorem miserant.

ἐν ἰρησῶν σιμυλκῶν δότων. De hoc Concilio Ephesino,
quod Basiliisci Imp. temporibus celebratum
est, leviter admodum ac perfunctoriè scribit Baro-
nius in Annalibus ad annum Christi 476. id tan-

tum observans, ab Eutyechianis celebratum illud
fuisse. Sed neque quam ob causam congregatum
sit, nec quid in eo gestum fuerit, commemorat; nos-
tri itaque officii est, ea quæ ab illo prætermissa sunt,
cura nostra ac diligentia supplere. Post editas à Ba-
silisco Imp. encyclicas litteras adversus Concilium
Chalcedonenſe, Acacius Constantinop. Episcopus
solus ex Patriarchis qui Orientali Imperio subjace-
bant, his litteris subscribere recusavit, nec Chal-
cedonenſe Concilium ex Ecclesiasticis tabulis ex-
pungere unquam sustinuit. Sed & monachi Con-
stantinopolitani Basiliſco fortiter restiterunt. De-
nique plebs Constantinopolitana gravissimè tu-
multuari cœpit, urbis ac Palatii incendium mini-
tans, si Imperator vim inferre Acacio & Catholicis
perfeveraret. Qua re territus Basiliſcus ex urbe
Regia aufugit; & Ecclesiæ Constantinopolitanæ
jura sua ac privilegia ademit, & Senatoribus inter-
dixit ne Acacium alloquerentur. Postea verò
cum Zenonem ex Isauria redire didicisset, metu per-
cussus, una cum uxore & liberis in Ecclesiam ven-
it; seque Acacio & Clero urbis Regiæ excusans,
Ecclesiæ Constantinop. jura sua restituit, & anten-
cyclicas litteras promulgavit, ut scribit Theodorus
Lector in lib. 1. Eutyechiani igitur cum viderent
Acacium pro confirmatione Chalcedonenſis Syno-
di tam acriter decertare, nec monasteria solum,
verum etiam plebem urbis Regiæ, aliosque passim
sacerdotes ab eo adversus Basiliſcum concitari,
Episcoporum partis suæ Concilium in urbe Epheso
congregarunt; in quo tum Acacium & alios
quosdam Episcopos idem cum illo sentientes
damnarunt ac deposuerunt; tum Basiliſcum Im-
peratorem rogarunt ut in pristina sententia mane-
ret, nec contrariam encyclicis suis constitutionem
promulgaret. In eadem Synodo Paulus Epheso-
rum Episcopus à comprovincialibus Episcopis est
ordinatus; & jus Patriarchicum Ephesinæ sedi re-
stitutum, ut scribit Evagrius in cap. 6. hujus libri.
Porro celebratum est hoc Concilium Ephesinum
anno Christi 477. post Consulatum Basiliſci &
Armati. Id autem ex eo colligo, quod hæc Syno-
dus congregata est paulo antequam Basiliſcus lit-
teras suas antencyclicas promulgaret. Eas autem
Basiliſcus eo quem dixi anno publicavit, cum Ze-
nonem ex Isauria reverti cum exercitu didicisset, ut
ex Theodoro Lectore superius observavi. Certè
hoc innuunt Episcopi Asiæ in epistola ad Basi-
liscum his verbis: *μηδὲν ἔτι ἕτερον ἔσθ' ἢ τὰ θεῖα*

ὑμῶν ἐκκλησία ἀρεθληθῆναι δεήσασθαι. Id est:
Nihil igitur contrarium divinis encyclicis vestris
proponi jubeatis. Cæterum huic Concilio præ-
fuisse videtur Timotheus Ælurus. Hic enim
regnante Basiliſco Ephesum venit, & Paulum in
sede Episcopali collocavit, ut ex Zacharia scribit
Evagrius. Nec est verisimile, Acacium Patriar-
cham CP. ab alio deponitum fuisse quàm ab Alexan-
drino Episcopo, qui æqualem Acacio dignitatem
Patriarchæ obtinebat. Quis enim credat CP.
Episcopum depositum esse ab Episcopis Asiæ, qui
jam inde à temporibus Joannis Chrysoſtomi, CP.
Episcopo subjacebant.

δουξέσθαι. Marcus à Basiliſco patre primum Cæ-
sar creatus est, ut scribit Marcellinus in Chro-
nio & Theoph. ac reliqui. Certè in encyclicis
Basi-

Basilicenses litteris nobilissimus Caesar tantummodo appellatur. Postea vero Augustus à patre appellatus est, ut docet hæc epistola Episcoporum Ephesini Concilii. In antencyclica quoque Basilicenses epistola idem Marcus Imperator cum patre nominatur. Fallitur ergo Auctor Chronici Alexandrini, qui Basiliscum simul atque Imperatorem coronasse scribit. Rectius Candidus in lib. 2. Historiæ apud Photium.

ἀλαζονική τιμωρία. Sic etiam legitur apud Nicephorum. Ubi Joannes Langus *τιμωρίαν* vindictam interpretatus est. Ego vero minima mutatione locum hunc ita restituendum esse existimo: *ἀλαζονική τῆς κωμίας*, id est, *superba quadam dementia.*

Pag. 339. *ἑλιούθραν ἢ ὑμνίτιαν ἐυσέβειαν.* Christophorus *ὑμνίτιαν* legit, contra fidem atque auctoritatem omnium exemplarium, & absque ullo sensu. Sed & sequentia pessime interpretatus est. Quo fit ut Baronius qui interpretationem ejus passim sequitur, hujus Ephesini Concilii gesta perspicere haudquaquam poterit. Tantum obest perversa interpretatio. Sed nec Joannes Langus scilicet hanc clausulam interpretatus est. Sic enim vertit: *Attestamur coram Salvatore nostro Jesu Christo, liberam esse & innocentem pietatem vestram. Aquajustam & Canonicam & Ecclesiasticam adversus illos, & maxime contra eum qui impiè Episcopatum in urbe Imperante gerere multis modis deprehensus est, condemnationis & exauctorationis sententiam ferri petimus.* Atqui non hoc dicunt Episcopi Asiæ: Sed petunt ab Imp. Basilisco & Marco, ne amplius communicare velint Acacio & aliis Episcopis, quos ipsi Ecclesiastico judicio damnaverant ac deposuerant; ita enim sonant verba illa: *ἑλιούθραν τῆς ὑμνίτιαν ἐυσέβειαν εἶναι θρόνον ἢ, &c.* Quæ uno tenore scribenda sunt, absque ulla distinctione. Interpretes vero, Nicephorum, & Roberti Stephani editionem secuti, post verbum *εἶναι* subdistinctionem apposuerunt, quæ illos in errorem induxit.

εἰ τὴν ἐντυχὺς φαντασίαν νοσῶντες. Hæc Zachariae Rhetoris verba non intellexerunt Interpretes. Sed neque Nicephorus ea videtur intellexisse. Pro his enim verbis hæc substituit: *εἰ τὴν ἐντυχὺς φαντασίαν.* Per phantasiam autem intelligit Zacharias opinionem Eutychie, qui carnem Christi non veram nec consubstantiali nobis, sed phantasticam assererat, ut videre est in actis Concilii Chalcedonensis. Hinc epistola Aviti Viennensis Episcopi, quibus errorem Eutychie refutat, inscribuntur contra phantasiam, ut testatur Sirmundus. Cæterum ex hoc loco colligitur, Zachariam Rhetorem non fuisse Eutychianum, sicut Baronius existimavit ad annum Christi 476. Nunquam enim ita locutus esset, si Eutychie sectam securus fuisset. Aut igitur dicendum est, hæc non esse Zachariae Rhetoris verba; quod tamen affirmat Evagrius; aut illum Eutychianistam non fuisse. Vide infra cap. 14.

In Caput VI.

Ἐνθροῦσαι τὴν παύλον. Paulo ante Timotheus Alurus & Petrus Fullo una cum aliis Episcopis

A Constantinopoli congregati, decreverant ut Paulus iste Ephesinam sedem ex qua ejectus fuerat, reciperet. Sic enim scribit Evagrius in c. 5. hujus libri *ἡσφίζονται ἔ παύλον ἢ ἢ ἰεροσίων ἀρχιερατικὴν ἰσαλθεῖν θρόνον.* Quem locum non rectè vertit Christophorus hoc modo: *Hic rebus ita constitutis, Paulus ad sedem Archiepiscopatus Ephesiani capessendam delegitur.* Non enim Paulus ab Aluro & Petro Fullone Constantinopoli electus est, ut Ephesinam sedem capesseret: Sed cum ex Ephesina sede expulsi fuisset, Constantinopolim venit: Ubi collecto Eutychianistarum Concilio decretum est, ut Archiepiscopatum Ephesinæ urbis reciperet. In cap. 5. hujus libri, vulgatae editiones habebant *ἰσαλθεῖν θρόνον.* Ego vero ex B MS. codice Florentino & Telleriano, *ἰσαλθεῖν*, adjecta præpositione,

ἀπὸ τὴν ἀρχιερατικὴν σκώθισαν. Mallem scribere *κατὰ πῆλ*, &c. Porro verisimilium est id quod hoc loco ait Zacharias, vetustiore scilicet consuetudinem fuisse, ut Episcopus Ephesi ab Episcopis, Provinciae suæ ordinaretur. A beato enim Timotheo qui primus fuit Ephesiorum Episcopus, usque ad Callinum & Heraclidem quem Joannes Chrysostomus ordinavit, omnes Ephesiorum Episcopi in eadem civitate ordinati sunt ab Episcopis ejus Provinciae, ut patet ex actione undecima Concilii Chalcedonensis.

τὸ πατριαρχικὸν δικαίον. Patriarchicum jus hic appellat Zacharias jus primatus, seu jus ordinandi Metropolitanos. In hoc enim propriè consistit jus Patriarchicum, ut notavi in libello de interpretatione sexti Canonis Concilii Nicæni, qui editus est ad calcem Socratis nostri. Quod autem addit Zacharias sive Evagrius, hoc jus ademptum fuisse sedi Ephesinæ à Concilio Chalcedonensi, intelligit actionem decimam sextam Synodi Chalcedonensis, in qua decretum est ut Constantinopolitanus Episcopus in Asiatica Dicecesi Metropolitanus ordinaret.

In Caput VII.

Προεπιθέτωτα. Jam pridem conjeceram scriberem esse *προεπιθέτωτα*. Conjecturam meam Tellerianus codex tandem confirmavit, in quo scriptum inveni *προεπιθέτωτα*.

D *δοσδοθῆναι ἢ τὰς ἰσαρχίας.* Cum per encyclicas litteras Imp. Basilicenses, Chalcedonensis Synodus penitus abrogata fuisset, privilegia Constantinopolitanæ sedis quæ in illo Concilio sancita fuerant, sublata per eandem sanctionem videbantur. Quæ re præcipuè impulsus Acacius, omni ope elaboravit ut Basiliscus Imperator constitutionem suam revocaret. Præterea in Ephesina Synodo jus Patriarchicum Ephesinæ sedi restitutum fuerat à Timotheo Aluro, uti supra vidimus. Quo facto Asiatica Dicecesis, cujus ordinationes decreto Chalcedonensis Synodi attributa fuerant Episcopo Constantinopolitano, eidem sedi adempta fuerat. Itaque opus fuit nova Constitutione, qua sedi Constantinopolitanæ jura sua ac privilegia redderentur. Id ergo nunc præstat Basiliscus Imp. datis antencyclicis litteris. Idem quoque testatur Theodorus Lector in lib. 1. Collectanorum sub finem.

In Caput VIII.

Pag. 341. Πρωτομάρτυρα Θεκλα. Græci qui epithetis gaudent, propriis ac peculiaribus titulis singulos Sanctos insignire solent. Sic Theclam Apostolum & Protomartyrem vulgo appellant. Apostolum quidem eo quod fidem Christi instar Apostoli, multis locis prædicaverit: Protomartyrem vero, propterea quod, ut Stephanus inter viros primus, sic ipsa inter mulieres prima, Christi martyr extiterit, ut testatur Basilius Seleuciensis in libro primo de vita & miraculis beate Theclæ. Dicta est autem Thecla per synopen pro Theoclia. Ita enim non raro eam appellat idem Basilius.

εν ἀκισσῶ. Sic etiam scribitur hujus stationis nomen apud Nicephorum. Cedrenus vero ac Theophanes Cucufum nominat. Marcellinus vero & Auctor Chronici Alexandrini limnas castrum Capadociæ appellant, quo trusus est Basiliscus una cum uxore & liberis; portaque unius turris qua inclusus fuerat, obstructa, fame ibidem ac frigore interit.

διποσφάτιστα. Cum Evagrio consentit Malchus in libro primo Historiæ Byzantinæ, & Candidus Isaurus in secundo libro Historiarum, qui Basiliscum gladio peremptum esse scribunt. Reliqui tamen tradunt eum una cum uxore & liberis fame ac frigore contabuisse. Hanc scriptorum discrepantiam in morte Basilisci referenda, notat Theophanes in Chronico pag. 107.

In Caput IX.

ἔφθασεν ἐφ' ἡμᾶς. Christophorus & Savilius emendarunt ἡμᾶς, absque ullo sensu. Certe Nicephorus vulgatam scripturam confirmat. Verum in verbis proximè sequentibus, ἡμῶν restitui debet pro ἡμῶν. Vidit hoc ante nos Joannes Langus, qui Nicephori locum ex Evagrio transcriptum ita interpretatus est: *Rectè sane ad nos venit, qui locum etiam vestram obtinebit.* Quibus verbis Episcopi Asiæ designant legatum quem ad ipsos miserat Acacius Constantinopolitanus Episcopus, Presbyterum scilicet aut Diaconum Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Quod si quis cum Christophoro legere maluerit ἐφ' ἡμᾶς, de legato id intelligemus quem Episcopi Asiæ ad Acacium miserant, ut libellum satisfactionis ei offerret. Atque id verius puto.

Pag. 342. ταῖς γὰρ ἡμῶν προορέσασαι. Procul dubio scribendum est ἡμῶν, ut legitur apud Nicephorum. Ex quo etiam corrigendum est paulo post τῶν ἐπιπέσει, divisis vocabulis quæ perperam inter se coherabant. Utramque emendationem confirmat codex Tellerianus.

In Caput X.

Μετὰ πέτρῳ εἶπαι. Post Petrum Fullonem Episcopus Antiochiæ fuit Joannes Apamenus.

A Quo post tres menses pulso, subrogatus est Stephanus, ut scribit Theophanes in Chronico pagin. 107. cui consentit Gelasius in gestis de nomine Acacii, & Liberatus in Breviario cap. 18. Ejusdem Joannis meminit Felix Papa in sententia damnationis quam dictavit in Acacium, & in epistola quam nomine Synodi Romanæ scripsit univèrsis Presbyteris & Archimandritis Constantinopoli & Bithyniæ consententibus.

In Caput XI.

οἱ τῆς ἀλεξανδρίων ἐπίσκοποι. Mallem scribere ἐπίσκοπον, atque ita Evagrium scripsisse existimo, certè δὲ τῆς ἀλεξανδρίων ἐπίσκοποι de Suffraganeis dici nequeunt. Adde quod Petrus Mongus ab uno duntaxat Episcopo ordinatus est, ut scribitur in gestis de nomine Acacii, & in epistola Acacii ad Simplicium Papam.

Ζημίαν προσετίμησε. Non dubito quin scribendum sit προσετίμησε. Nam προσεμίαν est multare. Unde προσεμίον poenam significat, teste Suida. προσεμίον vero, prorsus contrarium significat. Hoc mendum cum in exemplari suo deprehendisset Nicephorus, præpositionem expunxit, & Evagrii locum ita expressit: τὰς δὲ ἡμετέρας θανάτου ζημίαν ἐτίμησε, id est, eos quidem qui Mongum Episcopum elegerant, capitali supplicio damnavit. Evagrius tamen id non dicit. Non enim Episcopos qui Mongum elegerant, sed Mongum ipsum a Zenone damnatum esse scribit. Apparet igitur Nicephorum in Evagrio nostro legisse: καὶ τῆς μὲν ἐξουσίας θανάτου ζημίαν προσετίμησε; & de Episcopis hereticis qui Mongum elegerant, id intellexisse. Certe graviore supplicio digni erant Episcopi qui Mongum elegerant, quam Mongus ab iis electus. Ipsi enim sua auctoritate, inconsulto Imperatore id fecerant; cum moris esset ob magnitudinem urbis Alexandriæ, ut Episcopus Alexandrinus non nisi consulto prius Imperatore, eligeretur. Præterea sede non vacante, sed superflite adhuc Timotheo Salofaciolo, ipsi alium Episcopum ordinare præsumperant. Quo factò seditiones & dissidia quæ morte Timothei Aluri sopita esse videbantur, denuò recrudescebant. Has ob causas, Episcopi illi capitali supplicio potius afficiendi erant quam Mongus. Neutrum tamen verum esse existimo.

Mongus enim exilio duntaxat multatus est. Episcopi vero qui illum ordinaverant, ab Anthemio Augustali puniri iussi sunt, ut scribit Liberatus in Breviario cap. xvi.

In Caput XII.

Ἐκδοθῆς ἡ ἐπίστω. Assentior Christophoro & Savilio, qui ἐκδοθῆς emendarunt; quam emendationem confirmat etiam Nicephorus & codex Tellerianus. Cæterum Liberatus in Breviario cap. xvi. longe alia de causa Joannem Oeconomum missum fuisse dicit Constantinopolim. Ait enim Timotheum Salofaciolum, cum Episcopalem sedem decreto Zenonis

Zenonis Aug. recuperasset, misisse Clericos quosdam Constantinopolim, inter quos erat Joannes Oeconomus, qui gratias agerent Imperatori ob ipsius restitutionem. Simul autem petierunt ab Imperatore, ut si quid Timotheo humanitus contigisset, non alius quam Catholicus in eius locum subrogaretur à clero & populo Alexandrino, ut haberetur in gestis de nomine Acacii. Quod quidem Zeno consultis Salofacioli respondens, scripta ad Clerum Alexandrinum epistola fieri mandavit, ut testatur Felix in epistola prima ad Acacium, & Gelasius in gestis de nomine Acacii. Porro in Manuscripto codice Florentino ad marginem leguntur hæc verba, *Ἐπὶ ἰωάννῃ τῷ ταπεινωτάτῳ*. Certè Joannes hic Tabennesiota dicitur etiam à Theophane in Chronico, eo quod monachus fuisset in cœnobio Tabennensium apud Canopum, ubi etiam Timotheus Salofaciolus olim monasticam vitam ac disciplinam excoluerat, ut scribit Theophanes.

διοκομῶν τεταγμένῳ τῷ τὰν ἰωάννῃ. Victor Turonensis in Chronico, & Liberatus in Breviario, Joannem hunc simpliciter Oeconomum appellant. In gestis autem de nomine Acacii, Oeconomus Timothei Catholici dicitur. Cur ergo Evagrius hoc loco, seu potius Zacharias (ex eo enim delumpfit Evagrius) Joannem Oeconomum fuisse dicit Ecclesia sancti Joannis. Neque enim hujus tantum Ecclesiæ erat Oeconomus; sed omnium Ecclesiarum quæ erant sub Episcopo urbis Alexandriæ, reditus ac pecunias administrabat, ut docet Liberatus in capite decimo sexto his verbis: Porro Joannes ex œconomο amico factus est Hillo magistro; qui cum reliquis descendit Alexandriam. Fallis que est verum œconomος habens causas omnium Ecclesiarum. Scribendum puto, habens gazas omnium Ecclesiarum. Quam emendationem confirmant sequentia Liberati verba, quæ sic habent: *Qui multa & pretiosa Xenia direxit Hillo magistro, &c.* An dicendum est, Ecclesiam S. Joannis Baptistæ fuisse tunc maximam Ecclesiam Alexandriæ? Olim quidem major Ecclesia Alexandriæ Cæsarea dicebatur, ut ad Socratem observavi. Fieri tamen potest, ut Ecclesia S. Joannis quæ post destructionem Serapei illic à Theodosio ædificata est, major Ecclesia extiterit, translata illuc Episcopali sede. De hac S. Joannis Baptistæ Ecclesia loquitur Rufinus in lib. II. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 27. *Nam & in Serapei sepulchro, prophanis adibus complanatis, ex uno latere martyrium, ex altero consurgit Ecclesia. Occasio autem martyrii conservandi unde data sit, dignum arbitror memorare.* Subjicit deinde de reliquiis beati Joannis Baptistæ, tempore sancti Athanasii Alexandriam allatis. Quibus postea, everso Serapio, aurea tecta, ut Rufini verbis utar, Imperante Theodosio, constructa sunt. Certè in hac Ecclesia S. Joannis, Patriarcha Alexand. Collectas agebat, ut de Dioscoro docet Theophanes pagina 139.

Ἐξὸν ἢ τοῖς ἁλιζάνδρῳ ἐκκῆσι. Electio igitur Episcoporum adempta fuerat Clero ac populo urbis Alexandriæ, & Imperator jus nominandi Alexandriæ Episcopi ad se transfulerat, ut ex hoc loco apparet. Quod per vim quidem & contra le-

ges Ecclesiasticas factum fuisse non diffitemur. Non sine causa tamen Principes Romani id juris sibi vindicaverant post cædem Proterii Episcopi Alexandrini, cum urbs Alexandria suo pte nura ad seditiones propensa, in eligendis Episcopis gravissimos subinde motus excitaret.

Ἐπὶ τῷ ἰωάννῃ τῷ βασιλεῖ ἀλοχῆται. In optimo codice Florentino scriptum invenitur *Ἐπὶ τῷ ἰωάννῃ τῷ βασιλεῖ ἀλοχῆται* &c. Porro de hoc Sacramento quo Joannes Tabennesiota sese olim obstrinxerat apud Imperatorem, nunquam sedem Alexandrinam consecrurum se esse, loquitur Simplicius Papa in epist. 17. ad Acacium, ita scribens: *Cum ecce secundum consuetudinem mihi talia disponenti, tranquillissimi Principis scripta sunt reddita, quibus memoratum Joannem tanquam perjuri reum, quod fraternitati quoque tua non esse diceretur incognitum, sacerdotio perhiberet indignum.* Idem quoque restatur Liberatus in cap. 17.

In Caput XIII.

Περὶ ἀμῖν ὕπαρχῳ τῷ ἀιγύπτῳ. Pergamium non Prefectum Ægypti, sed duccem fuisse scribit Liberatus in cap. 17. Breviarii. *Acacius, inquit, persuasit Zenoni, ut scriberet Apollonio Augustali, & Pergamio Duci, ut Joannem ab Alexandria secedere, quasi eam contra suum jusjurandum quod integritate civitate dedit arripisset, expellerent, & cooperarentur Petro Mongo, ut remaneret in sede.*

ταῦτα ἢ διοκομίας. Unitivum scilicet edictum Zenonis, quod paulo ante *ἑσσορῶντος* vocavit Evagrius. Et *ἑσσορῶντος* quidem ideo vocatur ab Evagrío hic & infra, propterea quod Imperator in eo edicto alloquitur omnes Clericos & Laicos, eosque quasi concionando ad unitatem amplectendam hortatur instar sacerdotis. *διοκομία* vero ideo dicitur, quod salubri quadam, ut prima fronte apparet, dispensatione universos Catholicos ad unam eandemque communicationem invitavit, suppressa Chalcedonenis Synodi mentione. Porro hoc Zenonis edictum datum est anno Christi 482. Trocondo & Severino Coss. ut scribit Baronius. Idque plane confirmat Victor Turonensis in Chronico Trocondio viro C. Coss. *Zenon imp. Eutychianum procul erroris sopitus, Acacium Constantinop. Episc. damnatoribus Concilii Chalced. Petro Alexandrino & Petro Antiocheno Episcopis per benoticon suum socios, eorum communione polluitur, & cum eis à Catholica fide recedit.*

In Caput XIV.

Ἐυλαβῆς τοῖς ἐπισκόποις. Facundus Hermin. Paganus in lib. 12. hoc Zenonis edictum citans *ἑσσορῶντος* legit. Sic enim habet: *Flavinus Zeno Pius, victor, triumphator maximus, semper Augustus, orthodoxis Episcopis, Archimandritis & populis, per Alexandrinam, & per Ægyptum & Pentapolim & Libyam constitutis.* Arguit deinde Facundus vocem illam orthodoxis, eamque pluribus verbis exagitat, quod Imperator Acephalos hære-

hæreticos Orthodoxorum nomine afficere veritus non esset. Porro hoc Zenonis edictum promulgatum est anno Christi 482. ut scribit Baronius.

πάση προσευχῇ καὶ σπουδῇ. Sic etiam legitur apud Nicephorum. Nec aliter legerat vetus interpres ejus edicti apud Liberatum in cap. 18. Ita enim vertit: Noctibus ac diebus, oratione, & studio & legibus nimirum multiplicari per eam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Mihi tamen potius videtur scribendum esse πάση προσευχῇ. quid sit προσευχῇ docet Suidas, qui veteris Scriptoris locum affert. Certe hæc emendatio magnopere mihi arridet.

σώματι πολιμῶν. Scribendum est procul dubio πολιμῶν ut habet Nicephorus & codex Tellerianus. Savilius quoque ad oram sui codicis annotarat forte πολιμοί.

καὶ τὰς μὲν τῶν λυτῶν. Ad hunc locum Edicti Zenonis alludit Felix Papa in Epistola ad Zenonem Augusti, ita scribens. *Dolet certe pietas tua, quod per diturnos partus altera gravosque conflictus, multi ex hoc seculo videantur ablati aut Baptismatis aut communionis expertes.*

ἰνώσαυι ἰωτάς. Ita etiam scribitur apud Nicephorum. Aliter tamen legisse videntur Facundus & Liberatus. Nam Facundus quidem pag. 551. hunc locum ita vertit. *Adunate ergo vos in nullo dubitantes. Hac enim scripsimus vobis, non innovantes fidem, sed ut vobis satisfaceremus &c.* Liberatus autem sic interpretatur, *unire vosmetipsos, nihil dubitantes. Hac enim scripsimus non innovantes fidem, sed vobis satisfacientes.* Ex quibus apparet eos legisse ἰνώσαυι μὴ ἰωτάς &c. Melior tamen est nostrorum codicum scriptura. Sequitur enim paulo post ἀναδηματίζομαι.

καὶ ἡγοίσαυι ἰωτάς. Quodin his Evagrii libris sæpius accidit, id hoc quoque loco factum est, ut καὶ pro ἰωσῆ poneretur. Certe Liberatus hic legit ἰωσῆ, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: *Sanctissima namque mater nostra Ecclesia, tanquam que genuit vos, filios expectas amplecti ex longo post tempore, dulcemque vocem vestram concupiscit audire.* Nec aliter legit Facundus in libro 12. Ita enim habet ejus verbio. *Sancta enim mater nostra Ecclesia, sicut proprios filios suos suscipit. Amplicimini eam. Desiderat enim post longum tempus dulcem vestram vocem audire.* Sed & Niceph. scriptum habet. καὶ ἰωσῆ ἰωσῆ. Porro ex supradictis apparet, Liberatum & Facundum in Zenonis edicto legisse μήτηρ ἡμῶν, quod quidem magis placet. Præterea Facundus legit πειρασθέντα. Non ut vulgo legitur πειρασθέντα. Quæ tamen scriptura nullo modo tolerari potest. Denique Liberatus legisse videtur ἐκ τῆς ἡγοίσαυι, non autem καὶ τῆς ἡγοίσαυι.

In Caput. XV.

Καταλαμβάνει τὸν θρόνον. Liberatus in Breviario cap. 18. ait Joannem pulsum Alexandrina sedes, pri-

mum quidem Antiochiam venisse: postea vero acceptis à Calendione Antiocheno Patriarcha intercessionis litteris, Romam venisse & Romanum Pontificem Simplicium appellasse, sicut & beatus fecerat Athanasius. In gestis autem de nomine Acacii quæ à Gelasio Papa conscripta esse existimo, suffugium duntaxat Romanæ Ecclesiæ, quemadmodum prædecessores ejus fecerant, dicitur expetisse. Quod quidem verius puto. Nec enim ab ullo Ecclesiastico judicio ad Simplicium provocavit Joannes, quippe qui non synodali sententia, sed per vim ex propria sede expulsus fuisset: Nec libellum obtulit Simplicio Papæ, sed Felici ejus successori, ut postea videbimus.

In Caput. XVII.

Μοιχὸν τὸν πῶτε πρὸς ἀπειράτους. Sic etiam Simplicius Papa in Epistola ad Acacium, appellat Petrum Mongum, ut testis est Liberatus in Breviario cap. 18. Eo quod scilicet superflite Timotheo Salofaciolo qui legitime fuerat ordinatus, Alexandrinam Ecclesiam invalisset.

πρὸς κακὰ δόξα καὶ εὐφροσύνη. Petrus Fullo paulo post reditum Zenonis Augusti ex Antiochena sede dejectus est anno post Consulatum Basilisci & Armati. Ejus sedem Joannes quidam quem Petrus Apamix ordinat Episcopum invalit, ut supra notavi. Quo dejecto, Orientalis synodus Stephanum ordinavit, ut scribit Theophanes in Chronico. Hic cum Antiochenam sedem anni circiter spatio gubernasset, ab hæreticis in Ecclesia crudelissime necatus est anno Christi 479. post Consulatum Illi viri Clarissimi, ut ex Epistolis Simplicii Papæ rectè observavit Breviarius. Quam ob causam graviter commotus Zeno, misit Antiochiam qui hoc facinus vindicarent & in auctores seditionis animadverterent. Quin etiam ad vitandos tumultus, mandavit Acacio Constantinopolitano Episcopo, ut Antiochenum Antiflitem in urbe regia ordinaret. Idque factum pacis Ecclesiastica causa, tam Imperator, quam Acacius apud Simplicium Papam excusavit, polliciti ordinationem Antiocheni Antiflitis juxta Canonum præcepta à Comprovincialibus Episcopis posthac esse faciendam. Ordinatus est igitur ab Acacio Stephanus Junior, qui cum tres annos sedisset, in ejus locum Calendio ab orientali synodo creatus est Episcopus Trocundo & Severino Cosl. anno Christi 482. ut ex epistola Simplicii Papæ doctè observavit Baronius. Theophanes quidem Calendionem ab Acacio ordinatum esse scribit Constantinopoli jussu Zenonis Imperatoris. Theophanis sententiam confirmare videtur Candidus in libro tertio historię ita scribens. *ὡς πῆτρον τὸν δευτεῖον τὰς τῆς ἀνατολῆς τορᾶσσοις ἐκαλῆσας κατὰ δόξαν τῶν ἐκ τῆς βασιλευσίας τὸ ἱεράθαι ἀντιοχειῶς ἀπὸ τῆς ἁγίας. Id est, quemadmodum Zeno, dum Petrus ille impius Orientis turbaret Ecclesias, misit Calendionem ut Episcopus esset Antiochia. Sed & in gestis de nomine Acacii disertè scribitur, Calendionem ab Acacio Constantinop. Episcopo ordinatum fuisse*

Pag. 347.

13 fuisse

fuisse. Simplicius quoque idem dicit in Epistola citata, si verba attentius expendamus. Quid enim aliud sonant hæc verba *Antiochens exordium Sacerdotis quâ ratione serius fuerit. Indicatum, quamvis minime nos latere potuerit, tamen & ipse vel synodus ejus indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi quam necessitas fecit, extitimus; quia quod voluntarium non est, non potest vocari in reatum &c.* Quis enim reatus, quæ necessitas excusanda fuit apud Simplicium, nisi quod Calendonem contra leges Ecclesiasticas Constantinopoli ordinarat Acacius. Jam verò quod de Joanne Codonato subjicit idem Theophanes, qui ab Antiochensibus ordinationis apud Constantinopolim factæ ignaris, Episcopus est ordinatus, & quem Calendio postmodum ad sedem Tyriorum transtulit. Vereor ne in eo hallucinatus sit. Non enim Calendio, sed Acacius Joannem ad Tyriorum Ecclesiam transtulit, uti testatur Felix Papa in libello damnationis Acacii, & Gelasius ac Liberatus.

ἀμύνας τοῦ καὶ τοῦ Ἰωάννου. Hunc prætextum fuisse condemnandi Calendonis testatur Liberatus in Breviario cap. 18. Vera autem causa cur damnatus fuerit ac depositus, hæcerat, quod synodum Chalcedonensem defenderet, nec Zenonis edicto acquiesceret. Verba Liberati sunt hæc. *Interea Calendon Archiepiscopus Antiochenus deponitur. Accusatus in aperto tanquam indevotus principi, mittens populum in rebellionem cum illo: Latenter autem quia se non suspenderet & à Felicio Papa, & Joannis communione.* Gelasius quoque in Epistola 13. ad Dardanos ait Calendonem idcirco à Zenone pulsum fuisse, quod ejus nomen è Dyptichis sustulisset, substituto in ejus locum Leontii nomine.

Ἰλλου. In Manuscripto codice Florentino & Telleriano scriptum inveni Ἰλλου. Hic est Hillus, natione Isaurus dignitate Magister officiorum, ut ait Marcellinus in Chronico: qui cum apud Imperatorem plurimum valuisset, tandem nescio quas ob causas ei infensus, Tyrannidem in Oriente arripuit unâ cum Leontio anno Christi 484. ut scribit Marcellinus, seu potius 483. ut recte Baronius observavit. Porro hic Hillus à Candido Isaurò & à Damascio in vita Isidori Philosophi Ἰλλου, semper vocatur cum accentu in ultima. Ita etiam scribitur apud Suidam. Ἰλλου inquit ἄνεμα νύεον ἢ ἢν μάλιστα ζήτανος. ὁ δὲ Ἰλλου. ἰσὺν δὲ Ἰλλου τὸν φθορία ἐπέμασεν ἐπὶ διδύμου ζύλου. Sic legendus est ille Suidæ locus.

ὁ συνδικαίος δὲ πρὸς τὸν πῖτρον. Scribendum est procul dubio ὁ συνδικαίος δὲ πρὸς τὸν πῖτρον τὸν πῖτρον ἀλεξάνδρου ἰσχυροῦ. Quemadmodum legit Nicephorus. Christophorionus tamen & Savilius ad marginem sui codicis emendat πρὸς πρῶτον, ineptissime. Jam pridem enim Proterius è vivis excesserat. Certè Petrum Fullonem Petro Mongo communicasse constat ex epistolis Gelasii Papæ.

ἠὲ δὲ τῆς. Petro scilicet Mongo. Huic enim, pulso Joanne Tabennesiota, commu-

nicavit Acacius, & synodicas ab eo litteras accepit & vicissim ad eum misit, ut docet Liberatus. Cum Petro autem Fullone nunquam communicavit Acacius: Immo gloriari solebat, quod ejus communioni nunquam sociatus fuisset: Cum tamen per hoc quod Petro Mongo communicabat, qui communicator erat Petri Fullonis, ipse quoque Fulloni communicaret, ut scribit Gelasius Papa in epistola ad Orientales quam primus edidit Jacobus Sirmundus.

τὴν τῆς πῖτρον κοινῶς ταῦτος ἀπέβη. Cur se isti à communione Petri Mongi sejunxerint, causam non affert Evagrius. Sed & Liberatus in Breviario cap. 18. admodum obscure id refert his verbis; *Igitur Petrus Mongus ab Abbate Ammone & Joanne Episcopo Magileos, & ab Abbatibus Monachorum inferiori Egypti bella passus, & seditione ei in Casarea Basilea ut dicitur facta, anathematizavit synodum Chalcedonensem & tomum Papa Leonis. Et hæc fecit, cum jam scripsisset Acacio & Simplicio quia communicator eorum esset & sancta synodi. Et his ita gestis, abscesserunt quidam à Petri communione & Romam nuntiaverunt Pape Romano.* Quæ cum sint satis obscura, ita exponenda esse mihi videntur. Petrus Mongus cum in sedem Alexandrinam pulso Joanne restitutus esset, primo quidem simulatè egit, & synodicas litteras ad Acacium & ad Simplicium misit, quibus se communicatorem esse Chalced. synodi affirmabat. Eos quoque qui erant ex parte Timothei Salofatioli, in communionem suam admisit, uti testatur Liberatus. Postea verò cum ob hanc simulationem exagitatus esset ab Eutychanis Monachis, publice in Ecclesia synodum Chalcedonensem anathematizavit.

γρηγοροῦ τῶ πῖτρον. Scribendum mihi videtur πρὸς τὸν πῖτρον. Atque ita legit Nicephorus in cap. 13. libri 16.

In Caput XVII.

Πέτρος ὁ σκεύθρονος. Hunc locum partim ex Nicephoro, partim Auctoritate Florentini codicis & Telleriani emendavi. Porro de Petri ingenio mobili ac fraudulentò, idem testatur Liberatus his verbis. Sed permansit Petrus in Episcopatu, scribens Acacio, quia esset synodi communicator, & fallens Alexandrinos, quia non communicaret synodo: ita ut quidam communicatorum ejus Clerici, Monachi & Laici, cognoscentes ejus fallaciam, separaverint se ab ejus communione. Et extra collectas facientes non passi sunt nomini ejus communicare.

ὁ πῖτρον πῖτρον. Scribendum est procul dubio πῖτρον πῖτρον. Pro ἀμύνας legendum est ἀμύνας ut habet codex Tellerianus & Niceph.

ὡς παραλειψάνα τὸν ἀγιον. Objectum quidem sibi dicit hoc crimen Mongus, quod reliquias Timothei Salofatioli in alium locum transtulisset. Sed id factum nec excusat, nec negat: hoc solum dicere contentus, istud fact-

facinus coram Deo & coram hominibus im-
 pium esse. Quippe humanæ leges sepulchro-
 rum violatores graviter puniunt. Certè Vi-
 ctor Turonensis in Chronico de Mongo ita
 scribit. Post Consulatum Zenonis tertium: qui
 confestim favore Zenonis Principi, Synodum
 Chalcedonensem de pulpito coram populis
 damnat. Nomina Proterii & Timothei Sala-
 fatiati de Ecclesiasticis diptycis tollit; &
 Dioscori & Aluri, qui Proterium inter-
 fecit, scribit: corpusque Timothei Salafa-
 tiatii de Ecclesia ejiciens, in loco deserto for-
 ris civitatem projecit. Idem quoque testatur
 Liberatus in Breviario, cap. 18. his verbis.
 Sed & Petrum Alexandrinum anathemati-
 zantem Synodum Chalcedonensem & to-
 tum Papæ Leonis, qui sublato nomine Pro-
 terii & Timothei Catholici de diptychis,
 Dioscori & Timothei Aluri nomina scripsit: B
 qui ejusdem Timothei Catholici corpus de
 terra levavit, & foras projecit, qui inter
 Episcopos Catholicos sepultus fuerat, miris
 eum laudibus profecutus est Acacius, de quo
 se tanta crimina antea meminerat retulisse.
 Denique Felix Papa, in sententia damnatio-
 nis adversus Acacium, idipsum disertè confirmat:
 ut jam de hujus facinoris veritate dubitari non
 possit.

ιστιψαμιθα λογον. Variè hunc locum expo-
 fuerunt interpretes. Nam Musculus quidem
 ita vertit; *Libellum consideratè concinnavimus,*
malis hujus medelam habentem. Christophor-
 sonus autem hoc modo. *Litteras hæcè exco-*
giavimus, qua huic malo remedio sint. Jo-
 annes verò Langus, Nicephori Interpres ita
 transulit; *Re deliberata, rationem qua mederi*
malo imminenti posset, invenimus. Ex his tri-
 bus interpretationibus, secunda quidem pe-
 nitus respuenda est: prima autem ac tertia
 ferri possunt. Commodius tamen mihi vide-
 tur, *λογον* orationem interpretari, seu sermo-
 nem ad populum, quem Petrus habuit in
 Ecclesia tunc cum acta Ecclesiastica confici
 jussit coram Legatis Acacii, de quibus supra lo-
 cutus est Evagrius.

pag. 349. τῶς ἐπιστολῆς δότας ἡμῖν. Joannes Langus hunc
 locum ita vertit: *Fecimus ut ab iis qui nobis*
cum conventus agunt, ista dicerentur. Musculus
 verò sic interpretatur. *Eos qui ad nos venerunt,*
hoc idem dicere fecimus. Christophorsoni autem
 interpretatio sic habet: *Tum ut illi qui nobiscum*
una accersebantur, pro defensione idem ipsum
dicerent, effecimus. Verbum igitur, *ἐπιστολῆς δότας*
 nihil aliud significare existimant, quàm
ἐπιστολῆς δότας. Ego verò per vocem *ἐπιστολῆς δότας*
 intelligi puto Clericos & laicos partis Timo-
 thei dolo facti, qui aggregati erant Petro
 Mongo jussu Zenonis Augusti. Nam impe-
 rator Zeno suavis & consilio Acacii, scripse-
 rat Apollonio Augustali & Pergamio Duci,
 ut pellerent quidem Joannem Talaian, in-
 thronizarent autem Petrum, suscipientem He-
 noticon & Clericos Timothei Catholici, ut
 scribit Liberatus in Breviario, cap. 18. Scri-
 perat etiam Zeno litteras ad Petrum Mon-

A gum, quibus ei mandabat, ut clericos partis
 Timothei ipsi consentientes susciperet, quemad-
 modum idem Liberatus affirmat his verbis. *Et*
quidem Petrus inthronizatur ab omnibus. Scri-
ptum est ab Imperatore, ut consentientes susciperet
eos qui erant à parte Timothei Catholici. Id est,
 tam clericos, quàm laicos, qui Zenonis edicto
 consentire voluissent. Hos igitur, cum Ecclesiasti-
 ca acta conficeret Petrus Mongus, quibus Aca-
 cio probaret se Chalcedonensem Synodum nun-
 quam damnasse, testes adhibuit, fecitque ut tes-
 timonio suo confirmarent, Chalcedonensem Syno-
 dum nunquam à Petro fuisse damnatam. Eo-
 rum porro testimonium fide dignum videbatur,
 eo quod fuissent ex parte Timothei Catholici, qui
 Synodum Chalcedonensem perpetuò defenderat.
 Vide caput 16. in fine, ex quo hæc intelligen-
 da sunt. De iisdem loquitur Felix Papa in
 sententia damnationis adversus Acacium, ubi
 ait: *Quid enim sunt alius, qui post obitum san-*
ctæ memoria Timothei, ad Ecclesiam sub Petro rede-
unt, &c.

ἡ τῶτο ῥῆσι. Id est, crimen illiud quod à male-
 volis quibusdam mihi objiciebatur: Chalcedo-
 nensem scilicet Synodum à me rejici atque dam-
 nari.

τιῶν μορῶν τῆων. Jampridem viri docti *μορῶ-*
ν τῆων emendarant, quomodo etiam legitur apud
 Nicephorum.

In Caput XVIII.

C ὡς ἀκατονίστως γινόμενον. In damnatione ac de-
 positione Acacii, duo maxime reprehendebant
 Græci. Primum, quod in Synodo damnatus ac
 depositus non fuisset: sed solus Felix Papa no-
 men suum sententiæ depositionis praxisset.
 Alterum, quod nec convictus, nec discussus juxta
 Ecclesiasticas regulas, damnationis sententiam ex-
 cepisset. Priori quidem objectioni ita respondebant
 Romani: non opus fuisse novâ Synodo ad con-
 demnandum Acacium. Omnes enim sectatores
 & communicatores hæreticorum, qui speciali sen-
 tentiâ olim condemnati sunt, simul cum eisdem
 hæreticis damnatos intelligi. Ita Gelasius Papa in
 epistola ad Orientales, quam primus edidit Ja-
 cobus Sirmundus, in gestis de nomine Aca-
 cii. Scio quid respondeat Baronius ad annum
 Christi 484. cap. 21. Gelasium scilicet loqui de
 Oecumenica Synodo. Sed pace ejus dixerim;
 Hæc responsio non satisfacit. Neque enim
 Græci in hoc negotio discrimen ullum facie-
 bant inter generale ac particulare Concilium.
 Sed generaliter affirmabant, Acacium nulla
 in Synodo specialiter ob ipsum congregata
 fuisse damnatum. Sic enim scribit Gelasius
 Papa in epistola supra memorata, Orientales
 alloquens his verbis; *An de uno dolet Aca-*
cio, quod speciali Synodo non fuerit consultatus;
cum proprium crimen suis litteris ipse detexerit,
nec audiri debuerit jam sponte confessus, & de
tantis Pontificibus Catholicis non dolet sine ulla
discussione seclusis. Fatetur ingenue Gelasius
 Papa,

ad Legatos & hujusmodi personas mitti solebant, non autem ad Imperatorem Romanum. Erant enim quasi mandata & instructiones, quas studiosè observare debebant Legati.

ὁφείλει ἀσφαλῶς ἔχειν. Rectius apud Nicephorum scribitur ὁφείλει, id est, pro certo habere debet.

χαλκιδονίαν. In optimo codice Florentino scriptum inveni, χαλκιδονίαν; quomodo etiam alibi scriptum habet idem codex, ut supra notavi. Sane veteres nummi eam scripturam confirmant, & Author Etymologici in voce χαλκιδωνίαν.

Pag. 351. ἐμφέρονται τοῖς τε περὶ ἀρμαίνους. Assentior Henrico Savilio, qui in codice suo emendavit, ἐμφέρονται τε τοῖς περὶ ἀρμαίνους. Sed probare non possum interpretationem Christophoroni, qui hunc locum ita vertit: *Extant præterea in actis ejusdem Concilii, &c.* Neque enim Evagrius ullius Concilii mentionem facit, sed collectionem duntaxat Epistolarum recenset, quæ ad causam Acacii pertinebant. Putavit scilicet Christophoronus, ex eo quod actorum mentionem ab Evagrío fieri viderat, statim consequi, ut hæc in Concilio acta fuerint. Verum non ita perpetuò se res habet. Acta enim simpliciter vocari possunt, quæcunque in aliquo negotio gesta sunt, etiam si nullum Concilium aut iudicium intervernerit.

οἱ δὲ διήλογον. Delendus est articulus postpositivus, quem nec Nicephorus agnoscit.

ἰσοῦ δὲ καὶ μὴ ἀντιστάσαν. Ab uno Episcopo, eoque hæretico Mongum ordinatum esse reliqui omnes scribunt. Ita Acacius in epistola ad Simplicium Papam, & Felix in epistola synodica ad omnes Monachos & Archimandritas Constantinopoli & in Bithynia consistentes. Idem etiam testatur Theophanes in Chronico, pagin. 107. Et Gelasius in gestis de nomine Acacii. Liberatus tamen à pluribus ordinatum dicit Petrum, licet numerum eorum non exprimat.

In Caput XXI.

Pag. 351. ἀνακίη ἐπιστολῶν περὶ σιωπλικίων. Extat hæc epistola Acacii, Latine edita inter Epistolas Simplicii Papæ. Eiusdem epistolæ mentio fit in epistola Felicis Papæ, quæ sententiam depositionis Acacii continet.

ἀνακίον ἢ τὸν τῆς. Particulam ἢ addidimus ex codice Florentino, quæ multum lucis affert huic loco. In eodem codice Florentino ad marginem horum verborum, hoc scholium adscriptum est: ἢ λίγη ἐστὶ ἐν ταύτῃ τῆς πρὸς τὸν ἀνακίον ἰσοῦ τῶ ῥώμης καὶ βασιλεὺς θῆναι. Θεόδωρος δὲ μέντοι ἐν κλιζ βασιλεὺς ἑστῆς αὐτῆς φασί. Id est; Evagrius quidem hoc loco aperte non dicit, Acacium ab Episcopo Romano depositum fuisse. Verum Theodorus Lecttor, & Basilii Cilix disertè id affirmant. De Basilii Cilice idem testatur Nicephorus, in cap. 17. libri 16. Porro Evagrius nolter immeri-

to reprehenditur ab illo Scholiaste, quòd Acacii depositionem hoc loco reticuerit. Refert hic Evagrius cuncta quæ gesta sunt in Synodo Romana, quæ collecta est anno Christi 484. adversus Vitalem & Misenum sedis Apostolicæ Legatos. In ea Synodo Vitalis quidem ac Misenus Sacerdotii honore privati sunt. Acacius verò tantum notatus ac perfrictus est, ut ex decreto Synodi apparet, quod hic refertur ab Evagrío. Post hæc Felix litteras synodicas misit ad Acacium, in quibus ita scriptum erat: *Peccasti, ne adjicias, & de prioribus supplica.* Quibus acceptis, cum Acacius adhuc recalcitraret, & prioribus deteriora committeret, Felix Papa congregatis iterum Episcopis apud sanctum Petrum, depositionis sententiam in Acacium promulgavit, eamque per Tutum defensorem Ecclesiæ Romanæ direxit Acacio, quæ sic incipit: *Multarum transgressionum reperis obnoxius.* Hæc ita gesta esse docet Felix Papa, in epistola synodica ad Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes. Postquam enim de Vitale ac Miseno, & de Acacio damnatis in Synodo Romana scriptis, hæc addit: *Post illam sententiam qua in Acacium perturbatorem totius Orientis Ecclesiæ dista est; His quoque nunc congregati adjecimus litteris, &c.* Et paulò post: *Unde nunc causa Antiochena Ecclesiæ apud beatum Petrum Apostolum collecti, rursus dilectioni vestre morem qui apud nos semper obrinnit, properamus indicare.* Ex quibus verbis apparet hanc Epistolam scriptam esse à Felice, nomine Synodi tertiæ Romanæ, quæ collecta erat causa Antiochena Ecclesiæ, quam pulso Calendione Petrus Fullo invaserat. In hac igitur Synodo Felix sententiam adversus Acacium, quæ incipit: *Multarum transgressionum, &c.* dictavit, & per Tutum defensorem ad Acacium transmisit. Nec est quòd quis dicat, eam sententiam jam antea latam fuisse in secunda Synodo Romana, tunc cum Vitalis ac Misenus damnati sunt; sed aliquanto post missam fuisse à Felice, ex præcepto Synodi tertiæ Romanæ. Id enim refutat Evagrius, qui in Synodo Romana qua Vitalis ac Misenus damnati sunt, sententiam depositionis in Acacium latam esse non dicit. Præterea Liberatus in Breviario cap. 18. manifestè docet, sententiam illam depositionis adversus Acacium diu post damnationem Vitalis ac Miseni prolatam fuisse. Audi enim quid dicat Liberatus: *Redeunt aliquando Legati. Sed præcesserant Monachi, qui eos graviter de proditione arguebant. Audis cominus & convulsi ex ipsis litteris quas detulerunt, à locis propriis sunt remoti.* Et paulò post: *Ubi ergo ad plenum detectus est Acacius hæreticus, Papa Felix in litteris suis synodicis sic posuit: Peccasti, ne adjicias, & de prioribus supplica. Suscepit his Acacius litteris perseverat, neque recedens à communionem Petri, neque suadens ei palam suscipere Synodum Chalcedonensem, & totum Papa Leonis. Hac cognoscens Papa Felix, damnationis scripturam misit Acacio per Tutum defensorem, cujus est principium. Multarum transgressionum reperis obnoxius.*

Pag. 352.

ἐν τῷ πλεονάζοντι. In MSS. codicibus Florentino ac Telleriano, & apud Nicephorum scribitur, ἐν τῷ πλεονάζοντι. Melius tamen scriberetur, ἢ πλεονάζοντι. Quomodo etiam legisse videtur Christophorus. Sed & in superiori linea libentius ita legerem, εἰπερ ἡ ἀπα τῶν πλεονάζοντων ἢ τὸν Ζήνωνα, &c. Id est: Cum tamen, si quidem fidem magis quam Zenonem amabat, id prestare debuisset.

ἂν ἐν τῷ ἔχει. Post Synodum Romanam quæ ob causam Vitalis ac Miseni collecta fuerat, & in qua Vitalis quidem ac Misenus damnati sunt: Petrus verò & Acacius notati ac perfricti, consequens erat ut Evagrius de sententia depositionis in Acacium lata, & per Tutum defensionem Constantinopolim missa loqueretur. Nec tamen id hoc loco fecit Evagrius. Cujus rei duæ possunt afferri rationes. Aut enim ob reverentiam sedis Constantinopolitanæ id factum est ab Evagrío: Aut propterea quod id jam supra retulerat Evagrius ex Zacharia Rhetore, ut videre est in cap. 18. Quod igitur illic retulerat, id hoc loco repetere superfluum duxit.

In Caput XXII.

λεόντι ἀναθεματίζα. Hunc locum supplevi ex codice Florentino, in hunc modum, λεόντι ἀναθεματίζα. Non enim semel, sed sæpius Petrus Mongus Chalcedonensem Synodum cum Leonis Epistola damnavit.

ἐν δεικνύοντι ἀναθεματίζα. Hujus Abbatis Nephali meminit Liberatus in Breviario cap. 18. ita scribens: Porro Petrus de propriis civitatibus Catholicos expulit Sacerdotes, ex quibus nonnulli apud Constantinopolim persecutionem gravissimam pertulerunt. Scandalizabat autem Imperator & illos, qui à parte Abbatis Nephali erant, & qui circa Joannem Episcopum, Egumenum Monasterii Diochoni. Et agens contra ipsum Joannem, præposituram ei abstulit, & eam tradidit Monasterio Abbatis Amonis.

In Caput XXIII.

Pag. 353.

ἐν τῷ πλεονάζοντι. Malim scribere, ἐν τῷ πλεονάζοντι. Porro notandum est, Evagrium primo loco referre mortem Acacii. Ex tribus enim illis Schismaticis qui Orientis Ecclesiam laceraverunt; Acacio scilicet Constantinopolitano, Petro Alexandrino, & Petro Antiocheno, primum ait Acacium ex hac vita migrasse: Petrum deinde Alexandrinum, qui Mongus dictus est; postremum verò Petrum Fullonem ex hac luce sublatum. Verum Victor Turonensis in Chronico, ex tribus illis quos dixi, primum obiisse scribit Petrum Antiochenum. Sic enim scribit: Post Consulatum secundum Longini, Petrus Antiochenus sub damnatione moritur, & in ejus loco Calendion ordinatur. Orientales autem Episcopi tanquam nescientes, Joannem cognomento Codonatium eidem An-

tiochena Ecclesia consecrant Episcopum, cui Petrus successit hæreticus. Hic erat annus Christi 488. Dynamio & Sifidio Consulibus. Sequente vero anno, quo Consules fuerunt Probinus & Eusebius, idem Victor Turonensis Acacii obitum commemorat his verbis: Eusebio V. C. Cos. Acacius Constantinopolitanus Episcopus sub damnatione moritur, & pro eo Flavita Episcopus ordinatur, cui tertio promotionis suæ mense mortuo, Euphemius Synodi Chalcedonensis decretorum custos in Episcopatu succedit. Anno autem sequenti, Longino iterum & Faustio Consulibus, Petrum Alexandrinum sub damnatione mortuum esse idem Victor scribit. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, horum trium Schismaticorum interitum, eodem quidem ordine refert quo Victor Turonensis, sed non eodem anno. Petrum enim Fullonem obiisse scribit anno Natalis Dominici 486. Acacium verò biennio post, id est anno Christi 488. In Mongi autem interitu prorsus consentit cum Victore. Ego verò Victoris sententiam sequi malim, qui Fullonis interitum refert anno Christi 488. Nam Calendio Episcopus Antiochiæ creatus est anno Natalis Dominici 482. ut constat ex Epistola Simplicii Papæ, qui cum Episcopatum illum quatuor annis obtinuerit, sicut testatur Theophanes, necessarîo dicendum est Petrum Fullonem, qui pulso Calendione, in ejus locum subrogatus est, anno Christi 486. Antiochenam sedem occupasse. Quis autem credat Petrum Fullonem, qui tot ac tanta facinora Episcopatus sui tempore perpetravit, paucis post promotionem suam mensibus interiisse. Non igitur anno Christi 486. obiit Petrus Fullo, ut putavit Baronius. Sed hoc argumentum facile retellitur; sola enim Theophanis autoritate nititur, qui quatuor annos Episcopatus tribuit Calendioni. Atqui Calendio anni duntaxat spatium Sacerdotium gessit. Dejectus enim est per insidias Ordinatoris sui Acacii, paulò post Synodum Romanam, anno Christi 483. ut docet Epistola Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, & Author gestorum de nomine Acacii. Gravissimè autem falluntur Theophanes ac Cedrenus, qui Petrum Fullonem post Petrum Mongum è vivis abiisse scribunt. Quos refellit Gelasius Papa in Epistola ad Orientales, qui Fullonem priorem obiisse testatur his verbis: Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desisse, & non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, indivisum utrisque fuisse consortium. Et iterum pag. 215. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui usque post Acacianum cum Petro Alexandrino factus intum defunctum ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrino Petrus communicare desit, quod Catholicorum continet relatio Sacerdotum.

Antiocheni Ecclesia consecrant Episcopum, cui Petrus successit hæreticus. Hic erat annus Christi 488. Dynamio & Sifidio Consulibus. Sequente vero anno, quo Consules fuerunt Probinus & Eusebius, idem Victor Turonensis Acacii obitum commemorat his verbis: Eusebio V. C. Cos. Acacius Constantinopolitanus Episcopus sub damnatione moritur, & pro eo Flavita Episcopus ordinatur, cui tertio promotionis suæ mense mortuo, Euphemius Synodi Chalcedonensis decretorum custos in Episcopatu succedit. Anno autem sequenti, Longino iterum & Faustio Consulibus, Petrum Alexandrinum sub damnatione mortuum esse idem Victor scribit. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, horum trium Schismaticorum interitum, eodem quidem ordine refert quo Victor Turonensis, sed non eodem anno. Petrum enim Fullonem obiisse scribit anno Natalis Dominici 486. Acacium verò biennio post, id est anno Christi 488. In Mongi autem interitu prorsus consentit cum Victore. Ego verò Victoris sententiam sequi malim, qui Fullonis interitum refert anno Christi 488. Nam Calendio Episcopus Antiochiæ creatus est anno Natalis Dominici 482. ut constat ex Epistola Simplicii Papæ, qui cum Episcopatum illum quatuor annis obtinuerit, sicut testatur Theophanes, necessarîo dicendum est Petrum Fullonem, qui pulso Calendione, in ejus locum subrogatus est, anno Christi 486. Antiochenam sedem occupasse. Quis autem credat Petrum Fullonem, qui tot ac tanta facinora Episcopatus sui tempore perpetravit, paucis post promotionem suam mensibus interiisse. Non igitur anno Christi 486. obiit Petrus Fullo, ut putavit Baronius. Sed hoc argumentum facile retellitur; sola enim Theophanis autoritate nititur, qui quatuor annos Episcopatus tribuit Calendioni. Atqui Calendio anni duntaxat spatium Sacerdotium gessit. Dejectus enim est per insidias Ordinatoris sui Acacii, paulò post Synodum Romanam, anno Christi 483. ut docet Epistola Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, & Author gestorum de nomine Acacii. Gravissimè autem falluntur Theophanes ac Cedrenus, qui Petrum Fullonem post Petrum Mongum è vivis abiisse scribunt. Quos refellit Gelasius Papa in Epistola ad Orientales, qui Fullonem priorem obiisse testatur his verbis: Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desisse, & non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, indivisum utrisque fuisse consortium. Et iterum pag. 215. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui usque post Acacianum cum Petro Alexandrino factus intum defunctum ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrino Petrus communicare desit, quod Catholicorum continet relatio Sacerdotum.

Antiocheni Ecclesia consecrant Episcopum, cui Petrus successit hæreticus. Hic erat annus Christi 488. Dynamio & Sifidio Consulibus. Sequente vero anno, quo Consules fuerunt Probinus & Eusebius, idem Victor Turonensis Acacii obitum commemorat his verbis: Eusebio V. C. Cos. Acacius Constantinopolitanus Episcopus sub damnatione moritur, & pro eo Flavita Episcopus ordinatur, cui tertio promotionis suæ mense mortuo, Euphemius Synodi Chalcedonensis decretorum custos in Episcopatu succedit. Anno autem sequenti, Longino iterum & Faustio Consulibus, Petrum Alexandrinum sub damnatione mortuum esse idem Victor scribit. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, horum trium Schismaticorum interitum, eodem quidem ordine refert quo Victor Turonensis, sed non eodem anno. Petrum enim Fullonem obiisse scribit anno Natalis Dominici 486. Acacium verò biennio post, id est anno Christi 488. In Mongi autem interitu prorsus consentit cum Victore. Ego verò Victoris sententiam sequi malim, qui Fullonis interitum refert anno Christi 488. Nam Calendio Episcopus Antiochiæ creatus est anno Natalis Dominici 482. ut constat ex Epistola Simplicii Papæ, qui cum Episcopatum illum quatuor annis obtinuerit, sicut testatur Theophanes, necessarîo dicendum est Petrum Fullonem, qui pulso Calendione, in ejus locum subrogatus est, anno Christi 486. Antiochenam sedem occupasse. Quis autem credat Petrum Fullonem, qui tot ac tanta facinora Episcopatus sui tempore perpetravit, paucis post promotionem suam mensibus interiisse. Non igitur anno Christi 486. obiit Petrus Fullo, ut putavit Baronius. Sed hoc argumentum facile retellitur; sola enim Theophanis autoritate nititur, qui quatuor annos Episcopatus tribuit Calendioni. Atqui Calendio anni duntaxat spatium Sacerdotium gessit. Dejectus enim est per insidias Ordinatoris sui Acacii, paulò post Synodum Romanam, anno Christi 483. ut docet Epistola Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, & Author gestorum de nomine Acacii. Gravissimè autem falluntur Theophanes ac Cedrenus, qui Petrum Fullonem post Petrum Mongum è vivis abiisse scribunt. Quos refellit Gelasius Papa in Epistola ad Orientales, qui Fullonem priorem obiisse testatur his verbis: Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desisse, & non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, indivisum utrisque fuisse consortium. Et iterum pag. 215. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui usque post Acacianum cum Petro Alexandrino factus intum defunctum ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrino Petrus communicare desit, quod Catholicorum continet relatio Sacerdotum.

Antiocheni Ecclesia consecrant Episcopum, cui Petrus successit hæreticus. Hic erat annus Christi 488. Dynamio & Sifidio Consulibus. Sequente vero anno, quo Consules fuerunt Probinus & Eusebius, idem Victor Turonensis Acacii obitum commemorat his verbis: Eusebio V. C. Cos. Acacius Constantinopolitanus Episcopus sub damnatione moritur, & pro eo Flavita Episcopus ordinatur, cui tertio promotionis suæ mense mortuo, Euphemius Synodi Chalcedonensis decretorum custos in Episcopatu succedit. Anno autem sequenti, Longino iterum & Faustio Consulibus, Petrum Alexandrinum sub damnatione mortuum esse idem Victor scribit. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, horum trium Schismaticorum interitum, eodem quidem ordine refert quo Victor Turonensis, sed non eodem anno. Petrum enim Fullonem obiisse scribit anno Natalis Dominici 486. Acacium verò biennio post, id est anno Christi 488. In Mongi autem interitu prorsus consentit cum Victore. Ego verò Victoris sententiam sequi malim, qui Fullonis interitum refert anno Christi 488. Nam Calendio Episcopus Antiochiæ creatus est anno Natalis Dominici 482. ut constat ex Epistola Simplicii Papæ, qui cum Episcopatum illum quatuor annis obtinuerit, sicut testatur Theophanes, necessarîo dicendum est Petrum Fullonem, qui pulso Calendione, in ejus locum subrogatus est, anno Christi 486. Antiochenam sedem occupasse. Quis autem credat Petrum Fullonem, qui tot ac tanta facinora Episcopatus sui tempore perpetravit, paucis post promotionem suam mensibus interiisse. Non igitur anno Christi 486. obiit Petrus Fullo, ut putavit Baronius. Sed hoc argumentum facile retellitur; sola enim Theophanis autoritate nititur, qui quatuor annos Episcopatus tribuit Calendioni. Atqui Calendio anni duntaxat spatium Sacerdotium gessit. Dejectus enim est per insidias Ordinatoris sui Acacii, paulò post Synodum Romanam, anno Christi 483. ut docet Epistola Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, & Author gestorum de nomine Acacii. Gravissimè autem falluntur Theophanes ac Cedrenus, qui Petrum Fullonem post Petrum Mongum è vivis abiisse scribunt. Quos refellit Gelasius Papa in Epistola ad Orientales, qui Fullonem priorem obiisse testatur his verbis: Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desisse, & non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, indivisum utrisque fuisse consortium. Et iterum pag. 215. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui usque post Acacianum cum Petro Alexandrino factus intum defunctum ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrino Petrus communicare desit, quod Catholicorum continet relatio Sacerdotum.

οὐρανίου γενομένου τῷ φραυτῷ. Scribit Theophanes Fravitam Synodicas litteras scripsisse ad Petrum Alexandrinum, quibus negabat se Felicis Episcopo Romano communicare. Rursum verò

ingentibus copiis, Constantinopolim versus profectum esse; specie quidem ut Imperatori suppetias ferret; revera tamen ut urbem regiam occuparet. Verba Malchi, si quis legere desiderat, habentur pag. 86. editionis regia. Adde quod Procopius Marciani frater, capto Marciano & profligata ejus tyrannide, ad Theodoricum in Græciam profugit. Cumque Zeno missa legatione cum sibi dedi postularet, nunquam id à Theodorico impetravit, ut scribit Candidus in libro secundo, & Malchus in libro jam citato.

In Capite XXVII.

Pag. 356. τῆς βουλῆς αἰσθησῶ. Rectius in MS. codice Florentino scribitur, τῆς ἐπιβουλῆς ζήνωνος αἰσθησῶ.

ὡς δὲ Ἰσοδόκῃ ζήνωνος. Hujus loci sensum non viderunt Interpretes, quibus prava interpunctio fraudi fuit. Ego verò media distinctione post hæc verba apposita, lucem huic loco attuli. Ait enim Evagrius duas causas afferri, quæ Theodoricum impulissent, ut ad Italiam proficisceretur. Prima est, quòd Zeno ei insidiaretur. Alii autem dicebant Theodoricum Zenonis consilio impulsam, in Italiam se contulisse. Certè in excerptis veteris Authoris, quæ ad calcem Ammiani Marcellini jam pridem edidi, Theodoricus consensu Zenonis in Italiam profectus esse dicitur. Sic enim illic scribitur: Zeno recompensans beneficiis Theodoricum, quem fecit Patricium & Consulem, donans ei multum, & mittens eum ad Italiam, pacatus est, ut si viculus fuisset Odoachar, pro merito laborum suorum, loco ejus dum adviveret, tantum, præregnaret. Idem quoque testatur Jordanes in Geticis, & in lib. de successione Regnorum.

In Capite XXVIII.

ἀντιφορον. Sic dictum videtur ædificium quoddam quod fori usum præstabat. Hoc ædificium ait Evagrius fuisse in suburbano Daphnensi, è regione publici balnei. Id enim sonant hæc verba, ἐν δὲ τῆ δημοσίῳ βαλανείῳ. Mutulus quidem ἐν δὲ vertit: Rectè ad publicum balneum. Quod non probo; nam ἐν δὲ, idem est quod κατὰ ἀντίον, teste Suida. In antiforo autem ait Evagrius erectam fuisse statuam Mammiani. Ex quo apparet antiforum fuisse id quod supra dixi. Nam statuæ in foro erigi solebant.

Pag. 357. ἔδην ἐς κόσμον. Assentior Christophorono & Savilio, qui ἐδὲν ἐοῖς emendarunt.

In Capite XXX.

Pag. 358. ἀνασάσιος εἰρηναῖος τις ὢν. Qualiter affectus fuerit Anastasius erga res Ecclesiasticas, & quâ ratione se gesserit in earum administratione, docet Liberatus in Breviario, cap. 18. his verbis; Ascenderunt quidam & adversantium & communicantium ei ad Anastasium. Et dum haberent contra Principem contentionem, aliis quidem proponenti-

bus anathematizari Synodum, & ita communicari; aliis verò pacatis in unitivo Edicto adjici ea quæ satisfacerent his qui communicaverant Petro: Considerans Imperator, quòd si adjectionem Edicto faceret, tumultum moveret Ecclesia, & anathematizare Synodum esset impossibile; persuasit ei sufficere unitivum Edictum, ut communicarent adveniens sibi, sicut & ceteri Ecclesiarum Episcopi. Et cum non obedirent hac agere, nihil impetrare ausi dimisit. Ex quibus vides, Anastasium Imperatorem Zenonis Edictum prorsus secutum esse, nec præterea quicquam innovari voluisse.

καὶ ἄλλοι μὲν. Scribendum est δὲ ἄλλοι.

τῷ σωθῆναι χαριματόων. Joannes Langus litteras Zenonis Imperatoris de Ecclesiarum adunatione videtur intelligere. Sic enim vertit; hi quidem litteris insidiosè compositis per fraudem decepti quem sensum secutus est etiam Christophorus. Certè hic Evagrii locus aliter exponi non potest. Duas enim causas affert, cur nonnulli Edicto Zenonis acquiescerent. Quosdam igitur ait fuisse deceptos blanda illa, & ad persuadendum composita Principis oratione. Alios verò studio pacis & quietis Ecclesiarum illectos, huic Edicto acquiescisse.

In Capite XXXI.

ἄλλοις ἐλπίσων. Hic Alcison Episcopus erat Nicopolis, quæ metropolis est veteris Epiri. Inter præcipuos defensores Synodi Chalcedonenfis. Mortuus est anno Christi 516. Petro solo Consule. Eius meminit Marcellinus in Chronico, qui eum Alcillum vocat. Vide Baronium ad annum Christi 516.

πῶς ἂν κηνομανεῖον. Cum duo fuerint Petri uno eodemque tempore, alter Alexandrinus Episcopus, alter Antiochenus, incertum est uterillorum hic intelligatur. Probabilius tamen videtur, Alexandrinum Petrum hic designari; eò quod Monachi Palæstina statim obviuntur de Alexandria, & de Ægypto ac Libya. Obstat tamen quod obicitur ab iisdem Monachis; post mortem scilicet Petri Ægyptum separatim communicasse, & Orientales ab eorum communione disjunctos fuisse. Petro enim Alexandrino successit Athanasius, qui Synodicas scripsit ad Palladium Episcopum Antiochia, ejusque communioni sociatus fuit, ut superius observavi ex Evagrion & Liberato Rursus verò si Petrum Antiochenum hoc loco designari dixerimus, eadem erit difficultas. Verum responderi potest, Monachos hic loqui non de ipsis Patriarchis, sed de integra Diocesi; & de maxima parte Episcoporum. Certè post mortem Petri Alexandrini, Orientales Episcopos communionem Ecclesie Romanæ expetiisse apparet ex Epistola Gelasii Papæ ad Orientales.

τῶν δὲ οὐκ ὄντων ἀνεχομένων. Addenda est procul dubio particula negativa, hoc modo, τῶν δὲ οὐκ ὄντων μὴ ἀνεχομένων, quemadmodum legitur apud Niceph. & in codice Telleriano.

Ζηνοβίας. Erat hic Episcopus Hierapolitanus, à Petro Fullone ordinatus, qui alio nomine Philoxenus dicebatur. De hoc pestifero homine multa habet Theoph. Cedren. Niceph. & alii.

ἰπὶ δὲ διοσκορον ἢ θεόδωρον. Non dubito quin A
Dioscori nomen hoc loco perperam positum
sit pro Diodori nomine. Neque enim Diosco-
rum anathemati subijci volebat Xenatas inimi-
cus Chalcedonenſis Synodi : sed Diodorum
Tharſenſem & reliquos. Ita certe Victor Tu-
ronenſis in Chronico. Joanne Gibbo Coſ.
“ Anaſtaſius Imp. Flaviano Antiocheno , & Phi-
“ loxeno Hierapolitano Præfulibus Conſtantino-
“ polim Synodum congregat : & contra Diodo-
“ rum Tharſenſem & Theodorum Mopſueſtenum
“ cum ſcriptis, Theodorum Cyri, Ibam Edelle-
“ num, Andream, Eucherium, Cyrum & Joan-
“ nem Episcopos, cæterosque alios qui in Chri-
“ ſto duas prædicabant naturas, duasque formas,
“ & qui non conſentitur unum de Trinitate
“ crucifixum, una cum Leone Episcopo Rom.
“ & ejus tomo, atque Chalced. Synodo inferre
“ anathemata perſuaſit. Idem confirmat Theo-
“ phanes in Chronico pag. 131.

ἢ κούρον ἢ ἐυθέρην. Victor Turonenſis in
Chronico Quirum & Eucherium nominat, ut
ſupra vidimus , ubi Quirus ponitur pro Cyro,
quemadmodum in epistolis B. Ambrosii Qui-
negius pro Cinegio. Porro Niceph. hoc loco pro
Euthero ſubſtituit Eleutherium.

Pag. 369. ἰλιούσιος ἢ ἐλευθέρην. Hujus Eleuſinii meminit
Liberatus in Breviario cap. 19. his verbis, de
Severo loquens. Ita ut ob hoc ſcriberet, & ipſi
Flaviano ſicut ipſius ſignificatur epistolis & ad
Maronam Lectorem, & Eleuſinum & Euthra-
cium Episcopos & ad Oecumenicum Scholaſticum
Hauria. Ejuſdem meminit Theophanes in C
Chronico pag. 128. editionis Regiæ; cujus ver-
ba Anaſtaſius Bibliothecarius ita vertit. Ana-
ſtaſius quiete potius a præſulis, Macedonium Pa-
triarcham avertere ab orthodoxa fide ſatagebat.
Multi autem Episcoporum Anaſtaſio gratiam præ-
ſtantes, Chalcedonenſi reſiſtebant Concilio, quo-
rum primus erat Eleuſius Saſimeneſis. Græca
Theophanis ſic habent ἢ ἐλευθέρην ἢ ἐλευθέρην
ἢ ἐλευθέρην. Sed ſcribendum eſt : ἢ ἐλευθέρην ἢ ἐλευθέρην
quemadmodum ſcribitur in codice Vaticano.
Certe Monachi Palæſtina affirmant, Eleuti-
nium hunc Episcopum fuiſſe ſecundæ Cappa-
dociæ. Eſt autem Saſima urbs Cappadocia ſe-
cundæ, cujus olim Episcopo fuit Gregorius Na-
zianzenus, quemadmodum docent Notitiæ veteres,
& in primis Hierocles.

διὰ τῆς ἐπιλευθέρην. Scribendum videtur i-
D
πλευθέρην, aut potius addenda eſt particula nega-
tiva hoc modo τοῦτο δὲ τῆς μὴ ἐπιλευθέρην ἀν-
τις. Id eſt, Illorum gratia ipſos non quiete
arbitratus. Nec dubito quin Evagrius ita ſcri-
pſerit. Verum Antiquarii dum in ſcribendo pro-
perarent, iterum hoc loco particulam negati-
vam obmiſerunt. Porro per vocem διὰ τῆς,
intelligit Diodorum Tharſenſem, Theodo-
rum Mopſueſtenum, Theodorum & cæte-
ros ſupra memoratos. Vide Theophanem,
pag. 131.

ἢ πατριάρχην. Flavianum Antiochenſem
Episcopum intelligit. Quod non monerem,
niſi in verſione Chriſtophorſoni mendam ſub-
eſſet.

ἢ τῆς ἰσαυλίας. Rectius in Nicephoro ſcribi-
tur ἰσαυλίας.

ἢ ἵπὶ αὐτοῖς μὴ ἀποφίρῃται. Supplenda videtur
conjunctionio in hunc modum, ἢ ἵπὶ αὐτοῖς ἀπο-
φίρῃται, &c.

ἢ ἱουλίου. Vide Leontium de ſectis in actione
oſtava. Ubi docet Acephalos epistolas qual-
dam Julio Episcopo. Rom. tribuiſſe, quæ revera
erant Apollinaris.

ἢ ἵπὶ τῆς ἐπιλευθέρην. Ita quidem in exordio Epi-
ſcopatus ſui ſeſſit Macedonius, dum Princi-
pi Anaſtaſio a quo ad Pontificatum promotus
fuerat, gratificari veller. Itaque multi ex anti-
quis Scriptoribus prodiderunt, Macedonium
initio quidem Zenonis Henotico ſubſcripſiſſe.
Ita certe Theodorus Lector affirmat, quem
immerito Baronius eo nomine reprehendit.

B Idem enim ſcribit Liberatus in Breviario cap.
18. Ubide Joanne Hemula Alexandrino Epi-
ſcopo habet. Qui & ipſe Petrum & Athanaſium
Prædeceſſores ſuos ſecutus, in ediſto unitivo
communicavit aliis ſedibus, id eſt, Conſtantinopoli-
tana, Antiochena & Hieroſolymitana. Et paulo
poſt de Joanne Nicæota loquens qui Hemulæ
ſuceſſerat, ita dicit. Denique cum ei Imperator
ſcripſiſſet, ut uniretur CP. Episcopo, hac re-
ſcripſit, quia non ſufficeret ei ad perfeſtam unitatem;
eo quod non anathematizaret Synodum. Victor
autem Turonenſis in Chronico de Macedonio
ita ſcribit. Anaſtaſio Aug. Coſ. Macedonius Con-
ſtantinopolitanus Episcopus, Synodo facta, condem-
nat eos qui Chalcedonenſis decreta Synodi ſuſcipiunt,
& eos qui Neſtorii & Eutychie defendunt. Denique
Theophanes in Chronico pag. 120. Theodoro Le-
ctori proſus aſſentitur.

μοναστήρια ἀφίρῃται. Monasteria Dii & Baſſia-
ni, & Infomnium ac Matronæ intelligit, quæ ſepa-
raverant ſe à communionem Macedonii & eorum qui
Zenonis Henotico ſubſcripſerant, ut tradit Theo-
phanes in Chronico pag. 122.

ἢ ἵπὶ αὐτοῖς ἢ διοσκορος. Hic eſt, ut exiſtimo, Dio-
ſcorus junior qui Joanni Nicotæ ſuceſſit in
Episcopatu Alexandrino. Baronius quidem or-
dinationem ejus refert Chriſti 516. quin-
quennio poſt relegationem Macedonii. Cui
conſentit Theophanes in Chronico. Sed adver-
ſatur Liberatus qui ordinationem Dioscori
refert ante Macedonii deſiſtionem. Idque
confirmat Evagrius hoc loco. Verum re accu-
ratiſſe examinata, Dioscorus junior hic intelli-
gi non poteſt. Nam Macedonius Episcopatu
dejectus eſt anno Chriſti 511. ut conſtat ex
Marcellino : eique ſubrogatus eſt Timotheus,
qui ſtatim Synodicas litteras ſcripſit ad Joan-
nem Nicæotam Episcopum Alexandria, ut te-
ſtantur Liberatus ac Theophanes. Cum igitur
Dioscorus junior Nicæota ſuceſſerit, neces-
ſario federe cepit poſt deſiſtionem Macedo-
nii. Alius igitur hoc loco intelligitur Diosco-
rus. Ac fortaiſſe pro Dioscoro ſcribendum eſt
Soterichus.

ἢ ἰωάννου τὸν παλτῶν. De hoc Joannes Victor
Turonenſis in Chronico ita ſcribit. Theo-
doro viro C. Coſ. Iulianus Boſtrenus, & Joan-
nes Paltenſis Episcopi ab Eccleſiis propriis ulero
m 3 rece-

Pag. 361.

recedunt, & alijs subrogantur. Marcellinus vero in Chronico id refert, Paulo & Mussiano Coss. anno Christi 512.

In Caput XXXII.

τὰ ἡ συμμαχόντα. Mendum est in voce συμμαχόντα. Nicephorus quidem in cap. 26. libri 16. hunc Evagrii locum describens, ἀλλήλοισιτα posuit. Ego vero vulgatæ scripturæ vestigiis insistentem, restituendum puto συμάχοντα quemadmodum legisse videtur Christophorus. In codice Telleriano legitur, τὰ ἡ συμμαχόντα, &c.

ἡ δὲ αἰρίων, Rectius Nicephorus scriptum habet ἡ μιλῶ, &c. Sic enim Græci loqui solent.

Pag. 362. ἡ ἐν αἰρίων ἀνδρῶν. Ultima vox delenda est utpote superflua, & quæ nescio unde in hunc locum irrepsit. Quod si eam hic retinere vellemus, scribendum esset ἀνδρῶν πύργου. Refertur enim ad verbum πύργου. Erat certe Xenias iste natione Persa, ut testantur Theophanes, Nicephorus & alij.

κωννηγίης μοναχοί. Nicephorus in cap. 27. libri 16. monasterium esse existimavit ita dictum à Cynegio quodam ejus conditore. Mihi tamen verisimilius videtur regionem esse Syria ita dictam, in qua plura essent Monasteria.

In Caput XXXIII.

Pag. 364. ἴτος πρώτος ἢ ἔκτος ἐν ἡ πεντακοσίων. Fuit hic annus Christi 513. Primus enim annus Antiochenorum, vulgarem Christi natalem præcedit annis 48 Severus igitur Antiochensem Episcopatum occupavit anno natalis Dominici 513. mense Novembri, indictione sexta. Ita Marcellinus Comes in Chronico indict. 6. Clementino & Probo Coss. Severus Eutychetis perfidia cultor, Anastasio Casare volente, sedem Flaviani Antistitis ex monacho factus Episcopus occupavit.

τὸ πλῆθος κύκλου. Hæc verba in interpretatione suâ omisit Christophorus. Est autem hic sensus horum verborum. Anno sexto indictionalis circuli qui tunc erat. Etenim indictio circuli est annorum quindecim, quibus finitis alter circulus incipit annorum totidem. ἑπνίμισιν ἢ κύκλου, vocat Evagrius partitionem circuli quindecennalis, quam Latini indictionem vocant. Sed cum Evagrius mense Dio, id est Novembri, Severum ordinatum esse dicat, indictione septima id factum sit oportet. Nova enim indictio cœperat à mense Septembri. Eodem modo loquutus est Evagrius supra in capite 12. libri 2. ubi de terramotu qui Antiochiæ contigit Leonis Augusti temporibus, ita dicit. ἀπὸ τὴν ἑνδεκάτην ἑπνίμισιν τὸ κύκλου, id est, anno undecimo partitionis circuli. Sic in edicto decimo tertio Justiniani. μέχρι τῆς δευτέρης ἑπνίμισιν τὸ παρακκός κύκλου.

Φοινίκης παράλι. Duplex erat Phœnicæ: altera maritima, Græcis παράλι seu παράλι dicta: cujus metropolis fuit Tyrus. Altera Libanen-

sis nominata, cujus caput fuit Emesa, ut docent Notitiæ veteres. In Phœnicæ maritima urbs fuit Tripolis notissima. In ea urbe cultum fuisse Leontium martyrem testatur Evagrius. Is est Leontius, cujus mentio fit in Menologio, die 18. mensis Julij. In hujus martyris æde baptizatum esse Severum testatur monachi in libello oblato Menæ Patriarchæ, qui refertur in act. 5. Synodi Constantinopolitane sub Mena.

ἐν τῷ φροντιστηρίῳ. Liberatus in Breviario capite 19. de Severo ita scribit. Is enim Severus cum sederet prius in monasterio, non suscipiebat Zenonis edictum, nec Petrum Mongum. Deinde sedens in Abbatis Romani & Mamæ qui post eum præfuit monasterio, exinde missus est permanere Constantinopoli apocryfarius; & sit inter eos qui Petri Mongi erant. Hæc Liberati narratio longe dissentit ab Evagrío.

Nam Evagrius ait, Severum primo quidem fuisse Monachum in monasterio quod erat inter Majumam & Gazam. Idque confirmat etiam Theophanes. Postea vero sedisse in monasterio Nephali Abbatis, quod erat in Ægypto, ut docet Evagrius in capite 21. hujus libri. Ex quo monasterio pulsum Severum, ait venisse Constantinopolim. Liberatus vero in duobus quidem monasteriis Severum sedisse scribit. Non tamen ejectum esse ex monasterio, sed apocryfarium factum fuisse testatur, cujus autem apocryfarius fuerit, non dicit. Ego apocryfarium Monachorum Orientis qui ejusdem cum ipso sectæ erant, fuisse existimo. Sic Theonas apocryfarius dicitur monasteriorum Palæstinæ in actione prima Synodi Constantinopolitane sub Mena. Idque confirmat Evagrius hoc loco.

σωδοκῆς τοῖσι ἐπιστολάς. Intelligit Synodicas quas scripsit Severus ad Timotheum Constantinopolitanum Episcopum, & ad Joannem Nicotam Episcopum Alexandriæ. His enim communicasse Severum docet Liberatus in Breviario cap. 19. Certè Theophanes in Chronico pag. 135. scribit Timotheum, cum Severi nomen dyptichis inferere voluisset, prohibitum esse à populo Constantinopolitano.

Πέτρος ὁ Ἴβερ. De hoc Petro Ibero jam locutus est Evagrius in lib. 2. cap. 8. ejusdem Petri mentio fit in libello Monachorum ad Menam Patriarcham qui refertur in actione 5. Synodi CP. sub Mena, ubi de Severo ita scribunt, τοῖσιν αὐτῶν τὸν Ἴβερ πῆτρον κατὰ ταυτὸν δέχεται. κοινὰ δὲ ἐξ ἑσπερίων ἀλλοίω.

τὰ δὲ σωδοκῆς τιμωρία. Maximam huic loco lucem affert Theophanes. Is pag. 135. scribit Timotheum Synodicas litteras & depositionem Macedonij, ad universos Episcopos misisse, ut iis subscriberent; & infirmiores quidem, Imp. metu, utriusque libello subscripsisse. Eos vero qui fortiori animo præditi essent, neutri subscribere voluisse. Quosdam autem mediam viam insistentes, Timothei quidem Synodicis subscripsisse, Macedonij vero depositioni nequaquam subscripsisse. Ex his igitur mediis fuerunt Episcopi Palæstinæ, ut testantur hic Monachi in epistola ad Alcisonem.

ἀλλὰ δὲ ἀνεδομώσαντες. Procul dubio scribendum est ἐκ κομισάντων quemadmodum legitur in Nicephoro. Qui etiam una voce auctior est hoc modo ἐκ κομισάντες ἐν ταῦτα, sed & in codice Telleriano plane scriptum invenī ἐκ κομισάντες, &c.

Pag. 364. τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοῖς. Apud Nicephorum hic locus aliter distinguitur, hoc scilicet modo. ἴσχυον τῆς πόλεως. καὶ αὐτοῖς ἔδθημι τὴν καὶ τὴν μοναχῶν κληθέντων. Quam quidem distinctionem magis probo.

τῶν ἡ ὄσα ἀντιοχίᾳ. Nicephorus scriptum habet ἐν ἀντιοχίᾳ, quod non probo. Neque enim de Antiochia loquuntur Monachi Palæstinæ, sed de Episcopis qui subiacebant sedi Antiochenæ. Nam cum antea locuti essent de rebus Palæstinæ, quæ subiacebat Patriarchæ Hierosolymitano, transiit jam ad Episcopos Orientis qui subiacebant Patriarchæ Antiocheno; ac primum quidem nominant Marinum Episcopum Berythi quæ urbs est Phœnicis. Erat autem Phœnicie sub dispositione Patriarchæ Antiocheni, quemadmodum convenerat in Chalcedonenſi Synodo inter maximum Antiochenum & Juvenalem Hierosolymitanum.

ἀλλὰ δὲ μάμας. Hujus Mamæ mentionem facit Liberatus in cap. 19. Breviarii, ita scribens de Severo. Deinde sedens in Abbatis Romani & Mama qui post eum præfuit, monasterio, deinde missus est permanere Constantinopoli Apochrisariis. Duo igitur illi Dioscoritarum antesignani à quibus institutus fuerat Severus, sunt Romanus & Mamas Abbates Monasterii illius, quod erat inter Majumam & Gazam. Certe Theophanes in Chronico Monasterium illud τῶν ἀποκριστῶν μοναχῶν appellat, id est, schismaticorum Monachorum.

ἢ ὡς καὶ σὺν ἡρώδι κατὰ χθρ. Malim scribere κατὰ χθρ. Mamas enim & Romanus Abbates Severum instituerant, ut supra diximus ex Liberato.

In Caput XXXIV.

Τὸς ὑπὸ ἀπάμειαν ἱερίας. Apamia Metropolis erat Syriæ Cœles, seu Secundæ, cui subjactæ erant Epiphania & Arethusa, ut docent Notitiæ veteres. τῶν ἀσιατικῶν ἀρχῶν. Hunc locum restituumus ex optimis codicibus Florentino & Telleriano, in quibus ita scribitur τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἢ ἐν φοινίκῃ λιβανουσίας, duplex erat Phœnicie, ut jam supra notavi. Altera Maritima, altera Libanensis dicta. Præerat huic provincia Dux Phœnicis, de quo vide Notitiam Imperii Rom.

μεθ' ἡν βάλει θαι παρὰ λθρῶν. Melius, ni fallor, scriberetur παρὰ λθρῶν.

In Caput. XXXV.

Pag. 366. Χρόνους γνημόνοι. Assentior Henrico Savilio qui ad oram sui codicis emendavit γνημόνα &c. Idem initium capituli ita corrigit ἐκ δὲ τοῦ χρόνου δὲ, &c. Posset etiam scribi ἐκ δὲ τοῦ χρόνου δὲ, ac for-

A tasse commodius. Idem est enim ac si diceret ἐκ ἀπορον. Pro γνημόνοι, codex Tellerianus scriptum habet γνημόνοι.

καὶ Θεοφάνου. Athenodorum hunc vocat Marcellinus Comes in Chronico, Anastasio Aug. solo Cos. & Theophanes in Chronico pag. 118.

τὰ καλόμενα ἰσαυκεῖα. Donativum intelligit quod Hillus Tyrannus Isauris adjecerat, & imp. Zeno invitus, reconciliationis gratia iisdem largitus fuerat. Quod Donativum Anastasius Imperator Isauris pendere cum recusasset, Isauri Romanis bellum intulerunt, ut scribit Jord. in lib. de Success. Regnorum.

In Caput XXXVI.

Φοινίκῃς ἱερατικῆς. Scribendum est Φοινίκῃς, ut legitur apud Nicephorum in cap. 35. lib. 17. Porro jam supra notavimus duplicem fuisse Phœnicem. Alteram Libanensem, alteram Maritimam dictam. Nec illud omitendum est, eam Provinciam à Latinis interdum dici Phœnicem à nominativo Phœnix. Certe in tabula Itineraria Putingerorum, Syria Phœnix dicitur, & in Notitia Imperii Rom. Dux Phœnicis scribitur in MSS. codicibus. Nec aliter scriptum invenī apud Ægeſip. in l. 3. c. xx.

In Caput XXXVII.

Ἀμίδαν πόλιν. Marcellinus Comes in Chronico hanc urbem à Persis captam esse dicit Indictione decima, Probo & Avieno Cos. id est, anno Christi 502. Anastasii autem Imp. undecimo. Vide Procopium in lib. 1. Perficor. Pag. 367.

In Caput XXXVIII.

καὶ τὸ μακρὸν καλόμενον τείχος. Delenda est particula καὶ, utpote inutilis & superflua. Porro hic murus ex conditoris nomine dictus est Anastasius; conditus est autem Anastasio Aug. ter Cos. anno Christi 507. ut scribit Auctor Chronici Alexandrini. De hoc muro Suidas ita scribit in voce, τείχος ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς κτίσει τὸ μακρὸν τείχος πρὸς ἑμίλιον τῆς πόλεως, διατείνας ἐκ τῆς κατὰ ἀρατον θαλάσσης εἰς μισομυρσίαν. Id est: Anastasius Imp. longum murum exstruxit, sexagesimo milliario ab urbe Constantinopoli. Protenāitur autem à mari quod est ad Septentrionem usque ad mare quod est ad meridiem. Et longitudo quidem ejus continet quadraginta millia, latitudo vero pedes viginti. Plura vide apud Petrum Gillium in lib. 1. de Topographia urbis Constantinop. cap. 210.

In Caput XXXIX.

Ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ κορυφαίαν τῶν ἀρχῶν. His verbis Præfecturam Prætorianam designare videtur Evagrius. Hæc enim vertex erat omnium dignitatum, ut loquitur Ammianus Marcellinus. Ad hanc igitur tributum Chryfargyrum quarto quoque anno deferebatur. Certe tributa

buta in arcam Praefecturae Praetorianae inferri solebant. Hinc est quod in libro 13. codicis Theodosiani, titulo de lustrali collatione, legum maxima pars data est ad Praefectos Praetorio. Quippe lustralis collatio nihil aliud est quam Chrysfargyrum: aurum scilicet atque argentum negotiatoribus indictum, seu lustralis auri collatio, & auraria functio. Sic enim vocatur in eodem titulo. Utrum porro tributum, an potius vectigal dici debeat, incertum est. τιλωνία quidem vocat Evagrius quod est vectigal. Dicitur etiam vectigal in lege penultima de lustrali collatione. Aurum penosum id vulgo vocatum fuisse docet vetus Auctor quaestionum Veteris ac Novi Testamenti, in quaestione 75. Didrachmia, inquit, capium, vel tributi exactio intelligitur, non praediorum: quod nunc penosum aurum appellatur, quia & pauperes exiguntur. De hoc tributo elegans est locus Libanii in oratione contra Florentium pag. 427. quem hic adscribam. *ληϊθω τοίνυν τὸ τὰ ἄλλα πάντα νεικηκός. τὸ τὸ ἕστιν ὁ ἀφόρητος φόρος, ἀξυργε, ἢ χρυσός, φρίττει προσήσας σοιῶν τὰς διπλάσις πηνηρηδίας, ὄνομα μὲν γὰρ ἐν φησὶς ἀπὸ τῶν ἐμπόρων τῶν πέρω τῶν τῆ. τῆ θαλάττῃ ἢ ἐκείνων εἰς διάδοσιν χρωμίων, δις μάλιστ' ἀργε προσφέρουσιν ἀιχίρις, ἀπὸ λωται' διαφύγει ἢ εἰδὲ νευρήραφος ἢ ἐγὼ πολλὰς εἰδον τὴν σμίλλω εἰς ἕραν ἄροιας, ὀμνωτας μὲν ἐν αὐτῇ τὰ πάντα εἶναι εἰσίν. εἰ μὲν τὰ τὸ γαυτός ἀπαλλάττει τῶν ἰσχυριῶν, ἢ ὑλακτότων, ἢ μόνον ὁ θακτότων. ἢ τὸς ἔκαυρος, ἢ βασιλεῦ, πλείω τὴν δαλίαν καθίστασιν, ἢ βαλ' Μανίλιν διεσίας τὸ εἶδος τῶν γαυτιῶν πολυμῶν ἢ, ἢ γ' ἵνα αὐτοῖς δέχεται τὴν τιμὴν τὸ κινώτιον, ἢ μ' ἴτα αὐτὴν ἴδωσιν ἐν τῶν φηκατιπείροτος δέξιν ἐρχομῶν. Quae sic Interpretor.*

„ Jam verò dicamus etiam malum illud quod re-
 „ liqua cuncta longe superat. Id autem est tribu-
 „ tum intolerabile, Chrysfargyrum scilicet, quo
 „ fit, ut singula lustra quoties jam propinqua sunt,
 „ terrorem animis injiciant. Et nomen qui-
 „ dem huic collationi speciosum est ex mercato-
 „ ribus. Sed cum isti mari utantur ad merces suas
 „ dividendas, si quibus manus aegre panem sup-
 „ peditant, funditus pereunt. Nec immunis ab hoc
 „ malo sutor. Quos quidem ego saepius vidi,
 „ scalpro ad caelum sublato, jurantes in eo sua
 „ omnia reposita esse. Nectamen istud eos libe-
 „ rat à vexatione eorum qui ipsi incumbunt, Hoc
 „ & qui latrant, actantum non mordent. Hoc
 „ tempus, Imperator, fervorum numerum auget,
 „ spoliat enim libertate eos qui à parentibus ven-
 „ duntur, non ut ipsi pretium venditionis in
 „ arcam suam referant, sed ut illud in manū com-
 „ pulforis transire videant. In Graeco textu Liba-
 „ nii pro *διαδοσιν* emendavi *διαδοσις*, & pro vo-
 „ ce *ἰσχυριῶν* substitui *ἰσχυριῶν*.

ἰδίων σκευῶν. Inter Officiales Praefecti Praetorio, quatuor numerarii recensentur in Notitia Imperii Romani quorum unus erat auri numerarius, id est, auri lustralis seu Chrysfargyri. Erat etiam inter Officiales Comitris sacrarum largitionum, Primicerius serinii aureae massae, & Primicerius serinii auri: Ideo fortasse quod portio quaedam hujus vectigalis ad arcam sacrarum largitionum deferebatur. Certe in ti-

A tulo de lustrali collatione extat lex Valentiniani ad Florentium Comitem sacrarum largitionum. Unde apparet aliquam partem hujus functionis aurariae ad largitionales titulos pertinuisse.

ἢ τῶν τὰ τοιαῦτα διαφρηζόντων. Numerarius intelligit auri lustralis, qui erant in officio Praefectorum Praetorio, ut supra dixi, διαφρησις enim sunt numerarii, ut jam pridem notavi ad Ammianum Marcellinum, qui alio nomine etiam rationarii dicebantur.

ἢ τὴν πλὴν γενομένην ἀφορμὴν. Scribe meo periculo, ἀφορμὴς. Nam ἀφορμὴς, idem est quod referre, proponere. Emendationem nostram confirmat codex Tellerianus, in quo discrete scriptum invenit ἀφορμὴς, ut conjeceram.

ἀεὶ δὲ τὴν ἢ. Malim scribere ἀεὶ δὲ τὴν κατὰ τὴν ἢ. Paulo post scribendum εἰπὼν τὴν ἢ ἀπὸ εἰσκήπιως ἀνιρκεῖν.

ἢ τὰς ἀλλοθίας. Nemo non videt scribendum esse τὰς ἀλλοθίας. Quod idem est ac si diceret ὅτι ἀλλοθίως. Porro hoc adverbium refertur ad vocem qua praecedit, ἐχαιρεῖ scilicet. Quod cum certissimum sit, mirum est tamen utrumque Interpretem adverbium istud retulisse ad sequentem vocem τυτυχμεῖς.

In Caput XLI.

Πρὸς τὸ δὲ κωνσταντίνῳ. Scribendum est *τις* ut legitur in codice Telleriano, & apud Nicephorum in lib. 16. cap. 41. Et paulò post ubi legitur *πολλὴν πολυμῶν διεπύοντες*, scribendum est *πολύμω*, ut habet idem Nicephorus.

μὴξει σὺν ἱεραφας. Procul dubio scribendum est *μὴξει* à disjunctis vocibus. Atque ita legitur Nicephorus, qui haec Evagrii verba sic expressit: *διεξὶ τῶν σὺν ἱεραφῶν ἰσχυρίας.* Quem Nicephori locum Joannes Langus non intellexit, Sic enim vertit: *Tu namque solum numerum inutilium mandas litteris, non veritatem ipsam; qui longo post tempore sub Honorio & Arcadio quibus historiam tuam dedicasti, & fortasse post eorum etiam tempora longius vixeris.* Sed vertendum erat, *Quibus historiam tuam terminasti.* Etenim Zosimus usque ad expugnationem urbis Romae ab Alarico factam, opus suum perduxit, ut ex Photii Bibliotheca constat. Ceterum ex hoc Evagrii ac Nicephori loco Voissus in libro de Historicis Graecis affirmat, Zosimum vixisse temporibus Theodosii Junioris. Neuter tamen id de Zosimo dixit. Sed tantum ajunt illum sub Honorio & Arcadio quibus Historiam suam terminavit, aut etiam diu post illos, vixisse. Certe Zosimum hunc, circa Anastasii Imperatoris tempora vixisse existimo. Nam & Olympiodorum Thebaum citat qui sub Theodosio Juniore historiam suam scripsit, ut testatur Photius: & Syriam Phyllofophum nominat, qui Procli Diadochi magister fuit. Vixit autem Proclus temporibus Anastasii. Denique Suidas Zosimum Sophistam vixisse scribit regnante Anastasio. Quem quidem existimo eundem esse cum Zosimo historiarum Scriptore. Plurimi enim Rhetores

D

ac Sophistæ, ad scribendam Historiam se contulerunt, ut tum ex Dionysio Halicarnasæo, tum ex aliis innumeris constat. Et Advocati fisci dignitas quâ ornatur Zosimus, non multum abhorret à Sophisticâ.

ἐν τῷ ἑξῆς λόγῳ. Hic Eusebii locus legitur in cap. 28. libri 8. ex quo corrigendus est Evagrius noster.

μακεδόνων οἱ παλαιοί. Diu ante adventum Christi subacta fuerat à Romanis Macedonia. Sed & Albani & Iberi ac Colchi, diu ante natalem Christi ab iisdem Romanis superati fuerant. Proinde quæ hic dicit Evagrius, nihil ad rem faciunt. Sed de tota hac inveciva Evagrii in Zosimum, vide si placet Apologiam Joannis Leunclavii, quam ille editio B ni Zosimi præfixit.

ἡ οἰκὸν ἰουλιανῶν. Sic etiam legitur in Nicephori Græci exemplaribus. Sed scribendum est δευτέρων ἢ ὀκτωκονσῶν, ex Eusebio & Auctore Chronici Alexandrini.

ἢ μετὰ πέντε ἀπὸ τῆς. Fallitur Evagrius. Nam viginti plus minus annis ante natalem Christi, Ægyptus in Provinciæ formam redacta est.

Pag. 373 σπύρον τριανῶ. Melius scriberetur τριανῶ: σπύρον τε ἢ κάρυ. Sic enim ordo temporum postulat. Pro Severo posset etiam scribi Verus. Hic enim de Pertis insignem victoriam reportavit, ut tradunt Historiæ Augustæ Scriptores.

ἢ ἀπολλωνίου. De hoc Apollonio nihil uspiam legi.

Pag. 374 ἢ μόνον βασιλικῶν. In Manuscripto codice Telleriano scriptum inveni, ἢ μόνον βασιλικῶν. Mallem tamen dicere, πλὴν μόνου, &c.

In Caput XLII.

Pag. 375 Τὸ τί καλεῖται χρυσότιλιον. Quid sit χρυσότιλιον, difficile est divinare, cum Evagrius noster nudum nomen posuisse contentus, rem ipsam exponere supersederit, nec alius, quod sciam, ex antiquis scriptoribus, hujus rei fecerit mentionem. Ego vero, quantum conjectura assequi possum, χρυσότιλιον, nihil aliud fuisse existimo quàm præstationem auri, quod pro tributaria functione à Provincialibus exigi primus instituit Anastasius. Veteres enim Romani tributa in ipsis speciebus inferre consueverant, puta in tritico, hordeo, vino & oleo: ex quibus in horrea publica convectis, annona militaris & civica erogabatur. Quin etiam Imperatorum functionibus vetitum erat, ne pro speciebus exactores autum à Provincialibus exigerent, ut videre est in lege 4. & 5. codicis Theodosiani, Tributa in ipsis speciebus inferri Anastasius vero primus instituit, ut pro speciebus pecunia à Provincialibus exigeretur. Id autem colligo, partim ex vocabulo ipso χρυσότιλιον, quo significatur auri collatio pro tributo: partim ex eo quod Evagrius toto hoc capite de tributaria functione loquitur, ut postea videbimus.

ἀπεμπολῶσαι ἢ ἐν στρατιωτικῶν δαπάνων. Hunc locum rectè vertit Joannes Langus hoc modo. Et populos suos vectigales bellicis impensis per inundationem devenditis supra modum gravavit. Musculus vero interpretatur. Et militares sumptus onerosissime contra coniectas contributiones devendit. Christophorus autem omnium pessimè vertit hoc modo. Et stipendia militaria, unâ cum exactioribus non sine gravissimo republice detrimento devendit. Sed nos ut rem ipsam penitus intelligamus, singula verba diligenter expendemus. Ait igitur evagrius ἢ ἀπεμπολῶσαι. Id verbum Latine significat cum qui vendit. Suidas etiam observat fraudulentam venditionem eo verbo intelligi. Duplici autem modo hæc militaris sumptus venditio intelligi potest. Nam aut Anastasius militarem sumptum locavit Publicanis, quemadmodum Reges nostri facere solent, qui annonæ militaris ac vestium præbitionem & alia id genus, locare soliti sunt Publicanis ac Redemptoribus. Aut venditio illa nihil aliud fuit quam adactio: Ita ut Anastasius militarem sumptum, vestes scilicet, arma, ac pabula quæ à Provincialibus conferri solebant, gravissimo pretio taxaverit; quæ res cedebat in damnum Provincialium, qui pro speciebus ipsis pretium pendere cogebantur. Atque hunc posteriorem sensum in interpretatione mea secutus sum. Per στρατιωτικῶν autem δαπάνων intelligit Evagrius non solum stipendia militum, ut putavit Christophorus, sed omnem militarem sumptum, vestem scilicet, arma, & cibaria. Utitur hac voce sæpius Justinianus in edicto decimo tertio, ubi etiam δαπάναι & στήσεις distinguit. Et στήσεις quidem docet fuisse annonas & capita quæ in auro solvebantur magistratibus, δαπάναι vero cujusmodi fuerint, non explicat; sed tantum earum quoque pretia à Provincialibus exacta fuisse innuit, ubi loquitur de Duce Libya.

ἢ τῶν σωτηριῶν. Quid essent σωτηριῶν Musculus & Christophorus non intellexerunt. Sic autem dicuntur Provinciales qui tributa pendebant. Glossæ veteres σωτηριῶν tributarius, σωτηριῶν τὸ ἐπίταγμα, tributum. Sic Evagrius in libro 5. cap. 13 τὰς σωτηριῶνας vocat tributarios.

περιελάττω τῶν φέρον ἀποπραξῆν ἐν τῶν βασιλευσῶν. Inter onera Decurionum, non postremum fuit tributorum exactio. Hi enim ex corpore suo creabant susceptores annonarum, & præpositos mansionum atque horreorum, ut patet ex codice Theodosiano in titulo de Decurionibus, & in titulo de Susceptoribus. Quod tamen non ita intelligendum est, quasi soli Decuriones tributa fiscalia exegerint. Nam & Officiales Præfecti Pretorio, & Officiales Præsidum, tributa à Provincialibus exigere consueverant, ut docet Ammianus Marcellinus in lib. 17. his verbis. Denique inusitato exemplo, id petendo Cesar impetraverat à Præfecto, ut Belgica secunde

multiformibus malis oppressa dispositio sibi committeretur; ea videlicet lege, ut nec Praefectianus, nec Praefidialis Apparitor ad solvendum quemquam urgeret. Anastasius igitur Imperator exactionem tributorum quam ex parte curabant Decuriones, penitus illis ademit. Hinc est quod in edicto decimo tertio Iustiniani, ubi agit de exactione tributorum Aegypti, nullam prorsus mentionem facit Decurionum: sed solos Scriinarios & tractatores Praefecturae Praetorianae nominat, qui tributa fiscalia à Collatoribus exigebant, eaque ad duplicem mensuram, sive arcam Praefecturae Praetorianae, alteram privatam, alteram generalem inferebant. Quod quidem institutum esse arbitror ab Anastasio, qui tributa non in ipsis speciebus, sed in auro inferti decreverat, ut superius observavi. Cur autem Anastasius id instituerit, haec ratio afferri potest Anastasius Imperator, cum esset in Republ. gerenda providentissimus, ut testatur Procopius, auro pacem à barbaris redimere malebat, quam accipere marte cum iis confingere. Quod cum ei ex voto succederet, militares numeros imminuit, quippe quibus opus non haberet, cum barbari auro deliniti pacem servarent. Itaque Suidas in voce ἀναστάσιος, ait Provincias Imperii Romani, ejus temporibus propemodum vacuas militibus fuisse. Cum ergo Legiones Romanae ad tam exiguum numerum redactae essent, nihil necesse erat tot species annonarias in horrea publica congerere. Satis ergo judicabat Anastasius pecunias à Provincialibus exigere, quibus pacem à barbaris redimeret.

τῶν καλυμμένων βινδικακ. Horum vindicum mentio fit in Novellis Iustiniani, & in edicto decimo tertio. Auctor Chronici Alexandrini pag. 785. ἐν ἐκτεφάγῳ ἀντίπατρος ὁ βινδικῆ ἀντιόχειας. Interpres haec verba ita vertit. Inter quos Antipater Antiochia vindex seu iudex occubuit. At vindices non erant iudices, sed exactioni tributorum praepositi, ut docet Iustinianus in Novella 124. & 125. Ubi eos cum Curialibus & Officialibus & Canoniciis atque Exactoribus tributorum conjungit. Idque confirmat hic Evagrii locus. Ait enim Anastasium Imperatorem exactionem tributorum ademisse Curialibus, & ad vindices quos ipse instituerat transfalisse. Tributa igitur exigebant vindices à Provincialibus. Idem Iustinianus in edicto XIII, ait Potamonem quendam Anastasii temporibus sub specie vindicis Alexandriae praepositum fuisse tributorum exactioni. Sic enim interpretor haec verba ποτάμωνος τιμικάτῃ τῶν δημοσίων τῆς ἀλεξανδρίαν προεστάτος κατὰ τὸ βινδικος ὄμμα. Unde etiam discimus vindicem Alexandriae praepositum fuisse exactioni τῆ ἐξαγωγῆν: id erat vectigal pro exportatione regularum & aliarum mercium quae ex Alexandrina urbe exportabantur. Porro ex ea pecunia quam exegerat vindex, ligna ad calefaciendas thermas publicas praebere & alia solennia munera implere cogebatur, ut docet idem Iustinianus in edicto

supra memorato, his verbis; ἀναγκάσει δὲ καὶ Ἐγκλιρὸν βινδικα τοῖς ἀλεξανδρίαν πάντα παρ' αὐτῷ γινόμενα διαπαιήματα ποιήσαι, ἐπὶ τῆ τοσεκταρωσίμῃ τῶν δημοσίων βαλατείῳ, &c. Ex quibus locis quidam colligere possent, unicum fuisse vindicem in unaquaque civitate. Porro notandum est Constitutionem illam Anastasii, quae tributorum exactio Curialibus adempta esse dicitur, à sequentibus Imperatoribus minime observatam fuisse. Certè Iustinianus in Novellis supra memoratis, inter eos qui tributa suo periculo exigebant ac suscipiebant, curiales disertè nominat.

ἰσηγήσει Φασί μαρίνῳ Ἐ σὺν. Hunc Marianum vocat Imperator Iustinianus in edicto decimo tertio, his verbis: ἢ σὴ ἐσθλὸς τῆς ἰουστῆ τῆ ἐπὶ τῶν ἡρώων ἀναστασίῳ τῆς ἰουστῆς λέξις, ἡνὶα μαρίανος, ὁ τῆς ἐσθλῆς ἐπὶ αὐτῷ τὰ πράγματα ἐπρατίε, &c. Id est, Tua gloriosa magnificentia invenit in charta quadam temporibus Anastasii praememoriae Imperatoris, tunc cum Marianus gloriosa memoria sub illo publica negotia administrabat. Marcellinus tamen in Chronico Marianum vocat, Indictione v. Paulo & Musciano Coss. Die Dominico, dum iubente Anastasio Casare, per Marinum perque Platonem in Ecclesia pulpito consistentes, in hymnum Trinitatis Despassianorum quaternitas additur, &c. Et Plato quidem erat Praefectus urbis Constantinopolitanae, ut docet Victor Turonensis in Chronico: Marinus verò Praefectus Praetorio; quamobrem Platoni praepositus à Marcellino. Porro Cedrenus ac Zonaras, dum eandem rem narrant quam Marcellinus & Victor, Marini quidem ac Platonis nomina recitent: utriusque tamen dignitatem exprimunt; alterum λογοθέτης, alterum ἐπαρχος, nominantes. Ubi per vocem λογοθέτης, Praefectum Praetorio designant, eo quod Praefectus Praetorio tributorum ratiocinia tractaret. Ceterum non omitterendum est, quod refert Zonaras, ab hoc Mariano Praefecto (sic enim vocat) navali pugna superatum esse Vitalianum tyrannum, ope speculorum quorundam incendiariorum, quae à Proclo Philosopho erant fabricata. Ex quibus verbis quidam suspicari possent, hunc esse Marinum Syrum discipulum Procli Philosophi. Certè Nicephorus quoque in cap. ultimo libri xv. hunc Marinum Syrum appellat. Ego tamen Marinum illum Syrum qui Praefectus Praetorio fuit temporibus Anastasii, distinguendum esse existimo à Marino Syro Philosopho qui vitam Procli conscripsit. Hic enim religione Gentilis fuit, ut discimus ex veteri Epigrammate quod legitur in anthologia. Ille vero Christianus fuit, ut constat ex Marcellino.

In Caput XLIII.

Μέγχις ὀδυσσῶ. Scribendum est ὀδυσσῶ. Sic enim vocatur à Diodoro Siculo & à Strabone ac Stephano. Nummi quoque Veteres ita scribunt, ut jampridem notavi ad librum 27. Ammiani Marcellini pag. 334. plerique tamen Scriptores

Scriptores, tam Græci quam Latini, Odyssum eam vocant, quasi ab Ulyssæ dicta esset. Certe Joannes Langus Ulyssopolim interpretatus est, quam Nicephorus ἐδυσσών dixerat in cap. 38. libri 16.

ἐπιστολὰς πάλιν διώξει. Scribendum puto unica voce παλινδιώξει. Idem error extat apud Nicephorum in capite 38. libri 16. ἀρχομάλι ἢ τῆς μάχης γερουμῶν, ἢ ποδάς τὰς τροπὰς, ἢ πάλιν διώξει λαβύσας. Quid sit autem ἐπιστολὰς optime docet Suidas in ea voce. Certe in codice Telleriano diserte scriptum inveni παλινδιώξει.

περὶ τὴν ἀνάπλεον. Locus erat ita dictus, ut testatur Marcellus in Chronico indicatione 4. Placido solo Cos. Theodorici Triarii filius rex Gothorum, adscitis suis usque ad Anaplum quarto urbis milliario advenit. Eiusdem mentio fit à Stephano in voce γυναικὸς πόλις, ἐστὶ ἡ γυναικῶν λιμὸν περὶ τῶν λεγομένων φιδάλλων τῶν μεταρῶν ἀνάπλε καὶ φλιωθινῶν.

περαιῶν τὰς κασπαδοκῶν πύλας. Hunni Caspias portas transgressi, an Armeniam, Cappadociam & Pontum irruerunt, Anthemio & Florentio Cosl. anno Christi 515. ut scribunt Marcellinus & Victor Turonensis in Chronico. Dicebantur autem Sabiri teste Cedreno, vel Saber: sic enim legendum est apud Theophanem. Ex quibus scribendum videtur hoc loco περαιῶν τὰς κασπίας πύλας. Certe Nicephorus in cap. 38. hunc Evagrii locum ita expressit. ἢ ἄλλο ἢ ἡβός ἐννικὸν τῶν ῥωμαίων ἐπέδραμα. περαιῶν ἀμύνει τὰς κασπίας πύλας τῶν ἐν δῆλθιν. Per has Caspias portas Hunni in Romanorum Provincias erumpere solebant, ut docet Procopius in lib. 1. Persicorum. Ubi angustias illas egregie describit, & ab Alexandro Macedone olim munitas fuisse testatur. Unde lucem accipit locus Hieronymi in Epitaphio Fabiole qui sic habet. Ecce subito discurrentibus nuntiis, Oriens totus intremuit: ab ultima Maotide inter Glacialem Tanaim, & Massagetarum immanes populos, ubi Caucasus rupibus feras gentes Alexandri claustra cobibent, erupisse Hunnorum examina.

In Caput. XLIV.

Συῦρος πρὸς σωτήριον γράφων. Hic Soterichus Episcopus erat Cæsareæ Cappadociæ, à Mace-

donio Constantinopolitano Episcopo ordinatus. Qui postmodum ad partes Eutychianorum transgressus, impio Xenatæ se adiunxit, ut scribit Theophanes in Chronico. Proinde non mirum est, Severum Eutychianorum antesignanum ad Soterichum sui similem literas scripsisse, & in iis Macedonium Catholicum Episcopum insinulasse, tanquam seditionis auctorem. Ipse potius Severus seditionis hujus auctor fuit, qui Anastasio Principi persuaserat, ut Trifagium hymno hanc clausulam adjiceret: *Qui crucifixus est pro nobis, miserere nobis*, quemadmodum scribit Cedrenus in Chronico. Porro hunc Trifagium hymnum Proclus Constantinopolitanus Episcopus ab Angelis edoctus fuerat. Quem simul atque sacerdos ad altare accesserat, hieropsaltes è pulpito canere incipiebat hoc modo, ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ut scribit Jovius Monachus in libro 6. apud Photium in Bibliotheca. Ob hunc hymnum graves postea tumultus in Ecclesia exorti sunt, cum Orientales quidem huic hymno subjicerent hanc clausulam ὁ σαυραθεὶς δι' ἡμῶν, ad Jesum Christum eam referentes. Constantinopolitani vero & Occidentales additamentum illud recipere, ne qua passio Trinitati consubstantiali tribueretur: ejusque loco acciperent ἅγια πνεῦμα ἐκ τῶν ἡμῶν, ut docet Ephremius Patriarcha Antiochenus apud Photium in Bibliotheca. Recte ergo faciebat Macedonius, qui morem à Proclo traditum retinens, additamentum illud respuebat.

ἐπὶ ἡ τῆς βασιλείας. Malè Christophorus hunc locum ita vertit, *vitam in aula Imperatoria debebat*. Eundem quoque errorem admittit Nicephorus, qui hæc Evagrii verba sic exposuit; ἐπὶ ἡ τοῖς ἀνακτόροις ἰδιαιτῶμενος. Verum in Evagrio scribendum est, ἐπὶ ἡ τῆς βασιλείας, id est, *in urbe Regia*. Sic enim Evagrius Constantinopolim vocare solet, ut supra notavi. Sed & in superiori capite ita eam appellat.

ἐπὶ κατ' αὐτόν. Proculdubio scribendum est ἐπὶ κατ' αὐτόν &c. quemadmodum etiam legit Nicephorus. Sic enim hæc Evagrii verba expressit. κατ' ἐκείνο καιρὸν, ὁπνῆκα κατ' αὐτόν ἀπλάθην μοναστηρίῳ. Miror tamen id ab Interpretibus, Musculo scilicet & Christophorono animadvertum non fuisse.

ἰδάξισον ἐπιστάσας. Immo septem integros annos post hanc seditionem vixit Anastasius. Pag. 377.

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN LIBRUM QUARTUM
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
EVAGRII.

In Caput. I.

Ἡμεῶν τῶν ἐν τῇ αὐλητῶρει. Id est, *Magister officiorum*. Sic enim Græci eam dignitatem exponere solent. Jordanes tamen in libro de successione regnorum, Justinum non ex Magistro officiorum, sed ex comite excubitorum, Imperatorem à Senatu electum esse scribit. Cui consentit auctor Chronici Alexandrini, & vetus Chronographus quem olim edidi ad calcem Historiarum Ammiani Marcellini. Procopius in Anecdosis pag. 28. de Justino Imperatore loquens adhuc privato, ita scribit; ἀρχόντα γὰρ αὐτὸν ἀναστάσιος βασιλεὺς κατέσχευε τὴν ἐν παλατίῳ φυλάξων, Id est, *Anastadius Imperator eum comitem excubitorum creavit*. Idem Procopius Justinum, non Thracem, ut Evagrius & Cedrenus ac Zonaras, sed Illyrium facit, natum oppido Bederiana. Theophanes quoque Justinum Illyrium fuisse dicit. Auctorem vero Chronici Alexandrini factis mirari non possum, quicum eum Bederianitem faciat, Thracem tamen nominat.

In Caput III.

Ἐπὶ τῆς Θράκης ποιέμενον. Nicephorus in libro 19. cap. 1. pro verbo ποιέμενον, substituit διάζοντα. Ego vero Evagrium scripsisse existimo τὰς διατριβὰς ποιέμενον. Sed à Librariis duas priores voces omittas esse. Posset etiam scribi σκηνοποιέμενον.

ἑὶς τῶν καλεσμένων φρασιέντων. Duo erant exercitus in comitatu Imperatoris Romani, qui presentes dicebantur, Græcis τὸ φρασιέντων. His præerat duo Magistri militum, qui in presenti, seu presentiales vocabantur. Et in Orientali quidem Imperio, alter ex iis erat Magister peditum, alter equitum. In Occidentali autem Imperio uterque erat Magister equitum ac peditum. De iis duobus Magistris militum presentium loquitur Malchus in excerptis Legationum pag. 93. τὸν δὲ δευτέρου κατὰ τὰς φρασιέντων ἑὶς φρασιέντων

A τῶν ἀμφιβασιλῶν, ἀπὸ τοῦ μέγιστου. Caterum Jordanes in libro de successione Regnorum, cum Evagrio nostro consentit, de Justino Imperatore ita scribens, *Fœdusque cum Vistalano percussit, & ad se evocatum magistrum militum presentem & Consulem ordinarium fecit*. Vide Meurium in Glossario Græco-Barbaro in voce φρασιέντων. In actione 5. Synodi Constantinopolitanz sub Maxena pag. 751. ἐπὶ τοῖς στρατηγῶν τῶν φρασιέντων ἐκατέρωθεν διαμαίως.

ἕτος τῆς ὠσατείας ἰχθυόεντος. In codice Telleriano ita scribitur hic locus ἕτος δὲ τῆς ὠσατείας ἰχθυόεντος.

ἐν τινὶ μεταλλοῦ θύρῃ. Musculus hunc locum sic vertit. *In obscuriore quadam Palati jannæ dolo occiditur*. Christophorus vero ita interpretatur; *In porta quadam post anlam posita, &c. Joannes autem Langus qui Nicephorum Latine interpretatus est, ita vertit. Ad quadam in media aula jannam dolo occiditur*. Scilicet exprimere volebat vocabulum quo usus est Nicephorus, *μισσαυλοῦ*. Græci duas portas in ædibus pedeplanis habebant. Quarum prima, quæ plateam spectabat, dicebatur ἀνελίος θύρα, ut docet Harpocratio; secunda vero, *μισσαυλος* seu *μισσαυλοῦς*, eo quod media esset inter vestibulum & atrium, vel quod inter ἀνδροῦντιν & ζωναικῶντιν media esset, ut tradit auctor Etymologici. Utriusque portæ mentionem facit Lysias in oratione pro Erasthene de eade, hinc verbis; ἀγαπησάντων δὲ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐφόρει ὁ μίσαυλος θύρα ἢ ἀνελίος. Scribendum puto ὁ μίσαυλος ἢ ἀνελίος θύρα. Heliodorus in libro 3. ad calcem ad eum Lysiaz locum alludit, cum ait, ἐφόρει τὴν ἢ μίσαυλος. Quem locum Interpres ita vertit, *Perstrephas ostium atrii*. Aelius Dionysius in Lexico apud Eustathium in Ἰλιάδος λ. pag. 862. ἀττικῶν μὲν τὴν μέσσην θύραν μίσαυλος φασὶ, μάστιγα μὲν τὴν μέσσην δύο ὡς φασὶν ἀνελίος διοῦντιος. ὡς ἢ μίσαυλον αὐτὸς φασὶ. Idem scribit Scholastes Apollonii ad librum 3. *μισσαυλον* δὲ, ἰσχυρῶς οἱ ἀττικῶν τὴν φέρουσαν ἑστὶ τὴν ἀνδροῦντιν καὶ ζωναικῶντιν. Et hæc quidem de proprietate hujus vocabuli annotata sint, in cujus propositione falsus est Harpocratio, qui pro

Cur.

Curte illud positum esse à Lyfia existimavit. Nunc verò ad rem propius accedamus. Scribit Victor Turonensis in Chronico, Maximo V. C. Coss. Vitalianus Constantinopoli intra palatium, loco quem Delphicum Græco vocabulo dicunt. Justiniani Patricii factione dicitur interfectus. Delphicum porro ædes erat in palatio Constantinopoli, in qua Imperatoris erant stibadia; sic dicta à Delphica mensa, cui pocula superponi solebant, ut docet Procopius in libro primo Vandalicorum. ἡ ἀπὸ ἀπὸ τῆ βουστῆς, ἡ δὲ βασιλείας εἶναι σὺβάδα ζυγίζονται, δέλφια τὸτο καλοῦσι τὸ οὐκίμα. Erat igitur Delphicum ædes novendecimacubitorum, juxta quam erat ingens atrium, sive area, ut infra dicturi sumus in Annotationibus ad cap. 13. libri 5. In hac igitur area, seu Curte occisus est Vitalianus in Consulatu suo, anno Christi 520. ut docet Marcellinus in Chronico. Nam μισαυλος, seu μισαυλοῦς curtem significat, quæ media erat inter Andronitum & Gynæconitum, ut supra vidimus ex Harpocracione, & ex Authore Etymologici, & ex Scholiaste Apollonii, quod si μισαυλον pro janua accipere malimus, portam Delphici intelligere oportet. Sic Synodus Constantinopolitana sub Mena habita esse dicitur. ἐν τῷ μισαυλῷ πρὸς εὐρυκίῳ. Id est, in occidentali atrio venerabilis ædis beatæ Mariæ Virginis. Cedrenus anno 37. Justiniani ait conflavisse μισαυλοῦν majoris Ecclesiæ, quod Garsonastium dicitur. Glossæ veteres de habitatione, complurium interpretantur μισαυλοῦν. Theophanes in Chronico, pag. 158. scribit Justinianum ex Messaulio, seu atrio Basilicæ III. cisternam magnam ædificasse. Glossæ veteres atrium μισαυλοῦν interpretantur. Cæterum quando Concilium in Messaulio habitum esse legimus, non de subdiali area intelligendum est, sed de porticibus atrii. Neque enim Episcoporum Concilia sub Divo habebantur.

τὰ τὴν ἐκκαθάρσιν. Mallem scribere καταβαλόν. Neque enim Græcè dicitur, ποικίλ καταβαλόν, nisi metalli opinio. Sed rectius est καταβαλόν, quod Latini dicunt pœnas solvere. Ita loquitur Evagrius in cap. 32. hujus libri.

In Caput IV.

Ἐφ' ἑκάσται ἀναθεμάτι. Scribendum est ἐφ' ἑκάσταις, ut habet codex Tellerianus, & Nicephorus. Sumpsit hæc Evagrius ex libello Monachorum, qui refertur in actione 5. Synodi Constant. sub Mena, pag. 712. τὴν γὰρ ἐν χαλκηδόνι ὄσαν συνόδον ἐφ' ἑκάσταις ἡς εἰσὶν ἀναθεματίζονται τοῦ μῶν, ἐκείναις ταῦτι, πολλοὺς τῶν σιωπερῶν ἄγων ἐν αὐτῇ ἢ χαλκηδόνι ὄσαν συνόδον τῶν ἰσῶ αὐτὸν ἐπισκέπων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔχω διαύχοις. Sic enim legendum est cum veteri Interprete: idque confirmat Liberatus in Breviario, cap. 19. Ita scribens de Severo. Sed vexabatur in Episcopatu, tanquam anathematizaret quidem Synodum, nominaret autem Episcopos Synodi.

Ἐν τῷ κλημένει ἐνδρονισμῷ σουμβαθῆ. Non intellexit hanc vocem Christophorus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit,

A Et maxime in litteris quæ ἐνδρονισμῶν, id est, quæ de Episcopis in sede Episcopali collocandis scriptæ sunt, &c. Rectius Joannes Langus in cap. 2. libri 17. Nicephori, sic vertit. Potissimum verò in eis quæ Enthronistica, sive synodales dicuntur, Epistolis, &c. Ita vocabantur Epistolæ, quas in Enthronismo, id est, in exordio Episcopatus sui ad se mutuò missabant Patriarchæ. Erant etiam Enthronistica homilia, seu conciones, quas Episcopi in auspiciis Episcopatus sui primas habebant ad populum. De his Liberatus in cap. 19. ita scribit, agens de Severo nostro. De quo hic loquitur Evagrius. Ferunt autem expositio ejus, quæ ab eo dicta est in enthronismo, in qua & unicum suscepit Zenonis, & anathematizavit Chalcedonense Concilium, & communicare se confectur Alexandrino & Constantinopolitano.

Καὶ τιμοθέου. Timotheum Alexandrinum intelligit, qui Dioscoro juniore in Episcopatu successerat, ut scribit Liberatus in cap. 19. Breviarii. Neque enim Timotheus Constantinopolitanus Episcopus hic intelligi potest, cum Evagrius paulò antè dixerit, Severi synodicas Epistolas Alexandriæ tantum susceptas fuisse.

τῷ πρώτῳ τῆς ἀπὸ βασιλείας ἔπει. Immo anno secundo Imp. Justinii expulsus est Severus, anno Christi 517. ut rectè notavit Baronius.

ὁς ἱρεῖς ἦεν τῇ ἐκκαθάρσει. Comitem Orientis his verbis designari existimo, quæ civilis erat dignitas, ut ad Ammianum Marcell. jam pridem notavi. Nicephorus tamen hunc Irenæum Ducem rei militaris fuisse existimavit. Sic enim hunc Evagrii locum interpolavit. ὁς τῶν κτ' ἢ πλεῖστον ἔχει στρατιωτικὸν ἢ ἄλλο τὰς ἐκκαθάρσεων. Sed mendum est in his Evagrii verbis, τῶν ἀρχῶν, quæ delenda esse existimo, aut certè corrigenda in hunc modum, ἀρχῶν ἀπὸ τῶν ἀντιόχων. quod quidem verius puto.

καὶ πᾶσαν ἀπὸ φυλακῆς. Procul dubio scribendum est, ὡς πᾶσαν αὐτῶν φυλακῶν ἀπέβη περιθῆντα, &c. Jam supra observavi, sæpissimè in iis Evagrii libris, & positum fuisse pro ὡς.

Κιλευθεῖς τὴν ἐν χαλκηδόνι. Iustinus Imp. in exordio imperii sui lege latâ sanxit, ut omnes Episcopi Synodum Chalcedonensem susciperent: si qui verò eam suscipere nollent, sedibus suis pellerentur. Hujus legis meminit Liberatus in cap. 19. his verbis. Mortuo Anastasio & Justiniano Imperatore, Severus à Vitaliano Magistro militum, viro religioso & orthodoxo accusatur, quod despiceret Imperatoris jussionem & Synodum non susciperet. Vide Baronium ad annum Christi 519. numero 145. Cæterum hic Evagrii locus an fam erroris præbuisse videtur Nicephoro. Ex eo enim quod Evagrius noster dixerat, Paulum successorem Severi jussum fuisse in enthronismo suo prædicare Synodum Chalcedonensem. Existimavit Nicephorus Paulum hunc occultè Eutychanum fuisse, quod tamen falsum esse docet Liberatus in Breviario, cap. 19. & Legati sedis Apostolicæ in relatione ad Hormisdam Papam, quam refert Baronius anno Christi 519.

Pag. 182.

ἰδιότης ἀναρχίας. Paulus Antiochenus Episcopus à Clericis suis, & à quibusdam ex populo Antiochenis accusatus est coram Legatis sedis Apostolicæ, adhuc Constantinopoli degentibus, & post illorum recessum, coram Imp. Justino, qui cum objecta sibi crimina diluere non posset, victus conscientie suæ testimonio, reculatorios libellos obtulit, petens ut à suscepto Episcopatus officio recedere sibi liceret. Quod cum ipsi permisum fuisset, sponte se Sacerdotio abdicavit, ut scribit Justinus Imperator in Epistola ad Hormisdam Papam, quam refert Baronius anno Christi 521. Etsi autem in supra dicta Epistola diferte non dicitur, cuinam Pauluseos libellos obtulerit. Mihi tamen videtur eos libellos Imperatori Justino obtulisse. Id enim indicat Epiphanius CP. Episcopus, in Epistola quam de eodem negotio scripsit ad Hormisdam Papam.

In Caput V.

μὴν δέκατον. Hunc locum non intellexit Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit. Anno septimo regni ejusdem Justini, mense decimo, Artemisio videlicet, id est, Majo, &c. Putavit scilicet Christophorus mensem decimum hic vocari Artemisium; sed non ita se res habet. Neque enim Artemisius decimus fuit mensis Macedonum. Hoc igitur tantum dicit Evagrius hoc loco, terræmotum illum Antiochiæ contigisse anno septimo, mense decimo imperii Justini. Ac de anno quidem infra videbimus, an rectè numeretur septimus. Mensis verò decimus rectè ponitur ab Evagrío. Nam terræmotus ille contigit mense Majo, ut testatur Evagrius & Theophanes. Hic autem mensis decimus erat imperii Justini. Justinus enim imperium auspicatus est die nono mensis Julii, ut notat Author Chronici Alexandrini. Proinde sequentis anni mensis Majus, decimus est imperii Justini. Et hæc quidem de mense, dubitationem nullam admittunt. Ad annum quod spectat, male Evagrius noster hunc terræmotum refert anno imperii Justini septimo, cum octavum potius dicere debuisset. Hic enim terræmotus contigit Indictione 4. Olybrio solo Cos. ut testatur Marcellinus Comes, & Theophanes in Chronico: qui fuit annus Christi 526. Quo quidem anno octavus ejusdem imperii ad mensem usque Julium currebat. Non rectè igitur Baronius hunc terræmotum retulit anno Christi 525. ab Evagrío in errorem inductus. Porro in MS. codice Florentino, ad hæc Evagrii verba id Scholium annotatum erat in margine, ὅτι δὲ μὴν δέκατος μὴν λέγεται. Id est, Nota Majum vocari decimum mensem. Sed fallitur hic quisquis fuit Scholiastes. Neque Majus simpliciter & absolute mensis decimus dicitur ab Evagrío, sed tantum mensis decimus imperii Justini, ut supra dixi.

τελευταίον δὲ ἔσ. Rectius in MS. codice Florentino scribitur τελευταίον δὲ ἔσ. Porro de hoc terræmotu, quo Antiochia eversa est, Justini Imperatoris temporibus, præter Theophanem & Cedrenum, loquitur etiam Procopius in

A libro primo Persicorum, pagina 67. & 68. ubi trecenta hominum millia eo terræmotu interisse scribit.

In Caput VI.

ἰσθαμίων τῆς ἰώας ἀρχῆς ἡγίας διέποντα. Id est, *Comitem Orientis, sub cuius dispositione erant provincia omnes Orientis*, ut docet Notitia imperii Romani. Hac dignitate præditum fuisse Ephremium, docet etiam Joannes Moschus, in cap. 47. Limonarii. *Et tempore*, inquit, *vir clemens, & misericordia operibus deditus Ephremus Comes Orientis erat, ac per ipsum adificia publica reparabantur: civitas enim terræmotu ceciderat.* Idem quoque testatur Photius in Bibliotheca, capite ccxxviii.

τότε δὲ Σεβαστιανῶν. Mallem legere, ὅτι δὲ Σεβαστιανῶν. Quemadmodum scribitur in codice Telleriano, & in Nicephoro, qui regnante Justiniano id cognomentum Antiochiæ inditum esse scribit. Idem etiam testatur Stephanus Byzantius in voce Σεβαστιανῶν, & Theophanes in Chronico. Contigit hic posterior terræ motus, mensis mensis Maji die nono ac vicefimo, Indictione septima, biennio post priorem terræ motum, ut scribit idem Theoph. pag. 151. seu potius triginta mensibus elapsis à priore illo terræmotu, ut rectè scribit Evagrius. Tot enim numerantur menses à die 29. mensis Maji, anno Christi 525. ad diem 29. Novembris, anno Christi 528. Quo quidem anno Indictio septima à Septembri mense numerari cœperat. Ex quo apparet verissimum esse id quod superius observavi, priorem illum terræmotum Antiochiæ accidisse anno Christi 526. non autem, ut Baronius existimavit, 525. Posterioram tamen terræmotum rectè Baronius retulit anno Christi 528. quod verum est. Nam cum Evagrii calculos sequatur, cum terræ motum anno 527. referre debuerat: siquidem prior ille terræmotus Antiochiæ, anno 525. Natalis Dominici contigisset.

In Caput VII.

τῶν τινὶ ἐπιστημονῶν τῶν καίσαρος πλοῦν. Musculus has postremas voces retulit ad vocabulum ἐπιστημονῶν. Sic enim vertit. *Hic junctus erat nobis cuidam Cesarensi.* Aliiter tamen hæc verba construxit Nicephorus & Christophorus, & ea retulit ad verbum πλοῦν, quod præcedit. Quam quidem sententiam magis probo. Dubitationem tamen affert id quod sequitur in Evagrío, Zosimum scilicet ab ædificiis postulasse thuribulum. Nam si Zosimus erat in domo Arcesilai laici, quomodo thuribulum illic quærebatur, cum in domo laici moris non sit habere thuribula.

χρῆμα. Sic etiam legitur in Nicephoro, eamque scripturam retinuit Ortelius in Thesauro Geographico. Sed in optimo codice Florentino legitur χρῆμα, rectius procul dubio:

Sic enim eam Lauram vocat Ioannes Moschus A in cap. 24. Cum autem venisset in Eremum, & moraretur in cellis Chusibas, eadem miserationis faciebat opera. Ibat enim per viam qua ducunt à Iordane ad sanctam civitatem. Ubi notandum est cellas à Moscho dici, quam Lauram vocat Evagrius. Certè Laura nihil aliud erat quam cella Monachorum hinc inde dispersa, ut supra notavi. Moschus tamen in cap. 24. vocat Cœnobium Chusiba, ἡ δὲ λέξις γρηγορείου ἡ ἀπὸ γροα- εἰὸν λέγειν ἡ μὲν ὅτι λέγει ἀδελφὸς ἐν τῷ κοινοίῳ, τὴ χουσίβω. Ceterum hæc verba, ἐν χουσίβω τῇ λαύρῳ, jungenda sunt cum iis quæ sequuntur intrā. Nicephorus tamen vulgatam distinctionem tucur.

Ἰπὶ σποτύου δὲ πλὴν καίσαρος, πόλις. Hic Ioannes B Abbas primū fuit ac Presbyter Monasterii Chusiba: ex quo etiam Chuzibites cognominatus est. Postea verò Cesarientis Episcopus factus est, ut præter Evagrium docet Ioannes Moschus in capite 24. ἢ ἐν τῷ προσομοίῳ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἰωάννην τὸν τότε πρεσβύτερον ὄντα τὸν ἱαίμελλον χουσίβω πόλις ἢ ὑστέρῳ γὰρ οὐκ ἔστιν καίσαρος τῆς κτ' παλαιστίνης ἱπὶ σποτύου, τὸν μόνον διαπαλαιστίνων.

Pag. 386

παχίτητι ὄντι. Hæc verba Musculus in interpretatione sua permisit. Christophorus vero ita vertit. Quippe cum annis plurimis onustus sim. Quæ interpretatio ferri non potest; sequitur enim, & atate admodum proventus. Idem igitur utrobique diceret Evagrius. παχίτητας vocant Græci, homines crassos & obesos ac pingues. Quod genus hominum molle ac delicatum est, nec ad onus portandum idoneum. Suidas in voce παχίτης ita scribit, διαφέρει πάχης ἢ παχίτι. πάχης μὲν γὰρ λέγεται ὁ λιπαρὸς. παχίτι δὲ ὁ ἀναιδής. Nicephorus quoque hoc verbum non intellexit. Ejus enim loco ista substituit, ἢ δὲ ἰνδαιὸν ἐπιτηρημαίον. ἢ ἰνδαιὸν. Procul dubio scribendum est προσετήρηται. Apud Nicephorum legitur, ὑπὸ τῆς. Sed nostra emendatio melior videtur.

In Caput IX.

Pag. 387

ἰνὴν τιμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας Auctōr Chronici Alexandrini pro tribus diebus habet quinque, Iustinianum enim à Iustino Augustum factum esse scribit, post annos octo ac menses novem, ac dies quinque imperii Iustini, Calendis Aprilis, Mavortio Consule: qui fuit annus Christi 527. Verum Auctōr illius Chronici à semetipso dissonat: nam Iustinum quidem Imperium misse scribit die nono mensis Iulii, anno Natalis Domini 518. A quo tempore ad Calendas Aprilis anni 527. anni sunt octo, ac menses totidem, cum diebus uno & viginti. Quod si Cedrenum sequimur, qui Iustinianum à Iustino Augustum esse factum tradit 14. Aprilis, tum computatio Alexandrini Chronici erit certissima.

τὴν αὐτοκρατορίαν. In MS. cod. Tell. scriptum inveni, τὴν αὐτοκρατορίαν ἔσ. quod magis placet.

ὅτι ἰνὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας. Ex ipsius Evagrii calculo satis apparet addendum hic esse men-

sem unum. Nam cum paulò antè dixerit, Calendis Aprilis hujus anni, exactum fuisse annum octavum imperii Iustini, & novem insuper menses ac dies tres, consequens est, ut Calendis Augusti ejusdem anni, transacti fuerint novem anni cum uno mense ac diebus tribus. Ex quo colligitur, exordium Imperii Iustini duci à die vicesimo octavo mensis Iulii, juxta Evagrii sententiam.

In Caput X.

ἔτι καὶ τῶν ἀληθῶς ὡς ἐχόντων. Scribendum puto ἔτι καὶ αὐτῶν ἀληθῶς ἔσ. id enim sensus postulat. Nicephorus quidem hujus loci sensum minime intellexit. Musculus verò cum optime exposuit hoc modo. Sive autem sic vere sentiebant, sive sic dispensatione quadam inter ipsos convenerat. Musculum sequutus est Christophorus, & novam periodum ab his verbis inchoavit hoc modo: sive igitur ita revera sentiebant, ἔσ. Nos verò hæc cum præcedentibus conjunximus.

καὶ ἰκονομαίαν. Musculus quidem interpretatur, per dispensationem. Quod non probo. Ioannes autem Langus vertit, ex composito. Christophorus autem, deducta opera. Ego per simulationem malui vertere. Opponitur enim τῇ ἀληθείᾳ. Per fraudem igitur ac simulationem id actum esse inter Iustinianum ac Theodoram nonnulli existimant, ut alter Catholicis, alter Acephalis adhereret. Gallicè dixerimus, Par politique.

Pag. 388

καὶ τὰς γε ἡμετέρας. Christophorus hæc de Acephalis intellexit. Sic enim exposuit hunc locum: Et ejus opinionis homines, si nosstrates essent, benevole & amicè complexa est: sin externe, præmiis benigne remunerata. Nicephorus verò ἡμετέρας, Catholicos & orthodoxos interpretatur: quod probare nullo modo possum. Per ἡμετέρας enim Evagrius intelligit Orientales, ἀλλοδαποὶ verò sunt Occidentales.

In Caput XI.

τῶν παρόντι βίω. Assentior viris doctis, qui ante nos hunc locum ita emendarunt, τῶν παρόντι βίω.

Ζωίλος διαδέχεται. In locum Theodosii Alexandrini Episcopi successit Paulus. Quo mox pulso, Zoilus in ejus locum est subrogatus, ut docet Liberatus in Breviario, cap. 23. Victor Turonensis in Chronico, & Theophanes pag. 188. Et Liberatus quidem Paulum hunc orthodoxum fuisse testatur. Victor autem Turonensis ac Theophanes hæreticum illum fuisse tradunt, & Dioscori nomen in sacris dyptichis celebrasse. Sic enim ait Victor Basilio V. C. Cos. Alexandrina Ecclesia, Theodosio & Gaiano exulatis, Paulus pro eis prior Tabennesiatarum, Dioscori hæretici prædecessoris sui depositionem celebrans, Palæstino Concilio deponitur, & pro illo Zoilus ordinatur Episcopus. Theophanes verò de Paulo ita scribit: ἄτος πλὴν μνήμην στήθη τῷ ἀνίκε ποιήσας ἰβηλίθου τῆς ἰπτικῆς ὀργῆ τῆ βασιλείας, Melius

lius dixisset τὴν διασκόρην; nam Severus, ni fallor, adhuc superstes erat tunc cum Paulus ejectus est Episcopatu, id est, anno Christi 537. Hæc ideo annotavi, quod Baronius in Annalibus, de hoc Paulo, præter illa quæ à Liberato scripta sunt, nihil aliud dicit.

τὸν δὲ τῆς βασιλείας ἐπιφάνιος. Ermat Evagrius noster, qui Epiphanium ponit pro Mena. Anthimus enim Epiphanio successerat. Pulso deinde Anthimo, in ejus locum Mena Constantinopolis Episcopus ab Agapeto Papa ordinatus est. Post Consulatum Belisarii anno Christi 536. ut scribit Marcellinus in Chronico.

ὡς ἐν ἀπασιν ἐλοῖπον ταῖς ἐκκλησίαις. De hac pace & adunatione Ecclesiarum quæ facta est post ordinationem Pauli Episcopi Alexandrini, ita loquitur Liberatus in Breviario cap. 23. Hoc ergo modo unitas facta est Ecclesiarum anno decimo imperii gloriosi Iustiniani Augusti. Cuncti siquidem Patriarchæ Synodum Chalcedonensem eo tempore suscipiebant, id est, anno Christi 537. Episcopus scilicet Romanus, cujus Pelagius Constantinopoli erat Apochryfarius: Paulus Alexandrinus: Ephremius Antiochenus, & Petrus Hierosolymorum Episcopi. Ex quibus Paulus cum initio rectam fidem simulasset, postea ad Eutychianam hæresin detrevit, ut supra notavi ex Victoris ac Theophanis Chronico.

Pag. 389

ἐκρήτῃσθαι τὴν ἐν χαλκιδονίαι σινόδον. Queret hic fortasse aliquis antiquitatis Ecclesiasticæ studiosus, quoniam ritu fieri solet hæc prædicatio Concilii Chalcedonensis. Respondeo eam prædicationem fieri solitam in ambone seu pulpito Ecclesiæ, ab Episcopo, vel ab alio cui Episcopus vices suas delegasset, dum Missarum solennia celebrarentur. Id docet Epistola, seu Libellus orthodoxorum Episcoporum oblatum Constantinopoli Agapeto Papæ, qui libellus refertur in actione prima Synodi Constantinopolitane sub Mena, ubi de Justiniano Imperatore ita loquuntur. ἢ διὰ τὸ τοῖς ἐκκλησίαις τὰς ἱεράς ἁγίας τριαρχίας συνόδους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἡπόρτε γινόμεναις θείαις μυστηρίαις μεγάλῳ φρονίῳ τῶν ἱερῶν κηρύκων ἐκρήτῃσθαι. Vetus Interpres ita vertit: Et propter hoc statuit quatuor sanctas Synodos in divinis & sacris initiationibus, à sacris predicatoribus predicari. Existimavit scilicet hic Interpres, μυστηρίαις hoc loco accipi pro initiatione, seu Baptismo, ut plerumque sumi solet. Verum hoc loco θεία μυστήρια sumitur pro sacrificio Missæ, idemque est quod θεία λειτουργία. Certè Chalcedonensis Synodus in Missarum solennibus primum prædicata est Constantinopoli, regnante Iustino seniore, ut videre est in actione quinta Synodi Constantinopolitane sub Mena, pag. 725. & sequentibus editionis Colonensis. Sed monendi sunt studiosi antiquitatis Ecclesiasticæ, ne se ab Interprete Latino in errorem induci patiantur, qui hanc proclamationem expletâ Missâ factam esse scribit. Cum tamen Græca aliter sonent: καὶ πάλιν παρελήθησαν κυριακῶν τε & δευτέρων λειτουργίας ἐπιτελεσθῆναι ἐν τῇ ἁγίᾳ τῷ θεῷ ἐκκλησίᾳ, &c. Id est, Die Dominico, & feria secunda, cum Missa celebraretur in sancta Dei

A Ecclesia. Idem error ab Interprete admissus est infra, pag. 733. Et post lectionem sancti Evangelii, ex more sacra Missa finita, &c. Græca sic habent: καὶ μὲν πάλιν ἀνάγνωσεν τὴν ἁγίαν ἱστορίαν, καὶ ἔδωκε τῆς θείας λειτουργίας ἐπιτελεσθῆναι ἐν τῷ δευτέρῳ κηρυκῶν, καὶ τῇ ἁγίᾳ μυστηρίῳ καὶ τῷ σάκρωτι λειτουργίας, τῶν καιρῶν τῶν δευτέρων, &c. Quæ sic vertenda sunt: Et post lectionem sancti Evangelii, cum Missa ex more celebraretur, & clausis januis, & sacro Symbolo ex more recitato, ubi ventum est ad Dypticha, &c. Quæ studiosus lector illic leget si totum hunc ritum quo quatuor œcumenicæ Synodi prædicatæ sunt, & in facis diptychis perlectæ, disere voluerit.

τοῖς ἱεροῖς. Intelligit Novellam Justiniani 42. quæ refertur etiam in actione 5. Synodi Constantinopolitane sub Mena. Est in editione quidem Henrici Stephani, qui Novella Justiniani Græcè edidit, hæc Constitutio data esse dicitur, die decimo septimo Calendæ Augusti, Belisario V. C. Coss. In editione verò Concilii Constantinopoli sub Mena, data dicitur octavo Idus Augustus, post Consulatum Belisarii V. C. rectius procul dubio. Nam cum Justinianus eam Constitutionem promulgaverit adversus Anthimum ac Severum, post sententiam Synodi Constantinopolitane in eisdem prolata, sicut ipse testatur in exordio constitutionis: Synodus autem Constantinopolitana condemnationis sententiam in supradictos Anthimum ac Severum tulerit die duodecimo Calendæ Iunias, post Consulatum Belisarii: prorsus necesse est, ut Constitutio illa Justiniani promulgata fuerit anno post Consulatum Belisarii.

τοῖς ἱεροῖς ἐξάρχαις. Exarchi hoc loco sunt Primates, seu Patriarchæ singularum Dioceseon ut paulo antè dixit Evagrius: quemadmodum exposuit Jacobus Syrmundus in libro secundo Propemptici, cap. 5. ubi de Exarchis optime ac doctissime differuit. Cujus exacte diligentie nihil superest quod addamus. Nec male Christophorus hoc loco ἐξάρχαις Archiepiscopus interpretatus est. Primates enim olim Archiepiscopi dicebantur, ut docet Isidorus in lib. 7. Originum, his verbis: Ordo Episcoporum quadripartitus est, in Patriarchis, Archiepiscopis, Metropolitanis, & Episcopis. Patriarcha Græca lingua summus pater interpretatur, quia primum, id est, Apostolicum retinet locum. Sic Romanus, Antiochenus, & Alexandrinus, Archiepiscopi Græcè dicitur Summi Episcoporum. Tenet enim vicem Apostolicam, & præsiat tam Metropolitanis quam Episcopis.

In Caput XII.

βέλεται ἄσθ. Non placet conjectura doctorum virorum, qui pro βέλεται emendarunt βελούται. Neque enim Græcè dici potest βελούται ἄσθ. &c. Nicephorus in libro 17. cap. 10. pro his duobus vocabulis habet θινεῖτο, quod magis placet.

In Cap. XIV.

In Caput XIV.

Pag. 390. τῶν βίῃ παραλαβῆν. Scribendum est παραλαβῆν, ut jam alii ante nos observarunt. Porro de his Confessoribus Africanis, quibus Hunericus Rex Vandalorum linguam præcidi iusserat, & qui postmodum loqui non destiterunt præcis licet linguis, loquitur Marcellinus Comes in Chronico, Theodorico & Venantio Coss. ubi etiam quosdam ex illis à se vivos esse testatur. Idem scribit Victor Turonensis in Chronico, Consulatu tertio Zenonis Augusti. Et Victor Vitenis in libro de persecutione Vandalorum, Justinianus denique Imperator in lege 1. de Officio Præfecti Prætorio Africa. Quam Justiniani Constitutionem paulò post laudat Evagrius noster in hoc capite, licet Justiniano nomen perperam scriptum sit pro Justiniano. Plura vide apud Baronium, anno Christi 484.

In Caput XV.

Pag. 391. ἀρχιγύατος ἀνάγει. Mallem scribere ἀναρχαφει, ut loquitur Evagrius in cap. 15.

In Caput XVI.

Pag. 392. ὄρασι ἀπὸ Φαίε. De hac visione Justiniano in somnis oblata Victor Turonensis ita scribit, Justiniano Aug. 1v. Col. Justinianus Imp. visitatione Latæ Episcopi ab Hunerico Vandalorum Rege Marcellino facto, exercitum in Africam Belisario Magistro militum misit, contra Vandalos misit. Hujus Latæ Episcopi nominis Victor Vitenis in lib. 1. de persecutione Vandalorum. De hac porro expeditione Justiniani in Africam contra Vandalos, loquitur etiam Marcellinus Comes in Chronico, eamque refert Consulatu quarto ejusdem Justiniani, id est anno Christi 534. Idem scribit Marius Aventicensis in Chronico, Baronius tamen in Annalibus Marcellinum reprehendit, eamque expeditionem à Justiniano susceptam esse contendit, tertio ipsius Consulatu, anno Christi 533. Baronii sententiam confirmat Justiniani Constitutio de confirmatione Digestorum, quæ Pandectarum operi præfixa est. Sed pæce Baronii dictum sit, Marcellini ac Victoris sententiam veritorem putò. In Justiniani autem Const. cujus autoritate nititur Baronius; mendum irreperisse non dubito, & tertium Consulatum Imperatoris Justiniani à Librariis scriptum esse pro quarto. Idq; Justinianus ipse in supradicta Constitutione tam manifestè indicat, ut mirer à Baronio id animadvertum non fuisse. Sic enim loquitur Justinianus: *Leges autem nostras, quas in his codicibus, id est, Institutionum & Digestorum posuimus, suam obtinere robur ex tertio felicissimo Consulatu præsentis duodecime Indictionis, tertio Calendis Januariis, in omne ævum valituras.* Duodecimam enim Indictionem Justinianus quartum gessit Consulatum, ut testatur Marcellinus Comes. Verum objiciet aliquis duodecimam Indictionem cœptam esse ex Calendis Septembris, tertio Justiniani Consulatu. Ad

A aliud igitur argumentum confugiendum est, ut probemus id quod supra dixi: quarto scilicet Consulatu Justiniani, Vandalicam expeditionem cœptam esse, eamque Constitutionem quæ nititur Baronii sententia, scriptam esse Consulatu quarto Justiniani. Illud verò ita probari potest. In fine supradictæ Constitutionis, tam Græcæ quàm Latinæ, Justinianus mentionem facit Præfecti Prætorio Africa. Atqui Præfectus Prætorio Africa primum creatus est à Justiniano, Consulatu ipsius quarto, paulò ante Calendis Septembres Indictionis decimæ tertie, ut docet Lex prima codicis de Præfecto Prætorio Africa. Sic enim loquitur Justinianus: *Hæc igitur magnitudo tua cognoscens, ex Calendis Septembribus futura decima tertie Indictionis effectus mancipari procuret.*

B ἑβδομο τῆς βασιλείας αὐτῶν ἐτ. Procopii verba ex libro primo Vandalicorum pag. 107. Hæc sunt: *ἑβδομο ἡδὲ τῶν αυτοκρατορῶν ἀρχῶν ἔχον ἰουστινιανός, &c.* Quæ verba annum septimum jam affectum significant. Quòd si expeditionem Vandalicam Consulatu tertio Justiniani susceptam esse dixerimus, ut Justiniani verba suadere omnino videntur; eum circa æstivum solstitium Romana classis ad portum Byzantium appulerit, ac paulò post inde solverit, ut scribit Procopius, id est, circa finem Junii mensis: Justinianus annum tunc agebat Imperii sui septimum ac mensem tertium. Primus enim dies Imperii Justiniani ducitur à Calendis Aprilis. Sin verò expeditionem Vandalicam conferamus in quartum Justiniani Consulatum, erit hic annus Imperii ejus octavus; non autem septimus, ut Procopius scribit: quare verior est Baronii sententia, quæ & Justiniani Principis autoritate, & Procopii testimonio confirmatur.

C ἡ πέμπτον ἐνενηεσθὶ ἐτ. Consentit Justinianus Imp. in lege 1. cod. de Officio Præfecti Prætorio Africa, ita loquens: *Ut Africa per nos tam brevi tempore reciperet libertatem, ante nonaginta quinque annos à Vandalis captivata.* Marcellinus autem Comes in Chronico, scribit Carthaginem à Romanis captam esse nonagesimo sexto excidionis sue anno. Victor autem Turonensis nonagesimo septimo Vandalorum ingressionis anno Africam à Romanis Duce Belisario, captam esse dicit.

In Caput XX.

ἑρῦλοι. De horum conversione ad fidem Christi loquitur Procopius in lib. 1. Gothicorum, & Theophanes in Chronico, pag. 149. Hi cum juxta Mæotim paludem in locis stagnantibus degerent, primum Eluri nominati sunt: ἔλῦρ enim Græcè paludes dicuntur. Jordanes in libro de rebus Geticis, de Herulis ita scribit: *Nam prædicta gens, à Blabio Historico referent, juxta Maotidas paludes habitans in locis stagnantibus, quas Græci Ele vocant, Eluri nominati sunt.* Idem scribit Author Etymologici, in voce ἑλυρ. ἀπὸ τῶν ἐκείσθ' ἑλῶν ἑλυροὶ κέκληται. δὲ ἑλυρ ὁ ἐκαστὸν κατὰ γέννησιν. Hos Herulos Helmoldus in Chronico Slavorum cap. 2. Gentem Slavicam esse dicit.

dicit. qui inter Albiam & Odoram habitabant, longoque sinu ad Austrum portendebantur, quos etiam alio nomine Heveldos dici scribit.

In Caput XXIII.

Pag. 397. επιμελή τε τῶν δ' ἑσιν. Non dubito quin Evagrius scripserit ἐπιμελή τε τῶν δ' ἑσιν ἵεσιν ἀνὰ ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Sic enim habet Niceph. in cap. 13 lib. 17.

In Caput XXV.

Pag. 398. μηδ' ἴδὲ ἀπὸ τῶν κατασκόπων φοροῦντ'. Hunc locum correxi ex cod. Telleriano, & ex Nicephoro, apud quem ita scribitur: μηδ' ἴδὲ ἀπὸ τῶν κατασκόπων φοροῦντ'. Id est: Qui, cum nihil eorum qua agebat, ex animi sententia ipsi succederet, Ecclesiam reliquit, &c. Vide Procopium in lib. 2. Perficorum, ubi Ephraemum Episcopum falso accusatum esse dicit, quod Antiochiam Persis dedere in animo haberet: ac brevi postea metu irruptionis Persarum, in Ciliciam confugisse. De ornamentis vero ab Ephraemio datis Ecclesiae Antiochenorum, nihil legitur apud Procopium.

In Caput XXVI.

Pag. 400. τῆ γραφῆ διαγράψαι. Dubium est, quid hoc loco γραφῆ significet, utrum picturam, & imaginem flammæ illius quæ crucis lignum profecuta fuerat; an scripturam. Musculus quidem pro scriptura accepit: quemadmodum etiam Christophorus, qui sic vertit: Ob quam causam imago in testudine Sanctuarii statua fuit, quæ inscriptione in basi incisa, hoc miraculum illis qui ejusdem ignari erant, commoustravit. Verum hæc interpretatio ferri non potest. Primum enim basis non dicitur de imagine picta, sed de statuâ duntaxat. Præterea si imago erat in testudine, ubinam quæso posita erat basis. Ego vero hujus miraculi imaginem depictam fuisse existimo in lacunari Ecclesiae, cui fortasse inscripti erant aliquot versus, qui miraculum illud commemorarent. Similes inscriptiones leguntur in Thefauro Grutheri, & in Epistolis Paulini.

τῆ ἀδελφείας. In Nicephoro, & in codice Telleriano legitur ἀδελφείας. De hoc Adarmane Persarum Duce, ejusque in Syriam irruptione loquitur Evagrius noster in libro 6.

In Caput XXVII.

ἀπὸς ἀγέρον ἀπίεσι. Assentior Christophoro & Savilio, qui pro ἀπίεσι emendarunt ἐπίεσι. Sed & quæ proximè sequuntur, corrupta sunt, εἶτα καὶ ἐς ἐτέρην ἐφοδόν, &c. In Manuscripto codice Florentino scribitur, εἶτα καὶ ἐς ἐτέρην ἐφοδόν, &c. Sed locus adhuc mendo non caret. Scribo itaque: εἶτα καὶ ἐς καὶ ἐτέρην ἐφοδόν ἐς πολιορκίαν τῶν ἰδιωτῶν κατὰ τὴν ὁχλοσθέν.

ὡς ἐστὶν τὴν φιλοπόνησιν. Mallem scribere, τοῖς φιλοπόνοι.

καὶ τὸ πέρασ ἰδέσθαι. Totus hic locus corruptus est, ut legentibus apparet. Savilius quidem ad mar-

ginem sui codicis annotavit, forte scribendum esse ἰδέσθαι: quam emendationem, confirmat Nicephorus in cap. 16. lib. 17. ubi hunc Evagrii locum ita describit: ἰδέσθαι δὲ καὶ τὸ ἐρῶν τῶν τῆς πίστεως ἀρρήτων, οἷς μάλισ' ἀληθῆ ἐστὶν καὶ σύνφορον. Id est, ut vertit Langus, Res ipsa quoque prædicationis ejus fides, quod veram maxime sit & sibi ipsi consentiens, confirmavit. Totum igitur hunc Evagrii locum ita scribendum existimo: καὶ τὸ πέρασ ἰδέσθαι τὰ ἀληθῆ, τῆς πίστεως ἐς ἐρῶν τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν. Id est, Et eventus ipse veritatem declaravit, fide scilicet vaticinium ad effectum perducente.

ὁπότε ἀγέρας πρὸς Ῥωμαίων κέκληται. Procopius in libro 2. Perficorum, ex quo hæc desumpsit Evagrius, ita scribit pag. 83. ἐπὶ προῦν ἀοι τῶν τῶν ἀγέρας ἐξαζομένων ἐπίθηντο. ἔτο γὰρ τὸ ποιημένοι τῆ λατρίαν φωνῆ ἐκάλουν Ῥωμαῖοι. Quam autem ratione à Romanis construerentur hujusmodi aggesta, optime docet Apollodorus in Mechanicis. Quem librum à me nuper in Latinum sermonem conversum, unà cum aliis ejusdem argumenti Scriptoris, breviter, Deo dante, in lucem edemus.

τῶν ἑσόντων εἰκόνα. Hic Evagrii locus citatur in septima Synodo œcumenica, pag. 613 & à Barlaam in libro contra Latinos. De hac porro imagine non manufacta, quam Christus ad Abgarum misisse dicitur, vide Greterum in libro de imaginibus non manufactis. Cæterum notandum est, nec ab Eusebio in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ, nec à Procopio in obsidione urbis Edessæ, ullam fieri mentionem imaginis à Christo ad Abgarum Regem transmissæ. Solam enim Epistolam à Christo ad eum missam esse scribunt per Thaddæum Apostolum.

In Caput XXVIII.

εὐαγγέλιον ἵεσιν. De hac cruce aurea quam Cosroes ex Sergiopolitanorum Ecclesia pro redemptionis pretio obtulerat, loquitur Theophylactus Simocatta in libro 5. Historiæ, cap. 13. ubi etiam Chosroes, hujus de quo Evagrius loquitur, nepos, diferte testatur crucem illam in honorem Sergii Martyris à Justiniano Imperatore missam fuisse Sergiopolim, & in Ecclesia sancti Sergii collocatam.

ὅτι καὶ φασὶ ἐν ταῖς τελευταῖαις. In optimo codice Florentino hæc ad marginem adscripta sunt: ὅτι φασὶ καὶ χροσρόν, ὅτι καὶ τὸ πρὸ ἰσραὴλ ἐστὶν. Id est: Nota Evagrium de Chosroë dicere id quod nemo alius historia Scriptore commemoravit: eum scilicet sub exitum vitæ Sacramentum Baptismi suscepisse.

In Caput XXIX.

μὴ πρότερον ἰσραήλ. Addendus videtur articulus postpositivus, hoc modo, ὃ μὴ πρότερον ἰσραήλ ἐστὶν, &c. Idque confirmat Nicephorus, qui hunc Evagrii locum ita descripsit: ὅτι καὶ φασὶ ἢ ἄλλοις ἀκούει δυνάτερον καὶ παντακὸς ἐστὶν. νεμῶν. τῶν γὰρ. Nulla certe pestis tamdiu grassata esse memoratur. Cœpisse autem traditur hæc lues anno post Consulatum Basilii, qui fuit annus Christi 543. ut testantur Victor Turonensis in Chronico, & continuator Marcellini Comitum. Victor quidem Turon. de hac peste ita scribit: Horum

exordia malorum generalis orbis terrarum mortalitas sequitur, & inguinum persecutione major pars populorum necatur. Continuator autem Marcellini sic habet. Indictione 6. anno secundo post Consulatum Basilii, mortalitas magna Italiam devastat, Oriente jam & Myrico peragrâ atrivis. Et Victor quidem consentire videtur cum Marcellino, eam pestem anno secundo post Consulatum Basilii cœpisse scribens, quemadmodum tradit Marcellinus. Dissentit tamen revera unius anni spatio. Annus enim secundus post Consulatum Basilii apud Victorem Turonensem, idem est ac annus primus post Consulatum Basilii, Christi videlicet 542. Quippe Victor Turonensis, annum post Consulatum cujuslibet Consuldis proximè insequentem, perpetuò secundum appellat, non primum; sicut pluribus exemplis probari potest. Porro Evagrius nolter Victoris Turonensis sententiam sequi videtur. Ait enim Evagrius, luem illam cœpisse biennio post captam à Persis Antiochiam. Antiochia verò expugnata est à Persis, Justino juniore Consule, anno Natalis Domini 540. ut scribunt Marcellinus & Marius in Chronico. Baronius tamen hasc pestem cœpisse contendit anno Christi 544.

ἀλλυε θρηζοντ. Scribendum puto ἀλλυε θρηζοντ, quemadmodum legitur apud Nicephorum in cap. 18. libri 17.

ἐν δ' αὐτῆσιν ἔτσι. Assentior viris doctis, qui emendarunt ἐν τῶ δ' αὐτῆσιν ἔτσι, quemadmodum legitur apud Nicephorum. Ita certè Savilius in margine sui codicis emendavit, & hanc notam adiecit, anno Christi 539. Putavit scilicet Savilius, Evagrium his verbis significare pestem illam præcipuè grassatam esse Indictione secundâ. Verùm Evagrius id non dicit, neque enim pestis illa adhuc grassari cœperat anno Christi 539. Id ergo tantùm dicit Evagrius: anno secundo ejusque Indictionis pestem illam gravius solito incubuisse.

ἐς χαμαιδιδακάλω. In optimis codicibus Florent. & Tell. scriptum inveni, ἐς χαμαιδιδακάλω ἐσι φοιτῶντας, quod est elegantius. Et sic loquitur Evagrius supra in cap. xxvi. hujus libri, ubi se scholam Grammaticorum frequentasse scribit eo tempore, quo Antiochia à Chosroe expugnata est, id est anno Christi 540.

ὁκίτας τὴ χωρίται. Id est. Servos & colonos. χωρίται enim sunt rustici, seu coloni, qui etiam χωροχοί dicuntur, ut notavi ad caput 40, libri 6, historiæ Ecclesiasticæ Eusebii. Sic certè Theophanes in Chronico pag. 139. de Dioscori junioris electione loquens: ἀνιχωροσας, inquit, τὰ πλεθρὰ τῶν χωρικῶν. Ubi Anastasius Bibliothecarius rectè vertit. Multitudinem rusticorum.

ὄρδοον ἐ πεντηκῶσδ τῆς ἡμερας. Ex hoc loco Natalis Evagrii facile deprehendi potest. Nam cum in hujus capituli exordio dixerit, tunc cum ista scriberet, pestis illius annum fuisse secundum & quinquagesimum: nunc verò asserat se dum hæc scriberet, annum ætatis egisse octavum & quinquagesimum, necessariò conficitur illum in lucem editum fuisse sex annis ante pestis hujus exordium. Porro pestis illa exorta est anno post Consulatum Basilii, seu duobus annis post exiduum urbis Antiochiæ, ut supra dixit Evagrius.

A Natus est igitur Evagrius anno Christi 536. aut 537.

ὁ ποδω τετων δλοχρονω. Id est, Duobus his postremis annis nondum elapsis. Quod non moneam, nisi utrumque Interpretem in hujus loci versione lapsum esse animadvertissem. Nam Musculus quidem ita vertit. Cum autem ista scriberem, & annum ætatis quinquagesimum octavum agerem, & duo ista temporis spatia nondum elapsa essent, &c. Christophorus verò ita interpretatur: Cum autem ista scriberem, quinquagesimo octavo anno scilicet ætatis, non biennio ante, &c. Melius dixisset: Intra hoc postremum biennium.

τίταρι απ' ἀρχῆς διὰ δευκαέτη. Hæc scintelligenda sunt, non quasi quatuor solidæ Indictiones transactæ fuerint à pestis illius exordio, ad eum annum quo ista scribebat Evagrius. Quatuor enim Indictiones solidæ annos efficiunt sexaginta. Atqui supra dixit Evagrius, tunc cum ista scriberet, annum fuisse pestilentiæ illius secundum & quinquagesimum. Non igitur de Indictionibus solidis accipienda sunt hæc verba. Nam pestilentia grassari cœpit in Oriente, Indictione quintâ, anno post Consulatum Basilii, qui fuit annus Christi 540. A quo si quinquaginta & duos annos ordine numeraveris, fiet annus Christi 594.

φιλοστρατ. δ' ἐ δαυμάζει. In codicibus Florentino & Telleriano scribitur: φιλοστρατ. ὃ δ' δαυμάζει, quod tamen non probō. Quisnam autem sit hic Philostratus de quo loquitur Evagrius, & ubinam istud scripserit, incertum est. Philostratus Atheniensis historicus memoratur à Georgio Syncello in Chronico, anno primo imperii Aureliani.

pag. 405

In Caput XXX.

καὶ ἑκαστὸν ναὺς μεγαλοφρεπίσ. Henricus Savilius particulam καὶ in suo codice expunxit. Eam tamen hic retinendam esse censo, transpositis tantùm vocabulis hoc modo: ἑστὴ καὶ πολλὰς ἀγίας καὶ μεγαλοφρεπίσ ἑκαστὸν ναὺς ἡναστῆσαι.

In Caput XXXI.

αὶ δὲ φαλίδες κεναι. Quæret hic fortasse aliquis, quid sibi velit vox κεναι. Ait enim Evagrius, arcus seu fornices vacuos à solo usque ad culmen surgere. Igitur hoc loco intelligere debemus apertos, nullis columnis suffultos. Procopius libro primo de ædificiis, id de duobus duntaxat arcubus testatur. τὰν δὲ ἀψίδων αἱ μὲν δύο κατὰ κενὸν τῶ ἀίθρῃ ἐπατιστῆκασι ἐπὶ ἀνιχωρτὰ τε καὶ δόρτὰ πετῆν ἡλιον.

αὐτοῖς παρὰ τετρατάται. Hunc locum pessimè veterunt Interpretes. Musculus quidem ita vertit: In dextro latere ad sinistram ordinata sunt in illis columnæ, &c. Christophorus verò interpretatur hoc modo: In dextro latere, sunt homini ingredienti ad levam columna ordinata, &c. Fraudi scilicet illis fuit unius conjunctionis ommissio, quam nos ex MS. codice Florentino supplevimus hoc modo: ἐν δεξιῶ δὲ κατὰ τὸ ἐναντιον, &c. Superest

perest nunc ut exponamus quid sibi velint verba illa quæ proximè sequuntur. παρατιτάχεται αυτοίς κίονες. Ipsi erunt sui Interpretes erit Evagrius, qui in lib. primo, cap. 14. Ecclesiam Symeoni Stylitæ sacram describens, eam ex quatuor porticibus constare dicit. Addeque: παρατιτάχεται, δὲ ταῖς σκολιῶν κίονων, &c. Id est, juxta porticus, columnæ ordine posita sunt. Quare hoc loco pro αυτοίς libentius legerem αυτοίς, subaudiendo scilicet ψαλίσσι.

ὑπερώατε μεταωρίζουσι. Hæc Canacula mulieribus destinata erant, ut seorsum in his consistentes, Missarum solennia spectare possent, ut scribit Paulus Silentarius in descriptione sanctæ Sophiæ, qui & Canacula illa, sive solaria, senis columnis ex marmore Thesalico suffulta fuisse dicit; cum tamen subtus binæ duntaxat essent, quæ solaria sustinebant, pag. 110. Θυλοτέρων ὑπερώα vocat Paulus, perinde ac Evagrius noster hoc loco, & Procopius in libro primo, ubi hoc sanctæ Sophiæ templum describit: quanquam Procopius porticus potius appellat.

ἄραι ἀφοῦθουσι. His verbis designat Evagrius discrimen quod erat inter columnas Ecclesiæ sanctæ Sophiæ. At enim columnas quidem quæ erant ad dextrum & ad sinistram latus Ecclesiæ, id est ad Septentrionem & ad meridiem, habuisse solaria, sive tabulata ipsis imposita, è quibus Fideles sacra mysteria quæ in altari celebrabantur, prospicere poterant. Columnæ verò quæ ad Ortum & ad Occalum solis erant sitæ, nullum solarium sustinebant; sed relicte erant nuda. Hæc ideo fufius exponenda exstimavi, quod Interpretes nihil hic vidisse animadverti, ac præcipuè Christophor-

σονον. πλάττει τὸ ἐμφάνει. Vide, si placet, descriptionem Ecclesiæ sanctæ Sophiæ, quam nuper in lucem edidit Franciscus Combefisus, vir de literis optimè meritis, pag. 254. Describit has fenestras Paulus Silentarius in Ephrafi quam nuper edidit vir doctissimus Carolus de Fraxino, & Procopius in libro primo de ædificiis.

ἐπιτελεσμένοι. Idem scribit Sozomenus in fine libri secundi historiæ Ecclesiasticæ. Sed quod notandum est, neuter eorum, nec Evagrius, nec Sozomenus, Episcopis Constantinopolitanis id peculiare fuisse dicunt, ut in Apostolorum æde, quemadmodum Imperatores sepelirentur; sed generaliter loquuntur de Episcopis. Sanè Nicephorus in libro octavo capite ultimo disertè testatur, non solos Constantinopolitanos, verum alios quoque Episcopos, qui sanctitate vitæ præ cæteris emicuisent, illic conditos fuisse. Sæpe enim eveniebat, ut Episcopi, vel ab Imperatoribus evocati, vel ob necessitates Ecclesiasticas ad urbem regiam profecti, ibi fato fungerentur. Sic temporibus Anastasii Alcisus & Gajanus apud Byzantium mortui, unoque sepulchro conditi memorantur in Chronico Marcellini.

In Caput XXXII.

εἰπὼν δὲ διὰ τῆς ἑρμηνείας. In editione Roberti Stephani dicitur verbum εἰ, quod Typographi Ge-

A nevenses ex Christophorsoni, aliorumve conjectura perperam suppleverunt. Ego verò ex codicibus Florentino & Telleriano hunc locum ita emendavi: εἰπὼν δὲ διὰ τῆς ἑρμηνείας, &c. quam emendationem confirmat Nicephorus. Pro his enim Evagrii verbis hæc substituit: εἰ δὲ τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ.

In Caput. XXXIII.

δυσασπισῶν ἐν σὺν. Pro verbo δυσασπισῶν, quod procul dubio corruptum est, Nicephorus habet διασπισῶν. Pro Eulstochio autem Hierosolymorum Episcopo idem Nicephorus habet Sallustium. Sallustius quidem Hierosolymorum Episcopus fuit principatu Anastasii Augusti. Eulstochius verò sub exordium imperii Iuliani junioris eundem Episcopatum gessit, ut testatur Theophanes in Chronico.

In Caput XXXIV.

ἐκτετρασθῆναι τὸ καθεστῶν. Pro eul dubio scribendum est καθεστῶν, quemadmodum legitur apud Nicephorum in cap. 22. libri 17. ἐκ κλίνας τῶν κεφαλῶν. Solebant olim laici non solum coram Episcopis ac Presbyteris, sed etiam coram Monachis, caput inclinare ad benedictionem accipiendam. Cujus rei illustre exemplum extat apud Sozomenum in libro 8. cap. 13.

ἢ τὴν βαρυτίαν βελίτων τῆς ἐπιπολιτιῶν. De hoc terræmotu loquitur Auctor itinerarii Antonini Martyris, his verbis: Ἰνδὲ venimus in partes Syriæ, ubi requiescit sanctus Leontius, quæ civitas tempore Justiniani Imperatoris subversa est à terræmotu, cum aliis civitatibus. Venimus exinde Biblum, quæ & ipsa civitas cum omnibus quæ in ea erant, subversa est. Exinde venimus in civitatem Triari, quæ & ipsa subversa est. Deinde venimus in civitatem splendidissimam Beryto, in qua nuper fuit studium literarum, quæ & ipsa subversa fuit, dicente nobis Episcopo civitatis, cui cognita fuerant persona, exceptis peregrinis qui ibi perierant. Civitas porro illa, in qua requiescit sanctus Leontius, Tripolis est, ut supra annotavi. Hic terræmotus contigit anno vigesimo quarto Justiniani, ut scribit Cedrenus in Chronico, & Theophanes pagina 192. Memorabile est quod de Botry Phœnicæ urbe ab iisdem Scriptoribus traditur, in ea portum factum esse illo terræmotu, cum antea non extitisset: translato scilicet promontorio quod Lithoprosopon dicebatur. Verum in Theophane scriptum est βότρυος pro βότρυος. Quo scripturæ vitio inductus Interpres, Bosstram veritè gravi errore, cum Bosstra sit Mediterranea civitas Arabiæ. Hujus urbis nomen restituendum videtur in itinerario Antonini Martyris, eo loco quem superius adduxi. Nam pro civitate Triari scribendum est Botry.

In Caput XXXV.

Pag. 410. ἐτίταυτο ἡ ἐκτὸς διττὸς ἐκκλησίας. Quis non miretur tres viros doctos in hujus loci interpretatione lapsos fuisse. Joannes quidem Langus ita vertit. Illius enim Ecclesiasticus fuit. Atque ita fere Musculus. Christophorus vero omnium pessime interpretatus est hoc modo. Ab ea siquidem Ecclesia presbyter fuerat ordinatus. Putarunt scilicet subaudiendum hic esse, ἐτίταυτο ὁ θωμαῖς, cum tamen subaudiendum sit ἡπίστιος χερουζία. Id est, Annuum stipendium, sive elemosyna, qua ex redditibus Antiochensæ Ecclesiæ, quotannis erogari consueverat monasterio Abbatis Thomæ.

ἐν τῷ τῶν νοσῶτων καταχωρίῳ. Joannes Moschus in Limonario cap. 88. ait Thomam mortuum esse in Ecclesia sanctæ Euphemie quæ erat in suburbano Daphnensi. Itaque juxta nosocomium in quo peregrini hospitabantur, Ecclesia erat beatæ Euphemie: quemadmodum hodie videmus Xenodochii & Nosocomii adjunctas esse Ecclesiâs. Porro Joannes Moschus ait hunc Thomam Apochryfariani fuisse monasterii sui, id est Procuratorem. Apochryfari enim dicebantur ii qui negotia gerebant Monasteriorum & Ecclesiarum, ut docet Justinianus in Novella 6.

Ἐφραμίμω. Moschus in capite citato, non Ephraimum, sed Dominum vocat Episcopum Antiochenum qui successit Ephraemio. Hic Dominum vocat Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus.

In Caput XXXVI.

Ἐπιφάνιος διαδύχτην. Hunc Evagrii errorem jam supra notavimus, quem Nicephorus etiam correxit. Verum Nicephorus ipse dum errorem Evagrii corrigit, alium committit. Menam quippe ab Agathone Papa ordinatum esse scribit, qui ab Agapeto ordinatus est in locum Anthimi, ut inter omnes constat.

Pag. 414. ἔθος παλαιόν. Hanc consuetudinem, ut scilicet particule sacræ Eucharistiæ quæ superfuerant, pueris abstumenda distribuerentur Constantinopoli, etiam sua ætate permansisse testatur Nicephorus Callistus in cap. 25. libri 17. sequè dum puer esset & frequenter in Ecclesiis versaretur, partes eas accepisse scribit.

ἐκλάμψε. Joannes Langus hunc locum ita vertit. Puerum cum matre divino regenerationis lavacro adhibuit, Deoque dicavit. Musculus vero & Christophorus longe pejus verterunt. Nam Musculus quidem vertit, servavit. Christophorus vero sic interpretatus est. Puerum cum matre lavacro regenerationis tingendos decernit. Ego vero locum ita vertendum esse non dubito. Puerum simul ac matrem regenerationis lavacro initiatos clerico adscripsit. Quod ita intelligendum est, ut Imperator puerum quidem illum inter Lectores Ecclesiæ ceaseri jussit: matrem vero Diaconissam ordinari præceperit.

A ἐν οὐκαίε. In hoc suburbano urbis Constantino-politana olim supplicia de noxiis sumi consueverant, ut jam pridem monui in annotationibus ad librum 28. Ammiani Marcellini pag. 362. Quibus adde locum B. Hieronymi ex Commentariis in caput 26. Matthæi qui sic habet, extra urbem enim & foras portam loca sunt in quibus truncantur capita damnatorum, & calvaria, id est, decollatorum sumpsere nomen.

In Caput XXXVII.

Ἐφρασκον γὰρ αὐτὸν τὰ ὀρειθῆναι. Multi certe Monachi ab ejus communione sese abjuxerunt, eo quod Origenis dogmata asserere crederetur. Ex horum numero fuit Abbas Elias qui etiam ῥοσθός dicebatur, ut scribit Joannes Moschus in cap. 19. Limonarii. Theophanes tamen in Chronico pag. 205. Macarium κατὰ οὐραυλῶν, id est, Per fraudem & calumniam ἐς sede sua pulsus esse dicit. Verum Theophanes prorsus alieno loco id refert, principatu scilicet Justinii junioris. Atqui Macarius Episcopus Hierosolymorum ordinatus est anno Christi 546. & cum biennio post ἐς sede sua exturbatus fuisset, in ejus locum subrogatus est Eustochius anno Christi 548. ut tradit Baronius. Dissentit tamen Victor Turonensis in Chronico. Macario enim annos octo Episcopatus attribuit, eoque superste Eustochium ordinatum esse ait anno ante Synodum quintam, id est, anno Christi 552. idque verus esse existimo.

C ἡ τοῖς αὐτὸν ἡγρησαμένοις. Sic etiam legitur apud Nicephorum in cap. 26. lib. 17. ἢ μὲν μικρὸν τοῖς αὐτὸν ἡγρησαμένοις προσέθειτο, &c. Ego tamen non puto Græce dici posse, αὐτὸν ἡγρησαμένοις. Scribo itaque ἢ μὲν τοῖς αὐτὸν ἡγρησαμένοις, &c. Subauditur enim τὰ ἀλεξάνδρειων.

Pag. 412.

In Caput XXXVIII.

Ἐν τῇ παλαιῇ μνηστῆρα λαύρα. Hujus novæ Lauræ mentio fit in vita sancti Euthymii. De eadem re Theophanes, licet alieno loco, in rebus scilicet Justinii junioris, ita scribit, ἐστὶν ὅστις ἡ ἀπὸ λαύρας ἐξελθὺν, μὴ σὺν τῷ πρὸς ἀπολιθῆσιον ἐξ ἀγάθων ἐξελθόντων, τῆς τῆς εἰς λαύρα μοναχὸς ἐξελθόντος ὀρειθῆναι: ἐστὶ δὲ τὸ ἐξελθόντος, ἐξ ἀπὸ ἀνεκατίσθη μακαρίου ἐκ τῶν ἰδίων θρόνων. Id est, Eustochius autem veniens Hierosolimam, pro oâio quo adversus Apollinarem & Agathonem ac Macarium flagrabat, novæ Lauræ monachos expulsi, tanquam Origenistas. Quamobrem & ipse postea ejectus est, & Macarius in suam sedem restitutus. Baronius quidem Macarium in sedem suam restitutum esse existimat, paulo post ordinationem Eustochii: ac deinde Eustochium Hierosolymitanam sedem iterum obtinuisse, quippe qui quintæ Synodo Constantinopolitanæ per legatos suos interfuerit anno Christi 553. ut ex Evagrion nostro, & ex actis supradictæ Synodi satis constat. Verum Baronius longe à verò aberravit. Macarius enim diu post quintam Synodum, pulso Eustochio in

fedem suam restitutus est anno 37. Justiniani post A Consulatum Basilij anno 24. ut scribit Victor Turonensis in Chronico, qui iisdem temporibus vivebat, nec istud ignorare potuit.

ὁμοίαν τῆς σαβᾶ. Hujus Cononis illustre textit elogium Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ sub finem, his verbis; *Qui Cassianus cum decimum mensem impleisset in administratione, deinde ex hac vita migrasset, Cononi post mandant monachi prefecturam. Mandant vero Deo, ut arbitror monachorum animos ad hoc moven- te. Fuit autem vir ille summe resplendens & relictis dogmatibus, & omni virtute, & recte factis: qui etiam in prefectura usus est magna curâ & diligentia. Nam & eos qui illinc recesserant e- jecti ab Origenistis Patres, rursus collegit: & Lau- ram quæ à frequentibus illis tumultibus & bellis hereticorum jam inclinata fuerat in genua, B erexit & veluti renovavit. De eodem Conone Hegumeno Lauræ sancti Sabæ loquitur Joannes Moschus, in cap. 42. ubi eum Eustochij Hierosolymitani Episcopi familiarem fuisse in- nuit.*

ἐπιτομή τὰ κατὰ θεόδωρον. Idem scribit Li- beratus in Breviario cap. 24. his verbis. *Reser- uo aditu adversarius Ecclesia ut mortuus damnare- tur; Theodorus Cesareæ Cappadocia Episcopus, di- lectus & familiaris principum, secta Acephalus, Origenis autem defensor acerrimus, & Pelagij amicus, cognoscens Origenem fuisse damnatum, dolore damnationis ejus ad Ecclesia conturbatio- nem, damnationem molitus est in Theodorum Mopsuestenum, &c. Liberatus tamen nihil di- cit de Rufo & Conone Abbatibus ab Eusto- chio missis Constantinopolim. Ex adverso autem C tatem Evagrius nihil dicit de damnatione illa Origenis, quæ studio Pelagij Romanæ sedis Apochryfarij facta fuerat ab Imperatore Justi- niano, & cui omnes Patriarchæ subscripserat; Zoilus scilicet Alexandrinus, Ephra- mius Antiochenus, Petrus Hierosolymitanus, ut scribit Liberatus in præcedenti capite, id autem contigit anno Christi 538. ut tradit Ba- ronius. Legatio vero illa Cononis ac Rufi alio- rumque monachorum Palæstinsium missa est ab Eustochio Constantinopolim anno Christi 55. Eo enim anno Apollinaris in locum Zoili Alexandrini Episcopi subrogatus est; ut scribit Baronius, Eustochius vero in odium præcipuè Apollinaris Alexandrini Episcopi, monachos novæ Lauræ, tanquam Origenistas è monasterio exturbavit, sicut ex Theophane supra retuli- mus.*

Pag. 413. τὰς γὰρ ἀποκρύφους ἢ ἀμαρτίας ἐπισκέπτεται. Id est. *Apochryfarius erat Amasensis Episcopi. Ha- bebant enim tam Patriarchæ, quam majorum Ec- clesiarum Episcopi, Apochryfarios sive responsa- les, qui in Imperatoris palatio Ecclesiastica ne- goria procurabant. Quod à temporibus Con- stantini Magni usurpatum fuisse scribit Hincma- rus in epistola 14. ad proceres regni. Habebant & monasteria suos Apochryfarios in urbe Regia, qui eodem officio fugebantur, ut supra obser- vavi. Horum Apochryfariorum mentio fit*

in Novella 6. Justiniani. Plura vide in Glossa- rio Pithoci ad Novellas Juliani antecessoris, & in Onomastico Kosveydi ad vitas Patrum.

ἰγγοράφως συνδεδωμένος. Joannes Langus hæc verba de Eutychiej ordinatione intellexit. Sic enim vertit. *Porro Vigilus etiamsi ei scripto in- terveniente, cum Eutychieo conveniret; assidereta- men illi noluit. Verum hæc interpretatio est con- tra mentem Evagrii atque ipsius Nicephori. Id enim tantum dicit Evagrius; Vigilium contem- sisse quidem iis quæ gesta sunt in Synodo; eita- men interesse noluisse. Idque confirmatur ex actis Synodi quintæ Constantinopolitanæ pag. 112. Ex quibus discimus, Vigilium Papam qui tunc erat Constantinopoli, licet sæpius ro- gatus fuisset, tum ab Imperatore Justiniano, tum ab universis Episcopis qui in ea urbe collecti erant, ut ad Concilium veniret, idque ipse scri- pto pollicitus esset: nunquam tamen accedere voluisse. Porro, scriptum illud quo Vigilium definitioni Synodi consensisse ait Evagrius, ni- hil aliud est, quam constitutum Vigilij quod edidit Baronius ad annum Christi 553. vel cet- tæ epistola Vigilij Papæ quam primus Græcè edidit Petrus de Marca, unâ cum dissertatione doctissima, quam operæ pretium fuerit le- gere.*

ἢ μὲν ἄλλο θεῶν ἢ σωτῆρος. Extat hæc sententia in collatione 8. Synodi 5. pag. 112.

ἡ ἑσάρτα ἢ δέκα κεφάλαια. Hæc quatuordecim Pag. 44 capitula, sive expositiones rectæ fidei, extant pag. 115, & 116. Synodi 5. CP.

ἐκ λιβέλλων ἢ ἐπιθεσθησάντων. In actis quidem Synodi 5. Constantinopolitanæ quæ Latino ser- mone edita ad nos pervenerunt, nihil extat eorum quæ subjungit Evagrius, de Origenis scilicet, & Evagrii ac Didymi condemnatione. Itaque Ba- ronius acta ista mutila atque imperfecta esse me- rito existimavit. Nicephorus quidem hæc ad- versus Origenem ejusque sectatores gesta esse di- cit in secunda congregatione; Theophanes vero & Auctor Chronici Alexandrini, quintam Syno- dum primo ac præcipuè collectam esse scribunt adversus errores Origenis & Evagrii ac Didy- mi; secundo autem loco adversus tria capi- tula.

ἰλλυρικῶν ἢ μανιχαϊκῶν ἱερατικῶν. Hæc verba desumpta sunt ex epistola Imperatoris Justiniani ad Synodum 5. CP. cujus epistolæ pars refertur à Gedreno in Chronico, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δειγνομένοις ἡμῶν ὡς τινὲς ἐν ἡεροσολύμοις εἰσὶν μοναχοὶ δόκοντες πύ- σαθρα ἢ πλάτωνι ἢ εὐεργεῖ κατακολυτῆται, δὴν ὠδύνην φροντίζουσι ἢ χηρῶν ποιήσασθαι περὶ τῶναι, ἵνα μὴ τέλειον εἶη τῆς ἰλλυρικῆς ἢ μανιχαϊκῆς ἀπά- τας αὐτῶν πολλὰς ἀπολέσωσι. Id est, *Cum igitur nobis nuntiatum fuerit, quosdam esse monachos the- rosolymis qui Pythagoram & Platonem, & Orige- nem & Adamantium sectantur, de his rebus curam & questionem habendam esse existimavimus, ne Gre- canico & Manichæico errore multos penitus perdant. Idem legitur in Epistola Imperatoris Justiniani ad Menam de erroribus Origenis.*

τὰς ἀγαθὰς ἐπισημαίας. Non possum probare interpretationem Christophorsoni, qui hæc

verba ita vertit. *Qui animum nobilitatis antiqua participem tenet.* Longe rectius Joannes Langus & Musculus ea interpretati sunt. Langus quidem hoc modo. *Qui animum obtinet celestis participem generositatis.* Musculus vero ita vertit. *Animum superna nobilitatis sortite Christianissime Imperator.*

τὸν πολυγενῆ τῶν πλάτων. Melius apud Nicephorum scribitur *πολυγενῆ*, neque enim Græce dici existimo *πολυγενῆς*. Eundem errorem jam alibi me observasse memini. Sed locus nunc mihi succurrit.

Ἰδὼντος ὁ ἀκριδῆς ὁ καππαδόκου. Quantum ex his Evagrii verbis colligere licet, erat hic Theodorus Cappadox ex numero monachorum novæ Lauræ, quæ fuit juxta urbem Hierosolyma. Hic est igitur Theodorus Nonni Origenistæ affecla, qui postea Cæsareæ Cappadocum Episcopus factus, Origenistarum B patrociniū aperte suscepit, ut scribit Cyrillus Sythopolitanus in vita sancti Sabæ. Porro cum hic Theodorus Cæsareæ Cappadocum Episcopus primas, ut ita dicam, partes egerit in Synodo 5. Constantinopolitana, ut ex ejus actis perspicui potest, quomodo nunc in eadem Synodo tanquam Origenista accusatur? Non igitur sine causa suspicari possumus, hæc quæ Evagrius, Theophanes, & Cedrenus gesta esse dicunt in 5. Synodo adversus Origenem, diu post illam Synodum adjecta ei fuisse ob argumenti similitudinem; non tamen in ea Synodo acta fuisse. Sic etiam gesta quintæ Synodi Constantinopolitanæ sub Mena adversus Anthimum & Zoaram, huic Synodo C quintæ Oecumenicæ subijci solebant, ut testatur Photius in Bibliotheca. Idem etiam probari potest ex iis quæ subnectit Evagrius. Ait enim multa impediata, ex Evagrii ac Didymi & Theodori Mopluesteni libris collecta, ad eam Synodum relata esse. Quod si hæc in quinta Synodo Constantinopolitana gesta essent, ut tradit Evagrius, superfluum omnino fuisset atque inutile, Theodori dicta reperere quæ in supradicta Synodo toties recensita fuerant atque damnata. Itaque existimo hæc adversus Origenem acta esse in alia Synodo Constantinopolitana anno Christi 538. tunc cum Monachi quidam Hierosolymitani quibus Pelagius Romanæ Ecclesiæ Diaconus ac Mena Episcopus Constantinopolitanus favebant, libellum Justiniano obtulerunt, capitula quædam ex libris Origenis excerpta continente; postulantes à Principe ut ea capitula damnarentur, quemadmodum refert Liberatus in cap. 23. Breviarii. Vide Baronium ad annum Christi 538. Caterum conjecturam nostram prorsus confirmant ea quæ paulo ante scribit Evagrius; in iis videlicet gestis adversus Origenem insertam fuisse epistolam Imperatoris Justiniani ad Vigilium Papam de erroribus Origenis. Non igitur in Synodo quinta Constantinopolitana hæc gesta sunt anno Christi 553. Eo siquidem anno Vigilus erat Constantinopoli, nec necesse erat, ut Justinianus cum eo per litteras ageret. Acta sunt

A ergo hæc adversus Origenem diu antea, tunc videlicet cum Justinianus accepto libello Monachorum illorum Palæstinsium, epistolam scripsit ad Menam Episcopum Constantinopolitanum de erroribus Origenis: jubens ut collectis Episcopis qui in urbe regia aderant, & Abbatibus monasteriorum, errores illos condemnaret. Extat hæc Justiniani epistola Græce & Latine edita ad calcem Synodi quintæ Constantinopolitanæ. Alieno prorsus loco. Non enim pertinet ad Synodum quintam Constantinopolitanam quæ anno 553. celebrata est, sed ad alteram Synodum Constantinopolitanam quæ jussu Imperatoris Justiniani collecta est anno Christi 538. Itaque Baronius hanc epistolam Justiniani recte retulit ad eum annum quem dixi. In fine autem ejus epistolæ Justinianus diserte testatur, se ad Vigilium quoque Romanæ urbis Episcopum epistolam scripsisse eodem argumento. Sic enim ait; *Hæc porro eadem scripsimus non modo ad Sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum Papam senioris Roma & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos Episcopos & Patriarchas, Alexandria, Theopoleos & Hierosolymorum, ut & hi huic respiciant & hæc finem adipiscantur.* Denique anathematismi illi quos adversus Origenis dogmata in quinta Synodo Constantinopolitana contortos fuisse dicit Nicephorus, iisdem plane verbis leguntur in epistola Justiniani ad Menam, quæ scripta est diu ante Synodum quintam, anno Christi 538. ut ex Liberato docet Baronius. Idem quoque probari potest ex epistola quam Gregorius Magnus initio Pontificatus sui scripsit ad quatuor Patriarchas. Nam cum in ea epistola diserte profiteatur, se quintam Synodum Constantinopolitanam cum veneratione suscipere, in qua epistola Ibæ & Theodori ac Theodoti scripta quædam damnata sunt, de Origenis condemnatione nihil dicit. Quam profecto non omisurus fuisset, si Origenes in ea Synodo esset condemnatus.

ἰνὸντος ἡ ἐκβαλλεται. Hæc satis negligenter ab Evagrjo scripta sunt, qui causam depositionis Eutychii dissimulavit, ne Justiniani Principis memoriam aliquatenus offenderet. Quod si quis integram hujus rei narrationem legere desiderat, extat apud Surium in vita beati Eutychii Patriarchæ, ab Eustathio ejus discipulo eleganter conscripta, & apud Nicephorum in cap. 29. lib. 17. Baronius id factum esse dicit anno Christi 564. qui fuit ultimus annus Imperii Justiniani.

ἰωάννης ὁ. Hic est Joannes Scholasticus, cujus extat quædam Canonum collectio. De ejus ordinatione ita scribit Victor Truonensis in Chronico. *Anno 39. Imperii sui Justinianus Eutychium Constantinopolitanum Episcopum, damnatorem trium Capitulorum, & Evagrii Eremitæ Diaconi, ac Didymi Monachi & Confessoris Alexandrini, quorum laudes supra illustrium virorum ex auctoritate protulimus, exilio dirigit. & pro eo Joannem ejusdem erroris consimilem Episcopum facit.*

ἐν τῷ σελμῷ. In optimo codice Florentino A scriptum inveni σελμῷ, hic & in sequenti capite. Hujus prædii meminit Theophanes in Chronico pag. 151. ubi de Alamundari irruptione in Syriam scribit, ἡ ἕκαστε τὰ ἕξω καλχηδόνος ἡ τὸ σελμῶν κτήμα ἡ τὴν κοινην χώραν. Id est, Et incendit exteriora Chalcidis, vastavitque Serminum pradium & regionem Synegicam, in Græcis pro καλχηδόνος emendavi χαλκίδος.

A suscepit Joannes Junior, anno natalis Domini 560.

In Caput XL.

Ἐὶ τῶν κατασείσειν. Rectius apud Nicephorum, & in codice Telleriano scribitur τῶν κατασείσειν. Sic enim leges Grammaticæ postulant. Metaphora est ducta ab obsidionalibus machinis, quibus urbes expugnari solebant. Porro de hujus Anastasij Sinaitæ constantia in defendenda recta fide adversus hæresin Aphthartodocitarum, scribit etiam Eustathius in vita beati Eutychie Patriarchæ Constantinopolitani.

σωτακτηῖος πρὸς τὰς ἀντιοχίας λόγος. Mirum est tres Interpretes Langum, Musculum & Christophorionum, in unius vocabuli interpretatione simul lapsos fuisse. Græci σωτακτηῖος & σωτακτηῖος λόγος vocabant orationes ad valdicendum, earumque orationum peculiarem methodum nobis tradiderunt, ut jam pridem monui in Annotationibus Eusebianis pag. 226. Quæ hic repetere superfluum puto.

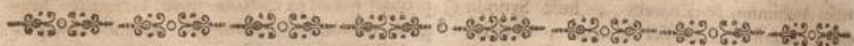
ἡ τὸ ἀποσφῶρον τῆς ἰσοεῖας. Savilius ad oram sui codicis emendavit ἡ τὸ ἀποσφῶρον. Sic tamen flagitant leges Grammaticæ. Eas tamen ab Evagrio nostro interdum sperni observavi. Nicephorus vero cum hunc Evagrii locum describeret, pro particula conjunctiva præpositionem substituit hoc modo: πρὸς τὸ ἀποσφῶρον τῆς ἰσοεῖας.

In Caput XXXIX.

Pag. 435. Ἀρρήτοις Σφίγκσις. Rectius in Nicephoro scribitur ἀρρήτοις. Quam scripturam confirmat etiam B codex Tellerianus.

μακαρίου ἀυδῖς ἀποδοδίντος. Hic locus in primis notandus est adversus Baronij sententiam, qui Macarium in sedem suam restitutum esse credit ante quintam Synodum Constantinopolitanam. Verum hanc Baronij opinionem refellit hic Evagrii locus, qui Macarij restitutionem factam esse docet diu post illam Synodum. Evagrio subscribit Victor Turonensis in Chronico his verbis. Anno 37. Imperij Justiniani, Eustochius Hierosolymitanus Episcopus qui fuerat Macario superflue ordinatus, ejicitur: & rursus Macarius reformatur. Theophanes autem in Chronico, restitutionem Macarij confert in tempora Justinij junioris, ut superius observavi.

ἡ βελιδίος ἰωάννης. Erat Evagrius. Neque enim Vigilio successit Joannes, sed Pelagius. Quo mortuo Pontificatum Ecclesiæ Romanæ

HENRICI VALESII ANNOTATIONES IN LIBRUM QUINTUM ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ EVAGRII.

pite 7. ubi Justinij processum ad Circum describit.

In Caput I.

ΟΝ κυροπαλάτιον. De officio Cyropalati multa jam dicta sunt à multis, quæ hic repetere superfluum est. Illud duntaxat admonebimus, Cyropalaten cum auræ virgâ semper prævisse, quoties Imperator in publicum procederet. Docet id Cassiodorus in formula curæ palatij, his verbis. Considera, qua gratificatione tracleris, ut auræ virgâ decoratus, inter obsequia numerosa, ante pedes regios primus videaris incedere. Ita certe Corippus in libro 2. de laudibus Justinij minoris, ca-

---- tunc ordine longo Incedunt summi Procere, fulgensque Senatus, Ipse inter primos vultu præclarus honore, Fratris in obsequium gaudens Marcellus abibat. Dispositorque novus sacre Baduarium ante, Successor sacri factus mox Cyropalates.

De hac auræ virgâ quæ Imperatoribus Romanis præferri consueverat, loquitur Paulus Silentarius in descriptione Templi sanctæ Sophiæ, haud procul ab initio.

--- ὀργυμῆρος γὰρ ὡς ἴσμεν, ἡ δὲ νέμειται σωτήριον ἀσπίδ' αὐτῶν, οὐ

Οὐ χροστὴν τινὰ πρόθετον, ἀλλὰ προκείμενον ἀνάγκη. A Neque enim affentior doctissimo viro, qui aureas sectares interpretatus est. Ac primum quidem hæc dignitas levis fuit, quippe quæ erat sub dispositione Castrensis sacri Palatii. Postea vero summa Palatii dignitas haberi cœpit, ex quo Justinus Justiniani nepos eam gessit. Fuit autem civilis hæc dignitas, non militaris, ut putavit Ale- mannus, qui Curopalatem cum Comite excubitorum confudit in Notis ad Procopii ἀνάδοτα.

ταῖς ἀπαρασχῆσι σωεπιτηδεύσεως ἱερίας. Nicephorus in cap. 33. libri 17. hæc Evagrii verba accepit de Episcopis, qui pro rectæ fidei defensione varia in loca relegati fuerant à Justiniano. Sed verbum illud σωεπιτηδεύσεως hanc interpretationem ferre non potest. Itaque Christophoronus hunc locum interpretari maluit de Episcopis qui ex omnibus locis in unum congregati erant Constantinopoli: Sed neque hanc interpretationem probare possum, cum Evagrius Episcopos illos non dicat collectos fuisse Constantinopoli, sed ἀπαρασχῆσι, id est omnibus in locis.

ταῖς κακίαις. Deesse videtur aliquod vocabulum, quod suppleri potest hoc modo. ταῖς ἐναντιωτάταις κακίαις. Atque ita legisse videtur Christophoronus.

ἰουστίνου προσφύγιον. Fuit hic Justinus Germani Patricii filius, consobrinus Imperatoris Iustini, ut scribit Joannes Biclariensis in Chronico, Germanus quidem, & Justinus junior cognati erant. Nam Germanus nepos erat Justiniani ex fratre. Justinus vero Imperator, filius erat Vigilantia fororis Justiniani. Cæterum hic Justinus Germani filius Consulatum gesserat anno Christi 540. Eundem Justinianus Imperator Magistrum militum per Colchidem & Armeniam in locum Martini creaverat, ut scribit Agathias in libro quarto; postea vero eundem Magistrum militum fecit per Thracias. Ut docet Menander protector in libro primo Historiæ pagina 99.

ταῖς ἑπιτιμωταῖς τούτοις περιουσίαις. Qualiter Abares isti à Turcis superati in Europam se receperint, refert Theophylactus Simocatta in libro 7. cap. 7.

καί τινες πρὸς ὀρμήσεις. Apud Nicephorum in capite 34. libri 17. & in codice Telleriano scribitur una voce προσορμήσεις, quod magis probō. Totum vero hunc locum ita scribendum existimo ἵνα συζητήσῃ ἰδίῃ βαρβαρικῇ ἐξουσίᾳ, ἡ ἰδίᾳ τῶν ἑπιτιμωταῖς τούτοις πρὸς ὀρμήσεις. Id est, Ubi multa quidem barbara gentes relictis sedibus suis habitant, urbes vero & castra & stationes à Romanis condita sunt.

πρὸς ἰουστινιανὸν ἐπιπορευσατο. Justiniani Augusti temporibus Abares in Europam transfregi, primum Romanis innotuerunt, ut tradit Theophylactus Simocatta in libro septimo, capite octavo: cum enim ad loca Scythiæ ac Mœsiæ pervenissent, legatos ad

Justinianum miserunt anno trigesimo primo Imperii Justiniani, ut scribit Theophanes in Chronico & Anastasius Bibliothecarius. Victor tamen Turonensis hanc legationem paulo serius commemorat. Post Consulatum Basilii viri clarissimi anno 23. Justinianus princeps legatos gentis Abarorum inde venerant, facit. Hic erat annus tricesimus sextus Imperii Justiniani. De eadem Abarum legatione ad Justinianum videndus est Menander Protector in libro primo Historiæ pagina 99. editionis Regiæ, ubi eam legationem luculenter describit, & Victoris Turonensis sententiam confirmat. Ait enim Justinianum non multo post è vivis abiisse.

In Caput II.

Τὰς τε παρ' αὐτῷ προόδους. Nicephorus hoc loco præpositionem sustulit. Sic enim hunc Evagrii locum expressit: ἡ τὰς αὐτῷ προόδους ἀνεργῆ. Malim tamen in Evagrio scribere τὰς τε παρ' αὐτῷ προόδους ἐργων. Quam lectionem in versione meæ secutus sum.

καθ' ἑσπερινὸν ὄραμα. Nicephorus quidem & Christophoronus hæc Evagrii verba de Iustino Iustini Imperatoris consobrinio intellexerunt. Ego vero de Iustino ipso Imperatore malim accipere. Hic enim cum æger esset, ut plurimum sedebat domi, & consobrinum suum Iustinum ad se veterat accedere. Certe Cedrenus ac Zonaras id quod dixi de Iustino testantur. Cedrenus enim ita scribit. Ἐτος δ' ἰουστίνου σωεπιτηδεύσεως ἡ σκοτεινότης, ἡ μὲν δυνάμις προερχομένη, &c.

ἐν τῷ ἀλεξανδρῷ μεγάλῳ ἰσοκρίστῳ. Mallem legere ἰσοκρίστῳ. Sic in superiori capite, ubi legitur ἰσοκρίστῳ δὲ, &c. Nicephorus legit ἰσοκρίστῳ, & Evagrii locum intelligit de Barbaris qui eo abducti fuerant à Romanis. Cæterum hic Iustinus Augustalis & Dux Alexandriæ factus est à Iustino Imperatore anno sexto Imperii ipsius Iustini, ut scribit Theophanes ac Cedrenus. Cedreni verba sunt hæc: ἀκούσας δὲ ἰουστίνου, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀνεργῆς, ὅτι δὲ δὴ ἀλεξανδρῶν ἐσσεύετο μετὰ κατὰ τὴν βασιλίαν, πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθη. Scribe δὲ ἰουστίνου ἀνεψιὸς ἡ δὲ ἀλεξανδρῶν, quemadmodum legitur apud Theophanem Dux enim istæ dignitates, Augustalis ac Ducis, licet distinctæ essent, interdum tamen unæ eisdemque simul tribuebantur ab Imperatoribus, ut multis exemplis probari potest. Porro hæc dignitas Iustino delata est ab Imperatore, non ut illum ornaret, sed potius ut procul ab urbe Regiæ cum amandaret. Itaque custodia loco fuit illi urbs Alexandria. Quare Theophanes in Chronico scribit Iustinum Augustum, consobrinum suum Iustinum quasi captivum detinuisse Alexandria. ἀκούσας ἡ ἰουστίνου ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἀνεψιὸν αὐτοῦ, ὅτι ἔργον ἐστὶν ἀλεξανδρῶν ἀνεργῆς, &c. Cæterum

Joannes Biclariensis in Chronico, Justini huius eadem refert anno secundo Imperii Justini junioris: eodem scilicet anno quo Aetherius & Addæus capitali supplicio affecti sunt. Idque cum Evangelii narratione magis consentit.

In Caput III.

Pag. 421. Οὐ μὴ ἢ πὸ τοῦ ᾧ. Expungenda est prior particula negativa, utpote proflus superflua.

τῆς αἰ. συζυγίας βυλῆς. Joannes Biclariensis in Chronico, Anno secundo, inquit, memorari principis, in Regia urbe Aetherius & Addæus Patricii, dum Justino mortem vellent veneno potius quam ferro per medicos inferre, detecti, capitali sententia puniri iussi; prior à feris devoratus, secundus incendii concrematus interit. Nescio an Joannes Biclariensis Patricios dixerit pro Senatoribus, magnum tamen discrimen est inter Patriciam ac Senatoriam dignitatem. De eodem Athario & Addæo Eustachius in vita Eutychie Patriarchæ Constantinopolitani ita scribit. Quæ quidem die, id est tertia Oclobris, & illi qui viro sancto infidias struxerant atque in exilium eiecerant, Aetherius & Addæus, quorum hic quidem urbis Præfektus erat, ille autem Antiochia curator, mortui sunt, &c.

ὁ δόματι τῆς βασιλείης δουλίας. Intelligit domum Antiochi, cujus Curator fuerat Aetherius, ut testatur Eustachius in loco quem paulo ante citavi. Ille autem Antiochia Curator, Græca Eustathii ni fallor sic habent, ὁ ᾧ ἐπιτροπὸς τῆς ἀντιόχει. Id est, Aetherius vero Curator domus Antiochi. Huius domus mentionem facit idem Eustathius, ubi qua ratione Eutychie ex urbe Regia eiectus sit, describit. Dicebant enim quidam graves viri, si ἐς sacρόν τεμπλό ἐξίει, φορὴ ἢ ἐπιφύρατο. Quosdam enim armatos, atque in Antiochi prædio collocatos, eo consilio fornicem expectare. Ejusdem domus Regiæ meminit Theophylactus in libro tertio capite tertio. Multæ hujusmodi domus erant Constantinopoli, ut domus Placidie, domus Flaccillæ, domus Hormisdæ, & aliæ plures ad Principem pertinentes; quarum singulæ suum Curatorem habebant, qui domum illam seu palatium, omnesque illius redditus administrabat. Hi Curæ Palatiorum dicuntur in Notitia Imperii Romani, sub dispositione Castrensium sacri palatii. Tunc vero summa erat dignitas horum Curatorum, qui gloriosissimi & magnificentissimi dicebantur, ut docet Constitutio Tiberii Augusti de domibus Imperialibus.

In Caput IV.

Pag. 422. ὅς ἐστι τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Apud Nicephorum in capite 35. libri 17. ubi hoc Iustini Imperatoris edictum de fide refertur, huic locus ita legitur. ὅς ἐστι τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ

πνεύματι ἰσο. Quam lectionem secutus est Christophorus. Sic enim vertit: Qui est æqualis Patri & Spiritui sancto. Atqui hoc loco non agitur de æqualitate Patris ac Filii: Sed an Christus unus sit ex Trinitate. Rectius itaque hunc locum supplervi ex optimo codice Florentino in hunc modum. ὅς ἐστι ὁ κύριος ἡμῶν ἰσοῦς χριστὸς ὁ ἢς τῆς ἁγίας τετραδῶς, ἰσοῦς ὁ πατρί, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Codex autem Tellerianus ita scriptum habet, ὅς ἐστι ἐν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

ὁ ὄρχιστε τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Male hunc locum interpretatur Christophorus hoc modo: Non confusionem in unitatem introducimus. Nec rectius Musculus qui sic vertit: Unitatem non confundimus. Sed Musculum quidem haudquaquam miror, qui in hoc edicto Iustini ἐνωσι perpetuo vertit unitatem, gravi errore. Eundem errorem admittit vir doctus qui fragmenta Ephraemii Antiochenis Episcopi in Latinum sermonem vertit; quæ leguntur in Bibliotheca Photii. Christophorus vero qui ἐνωσι conlationem ubique interpretatur, cur hoc loco aliter interpretatus sit, equidem nescio. Ioannes autem Langus interpres Nicephori ita vertit. In unione confusionem non inducimus. Recte omnino, si modo syllabam addideris hoc modo. In unitione. Unio enim licet hodie passim in scholis Philosophorum ac Theologorum usurpetur, barbarum est vocabulum, cum pro unitione sumitur. Nam unio Latine unitatem significat, ut ex Tertulliano, Hieronymo, Prudentio, Simplicio Papa, aliisque probari potest. Proinde desinant Zoili quidam nos reprehendere, quod in epistola Alexandri episcopi Alexandrini, quæ refertur à Socrate in libro primo capite 6. μονίδα verterimus unionem. Id enim ex Latina lingue usu ac proprietate fecimus: quam illi penitus ignorantes, unionem putarunt nihil aliud esse quam unitionem. Atqui inter unionem & unitionem tantum discriminis est, quantum inter μονίδα, & ἐνωσι. In unione sive unitate nihil est nisi simplex. In unitione vero aliquid necessario intelligitur compositum ex duobus. Certe vetus Interpres Synodi Chalcedonensis, ἐνωσι perpetuo vertit unitionem, vel adunationem.

τοῦ ὄντος δὲ μᾶλλον καὶ ὑπαρχόντος. Rectius in Nicephoro scribitur. τοῦ ὄντος καὶ ὑπαρχόντος μᾶλλον &c. Ego tamen mallet ita legere: τοῦ ὄντος δὲ, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπαρχόντος, &c. Id est, Sed utraque natura intellecta, ut potius existente in propria natura definitione, atque ratione, unitionem factam esse dicimus secundum personam. Nec dubito quin Iustinus Imperator ita scripserit ut dixi; reprehendit enim se ipsum, quod dixerat, τοῦ ὄντος, quasi durum in Christo naturarum differentia in intelligentia tantum consisteret, non autem re vera extaret.

ἐν ἀντὶ τῷ ἵχει τὴν ὑπόστασιν. In Nicephoro legitur

drini contigerit, quæ facta est anno Christi 570. ut A Baronius ipse testatur.

In Caput VI.

ὁ ἄλιος ἐπὶ κατὰ τὴν ἑορτήν. Pessime hunc locum interpretati sunt Musculus & Christophorus, quasi his verbis indicare voluisset Evagrius, Gregorium Antiochensem Episcopum poetica laude inclaruisse. Sed rectius Joannes Langus hæc verba ita vertit, *Cujus lata est gloria, ut Poeta verbis utar.*

τῆς τῶν βυζαντινῶν μονῆς. Joannes Langus hæc verba interpretatur hoc modo. *Primum vero Byzantii monasterio profuit.* Evagrius tamen non dicit Gregorium Monachum vel Abbatem fuisse Byzantii, sed Abbatem fuisse monasterii Byzantiorum. Videtur autem monasterium istud fuisse in Syria, in quo Gregorius adhuc adolescens monasticae vitae rudimenta perceperat. Theophanes in Chronico pagina 206. ait Gregorium fuisse Apochryfarium Monasterii Byzantiorum, id est procuratorem, sive actorem.

πάντα ἐν πάσι κρείττισον. Suspicio legendum hic esse πάντα ἐν πάσι κρείττισος. Sic enim loquitur Evagrius infra in cap. 19. hujus libri de Mauricio: *ἔχ' πάντα ἐν πάσι ἀκρίβη.*

πυθαινοῖτο προσοῖντα. Mallem scribere προσοῖντα. Nicephorus habet ἀΐντα.

ἐξ ἡντὰ γὰρ ἐκ τῶν τοσαύτων ἀρχῶν διύτινα τῆς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τιμῆς. Hunc locum aliter legit Nicephorus. Nam pro voce τοσαύτων, habet νοσημίων. Longe rectius meo quidem judicio. Nicephori verba Joannes Langus ita vertit. *Et honorem mundanis dignitatibus debitum, præ viri hujus observantia secundo loco habebant.*

ὅχι ὕστερον. Hunc locum feliciter mihi video restituisse hoc modo ἐχ' ὕστερον. Id est, *Quippe qui ubi tempus aut necessitas postularet, semper præsto esset.*

In Caput VII.

Pag. 426 Παρὰ πρῶτῶν κακῶς ἔπαγον. Eandem causam defectionis Armeniorum refert Theophanes Byzantius apud Photium, & Joannes Biclariensis in Chronico. *Armeniorum, inquit, & Iberorum gens qui à prædicatione Apostolorum Christi fidem susceperant, dum à Cosroa Persarum Imperatore ad culturam idolorum compellerentur, renuentes tam impiam jussionem, Romanis se cum Provinciis suis tradiderunt. Quæ res Romanos inter & Persas pacis fœdera rupit.* Verum Abbas Biclariensis in eo fallitur, quod Armeniorum defectionem retulit anno primo Justinii junioris. Pax enim inter Romanos & Persas dissoluta est anno septimo Imperatoris Justinii, ut scribit Theophylactus in libro tertio, Historiæ capite 9. & Theophanes, ejusque interpres Anastasius Bibliothecarius, & Cedrenus. Sed & ipse Joannes Biclariensis in ejus rei narratione

à se dissentit. Subjicit enim paulo post *Anno quinto Justinus Imperator Armeniam & Iberiam, repulsis Persis, Romanas Provincias facit.*

ἔρκοις τι δινούς. De hoc jurejurando quo Justinus Imperator fidem suam obstrinxerat, se nunquam proditurum esse Persis Armenios atque Iberos qui se Romanis dedidissent, loquitur Menander protector in excerptis legationum pagina 121. editionis Regiæ. *λόγον γὰρ ἔχ' ἡμεῖς ἐπισητὰ πάλιν ὁ καὶσαρ τῶν ἡμεῶν ἰβηρῶν ἐπὶ ὑμῶν ἐπισητὰ τὴν βασιλείαν τοῖς περσῶν ἐπὶ καὶ τοῖς μεταχωρησῶν ἰβηρῶν. ἡμεῶν ἐπὶ βασιλείαν, &c.* Quæ verba non intellexit Interpres. Primo igitur emendandum est ἐπὶ ἡμεῶν. Deinde totus locus ita vertendus. *Etenim Tiberius Cæsar Maximi merito faciebat ea Sacramenta, quæ ab Imperatore Iustino præstita erant Persarum & Iberis qui ad Romanos defecerant. Juraverant enim Imperator omni ope se annisurum, ut terram quæ ipsi almerat, sua dittonis efficeret. Quod si rem illam exequi & bello finem imponere non posset, auctores tamen defectionis eorumque propinques, & generaliter eos qui Romana Reipublica particeps esse vellent, se nunquam Persis adiurum.*

τὸς σοῶν ἀρχοντας. Surenam scilicet. Hic enim κλιματάρχης seu Rector Armeniæ præpositus erat à Rege Persarum; quo interfecto, Perfarmii se Romanis dederunt, ut scribit Theophylactus in libro tertio capite 9. & Theophanes Byzantius in excerptis apud Photium. Menander denique in excerptis legationum pag. 115.

In Caput VIII.

Μαρτιανόν. Hunc Martinum vocat Theophanes in Chronico, ejusque interpres Anastasius Bibliothecarius. Sed Theophanes Byzantius, cujus excerpta leguntur in Bibliotheca Photii, Marcianum cum vocat, Justinii Imperatoris ἐπαύλαρον, id est, consobrinum. Et à Justino Magistro militum in Orientem missum esse dicit anno Imperii ejus octavo.

σκαπανέας ἢ βοσλάνας. Et Manuscripto codice Florentino & Telleriano emendavi βοσλάνας, quem admodum etiam legit Nicephorus. Verum Nicephorus vocem hoc loco interlerit. Sic enim habet *παρὰ τῶν σκαπανέων ἢ βοσλάνας*: Id est, ut vertit Langus, *fossores, sartores, & boum auctores.* Quam vocem Nicephorus legisse videtur in suo codice. Neque enim video unde illam haurire poterit. Porro Sartorum usus fuit in castris, ad velum militare faciendam, aut ad pelles tabernaculorum confendas.

ἐν τῶν σωτελῶν ἀφρημίδης. Male hunc locum verterunt Interpretes. Nam Musculus quidem ita vertit. *Et fossores quosdam ac bubulcos ex municipiis acceptos secum habent.* Christophorus vero sic interpretatur. *Inter quos habuit fossores & bubulcos ex numero vectigalium exemptos.* Ignorantur scilicet quid

quid significaret vocabulum *συντιλαίς*. Usus est ea voce Evagrius supra in libro 3. cap. 42. ad quem locum observavi, eo vocabulo significari provinciales tributarios, qui etiam collatores dicuntur in codice. Ab iis igitur fossores & bubulcos, & fartores per vim abstraxerat Martinus Magister militum, ut eorum operâ in exercitu suo uteretur: neque enim in numero militum eos habuit, ut sensisse videtur Christophorus.

In Caput IX.

Pag. 428 *τότε ἀγνίς*. In Nicephoro scribitur *ἀγνίς* per duplex *ν*. Sic paulo antè, ubi legitur *ἀρχάλοι*: idem Nicephorus scriptum habet *ἀρχάλων*, quod est usitatus. Potest tamen id verbum efferri cum simplici *λ*, ut docet Hefychius.

Pag. 429 *ἡ παρῆσαι τὸ πλῆθος*. Scribendum puto *παρῆσαι τὸ πλῆθος*. Atque ita legisse videtur Muculus. Sic enim vertit: *Exercitus porro adesse non sinit. Christophorus vero ita vertit: Copias non ulterius ducunt.* Sed Græca eum sensum terre non possunt.

In Caput X.

ἀδορμαίνης. Variè hoc nomen scriptum reperitur apud veteres Auctores. Apud Theophanem in Chronico *ἀδορμαίνης* dicitur, & *ἀρδομαίνης* in MS. codice Palatino. Anastasius autem Bibliothecarius Adermanum Ducem vocat. In Nicephoro scribitur *ἀδορμαίνης*. Apud Theophanem Byzantium *βαρδομαίνης*. In cap. 13. infra dicitur *ἀρδομαίνης*. Theophylactus in lib. 3. Adormaanem vocat.

σελεύκου τοῦ νικατοῦ. Scribendum est procul dubio *σελεύκου*. Seleucus enim primus Syriæ Rex, ob illustres victorias *νικατοῦ* cognominatus est, ut ex nummis veteribus discimus, qui id cognomentum ei adscribunt.

In Caput XI.

Pag. 430 *τὸ σπινθηρ*. Scribendum est *σπινθηρ*, quemadmodum in codice Telleriano scriptum inveni.

ὅτι ἐκάλει τὸν ἀβάρων ἀρχὴν ἐπιπέμοψ. Justinus Imperator Tiberium Comitem Excubitorum cum ex reitu factis valido, adversus Avares misit, anno imperii sui nono, ut scribit Theophanes in Chronico. Joannes autem Biclariensis id factum esse dicit anno quarto Imperii Justiniani: ubi Tiberium ex hoc prælio Victorem Constantinopolim rediisse scribit. Quod tamen falsum esse docet Evagrius ac Theophanes.

In Caput XII.

Pag. 431 *στρατὶν τὸ παρὰ τὸν χροσρέιν*. Hic Trajanus Patritius & Quæstor sacri palatii erat: de cuius ad Persas legatione loquitur Menander ProteCTOR in li-

bro sexto Historiarum, pag. 157. & 165. Hic est, ut opinor, Trajanus Patritius qui breve Chronicon scripserat, prorsus admirandum ut testatur Suidas. Ejus mentionem facit Theophanes in Chronico, pag. 56. *στρατὶν τὸ παρὰ τὸν χροσρέιν*. Suidas quidem cum Justiniani Rhinotemeti temporibus visisse scribit. Verum ego Suidam falli existimo, cum nullus eo nomine memoretur principatu Justiniani Rhinotemeti. Imperante autem Iustino juniore celebratur Trajanus Patritius à Menandro ProteCTORe in libro sexto, & ab Evagrìo nostro in hoc loco.

ἐν τοῖς περὶ ἀπλοῦς μετὰ. Hunc locum feliciter mihi videor restituisse, ita ut pro verbo *μετὰ*, scribatur *μὲν εἰς*. Nam in inductis, quæ inter Romanos & Persas pactæ erant, difertè cautum erat, ut per Orientem duntaxat ab armis cessaretur: In Armenia verò atque Iberia bellum gerere liceret. Vide Menandrum ProteCTORem in libro sexto Historiarum, pag. 157. qui hanc emendationem nostram prorsus confirmat. Ita etiam Theophylactus in libro 3. capite 12.

τοῖς ῥωμαίοις ἐπιπέμοψ, ἀράμασι. Rectius apud Nicephorum legitur, *τοῖς ῥωμαίοις ἀράμασι, τὸ σίμιον ἀπὸ τῆς βαρβαρίας ἐλάει*. Sic etiam legitur apud Nicephorum. Non dubito tamen quin scribendum sit *ἀπὸ τῆς ὑβέρων, &c.* Abares enim urbem Sirmium cepere, ut testatur Menander ProteCTOR in excerptis legationum, pag. 117. quæ cum antea Gepidarum ditionis fuisset, Abares qui Gepidarum regnum destruxerant, eam urbem cum reliquis opibus Gepidarum, in suam potestatem transiisse asserunt, quemadmodum scribit idem Menander, pag. 114. & 130. Vide Theophylactum in cap. 3. libri primi.

In Caput XIII.

ἐν τῷ ὑπαίθρῳ αὐτῆς. Nicephorus vocem hanc addit hoc modo, *ἐν τῷ ὑπαίθρῳ αὐτῆς τῶν ἀνακτόρων*, id est, *in subdiali aula Imperialis palatii*. Hujus loci mentionem facit Theophylactus in cap. 1. libri 1. & Imperatores illic renuntiari solitos esse scribit, *φορὰ δὲ τὸν γὰρ ἀγρὸς ὁ τὸ βεῖ*. *ἐπὶ πῶ ὑπαίθρῳ τῶν βασιλείων αὐτῶν, ἥτις παρῆνται τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀνακτόρων δικίᾳ, &c.* Quem locum Latinus Interpres longâ circuituione verborum ita expressit, *Tiberium namque in atrium palatii juxta domum, in qua multa ex herbis seu frondibus, ad æanandum, dormiendum ve tori, sive lecti sternua, vestibulum illustre, visendumque proscenium. Huc, inquam, gestatus, &c.* Ex quibus apparet, eum non intellexisse quid his verbis significaretur. Sed & Nicephorus Callistus, cum hunc Theophylacti locum describeret, posteriora verba prætermisit. Ego verò existimo *πολυτελείᾳ δικίᾳ*, à Theophylacto dici *domum* quæ Græcè *δευατέρη ἀκροβία* dicebatur: eò quòd in ea novendecim accubita, seu stibadia essent, in quibus Imperator cum Proceribus discumbens epulabatur in Natali Domini, & solentioribus festis, ut scribit Theophanes & Anastasius Bibliothecarius, anno 31. Iustiniani, &

Pag. 432.

Luitprandus in libro 6. rerum per Europam gestarum, cap. 3. *Est domus, inquit, quae decem accubita dicitur. Hoc autem ideo, quoniam quidem novendecim mense in Domini nostri Nativitate apponuntur. In quibus Imperator pariter & convivia, non sedendo, ut ceteris diebus, sed recumbendo epulantur.* Juxta hanc domum erat tribunal, in quo Imperatores & Augusta coronabantur. Nicephorus Constantinopolitanus, pag. 176. de Isauo Leone loquens. *ἐν τῇ περιβόλῳ λεγομένην δεκαεννία ἀκροβίων εἶποι οὐκ ἔστιν κωνσταντίνου ἐν βασιλείᾳ.* Idem scribit Anastasius, & Auctor historiae Miscellae, libro 21. Idem in libro 22. de Constantino loquens Copronymo: *Anno 28. Imperii sui coronavit Imperator Eudoxiam uxorem suam, cum esset triginta, in tribunali decem & novem accubituum.* Hinc est quod Codinus in Originibus Constantinopolitanis, τὸ εἶμαρ ponit juxta domum decem & novem accubituum: quo nomine tribunal intelligit, in quo Imperatores coronabantur. Fuit autem haec domus in regione tertiâ, juxta Hippodromum, ut testatur Luitprandus. Certè in ea regione Circum maximum fuisse, & porticum femirotundam quae Sigma dicebatur, ac postremò tribunal fori Constantini docet vetus descriptio. Ac verisimile est, ex illa porticu factam esse domum decem & novem accubituum; quippe cum Sigma idem sit quod Stibadium, seu accubitum. Adde quòd aedes sancti Stephani juxta tribunal decem & novem accubituum ponitur a Codino, quam prope Sigma fuisse docet ex veteri Scriptore Petrus Gyllius, in libro 2. cap. 15. Ceterum haec domus decem & novem accubituum, etiam Delphica dicta est, seu Delphicum, ut testis est Procopius in libro primo Vandalicorum, pag. 116. & Victor Turonensis in Chronico.

ἡ δὲ παλαιὴ ἐν τῷ λήγει. Nescio cur Evagrius antiquam hanc fuisse consuetudinem dicat, ut Imperatores Constantinopolitani in atrio imperialis palatii renuntiarentur. Prisca enim consuetudo erat, ut in milliario septimo nuncuparentur Augusti, praesente exercitu, in campo extra urbem. Primusque Valens in eo suburbano à fratre Valentiniano Imperator fuerat appellatus. Post quem sequuti Imperatores Orientis eodem in loco renuntiati sunt, ut jam pridem observavi in Annotationibus ad librum 26. Ammiani Marcellini. Zeno quoque Imperator, in septimo à Leone filio suo coronatus est, ut scribit Victor Turonensis in Chronico. Sed & Basiliscus paulò post Imperator appellatus est in campo, quem admodum tradit Theophanes. Erat autem campus in septimo, ut testatur Theophylactus in libro 8. capite 12. Quis verò primus in atrio imperialis palatii Augustus nuncupatus sit Constantinopoli, nondum liquidò comperi. Justinus quidem junior illic Augustus renuntiatus fuisse videtur, ut colligere est ex capite primo hujus libri.

τὸ τὸ ἀρχιεπίσκοπος ἰωάννου. Theophanes in Chronico non Joannem Scholasticum, sed Eutyechium Patriarcham Constantinopolitanum tunc fuisse testatur. Nam Joannes quidem Scholasticus obiit Indictione 10. mense Augusto, pridie Calen-

das Septembres. Eutyechius verò eodem anno, mense Octobri, in sedem suam restitutus est, Indictione undecimâ, ut testatur Theophanes. Hic anno sequenti, qui fuit Christi 578. Indictione duodecimâ, Septembris 26. die, Tiberium Augustum coronavit, ut tradit idem Theophanes, & Auctor Chronici Alexandrini. Verùm re attentius examinata, nihil hic reprehendendum animadverti: neque enim Evagrius hic loquitur de Augusta nuncupatione Tiberii, sed de Caesaris appellatione ei concessa. Tiberius porò Caesar factus est Indictione octavâ, ut docet Auctor Chronici Alexandrini: quo quidem tempore Joannes Patriarcha erat Constantinopolitanus.

ἡ τῆς εἰκαστῆς. Scribendum puto, εἰς τῆς εἰκαστῆς. Nec dubito quin Evagrius noster ita scriptum reliquerit. Conjecturam nostram confirmat codex Tellerianus, in quo ita disertè scriptum inveni. Facillat igitur interpretatio Musculi, qui sic vertit: *Insignis magis, quam ut quicumque illi conferri possit.* Christophorus verò ita interpretatur: *Pulchritudinis excellentia omnium opinione major.*

καὶ ἀρῶτος μὲν πρὸ εἰδῶς ἄξιον. Rectius in codice Florentino scribitur: *ὡς ἀρῶτος μὲν, &c.* Alludit autem Evagrius ad verbum illum Tragici notissimum. *ἀρῶτος μὲν εἶδῶς ἄξιον τυραννί. &c.*

ἢ ὅτι λαβὴν. Mallem scribere, *ἢ ὅτι λαβὴν ὡς ἀρῶτος μὲν, &c.* quemadmodum legitur apud Nicephorum in cap. 1. lib. 18. In codicibus Florentino & Telleriano, pro ἀρῶτος scribitur, ὄρειλον.

ἡ δὲ τῶν ἄλλων. Extat Constitutio Justinii junioris, quae reliqua tributorum praeteriti temporis, provincialibus indulgit usque ad Indictionem octavam: *μέχρι τῆς οὐκτάς ἐπιτελείσται, ἢ αὐτῆς τῆς ἐπιστάς κύκλου.* Quod quidem fecisse videtur Justinus suavis Tiberii, quem Caesarem paulò antè designaverat, incunte octava Indictione, ut docet Auctor Chronici Alexandrini. Itaque in hac Constitutione prima Imperatoris Justinii junioris, Tiberii quoque Caesaris nomen adscribi debuerat.

ἡ ἀδισμοὶ δόσεις. Extat hodie Constitutio Imperatoris Justinii junioris, de Receptoribus provincialium gratis promovendis. Quae inter Justinii Novellas Constitutiones est numero quarta. Ea Constitutione permittit Justinus Provincialibus, ut eos quos idoneos esse existimaverint ad regendam ipsorum provinciam Imperatori suggerant: spondetque Imperator, se gratis absque ulla munere codicillos & Magistratus insignia praebiturum esse. Quae Lex cum data sit anno octavo imperii Justinii junioris, eam quoque Tiberii Caesaris suavis ac suggestione editam esse non dubitamus.

In Caput XIV.

ἄλλας ἰστίων. Scribendum est procul dubio *ἰστίων ἄλλας.* Quod miror nec à Nicephoro, nec ab Interpretibus animadvertum fuisse.

Ἰπὸ ἰουστινιανῶ. Hujus Justiniani Magistri militum per Orientem meminit Menander Protector in libro 6. historiarum, pag. 159. Et Theophylactus in cap. 12. libri 3. Et Joannes Biclariensis in Chronico. Anno 9. Justinum Cosroes Persarum Imperator, cum nimia multitudine exercitus, ad vastandos Romanorum terminos promoveret: cui Justinianus Romana Dux militia & Magister militum Orientis à Tiberio destinatus, bellum parat, & in campis qui inter Daras & Nisibis ponuntur, fortis pugna congressus, habens secum gentes fortissimas, quæ barbaro sermone Hermani nuncupantur, memoratum Imperatorem bello superat.

ἰουστίνου δευτέρου ἀντιρρητῶν. Hunc locum ex MSS. codicibus Florentino & Telleriano, ita supplevi: τ' ἀδελφῶ ἰουστίνου τῷ ἀπὸ ἰουστίνου δευτέρου ἀντιρρητῶν. Erat ergo hic Justinianus Germani filius, quod testatur etiam Theophylactus in libro 3, frater Justinii filius, qui ab Imperatore interfectus fuerat, ut refert Evagrius initio hujus libri.

ἰεροσολιμίτης ὁ κούρτος. Hujus viri meminit Theophylactus in libro tertio cap. 16. & in libro primo cap. 9. Quibus in locis Interpres Latinus Cursum vertit. Melius tamen Cursum vertisset. Sic enim eum vocat Menander Protector in libro 6. historiarum, paginâ 159. editionis regie. In Theophanis Chronico, pag. 214. κούρτος dicitur corrupte.

Magis probo lectionem Nicephorii, quæ sic habet: ἀνεκτότα τῆρας δὲ πλεῖστον τῶν ἐπισημοῦν τῶν κούρτων ἡγεμονία. Tantum mallem articulum addere hoc modo: τῶν τῶν κούρτων ἡγεμονία. Id est, ut vertit Joannes Langus: Quod facilius impressionem suam, quam ipsi Cursum sustineri posse existimaret. Porro hanc Persarum fugam, & Romanorum victoriam, Theophan. quidem in Chron. refert post mortem Imperatoris Justinii junioris, cum Tiberius singulare imperium obtineret. Verum Theophylactus, ex quo sua videtur hausisse Theophanes, superstiti adhuc Justiniano accidisse testatur, cum Tiberius Cæsaris duntaxat nomen ac dignitatem gerens, rem publicam administraret, ut videre est in cap. 14. libri 3. Cui consentit Evagrius noster: quippe qui mortem Justinii junioris refert infra, in capite 19. hujus libri. Ubi disertè scribit Tiberium, mortuo demum Justiniano, Magistri militum dignitatem abrogasse Justiniano.

In Caput XV.

τῶν δὲ χροσροῖν. Mors Chosrois Persarum Regis præmaturè hic refertur. Mortuus enim est Chosroes Tiberio jam Augustum imperium obtinente, ut testatur Theophylactus in libro tertio, cap. 16. Quod confirmat etiam Menander Protector in excerptis legationum. Quare fallitur Theophanes in Chronico, qui mortem Chosrois, & inaugurationem Hormisdæ ejus filii, refert principatu Justinii junioris.

ἰουστινιανῶ. In MS. codice Telleriano scriptum inveni, ἰουστινιανῶ, &c. quan scripturam vulgata lectioni longè antepono.

In Caput XVI.

ῥόνοσ. Apud Nicephorum in libro 17. cap. 35. ῥόνοσ dicitur. Hic est quem Anastasius Bibliothecarius & reliqui qui de vitis Pontificum Romanorum scripsere, Benedictum appellant. Eum Baronius Bonosi cognomentum habuisse existimat.

ἰουστινιανῶ. Hæc verba Christophorus ita intellexit, quasi Evagrius voluisset dicere, Ioannis Hierosolymitani Episcopi temporibus nullum tumultum in Ecclesia commotum fuisse. Mihi tamen aliud videtur significare Evagrius; toto scilicet eo tempore quo Pontifices illi federant, quos hoc loco nominat Evagrius, nullum in Ecclesia tumultum fuisse.

In Caput XVII.

ἰουστινιανῶ. Niceph. quidem in cap. 3. lib. 18. tertium annum imperii Tiberii Augusti huius verbis designari existimavit. Idem quoque sensit Christophorus & Musculus, ut ex eorum interpretatione licet colligere. Mihi tamen videtur Evagrius annum potius Cæsareæ dignitatis Tiberii intelligere. Primum enim verba ipsa id satis significant. Deinde Evagrius mortem Iustini junioris & Tiberii coronationem nondum retulit. De his enim loquitur infra in capite 19. hujus libri. Quamobrem ea que referuntur in hoc capite, superstiti adhuc Iustino juniore acciderunt.

ἰουστινιανῶ. Scribendum est ἰουστινιανῶ, ut habet codex Tellerianus, vel καὶ αὐτῶ, ut est apud Nicephorum.

ἰουστινιανῶ. Malim scribere ἰουστινιανῶ: sic enim Græci loqui solent. Certè in codice Telleriano disertè scriptum inveni ἰουστινιανῶ.

In Caput XVIII.

ἰουστινιανῶ. In optimo codice Florentino disertè scriptum est, τῶν πολλῶν τῶν ἐπισημοῦν. Quomodo etiam legitur in Nicephoro. Porro mirum est Interpretes tres in unius vocis expositione lapsos fuisse. Nam Ioannes quidem Langus ita vertit: Erat Theopoli Anatolius quidam, ex plebei ille quidem & ignavis animi. Mulculus verò ita interpretatur: Unus ex multis illis, qui vitam delicate insistant. Christophorus autem interpretatio sic habet: Anatolius vir quidam plebeus primum & mollis. Quam quidem interpretationem hausisse videntur ex Suida & Authore Etymologici, qui ἐπισημοῦν exponunt ἀργεῖν καὶ γονακωδῆν. Verum hæc vox aliud hic significat, ut colligitur ex præcedenti vocabulo. Quare non dubitò quin Sellarisq; artifices hac voce designet Evagrius, quos etiam Græci ἰουστινιανῶ vocant ob eandem rationem, eò quòd scilicet sedentes opus suum exercent. Ita Pollux in libro 7. cap. 1. & Author Etymologici in voce ἰουστινιανῶ.

Pag. 434

Pag. 436

τά μὲν ἢ πρόγραμμα διαλεξάμεν. Scribo τὰ μὲν ὡς δὲ γλιζόμεν. expuncta voce πρόγραμμα, quæ ex superiore linea huc irrepfit.

εἰς ἰστορίαν. Procul dubio scribendum est ἀνέπεισον, quemadmodum scribitur apud Nicephorum.

ἐκ τοῦ μεταλιν. Scribendum est procul dubio: ἐκ τοῦ μεταλιν μεταγράψω. Atque ita legit Nicephorus, qui hunc Evagrii locum sic expressit. εἰς πέπιδον παντάσῃσι ἀπεγράψω. Ex quibus verbis apparet, Nicephorum ante vocem τέλειον, distinctionem adhibuisse post verbum διελίχθη. Quam quidem distinctionem magis probo.

Pag. 437 τῶν βασιλικῶν οὐρεσιαι. Id est, Curator imperialium adium. Ades enim imperiales tam in urbe regia, quam in suburbanis, suos habebant Curatores, qui earum reditus administrabant. Eratque eadignitas non postrema, quâ qui fungebantur, gloriosissimi dicebantur ac magnificentissimi, ut supra observavi ad caput tertium hujus libri. Jurisdictionem etiam videntur habuisse, ut indicat Agathias in libro quinto de Anatolio quodam loquens Exconsule. ἀνδρα τῆς τι τῆς ὑπάτων ἀξία τιμημῆτον, καὶ φέρει τὸ φροντίδα τίθησθαι, καὶ ἐπιμέλειαν τῆς βασιλικῆς οὐρεσιαι τῶν κτημάτων ἀρχῶν εἰληχότα. κινετόρας δὲ τῶν καλῶν ἰωμαίων. Id est, ut interpretor. Virum qui consulari dignitate erat ornatus, & qui ut imperialium adium ac possessionum curam ac sollicitudinem gereret, magistratum sortitus erat. Curatores illos Romani vocant. Vox ἀρχῶν, quam Vulcanius in interpretatione sua prætermisit, minime otiosa est, sed Magistratum significat ac jurisdictionem. Sed & vitta illa purpurea, & tabulae quas privatorum domibus affigere solebat idem Anatolius, ut eas fisco vindicaret, quemadmodum subjungit Agathias, satis aperte testantur, eum ut Curatorem domorum imperialium jurisdictionem habuisse. Certè Constitutio Tiberii Imperatoris de divinis domibus, manifestè testatur, eos Curatores jurisdictionem habuisse. Quippe Tiberius eâ Constitutione disertè sancit, ut actori qui adversus Cartularium aut Conductorem vel colonum domus regiae litem intenderit de aliquâ re ad domum Imperatoris pertinente, liceat, si voluerit coram gloriosissimo ac magnificentissimo Curatore litigare. Si verò cum suspectum habuerit, coram alio iudice qui ab Imperatore datus fuerit, causam suam prosequatur. Cæterum Tiberius Imperator eâ lege prohibuit, ne Curatores tabulas ac titulos fiscales privatorum ædibus affigant, neve eos obsignent. Solebant enim Curatores hujusmodi titulos vendere tenuioribus, & pro patrocínio ac suffragio suo aliquid ab iis exigere, ut ibidem indicat Tiberius. Cæterum hæc domus, earumque Conductores, multis privilegiis atque immunitatibus fruebantur, ut videre est in codice Theod. tit. de privilegiis domus Augustæ, & in dictâ Constitutione Tiberii.

In Caput. XIX.

Pag. 438 χειροτονεὶ δὲ μαυρίνιον. Immò Tiberius, super-

A stite adhuc Justino, Mauricium Magistrum Orientalis militiæ creavit, remoto Justiniano, ut testatur Theophylactus in capite 15. libri 3.

ἀραβισσὸν τὸ καππαδοκίαν ἴδρυς. Arabissus vel Arabissum, olim fuit oppidum Armeniæ secundæ, ut docet Hierocles in notitia provinciarum Orientalis imperii. Certè in Synodo prima Constantinopolitana, Arabissensis quidam Episcopus in Armenia minori recensetur. Sed & Philostorgius in Armenia minori oppidum illud adscribit, ut videre est apud Suidam in εὐδοξίῳ. Postea tamen Cappadocia attributum est, si Evagrius credimus. Nescio an idem sit Arabissus, cuius meminit Menander Protektor in excerptis legationum, pag. 159. editionis regiæ, quod erat juxta Theodosiopolim, ἐπεὶ ἂν ἐξήντο αὐτῷ, ἱερατοσιδύλωτο ἰς τὸ ἀραβισσὸν ἐπιμελημῆται, χωρίον ἀμφὶ τὸ μνημεῖον κλίμα τὸ αἶψι.

καὶ ταύτας ἰσχυράσμενας. Hunc locum Musculus ita vertit: Accessus ad se raras permittebat, eosque elaboratos. Nec meliùs Christophorus: Raro ad se adeundi concessit potestatem, eamque non nisi vehementer oratu, largitus est. Neuter sensum hujus loci affectus est. Codex autem Florentinus veram hujus loci scripturam nobis indicavit. Nam pro ἰσχυράσμενας, scriptum habet ἰσχυράσμενας. Non dubito itaque quin totus locus ita legendus sit: τὰς μὲν ἂν ἐς αὐτὸν ἰσχυρὰσμενας παραίτητο, καὶ ταύτας ἰσχυράσμενας περιελάσσει αὐτὸς τοῖς περιττοῖς ἀπέθραυεν. Id est: Rarus sui adeundi dabat facultatem, nec nisi de rebus seriis. Superfluous autem sermonibus aures suas obturabat.

Porro in codice Florentino ad marginem hæc notata erant. ἵνα λέγῃ περὶ μαυρίνιον θυμωσάσμενας, καὶ ἐπαίνων ἀξία. Aliud Mauricii Elogium satis elegans habetur apud Suidam in voce μαυρίνιον. Ex Menandri Protektoris historia: quod cum isto conferre non in utilitate fuerit.

τὴν ἀπειρισμῆν. Non assentior Christophoro & Savilio, qui in hoc loco legunt ἐπειρισμῆν. Neque enim Græcè dicitur ἐπειρισμῆν: ut equidem censeo. Musculus quoque eodem modo videtur legisse, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit: Inscitiam verò matrem temeritatis, & ignaviam ejus domesticam ac sociam sic à se repellerebat, &c. Mihi tamen retinenda esse videtur vulgata lectio, quam sic interpretor: Inscitiam quam mater est temeritatis, & ab ea disjungendam, ac nihilominus conjunctam ignaviam ita à se depulserat, &c. Eodem modo Evagrius in principio hujus libri, de Justino juniore dixit: ὁρῶντες δὲ ἐς εὐκλείαν τὰς καλὰς κρατούμενας, &c. ubi legendum videtur τὰς αὐτῶν δούρας καλὰς, ex hoc loco. Quod si quis ἐπειρισμῆν legere malit cum Savilio, locus tunc ita vertendus erit: Et iniquitatem ejus ac contubernalem ignaviam. Nam inter verbum ἀπειρισμῆν & ἐπειρισμῆν tantum differt, quantum inter ἀπειρῆν & ἐπειρῆν. Est autem ἀπειρῆν quidem: colonus, ἐπειρῆν autem inquilinus, ut docet Suidas in voce ἐπειρῆν. Qui in coloniam aliquam extra patriam deducebantur, vocabantur ἀπειρῆν, seu coloni. Is verò qui sua sponte relicta patria, vel in coloniam, vel in aliam urbem migrabat, ἐπειρῆν dicebatur, seu μέτρον. Proinde fallitur

fallitur Christophorus, qui hunc locum ita vertit: Infirmam autem matrem audacia, & timiditatem que ei vicina ac finitima est, sic a se depulit. *επιμαρτυρησεν*. Non significat finitimam, sed inclinam, ut jam dixi. Et Latina vox, *inquinata*, Græco verbo egregiè respondet. *inquinatus* enim dicitur ab incolatu. Præterea vox *σωθῆρος* non vicinam significat: id enim esset *αγγιχῆρος*: sed *contubernalem*, qui sub eodem degit tecto. Cæterum re nunc attentius examinata, malim hoc loco legere *επιμαρτυρησεν*.

σωθῆρος αὐτῆς. Scribendum puto *αὐτῆς*, supple *τῆς θῆρας*. Cujus emendationis rationem paulò antè adduxi. Porro Nicephorus in cap. 8. lib. 18. hunc Evagrii locum describens ita expressit: *ὁμοίαν τὴν ἐν ἰσχυροῖς αὐτῆς*, pessimè *ἔξοικισται*. In codice Florentino scriptum inveni, *ἔξοικισται*. Nicephorus verò simpliciter posuit, *ομοίαν*. Ego non dubito quin Evagrius scripserit *ομοίαν*. Usus est eà voce Evagrius in cap. 1. ac 2. hujus libri.

Pag. 439.

In Caput XX.

ὁ ταμνογράφος. Scribendum est procul dubio, *ταμνογράφος*. Sic enim paulò antè Evagrius eum vocat. Meminit hujus Ducis Menander Protector in excerptis legationum, & Theophylactus in libro 3. Qualiter verò in prælio adversus Mauricium interfectus sit, refert idem Theophylactus in cap. 18. libri 3. Idque gestum esse testatur post mortem Imperatoris Justiniani, Tiberio jam ad Augustum culmen evecto. In codice Telleriano scriptum est *χρῆστος*.

ὁ Θεοδωρικῆς. Hujus Theodorici Ducis meminit etiam Theophylactus in libro tertio, capite decimo septimo. Erat autem natione Gothus, ut ex nomine ipso colligitur.

In Caput XXI.

Pag. 440

κατὰ τὴν ἑσπέρην. Id est, cum Mauricius in Oriente esset. Sic Nicephorus hunc Evagrii locum exponit in capite nono libri decimi octavi. Paulò post, ex eodem Nicephoro, & ex codice Telleriano emendavi, *ὅτι κατὰ τὴν ἑσπέρην*, cum antea legeretur una voce *ἐπιμαρτυρησεν*, &c.

ἢ δὲ τὴν μήτηρ αὐτῆς. Assentior Henrico Savilio, qui in suo codice notavit fortè scribendum esse, *κατὰ τὴν ἑσπέρην τὴν ἀπὸ τῆς μητρὸς*, &c. Atque ita legitur apud Nicephorum. In codice Telleriano scriptum inveni, *κατὰ τὴν ἑσπέρην*.

τὴν λιγυρὴν ἐμπύσαν. De Empusa vide, si placet, quæ notavi ad librum octavum Sozomeni, paginà 161. hanc suà ætate Gillo dictam fuisse tradit Nicephorus in capite nono, qui hujusmodi fabulas aniles meritò deridet. Similes fuerunt quas Romani strigas vocabant, de quibus Festus. Glossæ veteres strigas, *λαϊσσοῦν δὲ τῶν θαρμάντων*. De Gillo, seu Gello, quæ infantes rapere olim credebatur, multa no-

tavit Leo Allatius in epistola ad Paulum Zachiam.

In Caput XXIII.

καὶ αὐτὸν μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ. Hic locus ansem erroris præbuit Baronio; qui in Annalibus Ecclesiasticis Evagrium sequutus Auctorem, annos lexdecim Imperii cum mensibus novem Justiniano juniori tribuit. Sed reliqui Chronographi Justiniano pauciores annos assignant. Nam Joannes quidem Biellarientis undecim duntaxat annos ei tribuit; Cedrenus autem tredecim cum aliquot mensibus. Auctòr verò Alexandrini Chronici duodecim annos eum regnasse dicit, ac menses octo. Postremò Dionysius Petavius diligentissimus temporum Scriptor, annos Imperii tredecim, uno mense minus, tribuit Justiniano. Quos quidem orditur ab anno Christi 565. mense Novembri, Indictione decimà quartà, quâ Justinianus mortuum esse censet cum Theophane ac Baronio. Cujus viri sententiæ libentè animo subscribo. Certè annum primum Justiniani junioris, cum Indictione decima quarta ecurrisse docet ejusdem Justiniani Novella prima ad Julianum Præfectum urbi, quæ hanc habet subscriptionem: *Data 13. Calendas Octobres, Chalcedone, Imp. D. N. Justiniano PP. August. anno primo, Indictione decima quinta*. Annus enim primus Imperii Justiniani cœpit à mense Novembri, ut inter omnes constat. Quarta decima igitur tunc fuerit Indictio necesse est: si quidem mense Septembri sequentis anni, quinta decima Indictio numerata est. Etenim si Justinus Imperium auspicatus esset Indictione decimà quintà, ut Victor Turonensis & Joannes Biellarientis & Auctòr Alexandrini Chronici scriptum reliquerunt, & quidem mense Novembri, certè mense Septembri sequentis anni prima cœpisset Indictio. Porro ex his duodecim annis ac mensibus undecim, quibus integris Justinum regnasse diximus, solus quidem ac sine Collega imperavit annis octo, mensibus novem cum dimidio: simul autem cum Tiberio Cæsare regnavit annis quatuor, ac uno ferè mense.

Pag. 441

σωτῆρῶν δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ. Tiberius Constantinus à Justiniano Cæsar factus est Indictione octavà, die 7. mensis Septembris, ut legitur in Chronico Alexandrino. Imperium autem auspicatus est Indictione 12. mensis Octobris, die 5. Fuit anni quatuor, ac dies 28. Cæsaris potestatis Tiberii. Quòd si Theophylactum sequi malimus, qui Tiberium à Justiniano Cæsarem factum esse scribit Decembris die 7. feria 6. fient anni tres ac menses ferè decem, quòd est ab anno Christi 574. ad annum 578. Porro notandum est, Tiberium Constantinum post mortem Justiniani junioris, annos Imperii sui numerasse ab exordio Cæsaris potestatis, ut discimus ex subscriptione sacre Pragmaticæ ejusdem Tiberii de confirmatione Constitutionum Justiniani Imperatoris, quæ sic habet: *Data tertio Idus Augusti, Constantinopoli, Imperatoris Domini nostri Tiberii Constantini Augusti anno 8. & post Consulatum ejus anno ter-*

tio. Et nobilissimi Flavius Tiberii Mauricii felicissimi Caesaris anno primo.

In Caput XIV.

ὅτι ὁ παρὼν ἡμῖν ἐξέλεξε πόνος. Scribendum est procul dubio ὅτι ἂν ὁ παρὼν. Refertur enim ad id quod præcessit, διὰ τῶν ἰσορμημένων, quod non viderunt Interpretes.

χάρακι. De Charace Pergameno Græcarum Historiarum Scriptore, vide quæ scripsit Vossius in libro de Historicis Græcis.

Pag. 442 νικοστράτην. Idem mihi videtur esse, qui à Vopisco in Aureliani vita dicitur Nicomachus, qui illorum temporum Historiam Græcè conscripserat, teste ibidem Vopisco. Alius ab hoc Nicostrato fuit Nicostratus Sophista, qui Marco imperante floruit, ut testatur Suidas, & Georgius Syncellus in Chronico.

ἀπὸ μυθικῶν ἀρξαιμένων. Jam pridem in Annotationibus ad excerpta legationum è Dexippo, monui scribendum esse hoc loco: ἀπὸ μυθικῶν. Nam

Dexippus μυθικός, id est, Romanorum bella adversus Scythas gesta conscripserat, ut testatur Photius in Bibliotheca.

ἄρριανῶ. Arrianus Parthica & Alanica scripsit, in quibus libris res à Romanis gestas adversus Parthos & Alanos conscripserat. Hos igitur libros hic designat Evagrius.

ἰουσαδίῳ τῷ ἐπιφανεῖ. Hic est Eustathius Syrus, cujus testimonio sæpè usus est Evagrius noster in superioribus libris. De hoc Suidas ita scribit: ἰουσαδῖος ἐπιφανὴς χροσικὴν, ἐπιτομὴ τῶν ἀπὸ οὐδὲς μύθων ἀναστὰσι βασιλέως ἐν τόμοις. Scribe meo periculo, ἐν τόμοις β'. Cujus commendationis Auctorem habeo Evagrius.

ἰωάννη ἐμῶν τε πολίτην ὃ συγγραμμεῖ. Hic Joannes Epiphaniensis fuit. Nam cum Evagrius cum civem suum appellet, Epiphaniensem eum fuisse necesse est, si quidem Epiphania Syriæ urbs, patria fuit Evagrii. Quare fallitur Vossius in libro de Historicis Græcis, qui Joannem hunc domo Antiochenum fuisse existimat.

ὃ μάλιστα τάχιστα. Scribendum puto ὃ μάλιστα τάχιστα, ad vitandam κακοφωνίαν. Pag. 444

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN LIBRUM SEXTUM
ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
EVAGRII.

In Caput Primum.

Pag. 445 μεγαλοπρεπέως τε ἐπαλείψης. Apud Nicephorum in cap. 8. libri 18. scribitur ἐπιμείνης. Id est: Coronatos: quod non probo. Neque enim, moris erat apud veteres, quod quidem sciam, ut ii qui ad nuptias vocati erant, coronas gestarent perinde ac sponsi. Deinde verba quæ proximè sequuntur; hanc scripturam refutant. Subjicit enim Evagrius eos ideirco magnifice vestitos fuisse, quo dignosci facilius possent. Id autem ad coronas referri non potest. Neque enim ex coronis quas gestabant, dignosci potuissent.

δαμόφιλος μὲν ὄσι. De hoc Damophilo scribit Suidas in Lexico; quem Vossius in libro de Historicis Græcis describere contentus, nihil præterea adjecit. Ego verò cum & patriam ejus, & scribendi genus didicerim, in gratiam studiosorum hic apponam. Fuit igitur Damophilus iste, seu Demophilus, natione Bithynus, qui ex libris veterum Scriptorum utiles quasdam narrationes excerptit, ut docet Julianus in Misopogone. δα-

μοφίλω τῷ βιθυνῶν παλιῆται συγγράμματα τειῶντα, ἐν εἰς δευτέρω μιν ἐπιτῶν ποιῶν, εἰρηάτω λέγεται ἄδιστος νέω Φιλικῶν ὃ πρὸς θυτίω. Certe Julianus eo loco profert narrationem quandam, quam Damophilus iste ex Plutarcho Chæronense excerpterat, quemadmodum etiam Evagrius noster hoc loco.

σαφῶς εἰπὼν. Mallem legere σαφῶς, quemadmodum legisse videtur Christophorfonus. Porro locus Plutarchi quem hic designat Evagrius, extat in libro de fortuna Romanorum, haud procul ab initio.

In Caput IV.

πρωτίθι τινά. Hæc verba de Edictis à Prisco propositis intelligenda sunt. Id enim indicat vox πρωτίθις, quæ eam vim ac significationem habet quam dixi. Expositionem nostram confirmat Theophylactus in libro 3. cap. 11. quem omnino consule.

τινὶ τῶν παρῆχων ἵππων. Mufculus equum vehicularum verit. Christophorfonus verò vectarium

rium interpretatur. Hos Latini Veredos vocabant, quod veherent Redas, ut scribit Festus. Utitur iterum hac voce Evagrius in capite 15. hujus libri. Ubi vide quæ notavi.

In Caput V.

ἐν φοινίκῃ λιβανῆσις. Apud Nicephorum, in capite xi. libri 18. legitur ἐν λιβανῆσι τῆς φοινίκης, contrario errore. Scribendum enim est, ἐν φοινίκῃ λιβανῆσι. Dux enim erant provinciæ Phœnicæ, altera Libanensis dicta: altera maritima τὴν γαίαν ἀούτις. non dubito quin scribendum sit, τὸ γὰρ ἐστὶ ἀούτις, Id est, *Quantum in ipsis erat.* B Emendationem nostram confirmat Nicephorus, qui pro supra dictis Evagrii verbis hæc substituit: τὸ γὰρ ἐστὶ ἀούτις ἕκαστον. Certe in MS. cod. Tell. discrete scriptum inveni, τὸ γαίαν ἀούτις, &c.

Pag. 449 *συμμάχων δὲ ἢ πολιτείαις δόλων.* Hunc locum non intellexerunt Interpretes. Nam Musculus ita vertit: *Et erga manicipes quidem multo moderatius quam barbari faciebant.* Erga socios vero belli, & Republicæ ministros, admodum alieno erant animo. Christophoronus quoque eodem modo interpretatur. Verum Joannes Langus qui Compilatorem Evagrii Nicephorum Latine vertit, longe melius hunc locum exposuit. Sic enim habet: *Et mitiores quidem illi in vecligales & tributarios populos, quam barbari esse solent, fuerunt. A propugnatoribus vero, aut defensoribus Republicæ, aut quotiandem eos nomine appellem, quam longissime abfuerunt.* Scilicet Nicephorus pro verbis illis: *συμμάχων δὲ πολιτείαις δόλων,* hæc substituerat, *συμμάχων δὲ ἢ πολιτείαις ἢ συμμάχων, ἢ πρὸς ἄλλοις εἰποιμι, παντάπασιν ἀδύωτρος δίκαιον.* Ex quibus apparet; Nicephorum non intellexisse quid sibi vellent hæc Evagrii verba: *πολιτείαις δόλων.* Militia apud Romanos jam inde à temporibus Augusti, servitus quædam fuit temporaria. Unde & milites punctis in cute notabantur, tanquam servi, ut docet Vegetius. Sed & missio militaris plane respondet manumissioni servorum. Certe Suidas, seu potius vetus quidam Scriptor apud Suidam in voce *βενεράτος*, milites servitutem servisse docet, quamdiu merebant stipendia. *βενεράτος παρά βωμαιοῦ ἐστὶ τὸ δόλον τῆς στρατίας ἀπὸ τῆς οὐραστίας δὲ ἔστι δόλων.* Sic etiam Petrus Chysologus in sermone 15. de Centurione: *Vere Centurio, qui stipendia terrena Centenarium cali mutavit in fructum, & servitutem militia secularis in divinam sustulit dignitatem.*

ὅδ' ἡ μὲν τὰς ἀποικιολογίας. Assentior Musculo & Christophorono, qui *μοναχίας* emendarunt. Sic enim vertit Musculus: *Nec deputatis mansionibus contenti erant.* Quoties exercitus Romanus iter facturus esset, diu ante proponebatur edictum, quo singule mansiones in quibus milites mansuri essent, designabantur, ut docet Lampridius in Alexandro Severo: *Itinerum dies publice proponebantur, ita ut Edictum penderet ante menses duos, in quo scriptum esset: Illa die, illa hora ab urbe sum exiturus, & si Diu voluerint, in prima mansionem mansurus.* Deinde, per ordinem mansiones, deum

A *de statua, deinde ubi annonæ esset accipienda & id quidem. Eousque quamdiu ad fines barbaricos veniretur.* Hospitia quoque seu domus, in quibus milites ad bellum proficiscentes, vel ab expeditione redeuntes mansuri erant, à mensuris notabantur, ut docet Vegetius in libro secundo, capite septimo, & Imperatores in codice Theod. titulo de metatis.

In Caput VI.

ἐἰ τινα ἐκείνω προσήκει. Sic etiam legitur apud Nicephorum: nisi quod Nicephorus majoris perspicuitatis causa hæc adjecit, ἢ γὰρ, ἢ διαδίδει. Musculus tamen & Christophoronus favere interpretati sunt, quamvis verbum *προσήκει* hanc significationem non habeat. Proinde mallem legere *προσέχειν.*

In Caput VII.

ἄμφω τοιζαῖον τῷ δήμῳ. Hunc locum ita exposuit Christophoronus: *Ambo igitur, & optimates & populares in eandem cum plebe quasi pedibus inire sententiam.* Musculus vero voces illas τῷ δήμῳ expunxit, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit: *Utrique igitur in eandem sententiam conspirarunt.* Id est, tam primores civitatis, quam plebei. Vel certe tam cives, quam artifices. Utroque enim paulo ante distinxit Evagrius.

C *περὶ τῆς ἐνετηρίας πόλιος.* Annonæ fertilitatem Pag. 450. & copiam interpretatur Musculus. Langus vero & Christophoronus pacem ac felicitatem. Certe vox *ἐνετηρία* utrumque significat, ut testatur Suidas.

ἔμῃ παραδέρουσι. Quod hodie apud nos fieri solet in criminalibus judiciis, ut eos à Judicibus detur Jurisperitus, qui consilium ei suggerat. Id olim quoque in Ecclesiasticis judiciis obtinuisse docet hic Evagrii locus. Gregorius enim Episcopus Antiochiæ, cum in urbem regiam proficisceretur, coram Synodo Episcoporum & coram Senatoribus causam dicturus de incesto, Evagrium Scholasticum secum deduxit, qui Consiliarius ipsi & Assessor esset, & Concilium ipsi fuggeret ubi opus esset. Id enim significat vox *παραδέρουσι.* hoc quidem in loco. Cæterum in hac narratione Evagrii, multa sunt observanda. Primum quod ait Gregorium Antiochensem Episcopum de crimine incesti accusatum ab homine laico coram seculari Judice, ad Imperatorem, & ad Synodum provocasse. Ac de provocatione quidem ad Imperatorem, videnda est Epistola Concilii Romani ad Gratianum Augustum, quam primus edidit Jacobus Syrmundus. Præterea observandum est quod ait Evagrius, causam Gregorii disceptam fuisse coram Patriarchis ac Metropolitanis, & coram Senatoribus. Sic in Synodo Chalcedonenſi Episcopis & secularibus Judicibus simul convenientibus, causa Dioscori Alexandrini Episcopi discussa & judicata est. In

qua Synodo gloriosissimi Judices & Senatores perpetuo nominantur ante Episcopos qui Synodo interfuerant: perinde ac in hoc Evagrii loco Senatores nominantur ante Metropolitanos: subji- untur tamen Patriarchis.

In Caput VIII.

Ἔτος ἰσομοῖν ἡ τριακοστὴν ἢ ἑξακοστὴν. Hic erat annus Christi 589. Anni enim Antiochenorum Natalem Christi antevertunt annis octo & quadraginta, ut supra observavi. Quod autem subjicit Evagrius, terræ motum hunc Antiochiæ contigisse anno uno & sexagesimo post priores terræmotus qui Antiochiam afflixerant, id cum rationibus nostris optime convenit. Prior enim ille terræmotus, Justiniano regnante, acciderat anno Christi 528. ut notavi ad librum quartum Evagrii. Porro ex his colligitur annus Synodi Constantinopolitane, quæ collecta est in causâ Gregorii Antiochenis Episcopi. Hanc Baronius quidem refert anno Christi 587. Ego vero ex Evagrii auctoritate biennio post collectam esse non dubito. Nam cum ea Synodus celebrata sit quatuor mensibus ante illum terræ motum, quo Antiochia concussa est; Terræmotus autem ille contigerit anno Antiochenorum sexcentesimo tricesimo septimo, ut testatur Evagrius: necessario efficitur id quod dixi, Synodum scilicet Constantinopolitanam anno Christi quingentesimo octogesimo nono collectam fuisse.

ἀντιρρόντα ἕλαβαν. Scribendum puto λαβῆν. Emendationem nostram confirmat codex Tellerianus, & Nicephorus, qui hunc Evagrii locum ita expressit: διὰ τὴν ἀντιρρόντα ἔλαβαν τὰ ἕλα, &c. Id est, ut vertit Langus, *Eaque de causa, tigna qua id sustinebant, habuerat.* Græci hæc tigna ἀντιρρόντα vocant uno vocabulo, ut testatur Heli-chius. Quæ voce usum esse Philonem Mechanicum nuper deprehendi, cum ejus libros de Machinis in Latinum sermonem converterem. Gallice vocamus, *Des etais.* Latini vero *Fulcras* vocant: Quæ voce utitur Livius in descriptione obsidionis Ambraciæ.

Pag. 451 τὰ χαλκίνα βρῆσα. In codice Telleriano, & apud Nicephorum legitur βρῆσα, quod magis probò. Sic autem dicta videntur loca amœna ac florida, ἀπὸ τῆ βρῆσι, quod est florere, ut testatur Suidas, & Auctor Etymologici in voce βρῆσαι.

ὁ κέρροι τὸ πεδίον. Hunc locum non intellexerunt Interpretes, I angus, Musculus, & Christophorus, ut ex versione earum apparet. Sic enim interpretati sunt: *Omnes quoque turres in plano constituta, disjecta sunt.* Ego πεδίον, *Campum* esse existimo, qui erat extra portas urbis Antiochiæ, in quo milites exerceri solebant. Ejus loci mentionem facit Athanasius in libello precum, quem Arriani adversus ipsum obtulerunt Joviano Principi Antiochiæ commoranti. ἀρῶντι ἐπιτοχίᾳ ἡ ἐπιτοχίαν το ἀπερχομένη τὴ βασιλείᾳ ἐς κάμπον ἐν τῇ ῥωμανοῖς πόλει. Id est, *Primus congressus quem habuerunt cum Imperatore, in portâ Romanensî, dum Imperator procedere in campum.*

ἐκείτων τὸ πρὸς τὰς ἄρας ἀνεκρίθη. Nicephorus aliquot voces hic addit in hunc modum: ἄρας τὰς ἐκ διαμύτης ἄρας, &c. Totum vero locum Joannes Langus ita vertit: *Et utrumque publicum lavacrum, ex pulcherrimo statu ad eam quæ ex diametro est deformitatem collapsum. Quæ interpretatio ferri nullo modo potest. Nec multo melior est Musculi interpretatio, quia vertit: Et ex publicis balneis alterum iisdem horis dirutum est.* Christophorus vero hunc locum ita exposuit: *Et utrumque publicum balneum, quod duobus distinctis temporibus inferuit, eadem oppressus calamitas.* Ego vero horum verborum hunc esse sensum existimo. Duo erant Antiochiæ publica lavacra, pro anni tempestatibus diversa. Alterum æstivum, alterum hibernum. Ex his balneis alterum terræmotu illo corruisse ait Evagrius.

τὰ ἄρτα τεχμαίρονται. Hunc locum ita exposuit Christophorus: *Et ut quidam coniecituram ex pane qui in ista civitate consumi solent, faciunt, hæc lues sexaginta hominum millia extinxit.* Mihi tamen hæc interpretatio non placet. Neque enim ea ratione numerum mortuorum iniri potuisse existimo. Hunc igitur locum ita malim exponere. Quemadmodum Romæ, Constantinopoli, & Alexandriæ annona ex publico civibus erogabatur. Ita quoque Antiochiæ factum fuisse existimo. Erat enim Antiochia una ex quatuor maximis civitatibus Imperii Romani. Ex his igitur panibus qui quotidie erogari solebant, facile erat colligere numerum mortuorum. Si quis tamen expositionem Christophori sequi maluerit, non magnopere repugnabo. Præsertim cum de annona publicaribus Antiochiæ nullum extet veteris Scriptoris testimonium.

φορὰ δὲ ἀνιέρθη. Nicephorus aliquot verba hic adiecit hoc modo: φορὰ δὲ αὐτῶν τῶν σκίπτουσι ἀνιέρθη. Quod nescio utrum ex conjectura addiderit, an in suo codice ita scriptum invenerit.

In Caput IX.

ὁ γερμανός. De hac Germanii victoria strictim, ut solet, loquitur Theophylactus in lib. 3. cap. 3.

In Caput X.

ἀνδρίαν. Hunc Aristobulum vocare videtur Theophylactus in libro tertio capite tertio. Quem ait fuisse Curatorem domus Antiochi.

In Caput XI.

δὲ αὐτῶν παρήσα. Hic locus non minimam habet difficultatem. Musculus quidem ita vertit:

quando ad militiam conscriptis ex catalogo, per ipsum sunt admissi. Christophorus vero eodem fere modo interpretatur: alii vestitus, cibo, & aliis rebus adjuti tum cum in album militum adscripti & per eum admissi fuerant. Eundem quoque sensum secutus videtur Nicephorus, qui hunc Evagrii locum ita expressit, ἄλλως τε καὶ ὅσοι ἐν καταλόγῳ στρατολογηθέντες ἦσαν, δι' ἐκείνου παρέσαν. Quae verba ita vertit Langus: Tum autem quicumque delecti habito per Sacramentum militare in catalogo adscripti erant, per ipsum id consecuti fuerant. Mihi tamen non placet hæc interpretatio. Neque enim adeo expetenda hæc quidem tempore fuit militia Romana, ut suffragio cujusquam opus fuerit ad hoc, ne quis militum numero adscriberetur. Quare existimo potius hæc verba ita esse exponenda: Tunc cum militaribus numeris adscripti, per ipsum agros transfrent. Notat hoc loco Evagrius munificentiam Gregorii Antiochenis Episcopi, qui milites per agros suos transeuntes, non solum hospitio excipiebat, sed & vestem, & cibos ac pecunias eis donabat. Certè παρὶναι hoc sensu usurpat Justinianus in Novella 130, de transitu militum, ὡς ἐστὶ τῶν ἡμετέρων στρατιώματος ἐν ἰσάσῃ ἵπταρχία παρὶόντων ἀμίσωτος ἀποστρέψασθαι. In codice Telleriano hunc locum ita scriptum inveni, ὅτι στρατολογηθέντες ἐν καταλόγῳ δι' αὐτὴν παρέσαν.

ἐν λιτάρβοις. Vicus est in territorio Chalcidis urbis Syriae, cujus meminit Julianus Imperator in epistola 27. Juxta hunc vicum erant Hibernacula Regis Antiochi, quorum reliquias adhuc sua ætate superfuisse testatur ibidem Julianus, ita scribens, μίσην τῶν λιτάρβων ἦλθον. ἔστι καὶ ἡ κώμη καλχηδος, καὶ ἐνέτυχον ὁδῶν λαίψανα ἔχουσι γεμαδίαν ἀντιοχείαν. Quem locum Martinus ita vertit. Ad Litarbos venit, quod oppidum est in Chalcide: & casu incidit in viam quandam que reliquias adhuc Antiochenis Hibernorum habebat. Ego vero sic interpretor. Litarba adveni, qui vicum est in agro Chalcidico. Et viam offendi qua reliquias habebat Hibernorum Regis Antiochi. Ejusdem vici meminit Theophanes in Chronico pag. 151, ubi ait Alamundarum populatum esse Syriam primam usque ad fines Antiochiæ & usque ad Litarga & Scaphata. Verum in Theophane scribendum puto, τῶν λιτομίτων λιτάρβων καὶ σκαφατῶν κτωμάτων. Quam emendationem confirmant sequentia. Addit enim καὶ ἵκανσε τὰ ἔξω τῆς χελιδνῆς.

In Caput XII.

Pag. 453. ὅτι τὸν νηλεῶν ἡμῶν κλέων. Nescio quid de navali Romanorum pugna hic somniavit Christophorus. Neque enim Romani eo tempore navalem pugnam commiserant, sed terrestri prælio cum Persis confixerant. Metaphora igitur usus est hoc loco Evagrius noster: & castra quidem Romanorum comparat navi: seditionem vero quam exiterant, comparat tempestati.

πᾶσι ἢ χ' ἔφομαι τῇ θεῷ ἢ τῷ θείῳ. Deerat hoc loco integra linea, quam ex optimo codice Floren-

atino supplevi. Eadem quoque lacuna videtur fuisse in eo codice quo usus est Nicephorus. Neque enim omisurus erat præclaram illam sententiam quæ usus erat Mauricius. Cor Regis in manu Dei; si illam in exemplari suo reperisset. παρῶθεν δὲ δοληπτος. In optimo codice Florentino totus hic locus ita legitur: καὶ ὡς περ ἀθανάτων ὅτι καὶ παρῶθεν, δοληπτος ἔσται κατάπαξ ἢ ἀνίχεται. Optime, dummodo disjunctis vocibus legamus δοληπτος, quemadmodum legitur apud Nicephorum in capite 15. libri 18. Facebat igitur Christophorus & Savilio conjectura, qui δοληπτος hoc loco restituebant.

τῶν γὰρ ἀγαθόντων ἰουβιλία. Scribendum est procul dubio ἰουβιλία, & paulo post ἰουπειθεῖα absque subscripto. Id enim postulant leges Grammaticæ: atque ita etiam legitur apud Nicephorum.

In Caput XIII.

λατῶς καὶ προσηχῶς ἐξουσιῶτο. Hæc preces atque orationes referri possunt, vel ad reconciliationem poenitentium & ad absolutionem Sacramenti quo milites sese obtinuerant; vel ad Missarum solennia, quæ Grægorius tunc celebravit coram Tribunis ac Centurionibus exercitus Romani, quibus etiam sacram Communionem impertivit, ut testatur Evagrius. Ita certè hunc locum exponit Nicephorus: λατῶς, inquit, ἐξουσιῶ τὸ θεῖον καὶ τῶν θεῶν τιλάσας μυστηρίων, τὰ ἀκράτῃ σαματις ἀπᾶσι μετιδίδου.

ἡπάστουτος κίρη. In optimis codicibus Florentino & Telleriano additur διουτέρα. Id est secunda Feria magnæ Hebdomadis. Eandem quoque emendationem in codice Vulcobiano ad latus scriptum inveni.

ἰκαρζιμοὶ τε κατὰ τῶν βασιλείας. Assentior Christophorus & Savilio, qui post hæc verba distinctionem apposuerunt. Est enim prorsus necessaria. Sed & ante illos Nicephorus hunc locum ita distinxerat. Melius tamen Nicephorus scriptum habet ἄρως τῶν βασιλείας.

In Caput XIV.

τῶν ἐν μαρτυραπόλῃ δυνάρχων. Rectius in Manuscriptis codicibus Florentino & Telleriano scribitur δικαστάρχων, quemadmodum etiam Vulcobius ac Savilius in margine suorum eodum emendaverunt. Nicephorus in capite 17. libri 18. hunc Evagrii locum ita exponit: δικαστάρχων στρατιωτικῶν τῶν ματῶν καὶ δεσποτῶν. Hiæ Latini Decani dicebantur, non autem Decoriones, ut Musculus & Christophorus interpretantur. Testatur id Vegetius in cap. 8. lib. 2. agens de Centurionibus sive ordinariis: Erant inquit, decani decem militibus præpositi, qui nunc capiti centurionum vocantur.

τῶν ἐν καθεμίτων αὐτίκω. Procul dubio scribendum est αὐτίκω. Sic enim lex Grammatica postulat. λόγων περικτῶν. Quadragintos homines armatos, ut scribit Theophylactus in capite 5. libri 3.

In Caput XV.

Pag. 456 Ἐνὶ τῶν παρόχων ἵππων. Ufus est hac voce Evagrius supra, in cap. 4. hujus libri, ubi Interpretes vehicularem & Vectarium equum utrobique interpretantur. Nicephorus verò in capite 18. libri 18. hunc Evagrii locum describens, vocabulum παρόχων, ita exponit. ἐνὶ τῶν ἐπισυρομένων ἵππων ἐπιβιβάσασθαι μάχης ἕνεκα. Id est, Nisi quidam ex satellitibus in unum ex equis qui post eum ducebantur, ipsum imposuissent. Solebant enim duces cum ad pugnam proficiscerentur, plures secum equos ducere, ut si forte equus quo sedebant interfectus fuisset, in alium equum confederent.

ὁ περισσώδεις προσάδλω. Hunc locum egregie mihi videor restituisse hoc modo. θεύχουσι δὲ εἴ τι περισσώδεις ἐπισυρομένους προσάδλω, &c. Certè verbum περισσώδεις, nullo modo hic convenit. Neque enim qui servati sunt, amplius fugiunt. Nec Persæ περισσώδεις dici potuerunt, antequam Nisibin pervenissent. Itaque subdit Evagrius, κατὰ τὴν νῆσον διασώζονται. Pro voce προσάδλω, Nicephorus reposuit προπροάδλω, quod est vulgatum.

κατὰ τὸ ὄβας. Idem videtur esse quod à Theophylacto vocatur ἄβας, castrum munitissimum. Hujus situm describit Theophylactus in libro primo capite 12. eodem prorsus modo quo Evagrius situm Castellum Ocbas describit. Itaque tam ex nominis similitudine, quam ex situ apparet, unum idemque esse Castellum Ocbas & Acbas : situm C juxta fluvium Nymphium & urbem Martyropolim. Conjecturam nostram prorsus confirmat Theophylactus, in capite 2. lib. 4. ubi Castrum illud Ocbas quod Evagrius noster à Comentiolo captum esse dicit, ipse Acbas nominat.

In Caput XVII.

Pag. 457. Ἐγκαθίστασι μετ' αὐτὸν βασιλεὺς χροσρόν. Hunc locum ex Manuscriptis codicibus Florentino & Telleriano supplēvimus hoc modo. Ἐγκαθίστασι μετ' αὐτὸν, &c. Porro Chosroes Rex Persarum constitutus est anno Christi 592. ut scribit Baronius in Annalibus. Qui fuit annus decimus Imperii Mauricii, non autem septimus, ut Baronius scribit. Nam anni Imperatoris Mauricii, æquo fere passu cum annis indictionis progrediuntur, sicut & anni Imperii Julini junioris. Quare cum anno Christi 592. decima fuerit indictio teste ipsomet Baronio, decimum quoque annum Imperii ejusdem Mauricii tunc fuisse necesse est. Auctor tamen Chronici Alexandrini, inaugurationem Chosrois, ejusque ad Romanos fugam anno uno antevertit. Sic enim scribit. Indictione nona, anno nono Imperii Mauricii post Consulatum ejusdem Mauricii Tiberii anno septimo. τὴν τῆς ἐνιαυτοῦ χροσρόν ἐπεσοῦν βασιλεὺς ἡλθε πρὸς Ῥωμαίους, ἀνταρσιαὶ ὑπομείνας ἀπὸ βασιλέως τὸ αὐτὸ συμβούλῃν, καὶ δευτέρου μαχίας Ῥωμαίους ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἐκτὴν βασιλείαν. Id est, Hoc anno Chosroes Persarum Rex,

A cum Varanus contribulis ejus adversus eum rebelasset, ad Romanos confugit; iisdemque auxiliantibus in Regnum suum restitutus est. Joannes autem Biclariensis in Chronico, anno citius id factum refert. Sic enim scribit: anno octavo Mauricii Imperatoris quo Chronicum suum terminavit, Ἐν ἡγεσμο ἐργοῦ Constantini Imperatoris anno, quo tempore heresis Ariana initium sumpsit, usque in octavum annum Mauricii Principis Romanorum, anni sunt ducenti sexaginta sex. In his ergo temporibus quibus omnipotens Deus prostrato venenosa heresi veneno pacem sue restituit Ecclesie, Imperator Persarum Christi suscepit fidem, & pacem cum Mauricio Imperatore firmavit. Ubi notandum est quod ait Biclariensis, Persarum Regem, abjecto simulachrorum cultu, ad Christi fidem transiisse. Idem certè testatur Theophylactus in cap. 2. libri 5.

B & in cap. 10. libri 4. παῖδα τε ἀντὶ αὐτοῦ ἐκὼν καθίστησι. Theophylactus in cap. 3. libri 5. ait: Chosroem à Mauricio Imperatore filium duntaxat esse appellatum. Theophanes autem in Chronico pag. 224. disertè scribit Chosroem à Mauricio Imperatore filium esse adoptatum: τὴν τῆς ἐπιεικτοποιουθεῖς μαυρίου βασιλεὺς τὴν βασιλείαν περὶ αὐτὸν &c.

In Caput XIX.

Καταλυθεὶς ἀπεκροπέθη. Theophylactus in Pag. 411 in cap. 15. libri 4. Sittam jussu Comentioli Magistri militie flammis absumptum esse scribit.

In Caput XX.

Γολανδῶν μάχης ἕνεκα. Rectius in codice Florentino scribitur γολανδῶν. Golinduch dicitur à Nicephoro in capite 25. libri 18. ubi vitam ejus ac martyrium & res gestas breviter describit, sicut à Stephano Hieropolitano Episcopo qui librum sæpe ejus vita conscripsit, acceperat. Ex quo etiam discimus, quam ob causam Martyr vivens appellatur ab Evagrio. Nam post martyrium diu superstes vixit, quemadmodum scribit Nicephorus. Ejus diem natalem Græci celebrant, undecimo Julii, ut legitur in Monologio. Ejusdem sanctæ mulieris mentionem facit Theophylactus in cap. 12. libri 5.

In Caput XXI.

Ζαφισπράμ μετὰ στρατοῦ. In libro 5. Theophylacti Simocattæ cap. 12. scribitur, δεῦρ' ἐγγύθι τῶν δυσουχῶν ζαφισπράτω ἐκ τῶν στρατῶν, &c. quod magis probo, καὶ καταρράζει. Apud Theophylactum legitur καταταράζει. τοιαύτων ἑαυτὰ ἔχον αἰτησῆν. Apud Nicephorum scribitur: ἐν ἑαυτῶν, apud Theophylactum verò ἐν ἑμαυτῶν, quam scripturam magis probo, τὸ ῥῶν χροσρόν. Apud Theophylactum & Nicephorum legitur una voce ῥῶν χροσρόν. Ita quoque scriptum habet codex Tellerianus. ἐν ᾧ δὲ διέσπασας. Legendum puto ἐν ᾧ δὲ διέσπασα. Pag. 411

καὶ ἀμφιδουρον. Interpretes hunc locum non intellexisse, ex eorum versione satis apparet. Sic enim ambo veterunt, & *ancum* utrinque apertum. Ita quoque Raderus qui Theophylactum Latine interpretatus est, nisi quod *Hunnicum* habet, ut legitur in Græco Theophylacti codice. Langus autem interpres Nicephori, vocem Græcam retinuit hoc modo. *Et Amphithyrum Hunnicum.* Et subiecto scholio hanc vocem ita exponit. *Indicio meo carceres, sive cancelli sunt, sacrationem ara mensam, vel circumdantes, vel populam ab ea arcetes: in quorum parte utraque janua sit, & aditus ad eam ferens operis Hunnicæ.* Sed pace viri docti dictum sit, vocis hujus significationem non est affectus. Græci ἀμφιδουρα vocabant *vela* pro foribus pendentia. Ita Chrysostomus in Homilia 84. in Matthæum, de Zachæo loquens qui Dominum convivio excepit: ὅτε ἤμικεν εἰς αὐτὸν εἰσεῖναι ὁ χριστὸς, πῶς αὐτὸν εὐδόμενος ἐκείνος. ἢ γὰρ ἄρκαμος πρὸς τὰς γέφυρας, ἀμφιδουρα αὐτῶν ἢ καθιδουρας, ἢ βάρη ἐξ ἐλάφαντος ποιούμενα. Id est, Zachæi domum cogitatione ingredi, & considerare, cùm audisset Christum in eam ingressurum, quomodo eam ornavit. Non enim curriculo ad vicinos contendit, *vela*; sedes, subsellia mutaturus eburnea. Sic & in Ecclesiis Christianorum *vela* erant pro foribus, ut testatur Epiph. in epist. quadam quam Hieronymus Latine interpretatus est. Et ut ad rem propius accedamus, in ipso altari *vela* erant, quibus fores altaris sive chori tegebantur. Cumque sacerdos Eucharistiam facturus esset, ea *vela* reduci solebant, ut populus sacra mysteria è longinquo conspiceret. Id testatur Chrysostomus in Homilia 3. in epistolam ad Ephesios, his verbis: ἔγω δὲ καὶ ἐταῦθα ἐκφρομῆναι τῆς δουλείας καὶ τοῦ χριστοῦ τιθυμῆνα, ὅταν ἀκούσῃς διὰ τῶν πάντων κοινῶς, ὅταν ἴδῃς ἀεικέλιμνα τὰ ἀμφιδουρα, τότε νόμισον διασπλάσσει τὸν ἕραν ἁλωθῆναι, &c. Id est, Ita hic quoque cum offertur sacrificium, & Christus sacrificatur & omnis Dominica: quando audieris; Oremus omnes simul: quando videris reduci quæ in ostiis sunt cortinas, tunc existima cælum superne aperiri, &c. Vbi vides vocem ἀμφιδουρα sumi pro velis quæ ostiis altaris apposta erant. De his etiam velis mentio fit in veteri charta donationis Ecclesiæ Cornutiensis quam prius in lucem edidit Ioannes Suaresius. Et pro ara ora *vela* *Tramoserica Alba auroclava 2, vela blattea astroclava paragaudata 2, &c. & infra vela linea paragaudata Persica clavatura collomelina prafina 2, vela linea paragaudata Persica clavatura leucorhodina duo.* Et rursus infra. *Item ante Regias Basilicæ vela linea plumata majora fissa numero tria. Item vela linea pura tria, ante consistorium velum lineum purum unum. In prima velum lineum purum unum; & infra Basilicam pro porticibus vela linea rosulata sex. Et ante secretarium vel curricula vela linea rosulata pensilia habentia arcus 2.* Quem locum ideo integrum adscripsi, ut studiosus Lector intelligat, quam multiplex olim fuerit usus velorum in Ecclesiis: & ut sciremus quid esset in hoc Evagrii loco *Hunnicum velum.* Nam ut Persica *vela* olim in pretio fuisse

A docet hæc charta donationis, sic Hunnica quoque *vela* præcipuè commendabantur. Porro de velis Persicis loquitur etiam Scholiastes Aristophanis ad Ranas: παραπετάματα ταῖς σκηναῖς τῆς πικτικῆς βήλοισ, ἢ βυλλοδούροισ. Dicebantur enim hujusmodi *vela* βυλλοδουρα, eo quod foribus appensa essent, ut supra dixi. Guilielmus Bibliothecarius in vita Stephani sexti. *Consultit in eadem Basilica Apostolorum cortinam lineam unam, velothyra setrica tria in circuitu altaris.* Ex quo apparet βυλλοδουρον & ἀμφιδουρον idem significare.

In Capite XXIII.

B Ἦς καὶ τὸς ἰδόντας ἀντὶς διήλλαξεν. Hunc locum una voce inserta optime exposuit Nicephorus: λέγοντος μὲν ἔχει τὸν καὶ πρῶτος ἰδόντας διαλάξαι ἐν τῇ εἰσι τῆς κίτιος. Id est, ut vertit Langus: *Perhibetur sane primos dentes in columna statione missasse.* In optimis codicibus Florentino & Telleriano ἀντὶς scribitur, non ἀντὶς. Vbi vox ἀντὶς ponitur pro ἐκεί. ὡς καὶ ἄριστον τῆς θεῶ. Leges Grammaticæ postulant, ut ἀρισκόντων scribamus. Præcessit enim ἐκείναι τῶτων.

Pag. 462

In Capite XXIV.

C Ἐπιτελευτᾷ δὲ αὐτὸς γρηγόριος. Gregorii Antiochenis Episcopi obitum & restitutionem Anastasii Sinaitæ, Baronius quidem refert anno Christi 594. Dubitat tamen ibidem Baronius, an potius in annum sequentem id referri debeat; præsertim cùm Gregorius Magnus in registro epistolularum Indictionis 13. gratuletur Anastasio, quod in Antiochenam sedem restitutus fuisset. Verum Auctor Chronici Alexandrini, qui iisdem fere temporibus vixit quibus Gregorius, anno Imperii Mauricii decimo, indictione decima mortem Gregorii assignat, ita scribens. ἰδού. τούτω τῆ ἡμετέρας ἀναστάσιος πατριάρχης ἀντιοχείας ἱπαιήθη ἐν ἀντιοχείᾳ μετ' αὐτοῦ τῶν γρηγορίᾳ πατριάρχῃ γινόμενῃ, τὸ καὶ διαδέξαμένῃ πρὸ τούτου ἢ αὐτοῦ ἀναστάσιος. Id est: *Hoc anno Anastasius Patriarcha Antiochenus reversus est Antiochiam, post mortem Gregorii Patriarchæ, qui ante eundem Anastasio successerat.* Ubi notabis Anastasium Patriarcham vocari etiam ante restitutionem: propterea quod, ut pote per vim nec legitime depositus titulum Patriarchæ perpetuo retinuerat. Certè Gregorius Papa in tribus epistolis quas initio Episcopatus sui ad eum scripsit, eum semper Patriarcham agnoscit. Gregorium vero qui Anastasii superstitis cathedram non legitime occupaverat, nunquam in numero Patriarcharum habuisse deprehenditur.

Pag. 463

Ὁ καὶ τῆς ἱεροδουρά. Hermodactylus planta fuit veteribus ignota. Cerè nec Dioscorides, nec Galenus ullam ejus mentionem fecerunt. Arabes vero post Serapionem, cum Colchico atque Ephemero eam confuderunt. Quos secuti Pharmacopolæ nostri, passim in Officinis pro Hermodactylo Colchicum substituant. Sed hunc errorem jamdudum notavit Andreas Matthiolus

lus in Commentariis ad lib. 4. Dioscoridis, & post eum reliqui qui de plantis scripserunt. Et in priori quidem editione Commentariorum suorum, nondum ipse Matthiolus satis cognitum habebat, quid esset Hermodactylus. Postea vero cum eam plantam nactus esset ab illustri viro Augerio Busbequio, qui ex Constantinopolitana legatione eam attulerat, ejus typum nobis exhibuit pag. 1109. posterioris editionis. Eius radices digitorum similitudinem referunt, adjectis etiam unguibus. Ex quo plantæ nomen est inditum. Hermodactylus enim Mercurii digiti significat. Porro ejus radix olim Arthriticis exhibebatur, tunc cum humores defluerent; quippe quæ & ipsa per se & ejus decoctum, vim habet purgandi, ut scribit Paulus Aegineta in libro septimo. Hodie vero Hermodactylus Podagræis præbetur, non eo tempore quo humores defluunt, sed vigente potius & confirmato jam morbo. Nam cum recentiores Medici usu ipso deprehendissent, medicamentum istud noxium esse in accessione morbi; Medicorum veterum consuetudinem hæc in parte correxerunt, ut me docuit clarissimus vir ac doctissimus Tosanus de Fontaine, in Academia Parisiensi Medicinæ Doctor ac Professor Regius: Cui ob singularem erga me benevolentiam, & in curanda valetudine mea sollicitudinem ac diligentiam, plurimum me debere profiteor.

ἡ ἀναστασία τοῦ δ' ὁσίου Γρηγορίου. Ex his verbis colligitur omnino, Anastasium paulò ante mortem Gregorii in sedem Antiochenam restitutum fuisse. Ait enim Evagrius Gregorium Antiochenum mortuum esse Anastasio in sedem suam restituto. Nicephorus tamen his verbis nihil aliud significari existimavit, quàm Anastasium post mortem Gregorii in suam sedem restitutum fuisse.

ἡ ἀναστασία τοῦ ἀγίου Γρηγορίου. Anastasius depositus fuerat anno Christi 570. ut supra observavi in Annotationibus ad cap. 5. lib. 4. Ab hoc anno ad decimum Imperii Mauricii annum, quo in sedem suam restitutus est, ut tradit Auctor Chronici Alexandrini, id est ad annum Christi 592. anni sunt tres ac viginti.

ἡ ἀναστασία τοῦ ἁγίου Μαυρικίου. Ex his verbis suspicari quis fortasse possit id quod suspicatus est etiam Baronius, Gregorium Antiochenum Episcopum mortuum esse anno Imperatoris Mauricii duodecimo. Cur enim diceret Evagrius, anno duodecimo Imperii Mauricii se Historiam suam terminasse, nisi antea aliquid retulisset quod gestum erat anno ejusdem Mauricii duodecimo. Res tamen diligentius examinata, mihi non videtur Evagrius his verbis id significare voluisse. Ait enim Evagrius Gregorium Antiochenum factum fuisse, Gregorio quidem Romano, Eulogio autem Alexandrinam Ecclesiam administrante: Joanne vero Hierosolymis præfidente. Qui cum haud multo postea è vivis abiisset, neminem adhuc in ejus locum successum fuisse dicit. Non igitur Gregorii morte Historiam suam

terminavit Evagrius, cum post ejus mortem Joannem Hierosolymitanum Episcopum obiisse referat, & post ejus interitum neminem adhuc eo tempore quo hæc scribebat, substitutum esse. Id ergo tantum his verbis significat Evagrius, se hæc scripsisse anno duodecimo Imperii Mauricii.

ἡ ἀναστασία τοῦ ἁγίου Μουσίου. Non probo interpretationem Christophorsoni & Musculi, qui Quæstura honorem à Tiberio delatum esse putant Evagrio nostro. Atqui Evagrius non dicit delatam sibi esse dignitatem τῆς κωσταρίας, sed tantum τῆς κωσταρίας, id est, Quæstoris. Multum autem discrimen est inter Quæstorem & Quæstorium. Nam Quæstor est qui Magistratum Quæstoris gerit. Quæstorius vero is qui Magistratum delatum sibi esse honorem Exquæstore, codicillos ex Quæstore sibi ab Imperatore collatos esse intelligit: eodem profus modo quo codicillos ex Præfectis Prætorio à Mauricio Imperatore sibi delatos esse, statim subjungit. Porro qui codicillos hujusmodi meruerant, si privilegii omnibus fruebantur, quæ competebant honoratis qui dignitates illas gesserant, Quæstura scilicet ac Præfectura. Cæterum hoc loco scribendum videtur τῆς κωσταρίας supple ἀξίωμα.

ἡ ἀναστασία τοῦ ἁγίου Μουσίου. Hunc locum non intellexerunt Interpretes. Nam Musculus quidem ita vertit: Unde ista composuimus, cum ille Imperii ignominiam ablaturus, Theodosium in lucem produxit. Christophorsonus vero sic interpretatur: Quo regnante eas relationes composuimus: sedque eo ipso tempore quo Theodosium in lucem edidit. Existimavit scilicet Christophorsonus scribendum hic esse ἐπ' αὐτοῦ. Verum hæc emendatio ferri non potest. Non enim regnante Mauricio opus illud relationum composuerat Evagrius, sed regnante Tiberio Constantino, sicut ipse affirmat paulò supra. Malui igitur hoc loco vulgaram scripturam retinere, subaudiendo vocem ἀναστασία vel διαθήκη. Nam cum Mauricio Imperatori natus esset filius Theodosius, Evagrius orationem ad Mauricium Imperatorem scripsit, qua ei ob natalem filii gratulabatur, & tum Mauricio ipsi, tum Reip. Rom. summam felicitatem augurabatur, propterea quod Mauricius abolito vetusto Romani Imperii dedecore, masculam prolem tandem suscepisset. Nam ex Imperatoribus Romanis qui in Orientis partibus regnaverant, jam inde à Theodosio juniore, nullus mares liberos genuerat. Ob hanc igitur orationem ait Evagrius donatum se esse à Mauricio codicillis amplissimæ Præfecturæ.

ἡ ἀναστασία τοῦ ἁγίου Μουσίου. Theodosius nobilissimus natus est in partibus anno 3. Imperatoris Mauricii die 26. mensis Septembris, ac proinde indictione 4. quæ cœperat à Calendis Septembris hujus anni. Idem postea à patre Mauricio Augustus coronatus est indictione octava die 26. mensis Martii, cum annos natus esset quatuor cum dimidio, ut scribit Theophanes in Chronico pag. 225.

